

Hallituksen esitys Eduskunnalle Euroopan unionista tehdyn sopimuksen sekä Euroopan yhteisöjen perustamis- sopimusten ja niihin liittyvien tiettyjen asiakirjojen muuttamisesta tehdyn Nizzan sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Belgian, Tanskan, Saksan, Kreikan, Espanjan, Ranskan, Irlannin, Italian, Luxemburgin, Alankomaiden, Itävallan, Portugalin, Suomen, Ruotsin ja Yhdistyneen kuningaskunnan välillä tehdyn Nizzan sopimuksen Euroopan unionista tehdyn sopimuksen, Euroopan yhteisöjen perustamis- sopimusten ja niihin liittyvien tiettyjen asiakirjojen muuttamisesta. Sopimus ja siihen liittyvä päätösasiakirja allekirjoitettiin Nizzassa 26 päivänä helmikuuta 2001. Päätösasiakirjaan sisältyy 27 julistusta, jotka allekirjoittajavaltioiden konferenssi on hyväksynyt tai ottanut huomioon.

Nizzan sopimuksen määräykset liittyvät pääosin yhteisön toimielin- ja päätöksentekojärjestelmän mukauttamiseen laajentumisen mahdollistamiseksi. Keskeisimmät määräykset koskevat ääntenpainotusta neuvostossa päätettäessä asioita määräenemmistöllä, Euroopan parlamenttiin jäsenvaltioista valittavien edustajien määrää, komission kokoonpanoa, nimittämismenettelyä ja sisäisen työn organisointia ja komission puheenjohtajan asemaa. Päätöksentekojärjestelmää muutetaan laajentamalla määräenemmistöpäätösten ja yhteispäätös- menettelyn soveltamisalaa.

Kauppapolitiikassa yhteisön toimivaltaa laajennetaan sisällyttämällä palvelut sekä henkisen omaisuuden kaupalliset näkökohdat tietyin rajauksin yhteisön yhteiseen kauppapolitiikkaan.

Tiiviimmän yhteistyön eli joustavuuden käyttöä helpotetaan Euroopan yhteisöjen perustamis- sopimuksen sekä oikeus- ja sisäasioiden alalla ja mahdollistetaan sen käyttö ulko- ja turvallisuuspolitiikan täytäntöönpanossa.

Yhteisöjen tuomioistuimen ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen rakenteeseen, kokoonpanoon ja toimivaltaan liittyvillä muutoksilla pyritään tehostamaan tuomioistuintuimien toimintaa ja nopeuttamaan siellä käytäviä oikeudenkäyntejä.

Euroopan parlamentin asemaa vahvistetaan antamalla parlamentille yleinen kanne- oikeus yhteisön tuomioistuimessa ja mahdollisuus hankkia lausunto suunniteltujen kansainvälisten sopimusten yhteisön oikeuden mukaisuudesta.

Vapauden, kansanvallan, ihmisoikeuksien ja perusvapauksien kunnioittamisen sekä oikeusvaltion periaatteiden suojaa vahvistetaan luomalla näiden periaatteiden vakavaa rikkomista koskevia vaaratilanteita varten menettelyt.

Nizzan sopimuksen voimaantulo edellyttää, että kaikki jäsenvaltiot ratifioivat sen valtiosääntöjensä asettamien vaatimusten mukaisesti. Sopimus tulee voimaan toisen kuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun kaikki allekirjoittajavaltiot ovat tallettaneet ratifioimiskirjansa.

Esitykseen liittyy ehdotus laiksi Euroopan unionista tehdyn sopimuksen, Euroopan yh-

teisöjen perustamissopimusten ja niihin liittyvien tiettyjen asiakirjojen muuttamisesta tehdyn Nizzan sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan tasavallan presidentin asetuksella tarkemmin säädettävänä ajankohtana samanaikaisesti Nizzan sopimuksen kanssa.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYSLUETTELO	3
YLEISPERUSTELUT	7
1. Johdanto	7
2. Nykytila ja asian valmistelu.....	7
2.1. Hallitustenvälisen konferenssin tausta, asialista ja valmistelut	7
2.2. Valmistelut Suomessa.....	8
2.3. Suomen pääneuvottelutavoitteet.....	8
2.4. Konferenssin kulku.....	8
2.4.1. Neuvottelujen eteneminen	8
2.4.2. Kantojen muodostaminen Suomessa	9
2.5. Konferenssin lopputulokset	10
2.5.1. Nizzan sopimus.....	10
2.5.2. Päätösasiakirja	12
2.6. Suomen neuvottelutavoitteiden toteutuminen	12
3. Nizzan sopimuksen keskeinen sisältö.....	13
3.1. Neuvoston ääntenpainotus	13
3.2. Komissio	14
3.3. Euroopan parlamentti.....	15
3.4. Määräenemmistöpäätöksenteon ja yhteispäätösmenettelyn käyttöalan laajentaminen 16	
3.4.1. Syrjinnän vastaiset toimenpiteet, ihmisten vapaa liikkuminen, sosiaalipolitiikka	16
3.4.2. Maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikka sekä muu henkilöiden vapaaseen liikkuvuuteen liittyvä politiikka.....	17
3.4.3. Kauppapolitiikka.....	17
3.4.4. Teollisuuspolitiikka	18
3.4.5. Rakennerahastot.....	18
3.4.6. Nimitykset.....	18
3.4.7. Muut artikkelit	18
3.5. Tiiviimpi yhteistyö.....	19
3.6. Euroopan yhteisön tuomioistuinta ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta koskevat määräykset.....	21
3.7. Tilintarkastustuomioistuin	22
3.8. Talous- ja sosiaalikomitea ja alueiden komitea	22
3.9. Euroopan investointipankki	22
3.10. Euroopan keskuspankki	23
3.11. Muita muutoksia	23
3.11.1. Unionisopimuksen 7 artiklan täydentäminen.....	23
3.11.2. Yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka	24
3.11.3. Eurojust.....	25
3.11.4. Sosiaalisen suojelun komitea	25

3.11.5. Euroopan tason poliittisten puolueiden säännöt ja rahoitus.....	25
3.11.6. Euroopan hiili- ja teräsyhteisön perustamissopimuksen lakkaaminen	26
3.11.7. Nizzan jälkeinen työ	26
4. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset	26
5. Taloudelliset vaikutukset	27
5.1. Vaikutukset unionin tasolla	27
5.2. Vaikutukset kansallisella tasolla.....	28
6. Ympäristövaikutukset	29
7. Vaikutukset kansalaisten asemaan.....	29
8. Esityksen riippuvuus muista esityksistä ja kansainvälisistä sopimuksista.....	30
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	31
1. Hallitustenvälisessä konferenssissa hyväksytyt asiakirjat	31
1.1. Asiakirjojen rakenne ja suhde niihin sopimukseen, joihin unioni perustuu	31
1.2. Nizzan sopimus Euroopan unionista tehdyn sopimuksen sekä Euroopan yhteisöjen perustamissopimusten ja niihin liittyvien tiettyjen asiakirjojen muuttamisesta	31
Nizzan sopimuksen ensimmäinen osa: Nizzan sopimuksen Euroopan unionista tehdyn sopimuksen sekä Euroopan yhteisöjen perustamissopimusten ja niihin liittyvien tiettyjen asiakirjojen sisältöä koskevat muutokset.....	31
Nizzan sopimuksen 1 artikla: Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen tehtävät muutokset	31
Nizzan sopimuksen 2 artikla: Euroopan yhteisön perustamissopimukseen tehtävät muutokset	39
Nizzan sopimuksen 3 artikla: Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimukseen tehtävät muutokset.....	53
Nizzan sopimuksen 4 artikla: Euroopan hiili- ja teräsyhteisön perustamissopimukseen tehtävät muutokset.....	54
Nizzan sopimuksen 5 artikla. Pöytäkirja Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännöstä	56
Nizzan sopimuksen 6 artikla. Pöytäkirja Euroopan yhteisöjen erioikeuksista ja vapauksista.....	56
Nizzan sopimuksen toinen osa: Siirtymä- ja loppumääräykset	57
Pöytäkirjat.....	58
A. Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan yhteisöjen perustamissopimukseen liitetty pöytäkirja.....	58
Pöytäkirja Euroopan unionin laajentumisesta	58
B. Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen, Euroopan yhteisön perustamissopimukseen sekä Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimukseen liitetty pöytäkirja	60
Pöytäkirja yhteisöjen tuomioistuimen perussäännöstä	60
C. Euroopan yhteisön perustamissopimukseen liitetty pöytäkirjat.....	63
1. Pöytäkirja EHTY:n perustamissopimuksen voimassaolon päättymisen taloudellisista seurauksista ja hiili- ja terästudkimusrahostosta.....	63
2. Pöytäkirja Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 67 artiklasta.....	63

1.3. Hallitustenvälisen konferenssin päätösasiakirja.....	64
Julistukset	64
Konferenssin hyväksymät julistukset	65
1. Julistus Euroopan turvallisuus- ja puolustuspolitiikasta.....	65
2. Julistus Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 31 artiklan 2 kohdasta.....	65
3. Julistus Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 10 artiklasta	65
4. Julistus Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 21 artiklan kolmannelta kohdasta	66
5. Julistus Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 67 artiklasta	66
6. Julistus Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 100 artiklasta	66
7. Julistus Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 111 artiklasta	66
8. Julistus Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 137 artiklasta	67
9. Julistus Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 175 artiklasta	67
10. Julistus Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 181 a artiklasta	67
11. Julistus Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 191 artiklasta	67
12. Julistus Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 225 artiklasta	67
13. Julistus Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 225 artiklan 2 ja 3 kohdasta...67	
14. Julistus Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 225 artiklan 2 ja 3 kohdasta...68	
15. Julistus Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 225 artiklan 3 kohdasta	68
16. Julistus Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 225 a artiklasta	68
17. Julistus Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 229 a artiklasta	68
18. Julistus tilintarkastustuomioistuimesta	68
19. Julistus Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussääntö- nön 10.6 artiklasta	68
20. Julistus Euroopan unionin laajentumisesta.....	69
21. Julistus määräenemmistöön tarvittavasta vähimmäismäärästä ja määrävähemmistö- n muodostavasta äänimäärästä laajentuneessa unionissa	69
22. Julistus Eurooppa-neuvoston kokouspaikasta	69
23. Julistus unionin tulevaisuudesta	70
24. Julistus EHTY:n perustamissopimuksen voimassaolon päättymisen taloudellisista seurauksista ja hiili- ja terästudkimusrahostosta tehdyn pöytäkirjan 2 artiklasta	70
Konferenssin huomioonottamat julistukset	71
1. Luxemburgin julistus.....	71
2. Kreikan, Espanjan ja Portugalin julistus Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 161 artiklasta	71
3. Tanskan, Saksan, Alankomaiden ja Itävallan julistus Euroopan yhteisön perustamis- sopimuksen 161 artiklasta	71
2. Lakiehdotuksen perustelut.....	71
3. Voimaantulo	71
4. Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus.....	72
5. Säättämisjärjestys	73

LAKIEHDOTUS	77
Euroopan unionista tehdyn sopimuksen, Euroopan yhteisöjen perustamissopimusten ja niihin liittyvien tiettyjen asiakirjojen muuttamisesta tehdyn Nizzan sopimuksen lain- säädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta	77
LIITE	78
NIZZAN SOPIMUS	78
PÄÄTÖSASIAKIRJA	130

YLEISPERUSTELUT

1. Johdanto

Euroopan unionin (EU) perustana olevien sopimusten tarkistamisen edellytyksenä on jäsenvaltioiden hallitusten välinen konferenssi (jäljempänä *hallitustenvälinen konferenssi, HVK*), jossa yksimielisesti sovitut perussopimusten muutokset tulevat voimaan, kun kaikki jäsenvaltiot ovat ratifioineet ne valtiotaantönsä asettamien vaatimusten mukaisesti.

Brysselissä 14 päivänä helmikuuta 2000 avattu hallitustenvälinen konferenssi saatiin poliittiseen päätökseen 11 päivänä joulukuuta 2000 Nizzassa, kun jäsenvaltioiden valtiontai hallitusten päämiehet hyväksyivät osaltaan sopimuksen Euroopan unionista tehdyn sopimuksen sekä Euroopan yhteisöjen perussopimusten ja niihin liittyvien tiettyjen asiakirjojen muuttamisesta (jäljempänä *Nizzan sopimus*). Euroopan unionin jäsenvaltioiden ulkoasiainministerit allekirjoittivat Nizzan sopimuksen ja siihen liittyvän päätösasiakirjan Nizzassa 26 päivänä helmikuuta 2001.

2. Nykytila ja asian valmistelu

2.1. Hallitustenvälisen konferenssin tausta, asialista ja valmistelut

Vuoden 2000 hallitustenvälisen konferenssin ensisijaisena tavoitteena oli yhteisön toimielin- ja päätöksentekojärjestelmän mukauttaminen laajentumisen mahdollistamiseksi.

Amsterdamin sopimuksen allekirjoittamiseen johtaneessa vuoden 1996 HVK:ssa institutionaaliset kysymykset olivat keskeisellä sijalla. Amsterdamin sopimuksella laajennettiin muun muassa määränemmistö-päätöksenteon käyttöalaa neuvostossa, vahvistettiin komission puheenjohtajan asemaa sekä Euroopan parlamentin toimivaltaa ja asetettiin sen jäsenmäärälle katto.

Kaikkia, ja ehkä vaikeimpia, laajentumisen edellytyksenä pidettäviä toimielimiä koskevia kysymyksiä eli komission kokoa ja ko-

koonpanoa sekä äänen painottamista neuvostossa ei kuitenkaan onnistuttu ratkaisemaan. Tällöin päädyttiin ratkaisuun, joka mahdollisti tästä huolimatta laajentumisneuvottelujen aloittamisen. Amsterdamin sopimukseen liitettyssä pöytäkirjassa n:o 11 määrätään, että unionin ensimmäisen laajentumisen voimaantulopäivänä komissiossa on kansallinen kustakin jäsenvaltiosta edellyttäen, että äänenpainotusjärjestelmää neuvostossa on muutettu kaikkien jäsenvaltioiden hyväksyttävissä olevalla tavalla. Pöytäkirjan 2 artiklan mukaan viimeistään vuosi ennen sitä, kun Euroopan unionin jäsenten määrä ylittää kaksikymmentä, kutsutaan jäsenvaltioiden hallitusten edustajien konferenssi koolle toimielinten kokoonpanoa ja toimintaa koskevien perussopimusten määräysten perusteellista uudelleentarkastelua varten.

Kölnin Eurooppa-neuvosto päätti kesäkuussa 1999 kutsua koolle hallitustenvälisen konferenssin, jonka olisi saatettava työnsä päätökseen vuoden 2000 loppuun mennessä. Eurooppa-neuvosto totesi nimenomaan, että konferenssissa olisi tarkasteltava komission kokoa ja kokoonpanoa, äänen painottamista neuvostossa, määränemmistöpäätöksenteon käytön mahdollista lisäämistä sekä muita unionin toimielimiä koskevia perussopimusten muutoksia, jotka liittyvät edellä mainittuihin asioihin ja Amsterdamin sopimuksen täytäntöönpanoon. Toisin sanoen HVK:n tuli ratkaista laajentumisen edellyttämät Amsterdamin avoimiksi jääneet institutionaaliset kysymykset.

Kölnin Eurooppa-neuvoston päätelmien mukaisesti puheenjohtajavaltio Suomi laati itsenäisesti Helsingin Eurooppa-neuvostolle kattavan selvityksen (*HVK-selvitys; 13636/99 POLGEN 4*) HVK:ssa tarkasteltaviksi tulevista institutionaalisista kysymyksistä eri ratkaisuvaihtoehtojen selvittämiseksi ja arvioimiseksi sekä asialistan tarkentamiseksi. Kölnin Eurooppa-neuvoston päätelmissä lueteltujen aiheiden lisäksi muina unionin toimielimiä koskevinä liitännäisinä asioina selvityksessä mainittiin komission jäsenten vastuu, Euroopan parlamentin paikkajako ja yhteispäätösmenettelyn käytön mah-

dollinen lisääminen, Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toiminnan tehostaminen sekä muutokset mahdollisesti myös muissa toimielimissä, erityisesti tilintarkastustuomioistuimessa.

Selvityksensä valmisteluvaiheessa esiin tulleita muita institutionaalisia kysymyksiä ei ehdotettu otettavaksi HVK:n asialistalle neuvottelujen saamiseksi päätökseen asetetussa aikataulussa. Näihin kuuluivat HVK:n kanssa rinnakkaiset, mutta erilliset prosessit koskien Euroopan unionin yhteistä turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaa sekä ehdotusta Euroopan unionin perusoikeuskirjaksi.

Helsingissä joulukuussa 1999 pidetyn Eurooppa-neuvoston päätelmien mukaisesti HVK:n tulisi tarkastella HVK-selvityksessä määritellyjä institutionaalisia kysymyksiä. Konferenssin olisi saatettava työskentelynsä päätökseen ja sovittava tarvittavista perussopimusten muutoksista viimeistään joulukuussa 2000. Seuraavalle puheenjohtajavaltiolle Portugalille annettiin tehtäväksi selvittää Eurooppa-neuvostolle konferenssin etenemistä ja tarkastella, pitäisikö konferenssin käsiteltäväksi esittää vielä muitakin asioita.

2.2. Valmistelut Suomessa

Valtioneuvosto antoi 11 päivänä heinäkuuta 1999 suurelle valiokunnalle valtiopäiväjärjestyksen 54 e §:ssä tarkoitetun selvityksen Suomen valmistautumisesta Euroopan unionin vuoden 2000 hallitustenväliseen konferenssiin (E 32/1999 vp). Samasta asiasta annettiin 2 päivänä helmikuuta 2000 valtioneuvoston selonteko (VNS 1/2000 vp). Suomen kantojen täsmentämiseksi valtioneuvosto antoi neuvottelujen edetessä lisäselvityksiä. Eduskunta vastasi valtioneuvoston selontekoon (UaVM 2/2000 vp — VNS 1/2000 vp, SuVL 1/2000 vp — VNS 1/2000 vp ja PeVL 2/2000 vp — VNS 1/2000 vp) ja neuvottelujen kuluessa annettuihin lisäselvityksiin.

Tasavallan presidentti Martti Ahtisaari asetti Suomen neuvotteluvaltuuskunnan 25 päivänä helmikuuta vuonna 2000. Valtuuskuntaa johti ulkoasiainministeri Erkki Tuomioja ja sen varapuheenjohtajana toimi ulkomaankauppaministeri Kimmo Sasi. Neuvotteluvaltuuskuntaan kuului neljä virka-

miesjäsentä, joista suurlähettiäs Antti Satuli toimi Suomen edustajana hallitusten edustajien ryhmässä.

2.3. Suomen pääneuvottelutavoitteet

Valtioneuvosto asetti hallitustenväliselle konferenssille seuraavia päätavoitteita: Asialistan tulisi keskittyä laajentumisen edellyttämiin välttämättömiin institutionaalsiin uudistuksiin. Tavoitteena tulisi olla kattavien ja kestävien institutionaalisten uudistusten tekeminen, jotta unionin laajentuminen olisi mahdollista ja unioni voisi vastaanottaa kaikki laajentumisprosessissa mukana olevat valtiot. HVK:ssa olisi pyrittävä tasapainoiseen ja poliittisesti perusteltavissa olevaan lopputulokseen, jonka jäsenvaltioiden kansalaiset ymmärtäisivät ja hyväksyisivät. HVK:n pitäisi saada työnsä päätökseen vuonna 2000, jotta laajentumisprosessi ei viivästyisi. Suomen lähtökohtana oli Helsingin Eurooppa-neuvoston päätelmien mukainen asialista.

2.4. Konferenssin kulku

2.4.1. Neuvottelujen eteneminen

Hallitustenvälinen konferenssi avattiin Brysselissä yleisten asiain neuvoston yhteydessä 14 päivänä helmikuuta 2000. Ennen konferenssin avaamista neuvosto kuuli Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 48 artiklan mukaisesti Euroopan parlamenttia ja komissiota ja sai näiltä myönteiset lausunnot. Komissio antoi lausuntonsa 26 päivänä tammikuuta 2000 (CONFER 4701/00) ja Euroopan parlamentti 3 päivänä helmikuuta 2000 (A5—0018/2000).

Yleisten asiain neuvoston jäsenenä toimivilla ministereillä oli poliittinen kokonaisvastuu konferenssista. Ministereiden kokouksia valmisteli hallitusten edustajista koostunut ryhmä. Ministerit kokoontuivat kuukausittain. Hallitusten edustajat kokoontuivat konferenssin alkupuolella noin kahdesti kuukaudessa ja loppupuolella lähes viikoittain. Työ perustui asiakirjoihin, jotka puheenjohtajavaltio laati keskustelun jäsentämiseksi, sekä jäsenvaltioiden ja toimielinten ehdotuksiin. Tietoja konferenssin etenemisestä annettiin hakijavaltiaille ja Euroopan talousalueeseen

kuuluville EFTA-valtioille.

Komission edustaja osallistui sekä ministerien että hallitusten edustajien kokouksiin. Kaksi Euroopan parlamentin tarkkailijaa osallistui valmisteluryhmän kokouksiin ja HVK:n ministerikokouksia ja valtion- tai hallitusten päämiesten kokoonpanossa pidettäviä kokouksia edelsi näkemysten vaihto Euroopan parlamentin puhemiehen kanssa.

Portugalin puheenjohtajuuskaudella vuoden 2000 alkupuolella neuvotteluissa keskityttiin pääosin Amsterdamin sopimuksessa ratkaisematta jääneisiin kysymyksiin, eli määräenemmistöpäätöksenteon käyttöalan laajentamiseen, neuvoston äänenpainotukseen ja komission kokoonpanoon. Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen kehittämistä varten perustettiin helmikuussa niin sanottu puheenjohtajan ystävät -ryhmä, jonka puheenjohtajan selvityksiä käsiteltiin edellä selostetuissa HVK-kokouksissa.

Helsingin Eurooppa-neuvoston päätelmien mukaisesti puheenjohtajavaltio Portugalille toimitti Santa Maria da Feiran Eurooppa-neuvostolle kesäkuussa 2000 selvityksen konferenssin edistymisestä (CONFER 4750/00). Asiakirjassa esitettiin yhteenveto konferenssin kulusta ja hahmoteltiin erilaisia ratkaisuvaihtoehtoja. Eurooppa-neuvosto toivotti tervetulleeksi puheenjohtajavaltion selvityksen ja hyväksyi lisäksi tiiviimmän yhteistyön eli joustavuuden HVK:n asialistalle puheenjohtajan ehdotuksesta.

Ranskan puheenjohtajuuskaudella syksyllä 2000 neuvottelutahti tiivistyi ja neuvotteluissa siirryttiin kysymysten yksityiskohtaisempaan käsittelyyn. Yleisten asiain neuvoston yhteydessä pidettyjen ministereiden sekä hallitusten edustajien kokousten lisäksi järjestettiin myös muutamia epävirallisia ministeritapaamisia eli konklaaveja, jotka eivät kuitenkaan vieneet neuvotteluja merkittävästi eteenpäin.

Eurooppa-neuvoston epävirallisessa kokouksessa Biarritzissa lokakuussa 2000 keskityttiin HVK:n osalta neljään keskeisimpään kysymykseen: määräenemmistöpäätöksenteon lisääminen, joustavuus, komission kokoonpano ja neuvoston äänenpainotus. Tässä kokouksessa valtion- tai hallitusten päämiehet käsitelivät ensimmäistä kertaa yksityiskohtaisesti konferenssin asialistalla

olevia kysymyksiä. Päämiehet myös vahvistivat aiemman päätöksensä siitä, että HVK tulisi saattaa päätökseen Nizzan Eurooppa-neuvostossa.

Puheenjohtajavaltio jakoi jäsenvaltioille ensimmäisen artiklakohtaisen tekstiluonnoksen kuukautta ennen Nizzan Eurooppa-neuvostoa (CONFER4790/00). Asiakirjassa ei kuitenkaan ollut ehdotuksia komission kokoonpanosta, neuvoston äänenpainotuksesta eikä parlamentin paikkajaosta. Juuri ennen Nizzan Eurooppa-neuvostoa 6 päivänä joulukuuta 2000 puheenjohtajavaltio jakoi ehdotuksen Nizzan sopimukseksi, joka ei kuitenkaan sisältänyt ehdotuksia edellä mainituista kolmesta kysymyksestä (CONFER 4816/00).

Hallitustenvälinen konferenssi saatiin poliittiseen päätökseen 7-11 päivänä joulukuuta 2000 pidetyssä Nizzan Eurooppa-neuvostossa, joskin saavutetun neuvottelutuloksen yksityiskohdista oli vielä erilaisia tulkintoja. Varsinaisia neuvotteluja seurasi vielä sopimusten tiettyjen osien tulkintaa koskeva neuvoston pysyvien edustajien komitean (Coreper) käsittely 20 päivänä ja 21 päivänä joulukuuta 2000 ja 17 tammikuuta 2001, sekä sopimustekstin tekninen viimeistelyvaihe juristi-lingvistiryhmässä. Jäsenvaltioiden ulkoasiainministerit allekirjoittivat sopimuksen ja siihen liittyvät asiakirjat Nizzassa 26 päivänä helmikuuta 2001 (CONFER 4820/01). Sopimus tulee voimaan, kun kaikki jäsenvaltiot ovat ratifioineet sen valtiosääntöjensä asettamien vaatimusten mukaisesti. Joissakin jäsenvaltioissa sopimuksen hyväksyminen edellyttää sen hyväksymistä kansanäänestyksessä.

2.4.2. Kantojen muodostaminen Suomessa

Suomessa hallitustenvälisessä konferenssissa käsiteltyjä kysymyksiä koskeneet kannat hyväksyttiin EU- ministerivaliokunnassa ja soveltuvin osin hallituksen ulko- ja turvallisuuspoliittisessa valiokunnassa. Esitykset Suomen kannoiksi valmisteltiin HVK- neuvotteluvaltuuskunnassa ennen EU- ministerivaliokunnan käsittelyä. Virkamiestason valmistelut tehtiin institutionaalisessa työryhmässä ja joissakin kysymyksissä myös EU-asioiden komiteassa. Ministeriöt ja Ahvenanmaan maakuntahallitus nimesivät

HVK-yhdyshenkilöt yhteydenpidon helpottamiseksi.

Valtioneuvosto antoi eduskunnalle tietoja konferenssin kulusta perustuslain 97 §:n nojalla. Valtioneuvosto toimitti eduskunnalle valiokuntien lausunnoissaan edellyttämät selvitykset sekä muut tarpeelliset lisäselvitykset. Eduskunnalle toimitettiin myös kaikki viralliset konferenssiasiakirjat. Ulkoasiainministeri antoi selvityksen neuvottelujen etenemisestä ennen jokaista ministeritason HVK-kokousta samassa yhteydessä, kun eduskunnan suurelle valiokunnalle ja ulkoasiainvaliokunnalle annettiin selvitys yleisten asiain neuvoston valmisteluista. Myös HVK-neuvotteluvaltuuskunnan virkamiesjäsenet ja valtuuskunnan työskentelyyn osallistuneet virkamiehet olivat valiokuntien kuultavina. Eduskunta sai tietoja konferenssin etenemisestä perustuslain 97 §:n nojalla myös pääministerin esitellessä Eurooppa-neuvostossa esille tulevia asioita sekä Eurooppa-neuvostojen tuloksia.

Valtioneuvosto toimitti eduskunnalle lisäselvityksiä seuraavista konferenssin asialistalla olevista kysymyksistä:

- määräenemmistöpäätöksenteon käytöalan laajentaminen (erityisesti SEU 24 ja 38, SEY 93, 94, 133 ja 175 (2) artikla sekä määräenemmistöpäätöksenteko EMU artikloissa,
- joustavuus,
- yhteispäätösmenettelyn soveltamisen lisääminen,
- keinot yhteisöjen tuomioistuinjärjestelmän toimivuuden turvaamiseksi,
- Euroopan parlamentti, Euroopan yhteisöjen tuomioistuin ja muut toimielimet,
- EMU-artiklat,
- kaavoitus ja maankäyttö: Euroopan yhteisön toimivalta ja päätöksentekomenettely,
- unionisopimuksen ja EY:n perustamissopimuksen mukaisten sanktiomääräysten mahdollinen täydentäminen,
- II pilarin joustavuus,
- äänenpainotus neuvostossa,
- Euroopan Investointipankin hallinnon uudistus,
- yhteisöjen tuomioistuimet, EY:n perustamissopimuksen 229 a artikla, tuomioistuinkäsittely immateriaaliriidoissa, oikeuspe-

rustan luominen,

— Euroopan tason poliittisten puolueiden ohjesääntö sekä

— CESDP (YUTP:a koskeviin määräyksiin yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan, CESDP, vuoksi tehtävät muutokset), Ahvenanmaa-pöytäkirja, Eurojust, Euroopan investointipankki ja Euroopan keskuspankki.

Suomi toimi konferenssissa aktiivisesti ja oli aloitteellinen monessa kysymyksessä. Neuvotteluissa Suomi tuki erityisesti määräenemmistöpäätöksenteon käyttöalan laajentamista laajentuneen unionin tehokkuuden turvaamiseksi. Suomi teki konferenssin aikana kolme virallista aloitetta: EY:n liittymisen mahdollistaminen Euroopan ihmisoikeussopimukseen (CONFER 4775/00), palvelujen, henkisen omaisuuden ja investointien sisällyttäminen tietyin poikkeuksin ja rajoituksin EY:n perustamissopimuksen 133 artiklaan (CONFER 4807/00) sekä ympäristö- ja energian ottaminen mukaan EY:n perustamissopimuksen 93 artiklaan muiden verotusta koskevien määräysten rinnalle (CONFER 4814/00).

2.5. Konferenssin lopputulokset

2.5.1. Nizzan sopimus

Nizzan sopimuksen sisältämät keskeiset määräykset koskevat seuraavia kysymyksiä:

- määräenemmistöpäätöksenteon käytöalan laajentaminen,
- tiiviimpää yhteistyötä koskevien yleisedellytysten (SEU 43, 43 a, 43 b, 44, 44 a ja 45 artikla) sekä EY:n perustamissopimuksen (SEY 11 ja 11 a artikla) ja oikeus- ja sisäasioiden alan (SEU 40, 40 a ja 40 b artikla) määräysten muuttaminen,
- tiiviimmän yhteistyön mahdollistaminen ulko- ja turvallisuuspolitiikassa yhteisen toiminnan tai yhteisen kannan täytäntöönpanossa (SEU 27 a-e artikla),
- Euroopan parlamentin jäsenten enimmäismäärän muuttaminen (SEY 189 artikla),
- komission puheenjohtajan ja jäsenten nimittämismenettelyjen muuttaminen (SEY 214 artikla),
- komission puheenjohtajan toimival-

tuuksien vahvistaminen ja vastuun korostaminen (SEY 217 artikla),

— yhteisöjen tuomioistuinta ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta koskevien määräysten muuttaminen (SEY 220-225, 225 a, 229 a, 230 ja 245 artikla),

— tilintarkastustuomioistuimen koko, edustajien nimittäminen ja mahdollisuus muodostaa jaostoja tietynlaisten kertomusten ja lausuntojen hyväksymistä varten (SEY 247 ja 248 artikla),

— talous- ja sosiaalikomitean ja alueiden komitean koko, kokoonpano ja edustajien nimittäminen (SEY 258 ja 263 artikla),

— unionin perusperiaatteiden rikkomisen vaaraan liittyvien menettelyjen luominen (SEU 7 ja 46 sekä SEY 309 artikla),

— vanhentuneiden Länsi-Euroopan unionia (jäljempänä myös *WEU*) koskevien määräysten poistaminen sekä unionin poliittisten ja turvallisuusasioiden komitean (jäljempänä myös *COPS*) oikeusperustan kirjaaminen (SEU 17 ja 25 artikla),

— oikeudellisen yhteistyön yksikön (jäljempänä myös *EUROJUST*) asema ja tehtävät (SEU 29 ja 31 artikla),

— oikeusperustan luominen sosiaalisen suojelun komitean perustamiseksi (SEY 144 artikla),

— taloudellinen, tekninen ja rahoitusyhteistyö kolmansien maiden kanssa (SEY 181 a artikla),

— Euroopan parlamentin mahdollisuus hankkia yhteisön tuomioistuimen lausunto siitä, onko suunniteltu sopimus sopuosoinnussa EY:n perustamissopimuksen määräysten kanssa (SEY 300 artikla),

— muutos Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin (jäljempänä myös *EKP*) perussääntöä koskevaan pöytäkirjaan (perussäännön 10.6 artikla) sekä

— Euroopan investointipankin (jäljempänä myös *EIP*) perussäännön muuttaminen (SEY 266 artikla).

Sopimuksen siirtymä- ja loppumääräyksissä määrätään sopimuksen todistusvoimaisista alkuperäiskappaleista, ratifioimisesta, ratifioimisasiakirjojen tallettamisesta ja sopimuksen voimaantulosta. Niissä määrätään myös Euroopan hiili- ja teräsyhteisön tuomioistuimen perussäännöstä tehdyn pöytäkirjan kumottavista artikloista ja yhteisön tuomiois-

tuimen perussäännöstä tehdyn pöytäkirjan määräysten soveltamisesta silloin, kun tuomioistuin käyttää Euroopan hiili- ja teräsyhteisön (jäljempänä myös EHTY) perustamissopimuksen määräysten mukaista toimivaltansa. Lisäksi yhteisöjen tuomioistuimen perussäännöstä tehdyt pöytäkirjat määrätään korvattaviksi Nizzan sopimukseen liitetyllä yhteisöjen tuomioistuimen perussäännöstä tehdyllä pöytäkirjalla.

Sopimukseen on liitetty seuraavat neljä oikeudellisesti sitovaa pöytäkirjaa:

Pöytäkirja Euroopan unionin laajentumisesta

Pöytäkirja sisältää laajentumista varten tehtävät muutokset, jotka koskevat jäsenvaltioista Euroopan parlamenttiin valittavien edustajien määrää ja jäsenten kokonaismäärää, neuvoston äänenpainotusta sekä komission kokoa ja kokoonpanoa.

Pöytäkirja yhteisöjen tuomioistuimen perussäännöstä

Yhteisöjen tuomioistuimen perussääntöön tehdään muutoksia, joilla pyritään turvaamaan tuomioistuimen toimintaedellytykset ja lisäämään tuomioistuinmenettelyn joustavuutta laajentuneessa unionissa. Lisäksi toteutetaan teknisiä muutoksia sen vuoksi, että yhteisöjen tuomioistuimen perussäännöstä tehdyt pöytäkirjat yhdistetään yhdeksi asiakirjaksi. Myös yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen perustamisesta annettu neuvoston päätös yhdistetään samaksi asiakirjaksi tuomioistuimen perussäännön kanssa.

*Pöytäkirja EHTY:n perustamissopimuksen voimassaolon päättymisen taloudellisista seurauksista ja hiili- ja terästutkimusrahas-
tosta*

Pöytäkirjassa määrätään Euroopan hiili- ja teräsyhteisön varojen siirtämisestä Euroopan yhteisölle sen perustamissopimuksen voimassaolon päättymisen jälkeen 23 päivänä heinäkuuta 2002 ja varojen käyttämisestä hiili- ja terästeollisuuteen liittyvien alojen tutkimukseen.

Pöytäkirja Euroopan yhteisön perustamis-
sopimuksen 67 artiklasta

Pöytäkirjassa määrätään määränemmistöpäätöksentekoon siirtymisestä 1 päivästä toukokuuta 2004 alkaen EY:n perustamis-

2.5.2 Päätösasiakirja

Konferenssin päätösasiakirjassa luetellaan hallitustenvälisessä konferenssissa hyväksytyt asiakirjat: Nizzan sopimus sekä sitä täydentävät neljä pöytäkirjaa. Asiakirjassa luetellaan myös 24 konferenssin hyväksymää julistusta sekä kolme julistusta, jotka konferenssi on ottanut huomioon. Julistukset on liitetty päätösasiakirjaan.

Julistus Euroopan unionin laajentumisesta (n:o 20) täydentää laajentumista koskevaa pöytäkirjaa. Julistus sisältää liittymiskonferensseissa esitettävän yhteisen kannan, joka koskee jäsenyysneuvottelunsa aloittaneista hakijavaltioista valittavien edustajien määriä Euroopan parlamentissa, talous- ja sosiaali-

komiteassa ja alueiden komiteassa sekä näiden hakijavaltioiden äänimääriä neuvostossa. Konferenssi hyväksyi myös päätösasiakirjaan liitettävän julistuksen unionin tulevaisuudesta (n:o 23). Julistuksessa hahmotellaan Euroopan unionin tulevaisuustyötä koskeva laajapohjainen valmistelutapa ja tulevaisuustyössä käsiteltäviä kysymyksiä. Keskustelu huipentuu vuonna 2004 hallitustenväliseen konferenssiin, joka kokoontuu tekemään tarpeelliset muutokset perussopimukseen.

2.6. Suomen neuvottelutavoitteiden toteutuminen

Suomen näkökulmasta päätavoitteena oli sellaisen sopimuksen syntyminen, joka mahdollistaisi unionin laajentumisen. Tässä mielessä konferenssi oli onnistunut, vaikka lopputulos ei vastaakaan kaikilta osin Suomen tavoitteita.

Neuvoston äänenpainotusten muuttaminen oli konferenssin vaikein kysymys. Hyväksytyt äänenpainotusmalli ei sellaisenaan vastaa Suomen tavoitetta tasapainoisesta kokonais-

ratkaisusta: äänten jakautuminen ei perustu objektiivisiin kriteereihin eikä lopputulosta voida päätöksenteon tehokkuuden ja järjestelmän selkeyden kannalta pitää hyvänä. Suomen tavoite toteutui kuitenkin siltä osin, että määräyksiin sisällytetään erillinen vaatimus siitä, että määränemmistöpäätösten edellytyksenä on jäsenvaltioiden enemmistö. Lisäksi Suomen saamaa seitsemän äänen määrää voidaan pitää tyydyttävänä.

Komission puheenjohtajan toimintamahdollisuuksien vahvistaminen ja vastuun korostuminen komission työn tulokellisuudesta vastaa hyvin Suomen tavoitteita. Myös komission kokoonpanon muutosta ja tasapuolisen vuorottelun soveltamista komission jäsenten valinnassa voidaan pitää tyydyttävänä ratkaisuna. Komission ja sen puheenjohtajan nimittäminen määränemmistöllä vastaa Suomen muita nimityksiä koskeneita tavoitteita, vaikka asia tulikin esille vasta neuvottelujen viime vaiheessa.

Euroopan parlamentin edustajapaikkojen jakamisessa Suomen tavoitteena oli järjestelmä, joka olisi läpinäkyvä, yksinkertainen ja sovellettavissa laajentumisen kaikissa vaiheissa. Euroopan parlamentin paikkajako kytkettiin kuitenkin Nizzassa osaksi neuvoston äänenpainotusratkaisua eikä siitä neuvoteltu itsenäisenä kysymyksenä. Euroopan unionin laajennuttua 27 jäsenvaltion unioniksi Suomesta valitaan 13 Euroopan parlamentin jäsentä. Tämä on Suomen tavoitteiden mukaista.

Määränemmistöpäätöksenteon käyttöä laajennetaan yhteensä 37 artiklassa. Määränemmistöpäätösten käyttömahdollisuuden lisääminen kauppapolitiikan alueella (SEY 133 artikla) vastaa tietyin poikkeuksin Suomen alkuperäisiä tavoitteita. Muissa poliittisesti merkittävimmissä ja myös vaikeimmissa artikloissa määränemmistöpäätöksentekoa ei kuitenkaan olennaisesti tai ollenkaan laajenneta. Tällaisia kysymyksiä ovat sosiaaliturvan koordinaatio (SEY 42 artikla), esillä olleet verotukseen liittyvät kysymykset, sekä yhteisön toimivaltaan siirretyt oikeus- ja sisäasiat (SEY 67 artikla), ja näissä erityisesti maahanmuutto- ja turvapaikka-asiat.

Joustavuutta koskevaa neuvottelutulosta voidaan Suomen näkökulmasta pitää hyvänä. Tiiviimmän yhteistyön aloittamista helpote-

taan ja yhteistyötä koskevia määräyksiä selkeytetään. Yhteistyön yleisiin ehtoihin, joilla turvataan unionin yhtenäisyys, ei kuitenkaan tehdä merkittäviä sisällöllisiä muutoksia.

Lähtökohtaisesti kaikki Suomen ennalta tärkeinä pitämät yhteisöjen tuomioistuinjärjestelmää koskevat tavoitteet toteutuivat. Yhteisöjen tuomioistuimessa tulee jatkossakin olla tuomari jokaisesta jäsenvaltiosta ja yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa vähintään yksi tuomari jokaisesta jäsenvaltiosta. Tuomioistuinmenettelyyn luodaan myös lisää joustavuutta. Sen sijaan tuomioistuimen jaostojen puheenjohtajien aseman vahvistaminen, Euroopan parlamentin yleinen kanneoikeus yhteisön toimielinten päätösten pätevyuden kiistämiseksi sekä oikeus pyytää tuomioistuimen lausuntoa EY:n perustamissopimuksen 300 artiklan tarkoittamissa sopimusasioissa eivät vastaa Suomen tavoitteita.

Muita toimielimiä eli tilintarkastustuomioistuinta, alueiden komiteaa, talous- ja sosiaalikomiteaa, Euroopan keskuspankkia sekä Euroopan investointipankkia koskevat muutokset vastaavat Suomen tavoitteita.

Konferenssin hyväksymä julistus unionin tulevaisuudesta on kokonaisuutena Suomen tavoitteiden mukainen. Suomelle oli tärkeää valmistelun laajapohjaisuus mahdollistaen eri intressiryhmien osallistumisen tulevaisuuskeskusteluun, asialistan avoimuus ja se, ettei Nizzan konferenssissa sovitun tulevaisuustyön loppuun saattaminen ole ehto laajentumiselle.

3. Nizzan sopimuksen keskeinen sisältö

3.1. Neuvoston ääntenpainotus

Neuvoston tehdessä päätöksensä määränemmistöllä jäsenvaltioiden äänimäärät on painotettu niiden väestömäärän mukaisesti kuitenkin niin, että pienillä ja keskisuurilla jäsenvaltioilla on väestömäärään nähden enemmän ääniä. Neuvoston ääntenpainotus on välimuoto yhtäältä järjestelmästä, jossa jokaisella jäsenvaltiolla on yksi ääni ja toisaalta järjestelmästä, jossa äänet ovat suorasuhteessa väestömäärään.

Amsterdamin sopimukseen liitetyn pöytä-

kirjan (n:o 11) mukaan komission kokoa muutetaan edellyttäen, että samalla neuvoston ääntenpainotusta muutetaan joko painotamalla äänet uudelleen tai ottamalla käyttöön kaksinkertainen enemmistö. Tällöin tulee ottaa huomioon kaikki asian kannalta merkitykselliset seikat, erityisesti hyvityksen antaminen niille jäsenvaltioille, jotka luopuvat toisen komission jäsenen nimeämismahdollisuudesta.

Vuoden 2000 konferenssissa taustalla oli hyvityksen antamisen lisäksi kysymys siitä, tulisiko jäsenvaltioiden väestömäärät ottaa nykyistä paremmin huomioon. Laajentumisten myötä äänien määränemmistön muodostamiseen tarvittava väestön vähimmäismäärä on asteittain laskenut. Suurin osa nykyisistä hakijavaltoista on pieniä tai keskisuuria, joten niiden liittymisen myötä määränemmistöpäätösten taakse vaadittava väestömäärä tulisi edelleen huomattavasti laskemaan. Väestön parempaan huomioon ottamiseen kytketty suurien jäsenvaltioiden suhteellisen äänimääräosuuden kasvattamisen lisäksi kysymys siitä, tulisiko nykyistä jäsenvaltioiden äänimääriin perustuvaa ryhmittelyä muuttaa.

Nizzan sopimuksella muutetaan neuvoston ääntenpainotusjärjestelmää 1 päivästä tammikuuta 2005 alkaen. Määräykset sisältyvät Euroopan unionin laajentumista koskevaan pöytäkirjaan ja julistukseen.

Kaikkien jäsenvaltioiden äänimäärä kaksinkertaistetaan, jotta äänimääräasteikolla olisi tilaa uusille äänimääräryhmille laajentumista silmällä pitäen. Kaikille jäsenvaltioille Luxemburgia lukuun ottamatta, annetaan myös lisä-ääniä, jotka jakautuvat niin, että suurempien jäsenvaltioiden suhteellinen osuus äänistä kasvaa. Konferenssin päätöksiin liitetty julistus Euroopan unionin laajentumisesta (n:o 20) sisältää liittymiskonferensseissa esitettävän yhteisen kannan, joka koskee liittymisneuvottelunsa aloittaneiden 12 hakijavaltion äänimääriä neuvostossa.

Nizzan sopimuksella muutetaan myös määränemmistön muodostamiseen vaadittava ääniosuutta, joka on nykyisin 71,26 prosenttia jäsenvaltioiden yhteenlasketusta äänimäärästä (kokonaisäänimäärä). Mikäli uuden järjestelmän tultua voimaan unioniin ei ole liittynyt uusia jäseniä, määränemmistön edellytyksenä on 169 ääntä eli 71,31 prosent-

tia kokonaisäänimäärästä. Ensimmäisen laajentumisen yhteydessä määräenemmistöön edellytettävä äänikynnys laskee alle nykyisen ja nousee laajentumisten myötä vaiheittain niin, että 27 jäsenen unionissa se on 255 ääntä eli 73,91 prosenttia kokonaisäänimäärästä.

Neuvoston määräenemmistöpäätöksentekoon lisätään äänien määräenemmistön lisäksi kaksi uutta edellytystä. Kun tehdään päätös komission ehdotuksesta tulee puoltavien äänien edustaa jäsenvaltioiden enemmistöä. Tämä antaa jäsenvaltioille mahdollisuuden estää päätöksenteko joissain tapauksissa, joissa niiden äänimäärä ei siihen riittäisi. Tämä tasapainottaa ääntenpainotuksiin tehtyjä muutoksia ja turvaa pienten jäsenvaltioiden painoarvon. Nykyisillä ääntenpainotuksilla edellytys jäsenvaltioiden enemmistöä toteutuu automaattisesti, mutta uusien ääntenpainotusten tultua voimaan määräenemmistön voisi laajentuneessa unionissa muodostaa myös jäsenvaltioiden vähemmistö.

Lisäksi neuvoston määräenemmistöpäätöksen edellytyksenä on erillinen väestökynnys. Neuvoston jäsen voi pyytää tarkistusta siitä, edustavatko määräenemmistön muodostavat jäsenvaltiot vähintään 62 prosenttia unionin koko väestöstä. Jos ehto ei täyty, kyseistä päätöstä ei tehdä. Tämä kriteeri lisää jonkin verran väkiluvultaan suurimpien jäsenvaltioiden mahdollisuuksia estää päätöksen synnyminen.

Todennäköisesti sekä uuden jäsenvaltiokriteerin että väestökriteerin merkitys tulee käytännössä jäämään melko pieneksi. Tilanteita, joissa äänten määräenemmistön muodostavat jäsenvaltiot eivät edusta jäsenvaltioiden enemmistöä tai 62 prosenttia väestöstä, syntyy ainoastaan ryhmittymien muodostuessa jäsenvaltioiden koon pohjalta. Toistaiseksi ryhmittymät ovat muodostuneet asiakysymysten mukaan, jolloin suurten ja pienten jäsenvaltioiden vastakkainasettelua ei ole juurikaan esiintynyt.

Suomen keskeiset neuvottelutavoitteet ja vaikutukset Suomen kannalta

Suomen tavoitteena oli ääntenpainotusjärjestelmä, jossa otettaisiin huomioon Euroopan unionin kaksijakoinen luonne sekä valtioiden että kansojen muodostamana liittona.

Suomi piti päätöksenteon hyväksyttävyyden vuoksi tärkeänä, että määräenemmistöpäätösten takana tulisi aina olla vähintään puolet unionin väestöstä ja vähintään puolet jäsenvaltioista. Suomen tavoitteena oli ääntenpainotusjärjestelmä, joka ei vaarantaisi päätöksenteon tehokkuutta ja olisi yksinkertainen ja sovellettavissa laajentumisprosessin joka vaiheessa. Yksinkertainen kaksoisenemmistö, jossa määräenemmistöpäätökseen edellytettäisiin vähintään puolet jäsenvaltioista ja unionin kokonaisväestöstä, noudattaisi parhaiten johdonmukaisuuden, tehokkuuden ja selkeyden periaatteita.

Suomen tavoite toteutui siltä osin, että Nizzan sopimus sisältää vaatimuksen jäsenvaltioiden enemmistöä päätöksen edellytyksenä. Myös Suomen äänimäärää (7) voidaan pitää tyydyttävänä. Nizzan sopimuksella uudistetuissa järjestelmässä päätöksen tekeminen edellyttää kolmen eri kriteerin täyttymistä. Tätä ei voida pitää tehokkuuden ja selkeyden kannalta parhaana mahdollisena ratkaisuna. Suurten jäsenvaltioiden painoarvo kasvaa jonkin verran äänten uudelleen painotuksen ja 62 prosentin väestökynnyksen kautta. Kun kuitenkin otetaan huomioon vaatimus jäsenvaltioiden enemmistöä päätösten takana, suurten painoarvon voidaan katsoa kasvavan lähinnä päätösten estämisen kautta.

3.2. Komissio

Konferenssin tavoitteena oli turvata komission työskentelyn tehokkuus kollegiona laajentumisen edetessä. HVK hyväksyi komission sisäiseen organisaatioon, sen puheenjohtajan toimivaltuuksien vahvistamiseen sekä komission kokoonpanoon liittyviä sopimusmuutoksia. Muutokset sisältyvät Euroopan yhteisöjen perustamissopimusta muuttaviin määräyksiin sekä pöytäkirjaan Euroopan unionin laajentumisesta.

Amsterdamin sopimukseen liitetyn pöytäkirjan (n:o 11) mukaisesti komissiossa tulisi olla yksi kansalainen kustakin jäsenvaltiosta ensimmäisen laajentumisen toteutuessa. Nizzan sopimuksella komission kokoa muutetaan tämän mukaisesti 1 päivänä tammikuuta 2005, jonka jälkeen muodostettavassa uudessa komissiossa on enää yksi kansalainen kustakin jäsenvaltiosta.

Nizzan sopimuksessa asetetaan komissiolle myös enimmäisjäsenmäärä. Sopimuksen siirtymäjärjestelyn mukaisesti komission jäsenmäärää vähennetään jäsenvaltioiden lukumäärää pienemmäksi, kun unionin jäsenmäärä nousee 27:ään. Samalla aletaan soveltaa tasapuolista vuorottelua, jota koskevat yksityiskohtaiset säännöt neuvosto tuolloin yksimielisesti vahvistaa. Jo nyt sovittiin, että kahden eri jäsenvaltion kansalaisten toimikaisien kokonaismäärien ero ei saa olla suurempi kuin yksi. Jollei tästä muuta johdu, kunkin muodostettavan kollegion kokoonpanon tulee ilmentää tyydyttävällä tavalla unionin kaikkien jäsenvaltioiden väestöllistä ja maantieteellistä moninaisuutta. Uusille jäsenvaltioille taataan oikeus saada kansalaisensa komission jäseneksi kunnes unionin jäsenvaltioiden lukumäärä nousee 27:ään.

Amsterdamin sopimuksen mukaan komissio voi nimittää keskuudestaan varapuheenjohtajan tai kaksi varapuheenjohtajaa. Nizzan sopimuksella määräyksiä muutetaan siten, ettei varapuheenjohtajien määrää ja valintaa määritellä, vaan se jätetään kollegion päätettäväksi. Puheenjohtajan vastuuta komission työskentelystä kokonaisuudessaan korostetaan ja toimivaltuuksia selkeytetään antamalla puheenjohtajalle oikeus kollegion hyväksynnän jälkeen erottaa komission jäsen.

Komission muodostamismenettelyä muutetaan siten, että valtion- ja hallitusten päämiesten kokoonpanossa kokoontuva neuvosto nimeää määräenemmistöllä komission puheenjohtajan. Neuvosto hyväksyy määräenemmistöllä ja yhteisellä sopimuksella puheenjohtajaksi nimetyn henkilön kanssa luettelon muista jäsenistä kunkin jäsenvaltion tekemien ehdotusten mukaisesti. Voimassa olevan sopimuksen mukaan päätökset tehdään yksimielisesti jäsenvaltioiden hallitusten välillä.

Suomen keskeiset neuvottelutavoitteet ja vaikutukset Suomen kannalta

Komission puheenjohtajan toimintamahdollisuuksien vahvistaminen ja vastuun korostuminen komission työn tuloksellisuudesta samoin kuin yksittäisen komission jäsenen vastuun vahvistaminen sekä jäsenten keski-

näisen samanarvoisuuden säilyttäminen komission kollegiaalisessa päätöksenteossa vastasivat hyvin Suomen tavoitteita.

Suomen lähtökohtainen neuvottelutavoite oli, että komissiossa tulisi unionin laajentumisen ollen yksi kansalainen kustakin jäsenvaltiosta, koska tämä turvaisi parhaiten komission legitimitetin ja jäsenvaltioiden tasavertaisen aseman vaarantamatta kollegion työskentelyn tehokkuutta laajentumisten jälkeenkin. Tältä osin tavoite ei täysin toteutunut, koska jäsenmäärä voi jossain vaiheessa olla pienempi kuin jäsenvaltioiden lukumäärä, jolloin kaikilla jäsenvaltioilla ei ole kansalaistaan kollegiossa. Toisaalta komissiossa on yksi jäsen jokaisesta jäsenvaltiosta varsin pitkään, koska kokoonpanoa rajoitetaan vasta silloin, kun unionissa on 27 jäsenvaltiota. Merkittävää on lisäksi se, että jo nyt sopimukseen kirjataan ehdoton tasapuolisen vuorottelun periaate.

Komission ja sen puheenjohtajan nimittäminen määräenemmistöllä vastaa Suomen muita nimityksiä koskeneita tavoitteita. Rinnasteinen esimerkki on neuvoston pääsihteerin/korkean edustajan ja apulaispääsihteerin nimittäminen määräenemmistöllä (SEY 207 artikla).

3.3. Euroopan parlamentti

Konferenssin tavoitteena oli päättää Euroopan parlamentin edustajapaikkojen jakautumisesta laajentuneessa unionissa. Amsterdamin sopimuksella Euroopan parlamentin jäsenten enimmäismääräksi asetettiin 700. Jäsenmäärän rajoittamista pidettiin tarpeellisenä parlamentin toimintakyvyn turvaamiseksi unionin jäsenmäärän lisääntyessä. Samanaikaisesti haluttiin kuitenkin myös huolehtia kaikkien jäsenvaltioiden asianmukaisesta edustautumisesta.

Euroopan parlamenttia koskevat määräykset sisältyvät Nizzan sopimuksen EY:n perustamissopimusta muuttaviin määräyksiin sekä Euroopan unionin laajentumista koskevaan pöytäkirjaan ja julistukseen.

Uusi paikkajako tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2004 ja sitä sovelletaan vuonna 2004 alkavasta vaalikaudesta lukien. Mikäli 732 jäsenen enimmäismäärää ei vielä tämän vaalikauden alkaessa saavuteta, korjataan nykyisistä jäsenvaltioista ja 1 päivänä tam-

mikuuta 2004 mennessä liittymissopimuksensa allekirjoittaneista uusista jäsenvaltioista valittavien edustajien määrää tilapäisesti neuvoston päätöksellä suhteellisesti niin, että se nousee mahdollisimman lähelle 732 paikkaa ylittämättä kuitenkaan minkään jäsenvaltion osalta sille vaalikaudelle 1999-2004 vahvistettua paikkamäärää. Tätä korjausta sovelletaan myös vaalikauden aikana liittymisen uusien jäsenvaltioiden osalta. Enimmäisjäsenmäärä 732 voidaan siirtymävaiheessa 2004-2009 ylittää tilapäisesti. Uusien jäsenvaltioiden pysyvistä paikkaluvusta sovietaan liittymisneuvottelujen yhteydessä.

Euroopan parlamentin asemaa päätöksentekomenettelyyn tehtävien muutosten kannalta tarkastellaan kohdassa 3.4.

Suomen keskeiset neuvottelutavoitteet ja vaikutukset Suomen kannalta

Suomi tuki Euroopan parlamentin jäsenten enimmäismäärän säilyttämistä 700:ssä ja kannatti parlamentin paikkojen jakamista niin, että kaikilta jäsenvaltioilta vähennettäisiin jäseniä suhteellisesti yhtä paljon. Tämä laskentatapa merkitsisi sitä, että 27 jäsenvaltion unionissa Suomesta valittaisiin parlamenttiin 13 edustajaa. Suomen näkemyksen mukaan ratkaisun tuli olla sellainen, että se takaisi kaikille jäsenvaltioille mahdollisuuden asianmukaiseen edustautumiseen.

Nizzan sopimuksella vahvistettu Suomesta valittavien edustajien määrä (13) on Suomen tavoitteiden mukainen ja mahdollistaa asianmukaisen edustautumisen. Konferenssissa sovittua paikkajakorotusta voi pitää epäoikeudenmukaisena niitä hakijavaltoita kohtaan, joille on annettu vähemmän paikkoja kuin väkiluvultaan vastaavan suuruisille nykyisille jäsenvaltioille. Uusista jäsenvaltioista valittavien edustajien määrää on kuitenkin mahdollista muuttaa liittymissopimuksissa.

3.4. Määräenemmistöpäätöksenteon ja yhteispäätösmenettelyn käyttöalan laajentaminen

Nizzan sopimuksella yksimielisyysvaatus korvataan määräenemmistöpäätöksenteolla 37:ssä EY:n perustamissopimuksen tai

unionisopimuksen artiklassa. Näistä 22 artiklassa siirrytään määräenemmistöpäätöksenteon Nizzan sopimuksen voimaan tullessa. Muissa artikloissa määrätään määräenemmistöpäätöksenteko otettavaksi käyttöön sopimuksen nojalla tietyinä myöhemmän ajankohtana tai neuvoston yksimielisellä päätöksellä. Määräenemmistöpäätösten laajentaminen on tietyissä tapauksissa yhdistetty asiallisen soveltamisalan rajaukseen, jolloin artiklassa siirrytään tekemään päätöksiä määräenemmistöllä vain tietyiltä osin.

EY:n perustamissopimuksen 251 artiklan mukaisen menettelyn (jäljempänä *yhteispäätös*) käyttö määrätään koskemaan kuutta uutta artiklaa, joista viidessä menettely otetaan käyttöön heti sopimuksen voimaan tullessa. Tietyissä maahanmuutto- ja turva- paikkapolitiikan kysymyksissä menettelyn käyttöön siirrytään myöhemmän ajankohtana neuvoston yksimielisellä päätöksellä. Yhteispäätösmenettelyssä päätökset neuvostossa tehdään määräenemmistöllä.

Yhteispäätösmenttelyä ei ryhdytä soveltamaan kaikissa niissä kysymyksissä, joissa siirrytään soveltamaan määräenemmistöpäätöksentekoa. Sen soveltamisalan ulkopuolelle jäävistä merkittävimpiä ovat EY:n perustamissopimuksen 133 artikla (kauppapolitiikka), 279 artikla (varainhoitoasetukset), 300 artikla (yhteistyösopimusten sisäinen täytäntöönpano) sekä 161 artikla (rakenne- ja koheesiorahastot).

Hyväksymismenettelyä määrätään sovellettavaksi unionisopimuksen 7 artiklan 1 kohdassa (menettely unionin peruseriaatteiden rikkomista koskeissa vaaratilanteissa) ja EY:n perustamissopimuksen 11 artiklassa (tiiviimmän yhteistyön soveltaminen alaan, jolla sovelletaan yhteispäätösmenttelyä).

3.4.1. Syrjinnän vastaiset toimenpiteet, ihmisten vapaa liikkuminen, sosiaalipolitiikka

Sopimuksessa laajennetaan määräenemmistöpäätöksenteon ja yhteispäätösmenttelyn soveltaminen koskemaan yhteisön edistämistoimenpiteitä, joilla tuetaan jäsenvaltioiden toimia syrjinnän torjumiseksi, mutta jotka eivät kuitenkaan merkitse jäsenvaltioiden lakien tai asetusten yhdenmukaistamista

(SEY 13 artikla uusi 2 kohta). Sen sijaan yhteisön toimenpiteistä sukupuoleen, rotuun, etniseen alkuperään, uskontoon tai vammaukseen, vammaisuuteen, ikään tai sukupuoliseen suuntautumiseen perustuvan syrjinnän torjumiseksi tulee päättää edelleenkin yksimielisesti Euroopan parlamentin kuulemismenettelyä noudattaen.

Määräenemmistöpäätöksenteon käyttöalaa laajennetaan myös määräyksiin, joilla pyritään helpottamaan unionin kansalaisten liikumista ja oleskelua jäsenvaltioiden alueella (SEY 18 artikla). Työ- ja sosiaalipolitiikassa määräenemmistöpäätösten ja yhteispäätösmenettelyn käyttöalan laajentaminen mahdollistetaan tietyillä aloilla neuvoston yksimielisellä päätöksellä (SEY 137 artikla).

3.4.2. Maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikka sekä muu henkilöiden vapaaseen liikkuvuuteen liittyvä politiikka

EY:n perustamissopimuksen IV osasto sisältää määräykset viisumi-, turvapaikka- ja maahanmuuttopolitiikasta sekä muusta henkilöiden vapaaseen liikkuvuuteen liittyvästä politiikasta. Osaston alaan kuuluvissa asioissa noudatettavista päätöksentekomenettelyistä määrätään EY:n perustamissopimuksen 67 artiklassa. Päätöksentekomenettelyä koskee määräys, jonka mukaan viiden vuoden kuluttua Amsterdamin sopimuksen voimaantulosta päätetään yhteispäätösmenettelyyn siirtymisestä 67 artiklan 2 kohdan mukaisesti. Artiklaan lisätään Nizzan sopimuksella uusi 5 kohta, jossa tarkistetaan yhteispäätösmenettelyyn siirtymisen edellytyksiä ja aikaistetaan siirtymistä eräiltä osin.

EY:n perustamissopimuksen 63 artiklan nojalla annetaan turvapaikkaa ja tilapäistä suojelua koskevia säädöksiä. Yhteispäätösmenettelyyn siirtyminen mahdollistetaan jo ennen siirtymäkauden päättymistä, mikäli neuvosto on ensin yksimielisesti antanut yhteisön säädökset, joissa on määritelty näitä asioita koskevat yhteiset säännöt ja keskeiset periaatteet. Jos neuvosto ei siirtymäkauden kuluessa (viimeistään 30 päivänä huhtikuuta 2004) ole antanut näitä säädöksiä, noudatetaan 67 artiklan 2 kohdan määräyksiä.

Yhteispäätösmenettelyyn siirtymistä aikaistetaan myös EY:n perustamissopimuksen

65 artiklan mukaisissa yksityisoikeudellista yhteistyötä koskevissa asioissa, lukuun ottamatta perheoikeutta koskevia kysymyksiä. Yhteispäätösmenettelyä ryhdytään soveltaamaan Nizzan sopimuksen tullessa voimaan.

EY:n perustamissopimuksen 67 artiklasta tehdyssä pöytäkirjassa säädetään siirtymisestä määräenemmistöpäätöksentekoon 1 päivästä toukokuuta 2004 alkaen neuvoston vahvistaessa jäsenvaltioiden viranomaisten ja komission välisen yhteistyön varmistamista koskevassa 66 artiklassa tarkoitettuja toimenpiteitä.

Konferenssin päätösasiakirjaan on liitetty julistus (n:o 5), jossa ilmoitetaan, että eräillä muilla julistuksessa mainituilla IV osaston aloilla siirrytään yhteispäätösmenettelyyn toukokuun 1 päivänä 2004.

3.4.3. Kauppapolitiikka

Euroopan yhteisö perustettiin alunperin talousyhteisönä ja tulliliittona. Yhteinen kauppapolitiikka, joka kattoi tavarakaupan, kuului perustamissopimuksen mukaan yhteisön yksinomaiseen toimivaltaan. Palvelujen ja henkisen omaisuuden oikeuksien kaupan sekä investointien merkityksen kasvu kansainvälisissä taloussuhteissa on johtanut siihen, että tavarakauppaa silmällä pitäen laaditut EY:n perustamissopimuksen kauppapoliittiset määräykset eivät enää ole olleet ajan tasalla. Yhteisen kauppapolitiikan toteuttamista vaikeuttavana tekijänä on pidetty toimivallan kulumista palveluihin ja henkiseen omaisuuteen liittyvissä kysymyksissä osin jäsenvaltioille ja osin yhteisölle sekä jaetun toimivallan edellyttämään yksimielistä päätöksentekoa ja sopimusten voimaansaattamista yhteisön lisäksi kaikissa jäsenvaltioissa.

Jo Amsterdamin sopimuksessa pyrittiin parantamaan yhteisön kykyä tehokkaampaan toimintaan taloudellisten ulkosuhteiden alalla lisäämällä EY:n perustamissopimuksen 133 artiklaan uusi 5 kohta, jolla tehtiin mahdolliseksi yhteisön sopimustoimivallan tapauskohtainen laajentaminen neuvoston yksimielisellä päätöksellä koskemaan palveluita sekä tekijän- ja teollisoikeuksia. Tätä mahdollisuutta ei kuitenkaan ole käytetty.

Nizzan sopimuksella yhteisön toimivaltaa laajennetaan sisällyttämällä yhteisen kauppaa

politiikan piiriin palvelut – lukuun ottamatta kulttuuri- ja audiovisuaalialojen palveluita sekä koulutus-, sosiaali- ja terveystaloudellisia – sekä henkisen omaisuuden kaupalliset näkökohdat. Liikenteen alan kansainvälisissä sopimuksissa noudatetaan aiempia määräyksiä, jotka sisältyvät EY:n perustamissopimuksen V osastoon ja 300 artiklaan. Samoin investoinnit jäävät edelleen yhteisen kauppapolitiikan ulkopuolelle.

Yhteisen kauppapolitiikan alaan kuuluvat päätökset on voitu tähän asti tehdä määränemmistöllä. Palveluihin ja henkiseen omaisuuteen liittyvästä sopimuksesta päätetään kuitenkin tietyissä tapauksissa yksimielisesti.

3.4.4. Teollisuuspolitiikka

Määränemmistöpäätöksenteko ja yhteispäätösmenettely laajennetaan koskemaan päätöksiä yhteisön teollisuuden kilpailukykyyn kannalta tarpeellisten edellytysten turvaamiseksi. EY:n perustamissopimuksen 157 artiklan päätöksentekomenettelyä koskevaa 3 kohtaa muutetaan niin, että samalla rajataan osaston määräysten soveltamisalan ulkopuolelle toimenpiteet, jotka käsittävät verotusta tai palkattujen työntekijöiden oikeuksia ja etuja koskevia säännöksiä tai määräyksiä.

Artiklaa on käytetty oikeusperustana verrattain harvoin. Ei ole odotettavissa, että muutettua artiklaa sovellettaisiin nykyistä useammin.

3.4.5. Rakennerahastot

Rakennerahastoihin ja koheesiorahastoon sovellettavia sääntöjä (SEY 161 artiklan 3 kohta) muutetaan siten, että määränemmistöpäätöksenteko laajennetaan koskemaan rakennerahastojen tehtäviä, ensisijaisia tavoitteita ja rakenteita koskevia päätöksiä. Vuonna 2007 alkavaa rahastokautta koskevat päätökset tehdään kuitenkin vielä yksimielisesti.

Asiaan liittyy kaksi konferenssin huomioon ottamaa julistusta (n:o 2 ja 3).

Määränemmistöpäätöksentekoa ryhdytään soveltamaan myös päätettäessä rakennerahastojen ulkopuolisista erityistoimista taloudellisen ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden edistämiseksi (SEY 159 artikla).

3.4.6. Nimitykset

Neuvostoa avustavan pääsihteeristön pääsihteerin, joka toimii myös yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan korkeana edustajana, ja häntä avustava varapääsihteerin nimitetään muutoksen voimaantulon jälkeen neuvostossa määränemmistöllä (SEY 207 artiklan 2 kohta). Määränemmistöpäätösten käyttöalaa laajennetaan koskemaan myös komission puheenjohtajan ja komission jäsenen (SEY 214 ja 215 artikla), tilintarkastustuomioistuimen (SEY 247 artiklan 3 kohta), talous- ja sosiaalikomitean (SEY 259 artiklan 1 kohta) ja alueiden komitean (SEY 263 artikla) jäsenten sekä yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan erityisedustajien (SEU 23 artiklan 2 kohta) nimittämisessä.

Sopimusmuutoksilla pyritään helpottamaan nimittämismenettelyjä. Voimassa olevien määräysten perusteella yksikin jäsenvaltio on voinut estää päätöksenteon. Nimittämispäätöksen viipyminen, varsinkin korkeimpien virkojen kohdalla, olisi haitallista koko unionin toiminnalle ja uskottavuudelle.

3.4.7. Muut artikkelit

Myös seuraavissa asioissa määränemmistöpäätöksentekoon siirrytään joko heti tai erilaisten siirtymäjärjestelyjen kautta:

— kansainvälisten sopimusten tekeminen niillä yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tai oikeus- ja sisäasioiden yhteistyön aloilla, joilla sisäisten päätösten hyväksyminen edellyttää määränemmistöä (SEU 24 artikla),

— tietyin ehdoin myönnettävä yhteisön taloudellinen apu sellaiselle jäsenvaltiolle, jolle poikkeukselliset tapahtumat, joihin se ei voi vaikuttaa, ovat aiheuttaneet vaikeuksia tai vakavasti uhkaavat aiheuttaa suuria vaikeuksia (SEY 100 artikla),

— päätökset yhteisön edustamisesta kansainvälisellä tasolla talous- ja rahaliiton kannalta erityisen merkittävässä kysymyksissä (SEY 111 artiklan 4 kohta),

— muut euron käyttöönoton edellyttämät toimenpiteet (SEY 123 artiklan 4 kohta),

— taloudellinen, tekninen ja rahoitusyhteistyö kolmansien maiden kanssa (SEY uusi

181 a artikla),

— merentakaisten maiden ja alueiden ja yhteisön välinen assosiaatio (SEY 187 artikla),

— Euroopan parlamentin jäsenten ohjesäännön hyväksyminen (SEY 190 artiklan 5 kohta),

— ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen jäsenten ja kirjaajan palkat, korvaukset ja eläkkeet (SEY 210 artikla),

— yhteisön tuomioistuimen työjärjestyksen vahvistaminen (SEY 223 artiklan kuudes kohta),

— ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen vahvistaminen (SEY 224 artiklan viides kohta)

— tilintarkastustuomioistuimen työjärjestyksen hyväksyminen (SEY 248 artiklan 4 kohta),

— varainhoitoasetukset ja varainhoidon valvojia, tulojen ja menojen hyväksyjä ja tilinpitäjiä koskevien sääntöjen ja heidän vastuunsa määrittely (SEY 279 artikla) sekä

— assosiaatiosopimukset aloilla, joita koskevat sisäiset säännöt vahvistetaan määränemmistöllä (SEY 300 artiklan 2 kohdan ensimmäinen alakohta).

Suomen keskeiset neuvottelutavoitteet ja vaikutukset Suomen kannalta

Suomen keskeisenä tavoitteena oli määränemmistö päätöksenteon käyttöalan tuntuva laajentaminen, jotta voitaisiin turvata päätöksenteon tehokkuus laajentuvassa unionissa. Valtioneuvoston selonteossa ja selvityksissä eduskunnalle keskeisimpinä aloina mainittiin muun muassa:

— tietyt yhteisöpolitiikat (teollisuus, kulttuuri ja ympäristö),

— palveluita, aineettomia oikeuksia ja investointeja koskeva kauppapolitiikka tiettyin rajauksin,

— yhteisön toimivaltaan kuuluvat oikeus- ja sisäasiat (erityisesti maahanmuutto- ja turvapaikka-asiat sekä oikeudellinen yhteistyö yksityisoikeudellisissa asioissa),

— tietyt institutionaaliset kysymykset (kuten tuomioistuimen työjärjestyksen hyväksyminen sekä nimitykset),

— moitteetonta varainhoitoa ja yhteisön talousarviota koskevat kysymykset sekä

— läheisesti sisämarkkinoiden toimintaan liittyvät unionin kansalaisuutta, henkilöiden vapaata liikkuvuutta ja lainsäädäntöjen lähentämistä (tietyt verotukseen liittyvät kysymykset) koskevat kysymykset.

Suomi ei ollut valmis määränemmistö päätöksenteon laajentamiseen kysymyksissä, jotka liittyivät unionin perusluonteeseen. Tällaisina kysymyksinä pidettiin perussopimuksia ja muuta primäärioikeutta, jäsenvaltioiden erillistä hyväksymistä edellyttäviä neuvoston päätöksiä, yhteistä toimielinjärjestelmää, eräitä talousarvion ulkopuolisia rahoitusjärjestelyjä sekä unionin ja jäsenvaltioiden välistä toimivaltaa koskevia muutoksia. Tavoitteena oli myös yksimielisyysvaatimuksen säilyttäminen päätettäessä sisämarkkinoiden keskeisistä periaatteista poikkeamisesta, puolustuspolitiikasta unionisopimuksen V osastossa sekä yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen sekä pakkovallan käyttöön liittyvistä kysymyksistä unionisopimuksen VI osastossa.

Suomen tavoitteiden mukaan yhteispäätös menettely tuli ulottaa pääsääntöisesti niihin lainsäädäntökysymyksiin, joissa siirrytään määränemmistö päätöksentekoon.

Määränemmistö päätöksenteon käyttöalan laajentaminen yhteensä 37 artiklassa vastaa kohtuullisen hyvin Suomen tavoitteita. Eriyisesti määränemmistö päätöksenteon laajentaminen kauppapolitiikan alalla (SEY 133 artikla) oli tärkeä saavutus. Sen sijaan Suomen tavoitteita ei vastaa se, että monilla yhteisöpolitiikan toteuttamisen kannalta merkittävillä aloilla ei määränemmistö päätöksentekoa laajenneta olennaisesti tai ollenkaan. Yksimielisesti päätettäväksi jäävät edelleenkin sosiaaliturvan koordinaatio (SEY 42 artikla), tietyt verotukseen liittyvät kysymykset (SEY 93 artikla) sekä useimmat yhteisön toimivaltaan siirretyt oikeus- ja sisäasiat (SEY 67 artikla).

3.5. Tiiviimpi yhteistyö

Euroopan unionin perusajatuksena on, että kaikki jäsenvaltiot etenevät yhdentymisessä samaan tahtiin. Unionisopimukseen ja EY:n perustamissopimukseen Amsterdamin sopimuksella lisätyillä tiiviimpää yhteistyötä eli joustavuutta koskevilla määräyksillä luotiin

kuitenkin mahdollisuus tiiviimpään yhteistyöhön unionin toiminta-aloilla niille jäsenvaltioille, jotka sitä haluavat ja siihen kykenevät, tiettyjen edellytysten täytyessä, käyttäen hyväkseen unionin toimielimiä, menettelyjä ja järjestelyjä. Taustalla oli ajatus siitä, että unionin ei tulisi edetä aina hitaimman jäsenvaltion mukaan, sekä se, että jäsenvaltioryhmien välinen tiiviimpi yhteistyö - sen mahdollisesti syntyessä - tulisi pitää unionin toimintana.

Voimassa olevan sopimuksen mukaan tiiviimpi yhteistyö on mahdollista EY:n perustamissopimuksen soveltamisalalla sekä unionisopimuksen IV osaston kattamissa oikeus- ja sisäasioissa. YUTP-asioita koskeva unionisopimuksen V osasto ei sisällä tiiviimmän yhteistyön menettelyä, vaan rakentavan pidättäytymisen (SEU 23 artikla). Tiiviimmän yhteistyön on koskettava ainakin suurinta osaa jäsenvaltioita. Joustavuudesta päätetään määränemistöllä, johon kuitenkin kytkeytyy niin kutsuttu hätäjarru (eräänlainen veto-oikeus). Tällöin jäsenvaltio voi estää asiasta äänestämisen neuvostossa tärkeään kansalliseen politiikkaan liittyviin syihin vedoten. Neuvosto voi määränemistöllä pyytää, että asia saatetaan Eurooppa-neuvostoon yksimielisesti ratkaistavaksi. Unionissa ei ole vielä sovellettu voimassa oleviin joustavuussäntöihin perustuvaa yhteistyötä.

Nizzan sopimuksella tehtävien muutosten tavoitteena on laajentuvan unionin yhtenäisyyden, vaikutusvallan ja toimintakyvyn turvaaminen. Muutoksilla pyritään turvaamaan yhdentymiskehitys sekä varmistamaan se, että tiiviimpää yhteistyötä sovelletaan unionin sisällä, yhteisesti sovittujen sääntöjen pohjalta.

Nizzan sopimuksella vähennetään joustavuuden aloittamiseen vaadittavaa jäsenvaltioiden määrää. Sopimuksessa määritellään nykyisen enemmistön sijasta jäsenvaltioiden vähimmäismääräksi kahdeksan, jolloin on mahdollista, että jäsenvaltioiden määrän kasvaessa tiiviimpään yhteistyöhön osallistuu tietyillä erityisaloilla jäsenvaltioiden vähemmistö. Nizzan sopimuksella poistetaan myös mahdollisuus niin sanottuun hätäjarruun EY:n perustamisopimuksen soveltamisalalla ja oikeus- ja sisäasioiden yhteis-

työssä. Muutoksen jälkeen tiiviimpään yhteistyöhön siirtyminen voidaan esitellä Eurooppa-neuvoston keskusteltavaksi, ei sen sijaan enää yksimielisesti ratkaistavaksi.

Nizzan sopimuksella lisätään myös ulko- ja turvallisuuspolitiikan alalle määräys, joka mahdollistaa tiiviimmän yhteistyön yhteisen toiminnan tai kannan täytäntöönpanossa. Myös joustavuusmääräysten rakennetta selkeytetään kokoamalla joustavuuden yleiset edellytykset yhteen. Edellytykset eivät sisällöllisesti poikkea merkittävästi voimassa olevista määräyksistä.

Suomen keskeiset neuvottelutavoitteet ja vaikutukset Suomen kannalta

Suomen tavoitteena oli löytää ratkaisuja, jotka tekisivät joustavuudesta houkuttelevamman unionin toimielinjärjestelmän puitteissa kuin jäsenvaltioiden välillä sen ulkopuolella. Suomi kannatti niin kutsutun hätäjarrun poistamista EY:n perustamissopimuksen ja oikeus- ja sisäasioiden alalla ja oli valmis pienentämään joustavuuden aloittamiseen vaadittavien jäsenvaltioiden vähimmäismäärää tietyin yleisiin joustavuuden ehtoihin liittyvin edellytyksin.

Suomi tuki ratkaisuja, jotka korostaisivat institutionaalisen järjestelmän yhtenäisyyttä ja johdonmukaisuutta sekä vahvistaisivat toimielinten roolia joustavuuden valvojana. Suomen tavoitteena oli myös joustavuutta koskevien määräysten selkeyttäminen.

Suomi kannatti tiiviimpää yhteistyötä yhteisen strategian, toiminnan tai kannan täytäntöönpanossa tietyin edellytyksin unionin arvojen ja etujen turvaamiseksi ja unionin kansainvälisen aseman vahvistamiseksi. Suomi piti myös mahdollisena tiiviimpää yhteistyötä turvallisuus- ja puolustuspolitiikassa. Tiiviimmän yhteistyön katsottiin soveltuvan hyvin puolustusmateriaaliyhteistyöhön. Suomelle oli keskeistä, että kaikissa vaihtoehdoissa varmistettaisiin ulkopuolelle jättyvien jäsenvaltioiden asema päätöksenteossa.

3.6. Euroopan yhteisön tuomioistuinta ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta koskevat määräykset

Euroopan yhteisön tuomioistuimella ja yhteisön ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimella (jäljempänä myös *tuomioistuimet*) on keskeinen asema yhteisön oikeuden noudattamisen valvonnan, sen yhdenmukaisen tulkinnan sekä kansalaisten oikeusturvan kannalta. Tuomioistuimissa vuosittain vireille saatettujen asioiden lukumäärä on lisääntynyt jatkuvasti ja käsittelyajat ovat pidentyneet.

Nizzan sopimuksella muutetaan tuomioistuimia koskevia EY:n perustamissopimuksen sekä yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön määräyksiä. Perussäännössä ratkaistaan periaatteellisimpia kysymyksiä ja yksityiskohtaisista määräyksistä on eräiltä osin päättävä vielä myöhemmin.

Yhteisön tuomioistuimen rakenteeseen, kokoonpanoon ja toimivaltaan liittyvien muutosten tarkoituksena on tehostaa tuomioistuimen toimintaa ja nopeuttaa siellä käytäviä oikeudenkäyntejä. Muutoksilla pyritään turvaamaan yhteisön tuomioistuimen toimintaedellytykset laajentuneessa unionissa.

Sopimuksella tunnustetaan aikaisempaa selvemmin yhteisön ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen (jäljempänä myös *ensimmäisen asteen tuomioistuin*) asema yhteisön tuomioistuimen ohella. Samalla kun ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toimivaltaa vahvistetaan, luodaan yhteisön tuomioistuimelle paremmat mahdollisuudet keskittyä periaatteellisiin institutionaalisiin kysymyksiin. Ensimmäisen asteen tuomioistuimen yhteyteen voidaan myös asettaa lainkäyttölautakuntia, joilla on lainkäyttöä koskevia toimivaltuuksia tietyillä erityisaloilla.

Sopimukseen vahvistetaan Suomen tärkeänä pitämä periaate, jonka mukaan jokaisesta jäsenvaltiosta on tuomari yhteisön tuomioistuimessa ja vähintään yksi tuomari ensimmäisen asteen tuomioistuimessa.

Yhteisöjen tuomioistuin kokoontuu tulevaisuudessa jaostoissa tai uudessa yhdentoista tuomarin suuressa jaostossa, joka sopimuksessa perustetaan käsittelemään periaatteellisesti merkittäviä asioita. Suuren jaoston

perustamisen tarkoituksena on vähentää asioiden käsittelemistä täysistuntokokoonpanossa, kun laajentumisen myötä yhteisöjen tuomioistuimen tuomareiden määrä kasvaa. Eräitä poikkeuksellisia asioita varten säilytetään kuitenkin mahdollisuus täysistuntokokoonpanoon.

Sopimuksella muutetaan yhteisöjen tuomioistuimen ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toimivallanjakoa. Ensimmäisen asteen tuomioistuin on vastaisuudessa lähtökohtaisesti toimivaltainen suorissa kan-teissa. Myös ennakkoratkaisupyyntöjen käsittely mahdollistetaan ensimmäisen asteen tuomioistuimessa yhteisöjen tuomioistuimen perussäännössä rajatuilla aloilla. Ensimmäisen asteen tuomioistuin ratkaisee lisäksi tulevaisuudessa lainkäyttölautakuntien päätöksistä tehdyt muutoksenhaut.

Yhteisöjen tuomioistuinta koskevien määräysten muutoksilla pyritään yksinkertaistamaan menettelyjä oikeudenkäyntien kulun nopeuttamiseksi. Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus vaaditaan ainoastaan niissä asioissa, jotka yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön mukaan vaativat julkisasiamiehen myötävaikutusta. Sopimuksella yksinkertaistetaan myös eräiden kanneryhmien menettelyjä luomalla erityismenettelyjä sekä oikeusperusta lainkäyttölautakunnille. Näin mahdollistetaan esimerkiksi virkamieskanteiden käsittely erillisessä lautakunnassa.

EY:n perustamissopimuksen uudella 229 a artiklalla luodaan oikeusperusta teollisoi-keuksia koskevien riitojen käsittelyä varten. Artiklassa ei ennakoita sitä, minkälainen tuomioistuinjärjestelmä näille tapauksille tulee luoda.

Sopimuksella muutetaan lisäksi yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön ja tuomioistuinten työjärjestysten hyväksymismenettelyä joustavammaksi.

Tuomioistuinuudistusten yhteydessä laajennetaan myös Euroopan parlamentin kanne-oikeutta antamalla parlamentille yleinen kanne-oikeus yhteisön toimielinten päätösten pätevyyden kiistämiseksi (SEY 230 artikla). Myös parlamentin oikeutta pyytää tuomioistuimelta lausuntoa siitä, onko suunniteltu sopimus sopusoinnussa EY:n perustamissopimuksen kanssa, laajennetaan koskemaan kaikkia EY:n perustamissopimuksen 300 ar-

tilklan tarkoittamia sopimusasioita.

Suomen keskeiset neuvottelutavoitteet ja vaikutukset Suomen kannalta

Suomen tavoitteena oli yhteisöjen tuomioistuinjärjestelmää koskevien määräysten muuttaminen siten, että ne turvaisivat tuomioistuimen toimintakyvyn tuomioistuimen työmäärän kasvaessa. Joustavuuden lisääminen olisi tarpeen niin tuomioistuinta koskevien menettelysäännösten hyväksymisessä kuin oikeudenkäyntimenettelyssäkin. Ennen kaikkea Suomi piti tärkeänä, että jäsenvaltioiden yhdenvertaisuus yhteisön lainkäyttöelimissä säilyisi. Suomen tavoitteet toteutuivat pääosin.

3.7. Tilintarkastustuomioistuin

Nizzan sopimuksen tilintarkastustuomioistuinta koskevat muutokset liittyvät toimieliimen kokoonpanoon, jäsenten nimittämismenettelyyn sekä sisäisen työskentelyn kehittämiseen. EY:n perustamissopimukseen kirjaetaan selkeä määräys siitä, että tilintarkastustuomioistuimessa on kansalainen kustakin jäsenvaltiosta. Jäsenvaltiot tekevät ehdotuksensa jäsenistä, joiden perusteella tehdään luettelo valittavista jäsenistä. Neuvosto hyväksyy luettelon määräenemmistöllä. Voimassa olevan määräyksen mukaan tilintarkastustuomioistuimessa on 15 jäsentä, jotka neuvosto nimittää yksimielisesti.

Tilintarkastustuomioistuimen antamaa lausumaa tilien luotettavuudesta ja tilien perustana olevien toimien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta tarkennetaan siten, että lausumaa voidaan täydentää yhteisön jokaista keskeistä toiminta-alaa koskevilla erityisarvioilla.

Tilintarkastustuomioistuin voi perustaa jaostoja tilintarkastustuomioistuimen työjärjestyksessä määrätyin edellytyksin. Uudella määräyksellä pyritään tehostamaan tilintarkastustuomioistuimen työskentelyä. Nizzan sopimuksella annetaan tilintarkastustuomioistuimelle myös oikeus hyväksyä työjärjestyksensä, joka on kuitenkin hyväksyttävä neuvostossa määräenemmistöllä.

Suomen keskeiset neuvottelutavoitteet ja vaikutukset Suomen kannalta

Suomi piti tärkeänä, että tilintarkastustuomioistuimessa tulisi jatkossakin olla yksi kansalainen kustakin jäsenvaltiosta ja että perussopimuksissa mahdollistettaisiin tilintarkastustuomioistuimen toimintatapojen ja organisaation kehittäminen. Neuvottelutulos vastaa näitä tavoitteita.

3.8. Talous- ja sosiaalikomitea ja alueiden komitea

Talous- ja sosiaalikomiteaa ja alueiden komiteaa koskevia määräyksiä muutetaan niin, että kummankin komitean jäsenten enimmäismäärä laajentumisen jälkeen on 350. Neuvosto hyväksyy jäsenvaltioiden ehdotusten mukaisen luettelon jäsenistä määräenemmistöllä. Voimassa olevassa sopimuksessa edellytetään yksimielisyyttä. Lisäksi alueiden komitean jäsenyyden edellytyksiä täsmennetään määräyksellä, jonka mukaan jäsenenä tai varajäsenenä voi olla vain henkilö, joka on alue- tai paikallisvaaleissa valittu luottamushenkilö tai poliittisesti vastuussa vaaleilla valitulle elimelle.

Konferenssissa hyväksytyssä Euroopan unionin laajentumista koskevassa julistuksessa (n:o 20) määritellään liittymiskonferensseissa esitettävä yhteinen kanta, joka koskee uusien jäsenvaltioiden paikkamääriä.

Suomen keskeiset neuvottelutavoitteet ja vaikutukset Suomen kannalta

Suomi ei tavoitellut talous- ja sosiaalikomitean eikä alueiden komitean nykyiseen asemaan ja jäsenmäärän määräytymisen perusteisiin olennaisia muutoksia. Lopputulos on Suomen tavoitteiden mukainen.

3.9. Euroopan investointipankki

Euroopan investointipankki toimii EY:n perustamissopimuksen sekä perussääntönsä antaman toimivallan rajoissa (SEY 9 artikla).

Investointipankkia koskevat määräykset sisältyvät EY:n perustamissopimuksen 266 ja 267 artiklaan ja pankin perussääntö on liitetty pöytäkirjana perustamissopimukseen. Pöytäkirjat ovat erottamaton osa perustamissopimusta (SEY 311 artikla). Euroopan investointipankin perussääntöä voidaan siten muuttaa ainoastaan perustamissopimuksen muuttamismenettelyllä.

Euroopan investointipankin perussäännön muuttamismenettelyä muutetaan Nizzan sopimuksella antamalla neuvostolle oikeus muuttaa perussäännön 4, 11 ja 12 artiklaa sekä 18 artiklan 5 kohtaa yksimielisesti Euroopan investointipankin pyynnöstä ja Euroopan parlamenttia ja komissiota kuultuaan tai komission pyynnöstä ja Euroopan parlamenttia ja Euroopan investointipankkia kuultuaan.

Suomen keskeiset neuvottelutavoitteet ja vaikutukset Suomen kannalta

Muutoksen jälkeen Euroopan investointipankin perussääntöä voidaan muuttaa ilman, että edellytettäisiin muutoksen ratifiointia jokaisessa jäsenvaltiossa. Helpotettu menettely koskee tiettyjä artikloita ja muuttamispäätös tehdään neuvostossa yksimielisesti. Tämä oli Suomen tavoitteiden mukaista.

3.10. Euroopan keskuspankki

Nizzan sopimuksella muutetaan Euroopan keskuspankin (EKP) neuvoston päätöksentekomenettelyä, päätösvaltaisuutta ja sen jäsenen äänioikeutta koskevien perussäännön määräysten muuttamismenettelyä. Sen sijaan neuvoston kokoonpanoa ei lisäyksen nojalla ole mahdollista muuttaa.

Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännön (jäljempänä perussääntö) 10 artiklaan lisätään uusi 10.6 artikla. Sen mukaan valtion- tai hallitusten päämiesten kokoonpanossa kokoontuva neuvosto voi joko EKP:n suosituksesta ja Euroopan parlamenttia ja komissiota kuultuaan tai komission suosituksesta ja Euroopan parlamenttia ja EKP:ia kuultuaan yksimielisesti muuttaa 10.2 artiklan määräyksiä. Neuvosto suosittaa jäsenvaltioille näiden muutosten hyväksymistä. Muutokset tulevat voimaan sen jälkeen, kun kaikki jäsenvaltiot ovat rati-

fioineet ne valtiosääntöjensä mukaisesti. Jos suosituksen tekee EKP, edellytetään Euroopan keskuspankin neuvoston yksimielistä päätöstä.

EKP:n neuvoston muodostavat EKP:n johtokunnan jäsenet ja euroalueeseen osallistuvien jäsenvaltioiden kansallisten keskuspankkien pääjohtajat. Tällä hetkellä neuvostossa on 18 jäsentä, kuusi johtokunnan jäsentä ja 12 kansallisten keskuspankkien pääjohtajaa. Euroopan unionin laajentuessa ja uusin jäsenvaltioiden osallistuessa euroalueeseen EKP:n neuvoston jäsenten määrä kasvaa. Uusi määräys mahdollistaa EKP:n neuvoston päätöksentekomenettelyjen tarkistamisen tarvittaessa.

Suomen keskeiset neuvottelutavoitteet ja vaikutukset Suomen kannalta

Suomen tavoitteena oli, ettei EKP:n neuvoston kokoonpanoa, päätöksentekomenettelyä ja jäsenten äänioikeutta koskevia perustamissopimuksen ja perussäännön määräyksiä olisi mahdollista muuttaa neuvoston päätöksellä, ilman kansallisten parlamenttien hyväksyntää. Kokonaisuudessaan lopputulos vastaa Suomen tavoitteita.

3.11. Muita muutoksia

3.11.1. Unionisopimuksen 7 artiklan täydentäminen

Nizzan sopimuksella muutetaan unionin peruseriaatteiden rikkomistapauksiin sovellettavia menettelyjä. Unionisopimuksen 7 artiklaan lisättävän uuden määräyksen nojalla voidaan todeta, onko olemassa selvä vaara, että jokin jäsenvaltio rikkoo vakavasti unionisopimuksen 6 artiklan 1 kohdassa mainittuja jäsenvaltioille yhteisiä vapauden, kansanvallan, ihmisoikeuksien ja perusvapauksien kunnioittamisen sekä oikeusvaltion periaatteita. Samassa yhteydessä jäsenvaltioille voidaan myös antaa aiheellisia suosituksia. Artiklassa määrätään tarkemmin menettelyistä, mukaan lukien jäsenvaltion kuuleminen.

*Suomen keskeiset neuvottelutavoitteet ja vai-
kutukset Suomen kannalta*

Suomi piti perusteltuna 7 artiklan täydentämistä. Näin vähennettäisiin sitä mahdollisuutta, että jäsenvaltiot reagoisivat periaatteiden rikkomiseen unionin toimielinjärjestelmän ulkopuolella. Suomi katsoi, että uusi menettely korostaisi unionin ja sen jäsenvaltioiden sitoutumista unionin perustana oleviin unionisopimuksen 6 artiklan 1 kohdassa mainittuihin periaatteisiin sekä vahvistaisi unionin toiminnan johdonmukaisuutta niiden toteuttamisessa. Ennakoivan menettelyn olemassaolo vähentäisi myös tarvetta tulkita artiklan 2 kohdan sanktiomenettelyä laajasti.

3.11.2. Yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka

Nizzan sopimuksella unionisopimuksen 17 artiklasta poistetaan osuudet, jotka koskevat Länsi-Euroopan unionin (WEU) mahdollista sulauttamista Euroopan unioniin ja sen asemaa unionin kriisinhallinnassa.

Amsterdamin sopimuksessa unionille siirrettiin WEU:ssa vuonna 1992 hyväksytyt niin sanotut Petersbergin kriisinhallintatehtävät ja sovittiin, että unioni käyttää WEU:ta niitä koskevien unionin päätösten valmistelussa ja toteuttamisessa. Unionin kriisinhallintaa ryhdyttiin vuosikymmenen lopulla vahvistamaan unionijohtoisen toiminnan kautta. Se nojautuisi Pohjois-Atlantin liiton (Nato), monikansallisten eurooppalaisten tai kansallisten sotilaallisten voimavarojen käyttöön.

Kölnin Eurooppa-neuvostossa todettiin unionin pyrkivän hoitamaan Petersbergin tehtävistä johtuvat uudet vastuunsa. Samalla katsottiin, että WEU on organisaationa täytännyt tehtävänsä.

Uudet YUTP:n alalla asetetut vastuut edellyttivät myös uusia valmiuksia päätösten valmisteluun ja toimeenpanoon. Brysselissä sijaitsevia toimielimiä oli vahvistettava vastaavasti pysyvältä pohjalta.

Nizzan sopimuksella YUTP:a koskevat määräykset muutetaan vastaamaan unionin kriisinhallintakykyä kehitettäessä käytännössä jo toteutettuja muutoksia. Sopimus ei muuta jäsenvaltioiden puolustusratkaisuja ei-

kä unionin yhteisen puolustuksen kehittämistä, vaan näitä koskevat Amsterdamin sopimuksen määräykset jäävät voimaan. Unionin tukeutumista Naton voimavaroihin sotilaallisessa kriisinhallinnassa ei nimenomaisesti sopimuksessa mainita, koska yhteistyötä kehitetään asteittain erillisin sopimuksin, työryhmin, vuoropuheluin ja harjoituksin rajoittamatta kummankaan järjestön itsenäistä päätöksentekoa.

Perustamalla Brysselissä kokoontuva pysyvä poliittisten ja turvallisuusasioiden komitea tehostetaan unionin päätöksentekoa ja toimintakykyä YUTP:n alalla (SEU 25 artikla). Komitea korvaa pääkaupunkiedustajista koostuneen poliittisen komitean (COPO).

Sopimukseen liitettyssä julistuksessa Euroopan turvallisuus- ja puolustuspolitiikasta (n:o 1) todetaan, että unionin kriisinhallintakykyä voidaan kehittää edelleen odottamatta Nizzan sopimuksen voimaantuloa. Tavoitteena on taata, että unioni olisi tällä alalla toimintakykyinen mahdollisimman nopeasti.

Myös unionisopimuksen 24 artiklassa, joka koskee yhden tai useamman valtion tai kansainvälisen järjestön kanssa tehtäviä sopimuksia on yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan alaan liittyvä muutos. Voimassa olevan artiklan mukaan sopimuksista päätetään neuvostossa yksimielisesti. Artiklan määräyksiä sovelletaan myös unionisopimuksen VI osastoon, joka koskee poliisiyhteistyötä ja oikeudellista yhteistyötä rikosasioissa. Nizzan sopimuksella mahdollistetaan päätöksenteko määräenemmistöllä, jos sopimus koskee asiaa, jota koskevat sisäiset päätökset ja toimenpiteet edellyttävät määräenemmistöä sekä YUTP:n alalla, jos sopimus koskee yhteisen toiminnan tai kannan täytäntöönpanoa. Lisäksi artiklan määräystä sopimuksen väliaikaisesta soveltamisesta tilanteissa, joissa sopimus ei sido kaikkia jäsenvaltioita, tarkennetaan. Artiklaan sisällytetään myös uusi määräys, jonka mukaan artiklassa vahvistettujen edellytysten mukaisesti tehdyt sopimukset sitovat unionin toimielimiä.

Artiklaa ei ole sovellettu käytännössä ennen hallitustenvälistä konferenssia. Unioni on keväällä 2001 tehnyt unionisopimuksen 24 artiklan mukaisen hallinnollisen sopimuksen Jugoslavian liittotasavallan kanssa EU:n tarkkailuvaltuuskunnan toimista Jugoslavian

liittotasavallassa.

Suomen keskeiset neuvottelutavoitteet ja vaikutukset Suomen kannalta

Suomen alkuperäisenä tavoitteena ei ollut saada aikaan muutoksia yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa koskevissa kysymyksissä. Tehdyt muutokset vastaavat kuitenkin kehitystä, joka on tapahtunut etenkin YUTP:n päätöksenteon tehostamisessa ja unionin kriisinhallintakyvyn vahvistamisessa. Suomi on tukenut tätä kehitystä ja pitää tärkeänä unionin operationaalisen kriisinhallintakyvyn mahdollisimman nopeaa saavuttamista.

3.11.3. Eurojust

Unionisopimuksen poliisiyhteistyötä ja oikeudellista yhteistyötä rikosasioissa koskevaan VI osastoon tehdyt muutokset liittyvät järjestäytyneen rikollisuuden vastaiseen toimintaan.

Tampereella lokakuussa 1999 pidetyssä Eurooppa-neuvoston erityiskokouksessa päätettiin perustaa vakavan järjestäytyneen rikollisuuden torjunnan tehostamiseksi yhteistyöyksikkö. Sen tehtävänä on kansallisten syyttäväviranomaisten keskinäisen yhteistyön koordinoiminen edistäminen ja rikostutkinnan tukeminen. Väliaikainen oikeudellisen yhteistyön yksikkö on jo aloittanut toimintansa Brysselissä. Tampereen Eurooppa-neuvoston päätelmien mukaan neuvoston päätös pysyvän Eurojust-yksikön perustamisesta tulisi tehdä vuoden 2001 loppuun mennessä.

Unionisopimukseen sisällytetään Nizzan sopimuksella määräykset, joissa viitataan Eurojust-yhteistyöhön yhtenä unionissa harjoitettavan rikollisuuden ehkäisyn ja torjunnan muotona sekä määritellään Eurojustin kautta tapahtuvan yhteistyön luonne (SEU 29 ja 31 artiklat).

Suomen keskeiset neuvottelutavoitteet ja vaikutukset Suomen kannalta

Eurojustin toiminnan vahvistaminen muun muassa kirjaamalla Eurojustin asema unionisopimukseen oli Suomen tavoitteiden mukaista. Suomi ei kuitenkaan pitänyt tarpeelli-

senä sisällyttää unionisopimukseen Eurojustin asemaa ja toimivaltaa koskevia yksityiskohtaisia määräyksiä.

3.11.4. Sosiaalisen suojelun komitea

Nizzan sopimuksella luodaan oikeusperusta neuvoa-antavalle sosiaalisen suojelun komitealle (SEY 144 artikla). Sen tehtävänä on edistää jäsenvaltioiden ja komission välistä yhteistyötä sosiaalisen suojelun alalla.

Suomen keskeiset neuvottelutavoitteet ja vaikutukset Suomen kannalta

Suomi ei pitänyt oman oikeusperustan luomista sosiaalisen suojelun komitealle tarpeellisena, koska sosiaalisen suojelun komitean perustamispäätös oli jo tehty neuvostossa. Asiasta määrääminen perustamissopimuksessa on toisaalta selkeyttävää.

3.11.5. Euroopan tason poliittisten puolueiden säännöt ja rahoitus

Euroopan tason poliittisten puolueiden asema tunnustetaan EY:n perustamissopimuksen 191 artiklassa. Artiklaan ei kuitenkaan sisälly toimivaltaperustetta puolueita koskevalle yhteisön tason sääntelylle, minkä vuoksi se on jäänyt sisällöltään julistusluonteiseksi. Nizzan sopimuksella artiklaan lisätään uusi toinen kohta, jonka mukaan neuvosto vahvistaa yhteispäätösmenttelyä noudattaen Euroopan tasolla toimivia poliittisia puolueita ja erityisesti niiden rahoitusta koskevat säännöt.

Artiklaan liittyy konferenssin päätöskirjaan liitetty julistus (n:o 11).

Suomen keskeiset neuvottelutavoitteet ja vaikutukset Suomen kannalta

Euroopan tasolla toimivien puolueiden oikeusasemaa ja rahoitukseen liittyviä kysymyksiä selkeyttävän oikeusperustan kirjaaminen perustamissopimukseen on Suomen tavoitteiden mukaista. Oikeusperusta ei kuitenkaan merkitse sitä, että tietty osa Euroopan parlamentin paikoista varattaisiin Euroopan tason puolueiden käyttöön, eikä eurooppalaisten listojen käyttöönottoa. Tämä oli

Suomelle tärkeää.

3.11.6. Euroopan hiili- ja teräsyhteisön perustamissopimuksen lakkaaminen

EHTY:n perustamissopimuksen voimassaolo päättyy 23 päivänä heinäkuuta 2002. Nizzan sopimukseen liitetään pöytäkirja EHTY:n perustamissopimuksen voimassaolon päättymisen taloudellisista seurauksista ja hiili- ja terästutkimusrahosta.

Pöytäkirjassa sovitaan EHTY:n varojen ja vastuiden siirtämisestä Euroopan yhteisölle sekä varoista kertyvien tulojen käytöstä hiili- ja terästeollisuuteen liittyvien alojen tutkimukseen. Pöytäkirjassa määrätään myös menettelyistä, jolla neuvosto antaa pöytäkirjan täytäntöönpanon edellyttämät säännökset. Komission tiedonannossa KOM(2000) 518 EHTY:n varojen arvioidaan olevan EHTY:n perustamissopimuksen päättyessä noin 1,6 miljardia euroa. Varojen hoidosta saatavien nettotulojen kokonaisuuden arvioidaan olevan noin 45 miljoonaa euroa vuodessa.

Suomen keskeiset neuvottelutavoitteet ja vaikutukset Suomen kannalta

Lopputulosta voidaan pitää Suomen kannalta hyvänä.

3.11.7. Nizzan jälkeinen työ

Konferenssin päätösasiakirjaan liitetyn unionin tulevaisuutta koskevan julistuksen (n:o 23) mukaan tarkoituksena on edistää laaja-alaista keskustelua unionin tulevaisuudesta yhdessä kaikkien asianosaisten kanssa. Hakkijavaltioiden osallistumistavasta päätetään myöhemmin.

Julistuksen mukaan tulevaisuustyössä tarkastellaan muun muassa seuraavia asioita:

- toimivallan jaon tarkentaminen jäsenmaiden ja unionin välillä toissijaisuusperiaatteen mukaisesti ja sen noudattamisen valvonta
- perusoikeuskirjan aseman määrittely
- perussopimusten yksinkertaistaminen ja niiden tekeminen ymmärrettävämmiksi muuttamatta kuitenkaan niiden sisältöä
- kansallisten kansanedustuslaitosten asema eurooppalaisissa rakenteissa

Uusi hallitustenvälinen konferenssi kutsutaan koolle vuonna 2004 käsittelemään työn tuloksia ja tekemään vastaavat muutokset perustamissopimukseen.

Suomen keskeiset neuvottelutavoitteet ja vaikutukset Suomen kannalta

Lopputulosta voidaan pitää Suomen näkemyksiä vastaavana.

4. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset

Sopimuksen organisaatio- ja henkilöstövaikutusten kannalta merkittävimmät määräykset liittyvät unionin toimielimien ja muiden elimien kokoonpanon muutoksiin sekä toimielinten sisäisen työskentelyn tehostamiseen ja joustavoittamiseen.

Euroopan komission, Euroopan parlamentin, talous- ja sosiaalikomitean sekä alueiden komitean kokoonpano ja kokonaisuuden määrät muuttuvat sopimuksen määräysten mukaisesti. Muutosten aikataulu on sidoksissa laajentumisen etenemiseen. Jos laajentumisen ensimmäinen vaihe toteutuu esimerkiksi 1 tammikuuta 2005 jälkeen, komission kokonaisuuden määrä pienenee ensin nykyisestä 20:sta 15:een ja kasvaa laajentumisen edetessä enintään 26:een. Euroopan parlamentin enimmäisjäsenmäärä kasvaa 700:sta 732:een edustajaan. Määrä on mahdollista tilapäisesti ylittää. Komiteoiden kokonaisuuden määrä kasvaa uusien jäsenvaltioiden liittyessä näiden jäsenvaltioiden edustajien määrällä. Nykyisten jäsenvaltioiden edustajien määrät pysyvät entisellään.

Sopimuksen komissiota koskevien määräyksien nojalla mahdollistetaan myös komission sisäisen organisaation muuttaminen nykyistä joustavammin. Uusilla määräyksillä korostetaan komission työskentelyn johdonmukaisuutta, tehokkuutta ja kollegiaalisuutta.

Sopimukseen sisältyy yhteisöjen tuomioistuinten rakenteeseen ja kokoonpanoon liittyviä muutoksia. Tarkoituksena on tehostaa tuomioistuinten toimintaa, nopeuttaa oikeudenkäyntejä ja turvata yhteisön tuomioistuimen toimintaedellytykset laajentuneessa unionissa. Tällaisia joko suoraan sopimuksen

nojalla tehtäviä tai myöhemmin sen mahdollistamia muutoksia ovat muun muassa yhteisöjen tuomioistuimen suuren jaoston ja erityisasioissa nostettuja kanteita ensimmäisenä asteena ratkaisevien lainkäyttölautakuntien perustaminen sekä julkisasiamiehen tehtävien ja tuomioistuinten välisen työnjaon kehittäminen.

Tehostamiseen pyritään myös sopimukseen sisältyvällä oikeuttamislausekkeella, joka mahdollistaa toimivallan antamisen yhteisöjen tuomioistuimelle sellaisten riitojen ratkaisemiseksi, jotka liittyvät yhteisön säädöksiin teollisoikeudellisesta suojasta.

Sopimukseen lisätään määräykset neuvonantavasta sosiaalisen suojelun komiteasta ja Euroopan oikeudellisen yhteistyön yksiköstä. Lisäksi poliittinen komitea korvataan Brysselissä kokoontuvalla pysyvällä poliittisten ja turvallisuusasioiden komitealla (COPS). Sosiaalisen suojelun komitea on jo perustettu ja aloittanut toimintansa. Myös väliaikainen oikeudellisen yhteistyön yksikkö on aloittanut toimintansa ja sen on määrä toimia siihen saakka, kunnes päätös pysyvän Eurojust-yksikön perustamisesta tehdään vuoden 2001 loppuun mennessä. COPSin perustaminen ei muuta jo käytössä olevaa järjestelyä, jossa Suomen edustaja toimii Suomen pysyvästä edustustosta käsin. Sopimukseen lisätyt määräykset eivät muuta nykytilaa eikä niillä ole mainittavia organisaatio- tai henkilöstövaikutuksia.

Päätösasiakirjaan liitettyllä pöytäkirjalla, jolla järjestetään EHTY:n perustamissopimuksen voimassaolon päättymisen taloudellisia seurauksia, ei ole välittömiä organisaatio- tai henkilöstövaikutuksia. Sillä siirretään omistusoikeus EHTY:n varoihin Euroopan yhteisölle ja määrätään varojen käytöstä hiili- ja terästeollisuuteen liittyvien alojen tutkimukseen. Tuomiovallan käytön järjestämistä koskevia määräyksiä lukuun ottamatta Nizzan sopimus ei sisällä muita määräyksiä päättymisen johdosta.

Euroopan keskuspankin neuvoston työskentelyä koskevan perussäännön uudella 10.6 artiklalla saattaa olla myös organisaatiovaikutuksia. Artiklan määräykset mahdollistavat Euroopan keskuspankin neuvoston päätöksentekoa koskevien perussäännön 10.2 artiklan määräyksiä muuttamisen. Näin voi-

daan tarvittaessa tehostaa neuvoston työskentelyä muuttamatta kuitenkaan neuvoston kokoonpanoa. Sopimuksessa on vastaava määräys koskien Euroopan investointipankin perussäännön muuttamista.

Kokonaisuudessaan Nizzan sopimuksen organisaatio- ja henkilöstövaikutukset Euroopan unionin toimielinjärjestelmään ovat vähäiset. Sopimuksen hyväksymisellä ei ole myöskään kansallisesti merkittäviä henkilöstövaikutuksia. Kuten esityksen perusteluista ilmenee, Suomen tai Suomen kansalaisten edustus ei toimielimissä muutu merkittävästi. Suomen edustajien määrä talous- ja sosiaalikomiteassa ja alueiden komiteassa pysyy ennallaan. Euroopan parlamentissa siirtymäkauden päätyttyä Suomesta valittavien edustajien määrä laskee 16:sta 13:een.

5. Taloudelliset vaikutukset

5.1. Vaikutukset unionin tasolla

Nizzan sopimus valmistaa unionia laajentumiseen ja koskee erityisesti toimielinjärjestelmän uudistamista ja päätöksentekomenettelyjen tehostamista. Sopimuksella muutetaan toimielinten kokoonpanoa ja päätöksentekomenettelyjä sekä joiltakin osin oikeusperustoja. Tästä aiheutuvat kustannukset riippuvat määräysten pohjalta tehtävien säädösten ja muiden päätösten sisällöstä. Kokonaisuudessaan välillisten tai välittömien taloudellisten vaikutusten suuruutta ei voida tässä vaiheessa kuitenkaan täsmällisesti arvioida.

Merkittävimmät toimielinten kokoonpanomuutoksiin liittyvät taloudelliset kustannukset ovat laajentumisen kustannuksia ja niiden muotoutuminen riippuu laajentumisen etenemisestä. Kustannuksia on tässä vaiheessa mahdotonta arvioida.

Edellä jaksossa 4 kuvatuista tiettyjen eliemien perustamisesta tai vakiinnuttamisesta perussopimuksissa voi aiheutua hallinnollisia kuluja. Toisaalta toiminnan tehostuminen säästää kuluja.

Sopimuksella laajennetaan määräänemistöpäätöksentekoa ja yhteispäätösmenettelyä. Yhteispäätösmenttelyn laajentamisesta aiheutuu lähinnä hallinnollisia kustannuksia yhteisölle. Määräänemistöpäätöksenteon käytön lisääminen tietyillä aloilla taas paran-

tanee unionin päätöksenteko- ja toimintakykyä, minkä voi odottaa aikaansaavan säästöjä.

Nizzan sopimuksella yhteisön toimivaltaa laajennettiin sisällyttämällä yhteisen kauppapolitiikan piiriin palvelut – lukuun ottamatta kulttuuri- ja audiovisuaalialojen palveluita sekä koulutus-, sosiaali- ja terveystaloudellisia – sekä henkisen omaisuuden kaupalliset näkökohdat. Näitä aloja koskevien sopimusten osalta säilytettiin osittain yksimielisyysvaatimus. Muutoksella pyritään unionin parempaan toimintakykyyn taloudellisissa ulkosuhteissa. Tällä voi olla myönteisiä taloudellisia vaikutuksia unionissa.

Seuraavilla aloilla määränemmistöpäätöksenteko laajennetaan koskemaan asioita, joilla tehdään rahoitusta koskevia päätöksiä:

— EY:n perustamissopimuksen 13 artiklan muutoksella laajennetaan määränemmistöpäätöksentekoa edistämistoimissa, jotka tähtäävät rotuun, etniseen alkuperään, uskontoon tai vakaumukseen, vammaisuuteen, ikään tai sukupuoliseen suuntautumiseen perustuvan syrjinnän torjumiseen. Määränemmistöpäätöksentekoa voidaan soveltaa syrjinnän torjuntaa koskeviin toimintaohjelmiin ja muihin vastaaviin yhteisön toimiin, jotka eivät kuitenkaan merkitse lainsäädännön yhtenäistämistä;

— Taloudellinen, tekninen ja rahoitusyhteistyö kolmansien maiden kanssa kirjataan EY:n perustamissopimuksen uudeksi 181 a artiklaksi. Aiemmin tällaista yhteistyötä koskevat päätökset on tehty EY:n perustamissopimuksen 300 ja 308 artiklan perusteella;

— Jäsenvaltioiden teollisuusalan toimien tukemista koskevat toimenpiteet (SEY 157 artikla) sekä

— Rakennerahastojen ulkopuoliset erityistoimet taloudellisen ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden edistämiseksi (SEY 159 artikla) sekä rakennerahastoja ja koheesiorahastoa koskevat säännöt (SEY 161 artiklan 3 kohta).

Sopimuksella vahvistetaan Euroopan tason poliittisia puolueita koskevaa oikeusperustaa EY:n perustamissopimuksen 191 artikla luomalla oikeudellinen perusta yhteisön varoista myönnettävälle rahoitukselle. Neuvostossa on käsitelty EY:n perustamissopi-

muksen 308 artiklaan perustuvan komission ehdotus neuvoston asetukseksi Euroopan poliittisten puolueiden säännöistä ja rahoituksesta (KOM (2000)898 lopullinen). Ehdotuksen mukaan rahoitus olisi, ainakin ensi vaiheessa, varsin vähäisellä tasolla (7 miljoonaa euroa vuodessa).

EHTY:n varat siirretään yhteisölle ja varoista kertyvillä tuloilla perustetaan hiili- ja teräsalojen tutkimusrahoitus. Rahasto lisää Euroopan yhteisön käytettävissä olevaa tutkimusrahoitusta. Rahoitusta myönnetään neuvoston päättämien periaatteiden, monivuotisten taloudellisten suuntaviivojen ja tutkimusohjelman teknisten suuntaviivojen mukaisesti.

Kokonaisuudessaan Nizzan sopimuksen aikaansaamat muutokset eivät vaikuta yhteisön talousarvion kokonaismäärään eikä jäsenvaltioiden maksuosuuksiin. Sikäli kuin muutoksia tapahtuu, ne pysyvät yhteisön talousarviolle asetetuissa rajoissa.

5.2. Vaikutukset kansallisella tasolla

Kokonaisuudessaan Nizzan sopimuksessa on varsin vähän määräyksiä, joilla olisi edes välillisiä taloudellisia vaikutuksia Suomen julkistalouden, elinkeinoelämän tai kotitalouksien kannalta.

Välillistä taloudellista merkitystä voi olla niillä määräyksillä, joilla uudistetaan edellytyksiä, joiden nojalla yhteisö voi tukea yhteisön politiikkaan liittyvää tiettyä kansallista toimintaa. Tällaisia ovat edellä mainitut EY:n perustamissopimuksen 13 ja 157 artiklaa muuttavat määräykset. Samoin uusi hiili- ja terästeollisuuteen liittyvien alojen tutkimukseen suunnattu rahasto voi tarjota Suomessa uusia tutkimuksen rahoitusmahdollisuuksia.

Yhteisön toimivallan laajentaminen yhteisen kauppapolitiikan alalla on Suomelle tärkeää, koska sen ulkoisissa taloussuhteissa immateriaalioikeuksilla, palveluilla ja osaamisen siirrolla on yhä ratkaisevampi merkitys. Välillisesti yhteisön kauppapolitiikan tehostuminen voi siten hyödyttää Suomen elinkeinoelämää, kotitalouksia ja julkistaloutta.

Sosiaalipolitiikkaa koskevia määräyksiä muutetaan luomalla mahdollisuus laajentaa yhteispäätösmenettelyn käyttöalaa. Sosiaali-

politiikan alalla oikeusperustaa syrjäytymisen torjuntaa koskevalle yhteistyölle vahvistetaan. Sopimukseen lisätään nimenomaisesti yhteistyöaloiksi sosiaalisen syrjäytymisen torjuminen ja sosiaalisen suojelun järjestelmien nykyaikaistaminen. Uusilla määräyksillä voidaan arvioida olevan välillisiä myönteisiä taloudellisia vaikutuksia.

Euroopan tason poliittisia puolueita koskeva oikeusperusta (SEY 191 artikla) ja sen nojalla annettava rahoitus voivat hyödyttää puolueita tai puolue ryhmiä, joilla on liittymä Suomeen.

6. Ympäristövaikutukset

Nizzan sopimuksen vaikutus ympäristöä koskeviin määräyksiin unionisopimuksessa on vähäinen. EY:n perustamissopimuksen 175 artiklan 2 kohtaan tehtiin lähinnä sanamuotoa selventäviä muutoksia. Ympäristökysymyksiin liittyy myös konferenssin hyväksymä julistus EY:n perustamissopimuksen 175 artiklasta (n:o 9). Julistuksessa jäsenvaltiot sitoutuvat poliittisesti edistämään ympäristönsuojelua sekä unionissa että kansainvälisellä tasolla.

Välillisesti unionin ympäristöpolitiikkaa vahvistaa myös EY:n perustamissopimuksen 133 artiklan 3 kohdan ensimmäisen alakohdan muutos, jonka mukaan neuvoston ja komission tehtävänä on huolehtia, että neuvotellut sopimukset ovat yhteisön politiikkojen ja sisäisten sääntöjen mukaisia. Tällä pyritään varmistamaan se, että taloudellisten ulkosuhteiden alalla tehtävillä järjestelyillä ei heikennetä yhteisön sisäistä sääntelyä, muun muassa ympäristöpolitiikassa.

Muutoin Nizzan sopimuksen määräykset koskevat päätöksentekomenettelyn tehostamista ja oikeusperustan vahvistamista, millä ei sinänsä ole ympäristövaikutuksia. Ympäristövaikutukset riippuvat kulloinkin tehtävien päätösten sisällöstä ja luonteesta.

7. Vaikutukset kansalaisten asemaan

Nizzan sopimuksessa on varsin vähän uusia määräyksiä kansalaisia suoraan koskettavista kysymyksistä. Välillisesti määräänemistöpäätöksenteon lisäämisestä seuraava

unionin päätöksentekokyvyn parantuminen ja tehokkuuden lisääntyminen voi hyödyttää kansalaisia heidän etuaan läheisesti koskevilla politiikan aloilla. Tällaisina voidaan mainita syrjinnän vastaiset toimet (SEY 13 artikla), ihmisten vapaa liikkuvuus (SEY 18 artikla), sosiaalinen ulottuvuus (SEY 137 artikla), maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikka sekä henkilöiden vapaa liikkuvuus (SEY 62 ja 63 artikla) ja oikeudellinen yhteistyö yksityisoikeuden alalla (SEY 65 artikla).

Euroopan parlamentin asemaa vahvistetaan lisäämällä yhteispäätös menettelyä sekä antamalla parlamentille kanne-oikeus (SEY 230 artikla) ja oikeus pyytää tuomioistuimelta lausuntoa kansainvälisten sopimusten yhteensopivuudesta perustamissopimuksen kanssa (SEY 300 artikla). Parlamentin aseman vahvistamisella voidaan arvioida olevan myönteisiä vaikutuksia kansalaisten asemaan.

Konferenssi kehottaa (julistus n:o 4) Euroopan parlamenttia, Euroopan oikeusasiamiestä, neuvostoa, komissiota, Euroopan yhteisöjen ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta, tilintarkastustuomioistuinta, talous- ja sosiaalikomiteaa sekä alueiden komiteaa huolehtimaan, että kaikkiin unionin kansalaisten esittämiin kirjallisiin pyyntöihin vastataan kohtuullisessa ajassa. Julistuksella ei ole sellaisenaan oikeudellisesti sitovaa merkitystä, mutta se kuvastaa konferenssin pyrkimystä kohentaa kansalaisten asemaa unionin toimielinten ja muiden elinten hallinnossa.

Konferenssin päätösasiakirjaan liitettyssä julistuksessa unionin tulevaisuudesta (n:o 23) korostetaan seuraavan hallitustenvälisen konferenssin laajapohjaista valmistelua, johon myös kansalaisyhteiskunnan edustajat voisivat osallistua. Julistuksessa määriteltyjä ja muita kysymyksiä on tarkoitus käsitellä vuonna 2004 koolle kutsuttavassa jäsenvaltioiden hallitusten edustajien konferenssissa muutosten tekemiseksi perussopimukseen. Konferenssin tarkoituksena on parantaa unionin ja sen toimielinten demokraattista legitimiyyttä ja avoimuutta. Tavoitteena on myös tuoda toimielimet lähemmäksi jäsenvaltioiden kansalaisia.

- 8. Esityksen riippuvuus muista esityksistä ja kansainvälisistä sopimuksista**
- Hallituksen tarkoituksena ei ole antaa eduskunnalle muita esityksiä, jotka liittyisivät Nizzan sopimuksen voimaansaattamiseen.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Hallitustenvälisessä konferenssissa hyväksytyt asiakirjat**1.1. Asiakirjojen rakenne ja suhde niihin sopimuksiin, joihin unioni perustuu**

Vuoden 2000 hallitustenvälisessä konferenssissa hyväksyttiin Nizzan sopimus Euroopan unionista tehdyn sopimuksen sekä Euroopan yhteisöjen perustamissopimusten ja niihin liittyvien tiettyjen asiakirjojen muuttamisesta sekä Nizzan sopimukseen liittyvä päätöisasiakirja, johon on liitetty hallitustenvälisen konferenssin hyväksymät ja huomioonottamat julistukset.

Nizzan sopimuksessa on kaksi osaa, joista ensimmäisessä on unionin perussopimusten ja niihin liittyvien asiakirjojen sisältöä koskevat muutokset ja toisessa siirtymä- ja loppumääräykset.

Ensimmäisessä osassa on muutoksia Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen (1 artikla), Euroopan yhteisön perustamissopimukseen (2 artikla), Euratomin perustamissopimukseen (3 artikla), Euroopan hiili- ja teräsyhteisön perustamissopimukseen (4 artikla), pöytäkirjaan Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännöstä (5 artikla) sekä pöytäkirjaan Euroopan yhteisöjen erioikeuksista ja vapauksista (6 artikla). Artiklat koostuvat useasta numeroidusta kohdasta, joilla muutetaan mainittujen asiakirjojen artikloja.

Toiseen osaan sisältyvissä loppumääräyksissä (7-13 artikla) on tavanomaiset voimaantuloa, ratifioimiskirjojen tallettamista ja kieltotoisintoja koskevat määräykset. Siirtymämääräykset liittyvät yhteisöjen tuomioistuimia koskevaan sääntelyyn eri perussopimuksissa.

Päätöisasiakirjassa luetellaan hallitustenvälisessä konferenssissa hyväksytyt asiakirjat, joita ovat Nizzan sopimus sekä sitovat oikeudellisesti sitovat ja ratifioitaviksi tulevat neljä pöytäkirjaa. Päätöisasiakirjassa luetellaan myös 24 konferenssin hyväksymää sekä kolme konferenssin huomioonottamaa julistusta.

1.2. Nizzan sopimus Euroopan unionista tehdyn sopimuksen sekä Euroopan yhteisöjen perustamissopimusten ja niihin liittyvien tiettyjen asiakirjojen muuttamisesta*Johdanto-osa*

Nizzan sopimuksen johdanto-osassa palautetaan mieleen Manner-Euroopan jaon päätymisen historiallinen merkitys. Toisessa johdantokappaleessa viitataan sopimuksen merkitykseen Amsterdamin sopimuksella aloitetun prosessin täydentäjänä Euroopan unionin toimielinten valmisteleminen toimimaan laajentuneessa unionissa. Kolmannessa johdantokappaleessa sitoudutaan etenemään liittymisneuvotteluissa Nizzan sopimuksen pohjalta neuvottelujen saamiseksi menestyksellisesti päätökseen Euroopan unionista tehdyssä sopimuksessa määrättyä menettelyä noudattaen.

Nizzan sopimuksen ensimmäinen osa: Nizzan sopimuksen Euroopan unionista tehdyn sopimuksen sekä Euroopan yhteisöjen perustamissopimusten ja niihin liittyvien tiettyjen asiakirjojen sisältöä koskevat muutokset

Nizzan sopimuksen 1 artikla: Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen tehtävät muutokset

7 artikla. Artiklassa määrätään jäsenvaltioiden kohdistuvista sanktioista ja niiden määräämistä koskevasta menettelystä. EY:n perustamissopimuksessa vastaavat määräykset jäsenyydestä johtuvien oikeuksien pidättämisestä sisältyvät 309 artiklaan.

Nizzan sopimus täydentää sanktiojärjestelmää siten, että 7 artiklaan lisätään uusi 1 kohta, jolloin voimassa oleva 1 kohta muutuu 2 kohdaksi ja muut kohdat saavat vastavasti uuden numeroinnin. Artiklan muut kohdat pysyvät sisällöltään muuttumattomi-

na.

Artiklan uudessa 1 kohdassa luodaan Euroopan unionin toimielinjärjestelmään uusi menettely. Sen nojalla unionissa voidaan käsitellä jäsenvaltion toimia jo siinä vaiheessa, kun on olemassa selvä vaara, että se rikkoo vakavasti unionisopimuksen 6 artiklan 1 kohdassa mainittuja periaatteita.

Artiklan 1 kohdan mukaan neuvosto voi jäsenvaltioiden yhden kolmasosan, Euroopan parlamentin tai komission perustellusta ehdotuksesta ja Euroopan parlamentin puoltavan lausunnon saatuaan todeta jäsentensä neljän viidesosan enemmistöllä, että on olemassa selvä vaara, että jokin jäsenvaltio rikkoo vakavasti 6 artiklan 1 kohdassa mainittuja periaatteita. Neuvosto voi silloin antaa jäsenvaltiolle aiheellisia suosituksia. Ennen tämän toteamista neuvosto kuulee kyseistä jäsenvaltiota ja voi samaa menettelyä noudattaen pyytää riippumattomia henkilöitä esittämään kohtuullisessa ajassa selvityksen kyseisen jäsenvaltion tilanteesta.

Päätökset 7 artiklan 1 kohdan nojalla tehdään neuvostossa tavanomaisessa, eli ministereiden kokoonpanossa. Varsinaisista sanktioista päätetään jäsenvaltioiden valtion- tai hallitusten päämiesten kokoonpanossa koontuvassa neuvostossa.

Sopimus velvoittaa neuvostoa tarkistamaan säännöllisesti, ovatko perusteet 1 kohdan nojalla aloitetuille toimille edelleen olemassa.

Samassa yhteydessä muutetaan unionisopimuksen 46 artiklaa siten, että Euroopan yhteisöjen tuomioistuin saa toimivaltaa 7 artiklan 1 kohdassa, mutta yksinomaan menettelyä koskevissa kysymyksissä. Tuomioistuimen toimivalta liittyy siten esimerkiksi päätöksentekomenettelyyn tai asianomaisen jäsenvaltion oikeuteen tulla kuulluksi, mutta ei itse rikkomisvaaran toteamiseen tai suosituksen aiheellisuuteen.

17 artikla. Artiklaan tehdään ne muutokset, joita WEU:n aseman muuttuminen yhteisessä ulko- ja turvallisuuspolitiikassa ja erityisesti unionin kriisinhallinnassa edellyttää.

Artiklan 1 kohdan ensimmäinen alakohta, joka koskee yhteisen puolustuspolitiikan ja yhteisen puolustuksen määrittelyä, säilyy ennallaan. Sen sijaan kohdan toinen alakohta, jossa käsitellään WEU:n sulauttamista unioniin, poistetaan.

Kohdan toinen ja kolmas alakohta, jotka ovat voimassa olevan sopimuksen kolmas ja neljäs alakohta säilyvät muuttumattomina. Kolmas alakohta koskee eräiden jäsenvaltioiden turvallisuus- ja puolustuspolitiikan erityisluonnetta, ja neljäs jäsenvaltioiden välistä puolustusmateriaaliyhteistyötä. Unionin kriisinhallintatehtäviä käsittelevä artiklan 2 kohta on muuttumaton.

Artiklan 3 kohdasta poistetaan sen kolme ensimmäistä alakohtaa, joissa on määrätty unionin ja WEU:n välisestä suhteesta. WEU:ta ei enää käytettäisi unionin sellaisten päätösten ja toimien valmisteluun tai toimeenpanoon, joilla on merkitystä puolustuksen alalla, mukaan lukien kriisinhallinta. Käytännössä WEU:n kriisinhallintatehtävät on jo siirretty unionille ja EU-johtoisessa kriisinhallinnassa on tarkoitus toimia sotilaallisissa asioissa yhteistyössä Naton kanssa.

Artiklan 3 kohta vastaa sisällöllisesti voimassa olevan artiklan 3 kohdan neljättä alakohtaa. Sen mukaan tässä artiklassa tarkoitetuilla puolustuksen alalla merkityksellisillä päätöksillä ei rajoiteta 1 kohdan toisessa alakohtassa mainittujen politiikkojen ja velvoitteiden soveltamista.

Artiklan 4 kohta on säilynyt ennallaan. Vaikka WEU:n sulauttamistavoite poistuu, WEU mainitaan edelleen Naton ohella kahden tai useamman jäsenvaltion välisenä kiinteämmän yhteistyön järjestelyinä, mikä pitää asianomaisten jäsenvaltioiden keskinäisen puolustusvelvoitteen edelleen voimassa.

Artiklan 5 kohta, jonka mukaan artiklan määräyksiä voidaan tarkistaa unionisopimuksen 48 artiklan mukaista menettelyä (HVK) noudattaen, on myös säilynyt ennallaan.

23 artikla. Artiklan 2 kohdan ensimmäiseen alakohtaan lisätään uusi, kolmas luetelmakohta, jolla määränemmistöpäätöksenteko laajennetaan koskemaan myös unionisopimuksen 18 artiklan 5 kohdassa määrätyn erityisedustajan nimittämistä tiettyjä poliittisia erityistehtäviä varten yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan alalla.

Päätös tehdään 23 artiklan 2 kohdassa määrättyssä menettelyssä, jolloin siihen soveltuvat samassa kohdassa olevat päätöksentekoon liittyvät erityiset rajoitukset. Näitä ovat kohdan toisen ja kolmannen alakohdan määräykset niin sanotusta hätäjarrusta

ja kiellosta soveltaa määränemmistöpäätöksentekoa päätöksiin, joilla on sotilaallista merkitystä tai merkitystä puolustuksen alalla. Artiklan 2 kohdassa määrättyllä hätäjarruksi kutsutulla varotoimenpiteellä tarkoitetaan menettelyä, jonka mukaan jäsenvaltio voi estää neuvostossa tärkeään kansalliseen politiikkaan liittyviin syihin vedoten asiasta äänestämisen. Neuvosto voi määränemmistöllä pyytää, että asia saatetaan Eurooppa-neuvostoon yksimielisesti ratkaistavaksi. Määränemmistöpäätöksenteossa sovelletaan EY:n perustamissopimuksen 205 artiklassa määrättyä menettelyä tapauksissa, joissa päätöstä ei tehdä komission ehdotuksesta. Tällöin puoltavien äänien tulee edustaa ainakin kahta kolmasosaa neuvoston jäsenistä.

24 artikla. Artiklassa on oikeusperusta yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan alalla yhden tai useamman valtion tai kansainvälisen järjestön kanssa tehtäville sopimuksille. Näihin sopimuksiin voi unionisopimuksen 38 artiklan mukaan sisältyä myös määräyksiä unionisopimuksen VI osastoon kuuluvista poliisiyhteistyöstä ja oikeudellisesta yhteistyöstä rikosasioissa. Nizzan sopimuksella 24 artiklaan tehtävän muutoksen tarkoituksena on tietyissä tapauksissa mahdollistaa päätöksenteko neuvostossa määränemmistöllä.

Artiklan 1 kohdan mukaan neuvosto voi valtuuttaa puheenjohtajavaltion neuvottelemaan unionisopimuksen V osaston soveltamisesta, jonka jälkeen neuvosto tekee sopimuksen puheenjohtajavaltion suosituksesta.

Artiklan uuden 2 kohdan mukaan sopimuksen koskiessa asiaa, jota koskevien sisäisten päätösten tekeminen edellyttää yksimielisyyttä, neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti. Voimassa olevan artiklan mukaan päätökset tehdään yksimielisesti.

Artiklan uusi 3 kohta mahdollistaa päätöksenteon määränemmistöllä, jos sopimus tehdään yhteisen toiminnan tai yhteisen kannan täytäntöönpanemiseksi. Kohdassa on viittaus 23 artiklan 2 kohdassa määrättyyn määränemmistöpäätöksentekomenettelyyn, joka sisältää niin kutsutun hätäjarrun. Sopimuksen 23 artiklan 2 kohdassa on myös nimenomaisesti rajattu ulkopuolelle mahdollisuus tehdä päätöksiä, joilla on sotilaallista merkitystä tai merkitystä puolustuksen alalla.

Uuden 4 kohdan mukaan artiklan määräyk-

siä sovelletaan myös VI osastossa määrättyihin asioihin. Neuvosto tekee päätökset määränemmistöllä 34 artiklan 3 kohdan mukaisesti, jos sisäiset päätökset tai sisäiset toimenpiteet edellyttävät määränemmistöä. Tämä on mahdollista päätettäessä tietyistä unionissa tehtävistä täytäntöönpanoa koskevista päätöksistä (SEU 34 artiklan 2 kohdan c alakohhta).

Artiklan uuden 5 kohdan määräys, jonka mukaan sopimus ei sido sellaista jäsenvaltiota, joka ilmoittaa neuvostossa, että sen on noudatettava valtiosääntönsä edellyttämiä menettelyjä, siirretään voimassa olevan artiklan 1 kohdasta. Määräystä muutetaan siten, että muut neuvoston jäsenet voivat tällaisessa tilanteessa sopia, että sopimusta sovelletaan kuitenkin väliaikaisesti. Nykyisen määräyksen mukaan muut neuvoston jäsenet voivat sopia, että sopimusta sovelletaan niihin väliaikaisesti. Muutoksen jälkeen soveltamista ei siten ole enää rajattu niihin jäsenvaltioihin, joita sopimus sitoo.

Uudessa 6 kohdassa määrätään, että artiklassa vahvistettujen edellytysten mukaisesti tehdyt sopimukset sitovat unionin toimieliimiä. Tämä lisäys selventää unionin toimieliimien sidonnaisuutta artiklan mukaisesti tehtyihin sopimuksiin.

25 artikla. Artiklan muutokset liittyvät poliittisen komitean korvaamiseen poliittisten ja turvallisuusasioiden komitealla sekä uuden komitean tehtäviin ja asemaan kriisinhallintaoperaatioissa.

Artiklan ensimmäistä kohtaa muutetaan siten, että poliittisen komitean sijasta kohdassa mainitaan uusi elin eli poliittisten ja turvallisuusasioiden komitea. Kohdassa määriteltävät uuden komitean tehtävät ovat samat kuin poliittisen komitean tehtävät voimassa olevan sopimuksen mukaan.

Artiklan uuden toisen kohdan mukaan komitea huolehtii neuvoston johdolla kriisinhallintaoperaatioiden poliittisesta valvonnasta ja strategisesta johdosta yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa sovellettaessa. Unionisopimuksen V osastoa sovellettaessa komitea on keskeinen osa järjestelmää, jonka avulla siviili- ja sotilasalan kriisinhallintavälineet voidaan sovittaa yhteen.

Artiklan uuden kolmannen kohdan mukaan neuvosto voi kriisinhallintaoperaatioiden to-

teuttamiseksi ja sen keston ajaksi, joista neuvosto päättää, valtuuttaa komitean tekemään asianmukaisia, operaation poliittista valvontaa ja strategista johtoa koskevia päätöksiä. Komitea tutkii kriisitilanteissa unionin toimien kaikkia mahdollisia vaihtoehtoja yhteisessä toimielinjärjestelmässä tämän kuitenkin rajoittamatta unionisopimuksen 47 artiklan soveltamista. Tämän mukaisesti unionisopimuksen määräykset eivät vaikuta EY:n perustamissopimusten määräyksiin.

Tiiviimpi yhteistyö ulko- ja turvallisuuspolitiikassa. Unioniopimuksen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa koskevaan V osastoon lisätään uudet määräykset tiiviimmästä yhteistyöstä. Ne mahdollistavat tiiviimmän yhteistyön soveltamisen yhteisen toiminnan tai yhteisen kannan täytäntöönpanossa.

27 a artikla. Artiklan 1 kohdan mukaan tiiviimmän yhteistyön tavoitteena on vaalia koko unionin arvoja ja toimia sen etujen mukaisesti vahvistamalla unionin asemaa yhteisenä voimana kansainvälisissä yhteyksissä. Tiiviimmässä yhteistyössä on otettava huomioon: (a) yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan periaatteet, tavoitteet, yleiset suuntaviivat ja johdonmukaisuus sekä tämän politiikan alalla tehdyt päätökset, (b) Euroopan yhteisön toimivalta, ja (c) unionin kaikkien politiikkojen ja sen ulkoisen toiminnan yhdenmukaisuus. Määräysten tavoitteena on tiiviimpää yhteistyötä sovellettaessakin säilyttää ulko- ja turvallisuuspolitiikan johdonmukaisuus ja jatkuvuus yhteisön säännöstöä noudattaen ja kehittäen.

Artiklan 2 kohdan mukaan tiiviimpään yhteistyöhön sovelletaan V osaston määräyksiä, ellei 27 c artiklasta (tiiviimmän yhteistyön aloittaminen) tai unionisopimuksen 43-45 artiklasta (joustavuuden yleiset edellytykset) muuta johdu.

27 b artikla. Artiklassa rajataan tiiviimmän yhteistyön soveltamisalaa V osaston alaan kuuluvissa asioissa. Artiklassa on nimenomaisesti todettu, että yhteistyö koskee yhteisen toiminnan tai yhteisen kannan täytäntöönpanoa (SEU 23 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan toinen luetelmakohta). Artiklassa on myös erikseen todettu, ettei tiiviimpi yhteistyö voi koskea asioita, joilla on sotilaallista merkitystä tai merkitystä puolustuksen alalla (SEU 23 artiklan 2 kohdan

neljäs alakohta).

27 c artikla. Artikla sisältää määräykset menettelystä tiiviimmän yhteistyön aloittamiseksi. Ne jäsenvaltiot, jotka aikovat aloittaa 27 b artiklan mukaisen tiiviimmän yhteistyön, esittävät asiasta pyynnön neuvostolle. Pyyntö toimitetaan komissiolle ja annetaan tiedoksi Euroopan parlamentille. Komissio antaa lausunnon erityisesti siitä, onko suunniteltu tiiviimpi yhteistyö yhdenmukainen unionin politiikkojen kanssa. Neuvosto myöntää oikeuden tiiviimmän yhteistyön toteuttamiseen unionisopimuksen 23 artiklan 2 kohdan toisen ja kolmannen alakohdan ja unionisopimuksen 43-45 artiklan mukaisesti. Määräenemmistöpäätöksenteossa sovelletaan täten menettelyä, joka koskee tapauksia, joissa päätöstä ei tehdä komission aloitteesta (SEY 205 artikla 2 kohta) ja niin kutsuttua hätäjarrua.

27 d artikla. Artiklan mukaan yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan korkea edustaja huolehtii erityisesti siitä, että Euroopan parlamentti ja kaikki neuvoston jäsenet pidetään täysin selvillä yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan alalla toteutettavasta tiiviimmästä yhteistyöstä, sanotun kuitenkin rajoittamatta puheenjohtajavaltion ja komission toimivaltaa.

Määräyksen tarkoituksena on korostaa korkean edustajan vastuuta tiedottamisesta, tietojen keruusta ja analysoinnista, mutta toisaalta selventää, ettei määräyksellä muuteta komission asemaa tai puheenjohtajan vastuuta. Unionisopimuksen 18 artiklan mukaan korkean edustajan tehtävänä on avustaa puheenjohtajavaltiota, joka V osaston alalla edustaa unionia ja vastaa tehtyjen päätösten toteuttamisesta. Komissio osallistuu täysimääräisesti näiden tehtävien hoitamiseen.

27 e artikla. Artiklassa määrätään menettelystä, jota sovelletaan, kun uusia jäsenvaltioita hyväksytään tiiviimpään yhteistyöhön. Jäsenvaltio, joka haluaa osallistua tällaiseen tiiviimpään yhteistyöhön, ilmoittaa aikomuksestaan neuvostolle ja antaa sen tiedoksi komissiolle. Komissio toimittaa neuvostolle lausunnon kolmen kuukauden kuluessa ilmoituksen vastaanottamisesta. Neuvosto päättää asiasta sekä tarpeellisina pitämistään erityisjärjestelyistä neljän kuukauden kuluessa ilmoituksen vastaanottamisesta. Päätös

katsotaan tehdyksi, jollei neuvosto määräenemmistöllä tämän saman ajan kuluessa pääätä sen lepäämään jättämisestä. Tällöin neuvosto perustelee päätöksensä ja asettaa määrääjän uutta käsittelyä varten. Artiklaa sovellettaessa neuvosto tekee ratkaisunsa määräenemmistöllä soveltaen menettelyä, joka koskee tapauksia, joissa päätöstä ei tehdä komission ehdotuksesta (SEY 205 artiklan 2 kohta).

Koska päätös tehdään määräenemmistöllä, yksittäinen jäsenvaltio ei voi estää toista jäsenvaltiota liittymästä yhteistyöhön. Toisaalta liittymistä hakeva jäsenvaltiokaan ei voi määrätä osallistumiselle ehtoja. Asiaan liittyy unionisopimuksen 43 b artikla, jonka mukaan yhteistyö on perustettaessa avointa kaikille jäsenvaltioille ja siihen voi liittyä milloin tahansa tietyin edellytyksin. Saman artiklan mukaan yhteistyöhön pyritään saamaan mukaan mahdollisimman monta jäsenvaltiota.

29 artikla. Artiklassa määritellään unionisopimuksen poliisiyhteistyötä ja oikeudellista yhteistyötä rikosasioissa koskevan VI osaston yhteistyön tavoitteet ja alat. Artiklan toisen kohdan toiseen luetelmakohtaan, joka koskee jäsenvaltioiden oikeusviranomaisten ja muiden toimivaltaisten viranomaisten välistä yhteistyötä, lisätään viittaus Euroopan oikeudellisen yhteistyön yksikön (Eurojust) kautta tapahtuvaan yhteistyöhön yhtenä unionissa harjoitettavan rikollisuuden torjunnan muotona. Vastaavanlainen viittaus Europol-yhteistyöhön sisällytettiin poliisiyhteistyötä koskevaan ensimmäiseen luetelmakohtaan Amsterdamin sopimuksella. Luetelmakohtaa muutetaan myös siten, että voimassa olevan sopimuksen viittaus unionisopimuksen 31 artiklaan muutetaan koskemaan koko artiklaa sen uudessa muodossa.

Artiklaan tehtävät muutokset selkeyttävät Eurojustin toiminnan oikeusperustaa.

31 artikla. Artikla sisältää unionisopimuksen 29 artiklaa täsmentävät määräykset oikeudellisesta yhteistyöstä rikosasioissa. Artiklan 1 kohdan a alakohtaan, joka koskee jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten yhteistyön helpottamista ja nopeuttamista rikosasioiden käsittelyssä ja tuomioiden täytäntöönpanossa, lisätään viittaus Eurojust-yhteistyöhön.

Tämän lisäksi artiklaan lisätään uusi 2 kohta, jossa kuvataan Eurojustin kautta tapahtuvan yhteistyön muodot. Kohdan a alakohdan mukaan neuvosto edistää Eurojust-yhteistyötä mahdollistamalla Eurojustin osallistumisen kansallisten syyttäjäviranomaisten toiminnan yhteensovittamiseen. Alakohdassa b mainitaan Eurojustin tukeminen sen avustuksessa, erityisesti Europolin suorittamien analyysien pohjalta, vakavaan, erityisesti järjestäytyneeseen, rajat ylittävään rikollisuuteen liittyvien tapausten tutkimisessa. Edelleen c alakohdan mukaan Eurojust-yhteistyötä edistetään helpottamalla Eurojustin ja Euroopan oikeudellisen verkoston välistä yhteistyötä varsinkin oikeusapupyyntöjen ja rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevien pyyntöjen täyttämisen helpottamiseksi.

Artiklaan liittyy konferenssin päätösasiakirjaan liitetty julistus (n:o 2).

Tiiviimpi yhteistyö oikeus- ja sisäasioissa. Nizzan sopimuksella unionisopimuksen VI osaston määräyksiä tiiviimmistä yhteistyöstä oikeus- ja sisäasioissa muutetaan korvaamalla voimassa oleva 40 artikla uusilla määräyksillä yhteistyön tavoitteista (40 artikla), aloitusmenettelystä (40 a artikla), sekä menettelystä, jolla muut jäsenvaltiot voivat liittyä yhteistyöhön (40 b artikla). Merkittävin muutos on niin kutsutun hätäjarrun poistaminen päätettäessä tiiviimmän yhteistyön aloittamisesta.

40 artikla. Artiklassa määrätään tiiviimmän yhteistyön tavoitteista. Määräys vastaa sisällöllisesti voimassa olevan artiklan 1 kohtaa. Oikeus- ja sisäasioiden alalla toteutettavan tiiviimmän yhteistyön tavoitteena on mahdollistaa unionin kehittyminen nopeammin vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvaksi alueeksi siten, että otetaan huomioon Euroopan yhteisön toimivalta. Tiiviimmän yhteistyön tulee myös olla VI osaston tavoitteiden mukaista.

Artiklan 2 kohdan mukaan tiiviimpään yhteistyöhön sovelletaan myös VI osaston muita määräyksiä, ellei 40 artiklasta tai tiiviimpää yhteistyötä koskevista yleisistä edellytyksistä (SEU 43-45 artiklat) muuta johdu.

Artiklan 3 kohdan mukaan Euroopan yhteisön perustamissopimuksen määräyksiä yhteisön tuomioistuimen toimivallasta ja sen käytämisestä sovelletaan 40 a ja 40 b artiklaan.

40 a artikla. Artiklassa määrätään tiiviim-

män yhteistyön aloittamismenettelystä. Voimassa olevassa sopimuksessa menettelystä määrätään 40 artiklan 2 kohdassa. Uuden artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltiot, jotka aikovat perustaa tiiviimmän yhteistyön, esittävät asiasta pyynnön komissiolle, joka voi tehdä tästä ehdotuksen neuvostolle. Jos komissio ei tee ehdotusta, se ilmoittaa asianomaisille jäsenvaltioille perustelunsa. Nämä voivat silloin tehdä neuvostolle aloitteen saadakseen oikeuden kyseiseen tiiviimpään yhteistyöhön. Voimassa olevan määräyksen mukaan komissiolta pyydetään ainoastaan lausunto jäsenvaltioiden aloitteesta toteuttaa keskenään tiiviimpi yhteistyö.

Artiklan 2 kohdan 1 alakohdan mukaan päätös tiiviimmän yhteistyön aloittamisesta myönnetään määräenemmistöllä komission ehdotuksesta tai vähintään kahdeksan jäsenvaltion aloitteesta. Päätös on tehtävä unionisopimuksen 43-45 artiklassa määrättyjen edellytysten mukaisesti. Euroopan parlamenttia kuullaan. Määräenemmistöpäätöksenteossa sovelletaan menettelyä, joka koskee tapauksia, joissa päätöstä ei tehdä komission ehdotuksesta (SEY 205 artiklan 2 kohta). Tiiviimpään yhteistyöhön osallistuvien jäsenvaltioiden vähimmäismäärä pienenee jäsenvaltioiden enemmistöstä vähintään kahdeksaksi jäsenvaltioksi. Vaatimus parlamentin kuulemisesta on uusi. Voimassa olevan määräyksen mukaan yhteistyön aloittamista koskeva pyyntö toimitetaan parlamentille. Voimassa olevassa sopimuksessa jäsenvaltioiden vähimmäismäärää koskeva määräys sisältyy 43 artiklan 1 kohdan d alakohtaan.

Kohdan 2 alakohdan mukaan neuvoston jäsen voi pyytää, että asia esitellään Eurooppa-neuvostossa. Kun asia on esitelty Eurooppa-neuvostossa, neuvosto voi tehdä ratkaisunsa ensimmäisessä alakohdassa määrättyllä menettelyllä. Se ei vastaa voimassa olevan 40 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan mukaista hätäjarrua, koska uuden määräyksen mukaan muodollinen päätös tehdään neuvostossa määräenemmistöllä. Eurooppa-neuvoston käsittely tai päätös ei estä asian päättämistä neuvostossa. Käytännössä asian esittelyllä Eurooppa-neuvostossa voi kuitenkin olla olennaista poliittista merkitystä.

40 b artikla. Artikla määrää menettelystä, jolla muut jäsenvaltiot voivat liittyä tiiviim-

pään yhteistyöhön. Artikla vastaa sisällöllisesti voimassa olevan sopimuksen 40 artiklan 3 kohdan määräystä. Jäsenvaltio, joka haluaa osallistua aloitettuun tiiviimpään yhteistyöhön, ilmoittaa aikomuksestaan neuvostolle ja komissiolle, joka antaa neuvostolle kolmen kuukauden kuluessa ilmoituksen vastaanottamisesta lausunnon sekä mahdollisen suosituksen niistä erityisjärjestelyistä, joita se pitää tarpeellisina, jotta kyseinen jäsenvaltio voi osallistua kyseiseen yhteistyöhön. Neuvosto tekee asiasta päätöksen neljän kuukauden kuluessa ilmoituksen vastaanottamisesta. Päätös katsotaan tehdyksi, jollei neuvosto määräenemmistöllä tämän saman ajan kuluessa päättä sen lepäämään jättämisestä. Tällöin neuvosto perustelee päätöksensä ja asettaa määräajan uutta käsittelyä varten. Menettely mahdollistaa alussa yhteistyöstä ulkopuolelle jättäytyneiden jäsenvaltioiden osallistumisen.

Kun päätös tehdään määräenemmistöllä, yksittäinen jäsenvaltio ei voi estää toista jäsenvaltiota liittymästä yhteistyöhön. Toisaalta liittymistä hakeva jäsenvaltiokaan ei voi määrätä liittymiselleen ehtoja.

Tiiviimmän yhteistyön yleisedellytykset. Tiiviimmän yhteistyön edellytyksistä määrätään unionisopimuksen tätä koskevassa VII osastossa. Määräyksiä sovelletaan unionisopimuksen V ja VI osastossa sekä EY:n perustamissopimuksen alalla.

43 artikla. Artiklassa luetellaan kymmenen edellytystä, joiden täytyessä jäsenvaltiot voivat ryhtyä tiiviimpään yhteistyöhön ja käyttää siihen EY:n perustamissopimuksessa määrättyjä toimieliimiä, menettelyjä ja järjestelyjä. Voimassa olevan sopimuksen 43 artiklan edellytyksiin on lisätty unionisopimuksen 40 artiklan 5 kohdan sisältämä edellytys ja EY:n perustamissopimuksen 11 artiklan 1 kohdan edellytykset, lukuun ottamatta b alakohdan määräystä, jonka mukaan yhteistyö ei vaikuta yhteisön politiikkaan, toimiin tai ohjelmiin ja c alakohdan kansalaisuutta ja heidän yhdenvertaisuuttaan koskevaa määräystä.

Artiklan a alakohdassa mainitut tiiviimmän yhteistyön tavoitteet vastaavat voimassa olevan 43 artiklan 1 kohdan a alakohdassa määritellyjä tavoitteita. Tiiviimmällä yhteistyöllä tulee pyrkiä edistämään unionin ja yhteisön tavoitteiden saavuttamista, suojelemaan ja

palvelemaan niiden etuja sekä vahvistamaan niiden yhdentymiskehitystä. Määräyksen tavoitteena on varmistaa, ettei unionia kehitetä unionin tavoitteiden vastaisella tavalla ja ettei unionin perussopimuksia muuteta muuten kuin sitä koskevan unionisopimuksen 48 artiklan nojalla. Voimassa olevaan määräykseen lisätään edellytys siitä, että tiiviimmällä yhteistyöllä on pyrittävä vahvistamaan yhdentymiskehitystä.

Artiklan b alakohta edellyttää, että tiiviimmässä yhteistyössä tulee ottaa huomioon unionisopimus ja EY:n perustamissopimus sekä unionin yhteinen toimielinjärjestelmä. Määräyksellä korostetaan unionin perusperiaatteiden, rakenteen ja toimielinjärjestelmän turvaamisen merkitystä. Sisällöllisesti sama määräys on voimassa olevan artiklan 1 kohdan b alakohdassa.

Artiklan c alakohdan mukaan tiiviimmässä yhteistyössä tulee ottaa huomioon yhteisön säännöstö ja mainittujen perussopimusten muiden määräysten nojalla hyväksytyt toimet. Tiiviimpää yhteistyötä sovellettaessa on tärkeää, että unionin toiminnan perustavoitteet säilyvät ja ettei yhteistyö vaaranna voimassa olevaa yhteisön säännöstöä. Määräys vastaa voimassa olevan artiklan 1 kohdan e alakohtaa. Sitä muutetaan kuitenkin niin, että tiiviimmässä yhteistyössä tulee enää vain ottaa huomioon yhteisön säännöstö ja muut perussopimusten määräysten nojalla hyväksytyt toimet. Voimassa oleva määräys edellyttää sen sijaan, ettei yhteistyö vaikuta yhteisön säännöstöön ja perussopimusten määräysten nojalla hyväksytyihin toimiin.

Artiklan d alakohta kieltää unionin tai yhteisön toimivallan ylittämisen tiiviimmässä yhteistyössä sekä toimimisen aloilla, jotka kuuluvat yhteisön yksinomaiseen toimivaltaan. Toimielinjärjestelmää ei voida käyttää, jos unionilla tai yhteisöllä ei ole siihen toimivaltaa. Toimivaltaa luovutetaan ainoastaan perussopimuksia muuttamalla. Määräyksessä yhdistetään voimassa olevan EY:n perustamissopimuksen 11 artiklan 1 kohdan a ja c alakohdat.

Artiklan e alakohdan mukaan yhteistyö ei saa vahingoittaa EY:n perustamissopimuksen 14 artiklan 2 kohdassa määriteltyjä sisämarkkinoita eikä perustamissopimuksen XVII osaston mukaista taloudellista ja sosi-

aalista yhteenkuuluvuutta. Tiiviimpää yhteistyötä sovellettaessa on tärkeää, ettei sisämarkkinoita eikä yhteisön sisäistä koheesiota vaaranneta. Edellytys on tässä muodossaan uusi, joskin voimassa olevan EY:n perustamissopimuksen 11 artiklan 1 kohdan b alakohtaan sisältyy yleinen vaatimus siitä, ettei yhteistyö saa vaikuttaa yhteisön politiikkaan, toimiin tai ohjelmiin. Nizzan sopimuksessa tätä edellytystä ei sellaisenaan ole, sisällöllisesti vastaava määräys on unionisopimuksen uudessa 45 artiklassa.

Artiklan f alakohdan mukaan tiiviimpi yhteistyö ei saa luoda esteitä tai aiheuttaa syrjintää jäsenvaltioiden välisessä kaupankäynnissä eikä saada aikaan kilpailun vääristymistä näiden välillä. Määräys korvaa voimassa olevan EY:n perustamissopimuksen 11 artiklan 1 kohdan e alakohdan, joka on sisällöllisesti vastaava.

Artiklan g alakohdassa edellytetään tiiviimmän yhteistyön soveltamiselta tiettyä jäsenvaltioiden vähimmäismäärää, joka on kahdeksan jäsenvaltiota. Voimassa olevan artiklan 1 kohdan d alakohdan mukaan yhteistyön on koskettava jäsenvaltioiden enemmistöä. Muutos helpottaa yhteistyön aloittamista.

Artiklan h alakohdan mukaan tiiviimmässä yhteistyössä tulee kunnioittaa niiden jäsenvaltioiden toimivaltaa, oikeuksia ja velvoitteita, jotka eivät osallistu yhteistyöhön. Määräys vastaa voimassa olevan artiklan 1 kohdan f alakohtaa. Vaatimusta on kuitenkin lievennetty. Voimassa olevan sopimuksen mukaan yhteistyö ei saa vaikuttaa ulkopuolella olevien jäsenvaltioiden toimivaltaan, oikeuksiin, velvoitteisiin ja etuihin.

Artiklan i alakohta suojaa Schengenin säännöstön sisällyttämisestä osaksi Euroopan unionia tehdyn pöytäkirjan määräysten soveltamista. Tiiviimpi yhteistyö ei saa vaikuttaa tämän säännöstön soveltamiseen. Määräys siirretään unionisopimuksen 40 artiklan 5 kohdasta tähän alakohtaan vähäisin kielellisin muutoksin.

Artiklan j alakohta edellyttää, että tiiviimpi yhteistyö on avointa kaikille jäsenvaltioille unionisopimuksen 43 b artiklan mukaisesti. Tällä periaatteella halutaan varmistaa se, että kaikki jäsenvaltiot, jotka kykenevät ja haluavat, voivat osallistua tiiviimpään yhteistyöhön. Tämä vastaa sisällöllisesti voimassa

olevan artiklan 1 kohdan g alakohta.

43 a artikla. Unionisopimukseen lisätään uusi 43 a artikla, jonka mukaan tiiviimpää yhteistyötä voidaan toteuttaa vasta viimeisenä keinona neuvoston todettua, että yhteistyölle asetettuja tavoitteita ei voida saavuttaa kohtuullisessa ajassa soveltamalla perussopimusten asiaa koskevia määräyksiä. Määräyksen tavoitteena on varmistaa, että ennen tiiviimmän yhteistyön soveltamista yritetään saavuttaa ratkaisua unionin tavanomaisen päätöksentekojärjestelmän puitteissa, jolloin toiminnassa olisi mukana kaikki jäsenvaltiot. Määräys vastaa voimassa olevan unionisopimuksen 43 artiklan 1 kohdan c alakohtaa, jota muutetaan kuitenkin siten, että neuvoston tulee nimenomaisesti todeta, ettei asetettuja tavoitteita voida kohtuullisessa ajassa muutoin saavuttaa.

43 b artikla. Unionisopimukseen lisätään uusi 43 b artikla, jonka mukaan tiiviimpi yhteistyö on sitä perustettaessa avoinna kaikille jäsenvaltioille. Siihen voi myös liittyä milloin tahansa unionisopimuksen 27 e ja 40 b artiklan ja EY:n perustamissopimuksen 11 a artiklan mukaisesti, edellyttäen että peruspäätöstä ja yhteistyön yhteydessä jo tehtyjä päätöksiä noudatetaan. Määräys vastaa sisällöllisesti voimassa olevan unionisopimuksen 43 artiklan 1 kohdan g alakohtaa.

Artiklassa määrätään myös, että komissio ja tiiviimpään yhteistyöhön osallistuvat jäsenvaltiot pyrkivät saamaan mahdollisimman monta jäsenvaltiota mukaan yhteistyöhön. Määräys on uusi ja sen tarkoituksena on korostaa yhteistyön avointa luonnetta.

44 artikla. Voimassa oleva unionisopimuksen 44 artikla jaetaan 44 artiklaan ja uuteen 44 a artiklaan. Uudessa 44 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa määrätään, että tiiviimmän yhteistyön toteuttamisen edellyttämät säädökset ja päätökset hyväksytään unionisopimuksen ja EY:n perustamissopimuksen toimitelmienä koskevien määräysten mukaisesti. Artiklaviittauksiin tehtäviä muutoksia lukuunottamatta määräys vastaa voimassa olevan unionisopimuksen 44 artiklan 1 kohtaa.

Toiseen alakohtaan sisältyy uusi määräys, jossa todetaan, että tiiviimmän yhteistyön säädökset ja päätökset eivät kuulu yhteisön säännöstöön. Ne eivät silloin ole unionisopi-

muksen 2 artiklan ensimmäisen kohdan 5 luetelmakohdan tarkoittamaa yhteisön säännöstöä, jonka ylläpitäminen on unionin keskeisiä tavoitteita.

Artiklan 2 kohdan määräyksen mukaan jäsenvaltiot soveltavat niitä koskevin osin säädöksiä ja päätöksiä, jotka on hyväksytty sen tiiviimmän yhteistyön toteuttamiseksi, johon ne osallistuvat. Tiiviimpään yhteistyöhön osallistumattomat jäsenvaltiot eivät estä kyseiseen yhteistyöhön osallistuvia valtioita toteuttamasta yhteistyötä. Määräys vastaa voimassa olevan unionisopimuksen 43 artiklan 2 kohtaa. Sitä kuitenkin täydennetään täsmennyksellä, jonka mukaan säädökset ja päätökset sitovat ainoastaan kyseiseen yhteistyöhön osallistuvia jäsenvaltioita, ja niitä sovelletaan sellaisenaan vain näissä valtioissa.

44 a artikla. Artiklassa todetaan, että tiiviimmän yhteistyön toteuttamisesta aiheutuvista muista kuin toimielinten hallintomenoista huolehtivat yhteistyöhön osallistuvat jäsenvaltiot, jos kaikki neuvoston jäsenet eivät Euroopan parlamenttia kuultuaan yksimielisesti toisin päätä. Määräys vastaa sisällöllisesti voimassa olevan unionisopimuksen 44 artiklan 2 kohtaa. Vaatimus parlamentin kuulemisesta on kuitenkin uusi.

45 artikla. Artiklassa määrätään unionin politiikkojen johdonmukaisuudesta. Neuvosto ja komissio varmistavat, että tiiviimmän yhteistyön nojalla toteutetut toimet ovat johdonmukaisia keskenään sekä unionin että yhteisön politiikkoihin nähden, ja toimivat tätä varten yhteistyössä. Tällä korvataan voimassa olevan 45 artiklan määräys, jonka mukaan neuvosto ja komissio ilmoittavat säännöllisesti parlamentille tiiviimmän yhteistyön edistymisestä. Määräys muuttuu Nizzan sopimuksen myötä tarpeettomaksi, koska Euroopan parlamentin asema turvataan muilla määräyksillä (SEU 27 d artikla, SEU 40 a artiklan 2 kohdan ensimmäinen alakohta, 44 a artikla ja SEY 11 artiklan 2 kohdan ensimmäinen alakohta).

46 artikla. Artiklan c kohdassa EY:n perustamissopimuksen 11 artiklaa koskevaa viittausta muutetaan, koska artikla jaetaan uudeksi 11 ja 11 a artiklaksi.

Artiklaan lisätään uusi e kohta ja voimassa oleva e kohta siirtyy sellaisenaan uudeksi f kohdaksi. Uudessa e kohdassa annetaan Eu-

roopan yhteisöjen tuomioistuimelle toimivaltaa unionisopimuksen 7 artiklan 1 kohdassa, mutta yksinomaan menettelyä koskeissa kysymyksissä. Tuomioistuimen toimivalta liittyy siten esimerkiksi 7 artiklan 1 kohdassa määrättyyn päätöksentekomenettelyyn tai asianomaisen jäsenvaltion oikeuteen tulla kuulluksi, muttei itse rikkomisvaaran toteamiseen tai suositusten aiheellisuuteen. Kohdassa määrätään, että asianomaisella jäsenvaltiolla on oikeus saattaa asia tuomioistuimen tutkittavaksi ja että tuomioistuin tekee ratkaisun kuukauden kuluessa 7 artiklan 1 kohdassa määrätystä neuvoston toteamuksesta.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Unionisopimukseen tehtävät muutokset eivät pääsääntöisesti muuta määräysten alialista soveltamisalaa, vaan koskevat unionin päätöksenteko- ja toimielinjärjestelmän muuttamista sekä neuvoston ja jäsenvaltioiden välistä toimivaltaa. Ne eivät sellaisenaan aiheuta tarvetta muuttaa Suomen lainsäädäntöä. Sopimuksen nojalla myöhemmin tehtävät päätökset voivat aiheuttaa muutostarpeita.

Unionisopimuksen 7, 24, 29 ja 31 artiklan vaikutuksia on arvioitava Nizzan sopimuksen voimaansaattamista koskevan lain säätämisen järjestyksen kannalta. Tätä käsitellään esityksen jaksossa 5.

Nizzan sopimuksen 2 artikla: Euroopan yhteisön perustamissopimukseen tehtävät muutokset

Tiiviimpi yhteistyö EY:n perustamissopimuksen soveltamisalalla. EY:n perustamissopimuksen 11 artiklassa määrätään tiiviimmän yhteistyön soveltamisesta EY:n perustamissopimuksen alalla. Voimassa oleva 11 artikla korvataan uudella 11 ja 11 a artiklalla. Sopimuksen 11 artiklassa määrätään tiiviimmän yhteistyön aloittamismenettelystä ja 11 a artiklassa menettelystä, jolla muut jäsenvaltiot voivat liittyä yhteistyöhön

11 artikla. Artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltiot, jotka aikovat perustaa keskenään tiiviimmän yhteistyön, esittävät asiasta pyynnön komissiolle, joka voi tehdä siitä eh-

dotuksen neuvostolle. Jos komissio ei tee ehdotusta, se ilmoittaa asianomaisille jäsenvaltioille perustelunsa. Määräys vastaa sisällöllisesti voimassa olevan 11 artiklan 2 kohdan kolmatta alakohdtaa.

Artiklan 2 kohdan mukaan neuvosto päättää asiasta määräenemmistöllä komission ehdotuksesta Euroopan parlamenttia kuultuaan. Tiiviimmällä yhteistyöllä ei voida sivuuttaa EY:n perustamissopimukseen perustuvaa muiden toimielinten asemaa. Tämän vuoksi kohtaan lisätään määräys, jonka mukaan yhteistyön koskiessa alaa, jolla sovelletaan yhteispäätösmenettelyä, edellytetään Euroopan parlamentin puoltavaa lausuntoa.

Voimassa olevan artiklan 2 kohdan toisen alakohdan mukainen niin kutsuttu hätäjarru poistetaan. Uuden määräyksen nojalla neuvoston jäsen voi pyytää, että asia esitellään Eurooppa-neuvostolle. Kun asia on esitelty Eurooppa-neuvostossa, neuvosto voi tehdä ratkaisunsa tämän kohdan ensimmäisen alakohdan mukaisesti määräenemmistöllä. Käytännössä asian esittelyllä Eurooppa-neuvostossa voi kuitenkin olla olennaista poliittista merkitystä.

Artiklan 3 kohdassa vahvistetaan EY:n perustamissopimuksen määräysten soveltaminen tiiviimmässä yhteistyössä tässä artiklassa ja unionisopimuksen 43-45 artiklassa (joustavuuden yleisedellytykset) määrättyin poikkeuksin. Määräys vastaa sisällöllisesti voimassa olevan artiklan 4 kohtaa.

11 a artikla. Voimassa olevan 11 artiklan 3 kohta siirretään sisällöllisesti muuttumattomana uudeksi 11 a artiklaksi. Artiklassa määrätään menettelystä, jolla muut jäsenvaltiot voivat liittyä yhteistyöhön.

Jäsenvaltio, joka haluaa osallistua 11 artiklan nojalla perustettuun tiiviimpään yhteistyöhön, ilmoittaa aikomuksestaan neuvostolle ja komissiolle, joka antaa neuvostolle lausunnon kolmen kuukauden kuluessa ilmoituksen vastaanottamisesta. Komissio päättää asiasta sekä tarpeellisina pitämistään erityisjärjestelyistä neljän kuukauden kuluessa ilmoituksen vastaanottamisesta.

13 artikla. Artikla sisältää oikeusperustan sille, että neuvosto voi yksimielisesti ja Euroopan parlamenttia kuultuaan toteuttaa toimenpiteitä sukupuoleen, rotuun, etniseen alkuperään, uskontoon tai vakaumukseen,

vammaisuuteen, ikään tai sukupuoliseen suuntautumiseen perustuvan syrjinnän torjumiseksi.

Artiklaan lisätään uusi 2 kohta, joka mahdollistaa sen, että neuvosto voi yhteispäätös-menettelyä noudattaen hyväksyä yhteisön edistämistoimenpiteitä, jotka eivät merkitse jäsenvaltioiden lakien ja asetusten yhdenmukaistamista, tukeakseen jäsenvaltioiden toimia, joilla pyritään myötävaikuttamaan artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen syrjinnän torjuntaa koskevien tavoitteiden toteuttamiseen.

Neuvoston yksimielisyyttä ja parlamentin kuulemista edellytetään kuitenkin edelleenkin neuvoston päätettäessä syrjinnän torjuntaa koskevasta lainsäädännöstä. Sen sijaan esimerkiksi tätä koskeva toimintaohjelma voidaan hyväksyä yhteispäätösmenettelyssä.

18 artikla. Nizzan sopimuksella muutetaan menettelyä päätettäessä unionin kansalaisten oikeudesta liikkua ja oleskella vapaasti jäsenvaltioiden alueella. Voimassa olevan sopimuksen mukaan neuvosto voi antaa vain yksimielisesti asiaa koskevia säännöksiä, vaikka muutoin sovelletaan yhteispäätös-menettelyä.

Artiklan 2 kohtaa muutetaan siten, että neuvosto voi hyväksyä määräenemmistöllä päätöksiä toimista, jotka ovat tarpeen 1 kohdassa mainitun tavoitteen saavuttamiseksi eikä EY:n perustamissopimuksessa ole määräyksiä tähän tarvittavista valtuuksista.

Uuden 3 kohdan mukaan artiklan 2 kohdan nojalla ei kuitenkaan voida antaa määräyksiä passeista, henkilötodistuksista, oleskeluluvista tai muista näihin rinnastettavista asiakirjoista. Kohdan mukaan artiklan 2 kohdan nojalla ei myöskään voida antaa sosiaaliturvaa tai sosiaalista suojelua koskevia määräyksiä.

67 artikla. Artikla sisältää EY:n perustamissopimuksen IV osastossa sovellettavia päätöksentekomenettelyjä koskevat määräykset. Voimassa olevan sopimuksen 67 artiklan 1 kohdan mukaan neuvosto tekee ennen toukokuun 1 päivää 2004 päätöksensä viisumi-, turvapaikka- ja maahanmuuttopolitiikkaa sekä muuta henkilöiden vapaaseen liikkuvuuteen liittyvää politiikkaa koskevissa asioissa yksimielisesti komission tai jäsenvaltion aloitteesta ja Euroopan parlamenttia kuultuaan. Tämän siirtymäkauden jälkeen komissio saa näissä kysymyksissä yksinoikeuden tehdä

aloitteita. Siirtymäkauden jälkeen neuvosto päättää yksimielisesti siirtymisestä 251 artiklan mukaiseen yhteispäätösmenettelyyn kaikissa näissä asioissa tai osassa niistä.

Artiklaan lisätään uusi 5 kohta, jonka ensimmäisen luetelmakohtaan mukaan EY:n perustamissopimuksen 63 artiklan 1 kohdassa ja 63 artiklan 2 kohdan a alakohdassa tarkoitetuissa asioissa siirrytään yhteispäätös-menettelyyn sen jälkeen kun neuvosto on ensin yksimielisesti hyväksynyt säädökset, joissa on määritelty näitä asioita koskevat yhteiset säännöt ja keskeiset periaatteet. Muutos koskee turvapaikkahakemuksen käsittelystä vastaavan maan määrittelyä sekä vähimmäisvaatimuksia turvapaikanhakijoiden vastaanotosta jäsenvaltioissa, pakolaisaseman myöntämisessä, menettelyistä pakolaisaseman myöntämisessä ja peruuttamisessa ja tilapäisen suojelun antamisessa.

Voimassa olevan sopimuksen 63 artiklan mukaan neuvosto hyväksyy yhteisön säädökset näillä aloilla viiden vuoden kuluessa Amsterdamin sopimuksen voimaantulosta eli toukokuun 1 päivään 2004 mennessä. Nizzan sopimuksella tehtävä muutos mahdollistaa siirtymisen yhteispäätösmenettelyyn näissä asioissa jo ennen 67 artiklan 1 kohdassa määrätyn siirtymäkauden päättymistä. Yhteispäätös-menettelyyn voidaan siirtyä ennen siirtymäkauden päättymistä, jos neuvosto on hyväksynyt näitä asioita koskevat yhteiset säännöt ja keskeiset periaatteet. Jos neuvosto ei ole näitä hyväksynyt, siirtymäkauden päätyttyä aloja koskee 67 artiklan 2 kohdan mukainen menettely eli neuvosto voi yksimielisesti päättää yhteispäätös-menettelyyn siirtymisestä.

Uuden 5 kohdan toisen luetelmakohtaan mukaan yksityisoikeudellista yhteistyötä koskevassa EY:n perustamissopimuksen 65 artiklassa mainituissa asioissa, perheoikeudellisia asioita lukuun ottamatta, siirrytään Nizzan sopimuksen tullessa voimaan yhteispäätös-menettelyyn. Artikla koskee yhteistyön kehittämistä ja yksinkertaistamista rajat ylittävissä oikeudenkäynneissä erällä erikseen mainituilla aloilla, lainvalintaa ja tuomioistuinten toimivallan määräytymistä koskevien sääntöjen yhteensopivuuden lisäämistä sekä esteiden poistamista riita-asoiden moitteetomalta sujumiselta edistämällä tarvittaessa

jäsenvaltioissa sovellettavien riita-asiain oikeudenkäyntiä koskevien säännösten yhteensovittuutta.

100 artikla. Voimassa olevan sopimuksen artiklan 1 kohdan mukaan neuvosto voi päättää yksimielisesti taloudellisen tilanteen kannalta aiheellisista toimenpiteistä erityisesti, jos esiintyy suuria vaikeuksia tiettyjen tuotteiden saatavuudessa. Nizzan sopimuksella nennettely neuvostossa muutetaan määräänemmistöpäätöksenteoksi.

Artiklan 2 kohdan mukaan neuvosto voi tietyin edellytyksin myöntää jäsenvaltiolle yhteisön taloudellista apua, mikäli kyseiselle jäsenvaltiolle on aiheutunut vaikeuksia luonnonkatastrofeista tai poikkeuksellisista tapahtumista, joihin se ei voi vaikuttaa, tai mikäli tällaisten vaikeuksien uhka on vakava. Voimassa olevan sopimuksen mukaan neuvosto tekee päätöksensä yksimielisesti lukuunottamatta tapauksia, joissa suuret vaikeudet aiheutuvat luonnonmullistuksista. Tällöin neuvosto tekee ratkaisunsa määräänemmistöllä.

111 artikla. Voimassa olevan 111 artiklan 4 kohdan mukaan neuvosto päättää määräänemmistöllä kannasta, joka yhteisöllä on kansainvälisellä tasolla talous- ja rahaliiton kannalta erityisen merkittävissä kysymyksissä. Nizzan sopimuksella määräänemmistöpäätöksenteko laajennetaan koskemaan myös päätöksiä yhteisön edustamisesta kansainvälisellä tasolla näissä kysymyksissä. Määräys soveltuu yhteisön edustamiseen kansainvälisissä järjestöissä ja suhteissa kolmansiiin valtioihin noudattaen EY:n perustamissopimuksen 99 ja 105 artiklassa määrättyä toimivallanjakoa. EY:n perustamissopimuksen 99 artikla koskee talouspolitiikkaan liittyviä menettelytapoja ja 105 artikla EKP:n tavoitteita ja tehtäviä.

Sopimuksen tarkoittamia kansainvälisiä järjestöjä, joissa yhteisön edustaminen talous- ja rahaliittoa koskevissa asioissa voi tulla kysymykseen, ovat tällä hetkellä kansainvälinen valuuttarahasto (*IMF*) ja taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö (*OECD*). Muodollisesti euroalueen yhteistyö on neuvoston ulkopuolista ja epävirallista niiden jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä, joilla on yhteinen valuutta. Euroalueen edustamisessa ei ole siten kyse tämän artiklan tarkoittamasta yhteisön edustamisesta. Euroalueeseen kuu-

luvien jäsenvaltioiden asemaa pyritään turvaamaan tätä koskevassa julistuksessa (n:o 7).

123 artikla. Nizzan sopimuksella artiklan 4 kohdan ensimmäiseen virkkeeseen tehdään vähäisiä kielellisiä tarkistuksia. Voimassa oleva 4 kohta liittyy talous- ja rahaliiton kolmannen vaiheen alkamiseen. Sen mukaan neuvosto antaa niiden jäsenvaltioiden yksimielisyydellä, joita ei koske poikkeus, komission ehdotuksesta ja Euroopan keskuspankkia kuultuaan ne lopulliset vaihtokurssit, joilla jäsenvaltioiden valuutat vahvistetaan sekä lopullisesti vahvistetun kurssin, jolla ecu korvaa nämä valuutat.

Voimassa olevan 4 kohdan viimeinen virke koskee toimenpiteitä talous- ja rahaliittoon kuulumattomien nykyisten jäsenvaltioiden (Yhdistynyt kuningaskunta, Tanska ja Ruotsi) sekä tulevaisuudessa uusien jäsenvaltioiden liittyessä euroalueeseen. Tällöin määräyksen perusteella annetaan tarvittavia säädöksiä. Määräys on myös oikeusperusta neuvoston toteuttaessa muita toimia, jotka ovat tarpeen otettaessa ecu (nytemmin euro) nopeasti käyttöön näiden jäsenvaltioiden yhteisvaluuttana. Nämä voivat koskea sekä euroalueeseen kuuluvia jäsenvaltioita että poikkeusvaltioita. Nizzan sopimuksella tätä koskeva päätöksentekomenettely muutetaan yksimielisyydestä määräänemmistöpäätöksenteoksi.

Kohtaan lisätään myös uusi virke, jossa on määräys 122 artiklan 5 kohdan toisen virkkeen soveltamisesta. Virkkeessä on kuvattu poikkeusvaltioiden asema päätöksenteossa.

133 artikla. Artiklaa muutetaan sisällyttämällä palvelut ja henkisen omaisuuden kaupalliset kysymykset yhteisen kauppapolitiikan alaan ja yhteisön yksinomaisen sopimus-toimivallan alaisuuteen. Tämä toteutetaan muuttamalla artiklan 5 kohtaa sekä lisäämällä artiklaan uusi 6 ja 7 kohta. Artiklan 5 ja 6 kohta on sisällöllisesti uusi, mutta 7 kohta vastaa voimassa olevan artiklan 5 kohtaa. Aiemmat tavarakauppa koskevat määräykset jätetään pääosin ennalleen, lukuun ottamatta 3 kohtaan tehtäviä menettelyä koskevia muutoksia.

Artiklan 3 kohdan ensimmäiseen alakohdtaan lisätään uusi virke, jonka mukaan neuvoston ja komission tehtävänä on huolehtia,

että neuvotellut sopimukset ovat yhteisön politiikkojen ja sisäisten sääntöjen mukaisia. Tällä tehostetulla yhteensovittamisvelvoitteella pyritään varmistamaan se, että taloudellisten ulkosuhteiden alueella tehtävillä järjestelyillä ei missään yhteydessä aseteta kyseenalaiseksi yhteisön sisäistä sääntelyä esimerkiksi ympäristöpolitiikan alalla. Kohdan toiseen alakohtaan lisätään uusi virke, joka puolestaan velvoittaa komission antamaan säännöllisesti tietoja käynnissä olevien neuvottelujen kulusta EY:n perustamissopimuksen 133 artiklassa mainitulle neuvoston erityiskomitealle eli 133-komitealle. Tietojenantovelvoite antaa jäsenvaltioille paremmat mahdollisuudet seurata neuvottelujen etenemistä.

Artiklan 5 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaan sopimukset palvelukauppaa sekä henkisen omaisuuden kauppaa koskevien näkökohtien aloilla siirtyvät yhteisön yksinomaiseen sopimustoimivaltaan ja näitä koskevissa asioissa päätökset voidaan neuvostossa tehdä määränemistöllä, jollei kohdan muista alakohdista tai kohdasta 6 muuta johdu. Lähtökohtana on, että henkisen omaisuuden oikeuksien kauppaa koskevilla näkökohdilla tarkoitetaan henkisen omaisuuden kauppaa ja niiden täytäntöönpanoon liittyviä kysymyksiä. Sen sijaan kyse ei ole näiden oikeuksien sisällöstä, joka on määritelty muissa kansainvälisissä sopimuksissa, kuten esimerkiksi Maailman henkisen omaisuuden järjestön (*WIPO*) yleissopimuksessa ja maailman kauppajärjestön (*WTO*) sopimuksessa teollis- ja tekijänoikeuksien kauppaa liittyvistä näkökohdista (*TRIPS*). *TRIPS*-sopimus koskee lähinnä henkisen omaisuuden sisältöön liittyviä kysymyksiä. Konferenssissa oli myös yhtenä vaihtoehtona esillä 133 artiklassa tarkoitettun henkisen omaisuuden käsitteen nimenomainen sitominen *TRIPS*-sopimukseen, mutta tämä vaihtoehto hylättiin.

Artiklan 5 kohdan toinen ja kolmas alakohda sisältää poikkeuksia määränemistöpäätösten käyttömahdollisuuteen neuvostossa palvelukauppaa ja henkisen omaisuuden kauppaa koskevia näkökohtia sisältäviä sopimuksia neuvotellessa tai hyväksyttäessä. Neuvoston yksimielinen päätös vaaditaan, jos sopimus sisältää määräyksiä, joiden osal-

ta sisäisten sääntöjen antaminen edellyttää yksimielisyyttä tai kun se koskee alaa, jolla yhteisö ei ole vielä käyttänyt toimivaltaansa antamalla sisäisiä sääntöjä. Näin voidaan esittää se, että ulkosuhteissa päätöksenteko olisi helpompaa kuin sisäisten määräysten osalta sekä se, että määränemistöllä tehtävillä päätöksillä ulkosuhteissa voitaisiin ennakoida yhteisön sisäisen sääntelyn kehittymistä. Lisäksi yksimielisyys on välttämätön, jos tehdään laajoja sopimuksia, joiden jokin osa edellyttää yksimielistä päätöksentekoa.

Artiklan 5 kohdan neljännen alakohdan mukaan jäsenvaltioilla säilyy palveluita ja henkisen omaisuuden kaupallisia näkökohtia koskevasta yhteisön yksinomaisen sopimustoimivallan laajentamisesta huolimatta oikeus ylläpitää ja tehdä näitä aloja koskevia sopimuksia kolmansien osapuolten kanssa, jos tällaiset sopimukset ovat sopusoinnussa yhteisön oikeuden ja muiden asiaan liittyvien kansainvälisten sopimusten kanssa. Tällä määräyksellä on merkitystä esimerkiksi sellaisissa koko yhteisön kannalta vähemmän tärkeissä kysymyksissä, joissa kaikkia jäsenvaltioita koskevan sopimuksen neuvottelemista ei katsota tarpeelliseksi.

Artiklan 6 kohdan ensimmäisessä alakohdassa kielletään sellaisten sopimusten tekeminen, joiden seurauksena olisi jäsenvaltioiden lakien ja asetusten yhdenmukaistaminen alalla, jolla tällainen yhdenmukaistaminen ei EY:n perustamissopimuksen mukaan ole mahdollista.

Kohdan toisessa alakohdassa luetellaan palvelut, jotka tässä suhteessa kuuluvat yhteisön ja jäsenvaltioiden jaettuun sopimustoimivaltaan ja edellyttävät siten niin sanottua sekasopimusta eli yhteisön ja jäsenvaltioiden yhdessä tekemää sopimusta. Jaetun sopimustoimivallan piiriin kuuluvina aloina mainitaan kulttuuri- ja audiovisuaalialojen palvelut, koulutuspalvelut sekä sosiaali- ja terveystalouden palvelut.

Kohdan kolmannessa alakohdassa tehdään liikennealaa koskeva poikkeus. Alakohdan mukaan liikenteen alan kansainvälisten sopimusten neuvottelemisessa ja tekemisessä noudatetaan vastaisuudessaakin V osaston ja 300 artiklan mukaisia määräyksiä. Liikennealan sääntely kauppapolitiikan kannalta säilyy siten entisellään.

Artiklan 7 kohta oikeuttaa neuvoston yksimielisesti laajentamaan yhteisen kauppapolitiikan alaa ja yhteisön yksinomaista sopimustoimivaltaa sisällyttämällä niiden piiriin henkistä omaisuutta koskevia kysymyksiä siltä osin kuin niitä ei nyt päätetyillä sopimusmuutoksilla vielä siirretä yhteisön yksinomaiseen toimivaltaan. Määräys on samantyyppinen kuin Amsterdamin sopimuksella artiklaan lisätty palveluita ja henkistä omaisuutta koskeva voimassa olevan artiklan 5 kohta. Määräys ei merkitse suoraa toimivallan siirtoa yhteisölle vaan neuvostolle annettavaa valtuutusta tulevaisuudessa yksimielisesti muuttaa yhteisön ja jäsenvaltioiden välistä sopimustoimivallan jakoa kauppapolitiikan alalla.

137 artikla. Artiklaa muutetaan sisällyttämällä siihen mahdollisuus laajentaa joiltain osin määräenemmistöpäätöksenteon ja yhteispäätösmenettelyn käyttöalaa. Neuvosto voi yksimielisesti komission ehdotuksesta ja Euroopan parlamenttia kuultuaan päättää yhteispäätösmenttelyn soveltamisesta seuraavilla aloilla: työntekijöiden suojele työsopimuksen päättyessä (artiklan 1 kohdan d alakohta), artiklan 5 kohdan rajauksin työntekijöiden ja työnantajien edustaminen ja heidän etujensa kollektiivinen turvaaminen, mukaan lukien yhteistoiminta työpaikalla (artiklan 1 kohdan f alakohta), sekä laillisesti yhteisön alueella oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten palvelussuhteen ehdot (artiklan 1 kohdan g alakohta). Työntekijöiden sosiaaliturvaa ja sosiaalista suojeleua (artiklan 1 kohdan c alakohta) koskevaa päätöksentekomenettelyä ei kuitenkaan ole edelleenkaan mahdollista muuttaa neuvostossa.

Voimassa olevaa oikeusperustaa syrjäytymisen torjuntaa koskevalle yhteistyölle vahvistetaan lisäämällä sopimukseen nimenomaisiksi yhteistyöaloiksi sosiaalisen syrjäytymisen torjuminen (artiklan 1 kohdan j alakohta) ja sosiaalisen suojeleun järjestelmien nykyaikaistaminen (artiklan 1 kohdan k alakohta). Näillä aloilla sovelletaan yhteispäätösmenttelyä.

Artiklan 2 kohdan a alakohta koskee toimenpiteitä jäsenvaltioiden välisen yhteistyön edistämiseksi artiklan 1 kohdassa mainituilla aloilla. Määräys siirretään voimassa olevan artiklan 2 kohdan kolmannesta alakohdasta.

Siihen lisätään nimenomainen maininta siitä, että yhteistyön tarkoituksena ei ole jäsenvaltioiden lainsäädännön yhdenmukaistaminen. Kohdan b alakohdassa määrätään neuvoston direktiivein säädetyistä vähimmäisvaatimuksista 1 kohdan a-i alakohdassa tarkoitetuilla aloilla. Määräys siirretään voimassa olevan artiklan 2 kohdan ensimmäisestä alakohdasta ja muutetaan vastaamaan artiklan uutta rakennetta. Määräyksen nojalla sosiaalisen suojeleun yhteistyö (uusi j ja k alakohta) on ei-lainsäädännöllistä yhteistyötä.

Voimassa olevan artiklan 3 kohdasta poistetaan viides luetelmakohta. Se koskee työllisyyden ja työpaikkojen luomisen edistämisen rahoitukseen osallistumista.

Artiklan 4 kohtaan, joka vastaa voimassa olevan sopimuksen 5 kohtaa, lisätään uusi määräys. Sen mukaan artiklan nojalla annetut säännökset eivät rajoita jäsenvaltioiden oikeutta määrittellä sosiaaliturvajärjestelmiensä peruseriaatteita, eivätkä ne saa vaikuttaa olennaisesti näiden järjestelmien rahoituksen tasapainoon.

139 artikla. Artiklassa määrätään, että hyväksyessään yhteisön tason työmarkkinaosapuolten välisiin sopimuksiin perustuvia direktiivejä neuvosto tekee päätöksensä määräenemmistöpäätöksellä niissä kysymyksissä, joista EY:n perustamissopimuksen 137 artiklan nojalla päätetään määräenemmistöllä ja vastaavasti yksimielisesti, kun 137 artikla edellyttää neuvoston yksimielistä ratkaisua. Artiklan viittauksia muutetaan 137 artiklaan tehtyjen muutosten mukaisesti.

144 artikla. Artikla muutetaan uuden sosiaalisen suojeleun komitean oikeusperustaksi. Voimassa olevassa sopimuksessa artikla on sosiaaliturvan koordinoimista koskeva oikeusperusta EY:n perustamissopimuksen 42 artiklan ohella. Koska sosiaaliturvan koordinoimista pääasiallisena oikeusperustana on käytetty 42 artiklaa, 144 artikla on osoittautunut sosiaaliturvan koordinoimista oikeusperustana tarpeettomaksi.

Neuvoa-antavan komitean tehtävänä on seurata sosiaalialan tilannetta sekä sosiaalisen suojeleun politiikkojen kehittymistä jäsenvaltioissa ja yhteisössä, edistää tietojen, kokemusten ja hyvien toimintatapojen vaihtoa jäsenvaltioiden kesken ja komission kanssa sekä laatia selvityksiä, antaa lausunto-

ja tai suorittaa muita toimivaltaansa kuuluvia tehtäviä joko neuvoston tai komission pyynnöstä tai omasta aloitteestaan. Komitea on myös aiheellisella tavalla yhteydessä työmarkkinaosapuoliin. Komiteassa on kustakin jäsenvaltiosta ja komissiosta kaksi jäsentä.

157 artikla. Teollisuuspolitiikkaa koskevan artiklan nojalla voidaan tehdä päätöksiä yhteisön teollisuuden kilpailukyvyn kannalta tarpeellisten edellytysten turvaamiseksi. Artiklan 3 kohta käsittelee päätöksentekomenettelyä.

Voimassa olevan 3 kohdan mukaan neuvosto voi tehdä päätöksiä yksimielisesti komission ehdotuksesta sekä Euroopan parlamenttia ja talous- ja sosiaalikomiteaa kuultuaan. Nizzan sopimuksella muutetaan päätöksentekomenettelyä siirtymällä yhteispäätös-menettelyyn.

Voimassa olevan kohdan toisen alakohdan mukaan EY:n perustamissopimuksen teollisuuspolitiikkaa koskevan XVI osaston määräykset eivät anna yhteisölle perusteita toteuttaa toimenpiteitä, jotka voivat johtaa kilpailun vääristymiseen. Nizzan sopimuksella tätä alakohtaa täsmennetään rajaamalla osaston määräysten soveltamisalan ulkopuolelle myös toimenpiteet, jotka käsittävät verotusta tai palkattujen työntekijöiden oikeuksia ja etuja koskevia säännöksiä tai määräyksiä.

159 artikla. Artiklassa määrätään toimenpiteistä, jotka liittyvät EY:n perustamissopimuksen 158 artiklassa asetettuihin tavoitteisiin taloudellisen ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden lujittamisesta sekä eri alueiden välisen kehityserojen vähentämisestä. Artiklan 1 kohdassa mainitaan tällaisina keinoina rakennerahastot (Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahaston ohjausosasto, Euroopan sosiaalirahasto, Euroopan aluekehitysrahasto), Euroopan investointipankki ja muut rahoitusvälineet. Artiklan 3 kohtaa muutetaan siten, että rahastojen ulkopuolisista erityistoimista taloudellisen ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden lujittamiseksi voidaan päättää yhteispäätös-menettelyssä. Voimassa olevan määräyksen mukaan näistä erityistoimista päätetään neuvostossa yksimielisesti

161 artikla. Rakennerahastojen tehtäviä, ensisijaisia tavoitteita ja rakenteita koskevat päätökset tehdään voimassa olevan artiklan mukaan komission ehdotuksesta neuvostossa

yksimielisesti. Edellytyksenä on myös Euroopan parlamentin puoltava lausunto sekä talous- ja sosiaalikomitean ja alueiden komitean kuuleminen.

Artiklaa muutetaan siten, että mikäli 1 päivästä tammikuuta 2007 alkaen sovellettavat monivuotiset rahoitusnäkyvät ja niihin liittyvä toimielinten välinen sopimus on hyväksytty, nämä päätökset tehdään vuoden 2007 alusta lähtien neuvostossa määräenemmistöllä. Jos näin ei ole tapahtunut, ryhdytään edellä mainittua menettelyä soveltamaan siitä ajankohdasta lukien, jona ne hyväksytään.

Artiklaan liittyy kaksi konferenssin huomiioon ottamaa julistusta (n:o 2 ja 3). Julistukset liittyvät monivuotisten rahoitusnäkyvien keston. Julistuksen n:o 2 antaneet Kreikka, Espanja ja Portugali katsovat monivuotisuuden viittaavan samaan keston kuin nykyiset rahoitusnäkyvät. Julistuksen n:o 3 tehneet Tanska, Saksa, Alankomaat ja Itävalta katsovat, että julistus n:o 2 ei rajoita komission toimintaa, erityisesti sen aloiteoikeuden käyttöä.

175 artikla. Artiklan 2 kohdan toista luetelmaosaa muutetaan tekemällä siihen vähäisiä kielellisiä tarkistuksia. Artiklan 2 kohta on poikkeus 1 kohdassa määrätystä yhteispäätös-menettelystä.

Voimassa olevan artiklan 2 kohdan toisen luetelmakohdan mukaan neuvostossa edellytetään yksimielisyyttä päätettäessä toimenpiteistä, jotka koskevat maankäyttöä, kaavoitusta tai vesivarojen hoitoa. Nizzan sopimuksella kohdan toinen luetelmakohta muuttuu b luetelmakohdaksi. Sitä muutetaan siten, että yksimielistä päätöksentekoa edellyttävät toimenpiteet, jotka vaikuttavat kaavoitukseen, vesivarojen määrän hallintaan tai maankäyttöön jätehuoltoon lukuun ottamatta.

Vesivaroja koskevaa määräystä muutetaan siten, että yksimielisyysvaatimus ulottuu toimenpiteisiin, jotka vaikuttavat vesivarojen määrän hallintaan tai jotka koskevat suoraan tai välillisesti vesivarojen saatavuutta.

181 a artikla. EY:n perustamissopimukseen lisätään uusi XXI osasto, joka koskee taloudellista, teknistä ja rahoitusyhteistyötä kolmansien maiden kanssa. Osasto käsittää ainoastaan uuden 181 a artiklan.

Tässä artiklassa tarkoitettujen yhteistyösopimusten oikeusperustana on käytetty EY:n

perustamissopimuksen 308 artiklaa. 181 a artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa on oikeusperusta kolmansien maiden kanssa tehtäville taloudellisille, teknisille ja rahoitusyhteistyösopimuksille tämän rajoittamatta kuitenkaan EY:n perustamissopimuksen muiden määräysten ja varsinkin kehitys yhteistyötä koskevien (SEY:n XX osasto) määräysten soveltamista. Tällaisella yhteistyöllä täydennetään jäsenvaltioiden toimia ja sen on oltava yhdenmukaista yhteisön kehitys yhteistyöpolitiikan kanssa.

Artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa asetetaan yhteistyön tavoitteeksi kansanvaltan ja oikeusvaltion kehittäminen ja lujittaminen sekä ihmisoikeuksien ja perusvapauksien kunnioittamisen edistäminen.

Artiklan 2 kohta määrää menettelyn sen nojalla tehtäviin yhteistyösopimuksiin. Neuvosto vahvistaa määräenemmistöllä komission ehdotuksesta ja Euroopan parlamenttia kuultuaan 1 kohdan täytäntöön panemiseksi tarvittavat toimenpiteet. Kun sopimus on EY:n perustamissopimuksen 310 artiklassa tarkoitettu assosiaatiosopimus tai jäsenehdokasvaltion kanssa tehtävä sopimus, neuvosto päättää siitä yksimielisesti.

Artiklan 3 kohdassa määrätään yhteisön ja jäsenvaltioiden välisen jaetun toimivallan käytöstä. Kohdan mukaan määräys ei vaikuta yhteisön ja jäsenvaltioiden väliseen toimivallanjakoon yhteistyössä kolmansien maiden ja kansainvälisten järjestöjen kanssa. Se ei myöskään rajoita jäsenvaltioiden toimivaltaa tehdä kansainvälisiä sopimuksia.

Artiklaan liittyy julistus (n:o 10).

189 artikla. Artiklan 2 kohdassa määrätään Euroopan parlamentin jäsenten enimmäismäärä. Voimassa olevan sopimuksen mukaan Euroopan parlamentin jäsenten lukumäärä saa olla enintään 700. Nizzan sopimuksella Euroopan parlamentin jäsenten enimmäismäärä muutetaan 732:ksi.

Euroopan parlamentin jäsenmäärästä on määräyksiä myös Nizzan sopimukseen liitettyssä pöytäkirjassa Euroopan unionin laajentumisesta.

190 artikla. Artiklan 5 kohdassa määrätään Euroopan parlamentin jäsenten ohjesäännön hyväksymismenettelystä. Voimassa olevan sopimuksen mukaan Euroopan parlamentti vahvistaa komission lausunnon ja neuvoston

yksimielisesti antaman suostumuksen saatuaan jäsentensä tehtäviä ja velvollisuuksia koskevat säännöt ja yleiset ehdot. Nizzan sopimuksella päätöksentekomenettelyä muutetaan siten, että neuvosto antaa suostumuksensa määräenemmistöllä. Kohtaan lisätään uusi virke, jossa rajataan määräenemmistöpäätöksenteon käyttöalaa. Sen mukaan jäsenten tai entisten jäsenten verotusjärjestelmää koskevien sääntöjen tai ehtojen osalta edellytetään neuvostossa edelleenkin yksimielisyyttä.

191 artikla. Euroopan tason poliittisten puolueiden asema tunnustetaan voimassa olevan EY:n perustamissopimuksen 191 artiklassa. Artiklaan lisätään Nizzan sopimuksella uusi toinen kohta, jonka mukaan neuvosto vahvistaa yhteispäätös menettelyä noudattaen Euroopan tasolla toimivia poliittisia puolueita ja erityisesti niiden rahoitusta koskevat säännöt.

Uusi määräys ja sen nojalla annettavat säädökset vahvistavat ja selkeyttävät Euroopan tason poliittisten puolueiden asemaa. Määräys muodostaa selkeän oikeudellisen perustan yhteisön toimille, joilla säännellään puolueiden järjestäytymistä Euroopan tasolla ja niille yhteisön varoista myönnettävää rahoitusta.

Tällä hetkellä parlamentissa on kahdeksan poliittista ryhmää, joissa on edustajia yli sadasta kansallisesta poliittisesta puolueesta. Nämä ryhmät ovat vaihtelevin tavoin järjestäytyneet eurooppalaisiksi puolueiksi ja rahoittavat Euroopan tason poliittisia puolueita Euroopan parlamentin talousarviosta saamista määrärahoista. Yhteisöläinsäädännössä ei ole toistaiseksi puolueita koskevia sääntöjä eikä niiden rahoituksella ole nimenomaista varainhoitoa koskevaa oikeusperustaa.

207 artikla. Nizzan sopimuksella muutetaan neuvoston pääsihteerin, joka toimii myös yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan korkeana edustajana, ja varapääsihteerin nimitysmenettelyä artiklan 2 kohdassa. Uuden määräyksen mukaan pääsihteerin ja apulaispääsihteerin nimitetään neuvostossa määräenemmistöllä aiemman yksimielisyyden sijaan.

210 artikla. Artiklaan lisätään maininta yhteisön ensimmäisen oikeusasteen tuomarien ja kirjaajien palkkojen vahvistamisesta. Voimassa olevan artiklan mukaan neuvosto vahvistaa määräenemmistöllä komission pu-

heenjohtajan ja jäsenten, yhteisön tuomioistuimen presidentin, tuomareiden, julkisasiamiesten ja kirjaajan palkat.

Muutos on tekninen ja johtuu yhteisön ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen perustamisesta tehdyn päätöksen yhdistämisestä yhteisöjen tuomioistuimen perussääntöön.

214 artikla. Sopimuksella muutetaan artiklan 2 kohdassa määrättyä komission muodostamisen menettelyä siirtymällä määränemistöpäätöksentekoon ja siirtämällä muodostamispäätökset tapahtuviksi neuvostossa. Voimassa olevan sopimuksen mukaan päätökset on tehty yksimielisesti. Euroopan parlamentin asema ei muutu: nimityksille vaaditaan parlamentin hyväksyntä.

Kohdan ensimmäisen alakohdan mukaan komission puheenjohtajan nimeämispäätös tehdään valtion- ja hallitusten päämiesten kokoonpanossa kokoontuvassa neuvostossa määränemistöllä. Voimassa olevan määräyksen mukaan nimeäminen tehdään jäsenvaltioiden hallitusten yhteisellä sopimuksella.

Kohdan toisen alakohdan mukaan neuvosto hyväksyy määränemistöllä ja yhteisellä sopimuksella puheenjohtajaksi nimetyn kanssa kunkin jäsenvaltion tekemien ehdotusten mukaisesti luettelon muista henkilöistä, jotka neuvosto nimittää komission jäseniksi. Käytännössä siis jäsenvaltioiden asema kansalaistensa asettamisessa jäseniksi komission ei muutu merkittävästi. Voimassa olevan määräyksen mukaan jäsenvaltioiden hallitukset nimeävät yhteisellä sopimuksella puheenjohtajaksi nimetyn kanssa henkilöt, jotka ne aikovat nimittää komission jäseniksi.

215 artikla. Artiklan määräyksiä komission puheenjohtajan ja jäsenen tehtävien päättymisestä sekä heidän seuraajiensa nimittämisestä täsmennetään. Myös päätöksentekomenettelyä muutetaan.

Artiklan toista kohtaa täsmennetään mainitsemalla komission jäsenen tehtävien eri päättymistilanteet, joita ovat eroaminen, erottaminen ja kuolema. Uuden jäsenen nimittämisen menettelyä jäljellä olevaksi toimikaudeksi muutetaan siten, että päätös tehdään neuvostossa määränemistöllä. Voimassa olevan määräyksen mukaan päätös tehdään jäsenvaltioiden hallitusten yhteisellä sopimuksella. Kohdan jälkimmäistä määräystä, jonka

mukaan neuvosto voi kuitenkin yksimielisesti päättää olla nimittämättä uutta jäsentä, ei muuteta.

Artiklan kolmannen kohdan puheenjohtajaa koskevaa määräystä täsmennetään erottelemalla toimikauden päättymistilanteiksi kuoleman lisäksi nimenomaisesti erottaminen ja vapaaehtoinen eroaminen. Muutos kohdistuu joihinkin muunkielisiin toisintoihin (esimerkiksi ranska). Suomen- ja ruotsinkieliset sopimustoisinnot eivät tältä osin muutu.

Voimassa olevan artiklan neljännen kohdan mukaan komission jäsen jatkaa tehtävässään uuden jäsenen nimittämiseen saakka, ellei komission jäsentä eroteta EY:n perustamis-sopimuksen 216 artiklan mukaisesti vakavan rikkomuksen vuoksi. Nizzan sopimuksella 4 kohtaa täsmennetään mainitsemalla myös 215 artiklan toisen kohdan mukainen vaihtoehto. Neuvosto voi päättää, ettei uutta jäsentä nimitetä.

217 artikla. Artiklan uusilla määräyksillä vahvistetaan puheenjohtajan toimivaltuuksia ja joustavoitetaan komission työn organisointia.

Artiklan 1 kohdan komission puheenjohtajan poliittista vastuuta koskeva määräys siirretään voimassa olevan EY:n perustamis-sopimuksen 219 artiklan ensimmäisestä kohdasta. Sitä täydennetään komission työn sisäistä organisaatiota koskevalla määräyksellä. Puheenjohtaja päättää komission sisäisestä organisaatiosta. Puheenjohtajan vastuuta komission työn tuloksellisuudesta korostetaan. Puheenjohtajan tulee varmistaa, että komission toiminta on johdonmukaista, tehokasta ja kollegiaalista. Nämä vaatimukset ovat toisiaan tasapainottavia: johdonmukaisuus ja tehokkuus tulee saavuttaa, mutta kollegialisuudesta ei voi tinkiä.

Artiklan uusi 2 kohta sisältää määräyksiä komission työn sisäisestä järjestämisestä. Tällaisia määräyksiä ei ole voimassa olevassa sopimuksessa. Määräykset heijastavat puheenjohtajan aseman ja vastuun korostumista. Puheenjohtaja ryhmittelee komissiolle kuuluvat tehtävät ja jakaa ne komission jäsenten kesken. Hän voi jakaa vastuualueet uudelleen toimikauden aikana. Puheenjohtaja voi tehdä ratkaisunsa työn järjestämisestä itse eikä tarvitse siihen kollegion myötävaikutusta. Kohdan viimeisen virkkeen perusteella

puheenjohtaja voi antaa jäsenille myös projektiluontoisia tehtäviä. Jäsenet hoitavat tehtäviä omalla vastuullaan ja puheenjohtajan valvonnassa.

Artiklan uuden 3 kohdan mukaan puheenjohtaja nimittää kollegion hyväksynnän saatuaan komission jäsenten keskuudesta varapuheenjohtajia. Kollegio tekee päätöksensä yksinkertaisella enemmistöllä. Varapuheenjohtajien määrä ja valinta jätetään siis kollegion ja puheenjohtajan yhdessä päätettäväksi. Voimassa olevan artiklan mukaan varapuheenjohtajien enimmäismäärä on kaksi ja nimittämisen tekee komissio.

Artiklan uuteen 4 kohtaan kirjataan mahdollisuus tosiasialliseen komission jäsenen erottamiseen ja sitä koskeva menettely. Määräyksen mukaan komission jäsen esittää eronpyyntönsä, jos puheenjohtaja kollegion hyväksynnän saatuaan sitä häneltä pyytää. Eroamisen jälkeen sovelletaan 215 artiklan toisen ja neljännen kohdan määräyksiä. Varsinaisesta erottamisesta, jonka yhteisön tuomioistuin tekee, määrätään voimassa olevassa 216 artiklassa. Tätä koskeva määräys ei muutu.

219 artikla. Artiklan ensimmäinen kohta kumotaan. Se koskee komission puheenjohtajan asemaa komission toiminnan poliittisessa ohjauksessa. Määräys siirretään EY:n perustamissopimuksen 217 artiklan 1 kohtaan.

220 artikla. Artikla sisältää määräyksiä yhteisön lainkäyttöelimen rakenteesta. Artiklaa muutetaan siten, että siinä tunnustetaan aikaisempaa selvemmin ensimmäisen asteen tuomioistuimen asema yhteisön tuomioistuimen ohella. Voimassa olevan artiklan mukaan yhteisön tuomioistuin varmistaa, että EY:n perustamissopimusta tulkittaessa ja sovellettaessa noudatetaan lakia. Määräykseen lisätään maininta siitä, että myös ensimmäisen asteen tuomioistuimella on tämä tehtävä - kummankin tuomioistuimen toimiessa toimivaltuuksiensa mukaisesti. Tämä täydennettävä määräys muodostaa artiklan ensimmäisen kohdan.

Artiklan uuden toisen kohdan mukaan ensimmäisen asteen tuomioistuimen yhteyteen voidaan asettaa lainkäyttölautakuntia EY:n perustamissopimuksen 225 a artiklassa määrätyn edellytyksin. Lainkäyttölautakunnilla

on lainkäyttöä koskevia toimivaltuuksia tietyillä erityisaloilla. Artiklaan liittyy Luxemburgin yksipuolinen julistus (n:o 1), jota selostetaan asianomaisessa kohdassa.

221 artikla. Artiklassa määrätään yhteisön tuomioistuimen kokoonpanosta ja työskentelyrakenteesta. Artiklan ensimmäisessä kohdassa vahvistetaan periaate, jonka mukaan yhteisön tuomioistuimessa on yksi tuomari jäsenvaltiota kohden.

Artiklan toisen kohdan mukaan yhteisön tuomioistuin kokoontuu jaostoissa tai suuressa jaostossa yhteisöjen tuomioistuimen perussäännössä tätä varten määrättyjen sääntöjen mukaisesti. Yhdentoista tuomarin suuri jaosto luodaan merkittävien ja periaatteellisten asioiden käsittelyä varten. Suuren jaoston perustamisella vähennetään asioiden käsittelyä täysistuntokokoonpanossa, kun yhteisön tuomioistuimen tuomareiden määrä unionin laajentuessa kasvaa. Artiklassa pyritään joustavuuteen siten, että jaostot määritellään yhteisöjen tuomioistuimen perussäännössä. Näin esimerkiksi suuren jaoston kokoonpano on mahdollista määrittää suhteessa kulloiseenkin jäsenvaltioiden lukumäärään.

Artiklan kolmannen kohdan mukaan yhteisön tuomioistuin voi lisäksi edelleen kokoontua täysistunnossa yhteisöjen tuomioistuimen perussäännössä määrättyissä tapauksissa. Asiat käsitellään täysistuntokokoonpanossa ainoastaan poikkeuksellisesti.

Voimassa olevasta 221 artiklasta poistetaan sen kolmas kohta, jonka mukaan neuvosto voi yhteisön tuomioistuimen pyynnöstä yksimielisesti lisätä tuomareiden määrää ja tehdä mukautuksia tähän artiklaan.

Artiklaan liittyvää yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 16 artiklaa selostetaan asianomaisessa kohdassa.

222 artikla. Artikla sisältää julkisasiamiehiä koskevia määräyksiä. Voimassa olevan määräyksen mukaan julkisasiamiehen ratkaisuehdotus vaaditaan kaikissa yhteisön tuomioistuimessa vireillä olevissa asioissa. Artiklan muutoksen myötä ratkaisuehdotusta ei edellytetä kaikissa asioissa, vaan artiklan toisen kohdan mukaan ainoastaan yhteisöjen tuomioistuimen perussäännössä määritellyissä asioissa. Muutos lisää joustavuutta tuomioistuinmenettelyihin ja nopeuttaa oikeudenkäyntejä yhteisön tuomioistuimessa.

Artiklaan liittyvää perussäännön 20 artiklaa selostetaan asianomaisessa kohdassa.

223 artikla. Artiklassa määrätään yhteisön tuomioistuimen jäsenten valinnasta ja yhteisön tuomioistuimen työjärjestyksen vahvistamisesta. Artiklaan tehdään useita teknisiä muutoksia, joiden johdosta EY:n perustamisopimusta ei tarvitse muuttaa jokaisen laajentumisen toteutuessa. Tuomarien valintamennettely tai toimikausi ei kuitenkaan muutu.

Artiklan kuudennessa kohdassa määrätty yhteisön tuomioistuimen työjärjestyksestä päättäminen muutetaan tapahtuvaksi määränemmistöllä. Aloitte oikeus työjärjestyksen muuttamiseksi säilyy tuomioistuimella. Määränemmistöpäätösmenettelyllä työjärjestyksen määräyksiä voidaan nopeammin mukauttaa muuttuneisiin olosuhteisiin.

224 artikla. Artikla sisältää määräykset ensimmäisen asteen tuomioistuimen kokoonpanosta sekä ensimmäisen asteen tuomioistuimen työjärjestyksen hyväksymismenettelystä. Artiklaan otetaan tiettyjä voimassa olevan ensimmäisen asteen tuomioistuinta koskevan EY:n perustamisopimuksen 225 artiklan määräyksiä, joita samalla muutetaan siten, että ne ovat mahdollisimman pitkälle yhdenmukaisia yhteisön tuomioistuinta koskevien määräysten kanssa. Ensimmäisen asteen tuomioistuimen perustamisesta annetun neuvoston päätöksen integroiminen yhteisöjen tuomioistuimen perussääntöön aiheuttaa myös teknisiä muutoksia.

Artiklan ensimmäisessä kohdassa vahvistetaan periaate, jonka mukaan ensimmäisen asteen tuomioistuimessa on vähintään yksi tuomari jäsenvaltiota kohden. Saman kohdan nojalla yhteisöjen tuomioistuimen perussäännössä voidaan määrätä, että ensimmäiseen tuomioistuimeen voidaan nimetä myös julkisasiamiehiä. Voimassa olevan määräyksen mukaan yhteisön ensimmäisen oikeusasteen jäsen voidaan määrätä toimimaan julkisasiamiehenä. Tätä määräystä ei kuitenkaan ole sovellettu. Uusi määräys voi olla tarpeen ensimmäisen asteen tuomioistuimen uusien lainkäyttötehtävien vuoksi esimerkiksi, jos ennakkoratkaisupyynnöitä käsitellään jatkossa myös ensimmäisen asteen tuomioistuimessa.

Artiklan toisen kohdan määräykseen yhteisön ensimmäisen oikeusasteen tuomioistui-

men tuomarien pätevyysvaatimuksista lisätään maininta pätevydestä "korkeaan" tuomarin virkaan. Tuomareiden valintatapa säilyy entisellään ja tuomareiden toimikausi kuuden vuoden pituisena.

Artiklan viidennessä kohdassa ensimmäisen asteen tuomioistuimen työjärjestyksen hyväksymismenettely neuvostossa muutetaan yksimielisyydestä määränemmistöpäätöksenteoksi.

Artiklaan liittyvää yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 50 artiklaa selostetaan jäljempänä.

225 artikla. Artiklassa määrätään yhteisön tuomioistuimen ja ensimmäisen asteen tuomioistuimen toimivallanjaosta. Yhteisön ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toimivaltaa vahvistetaan. Toimivallanjako edellyttää kuitenkin vielä tarkempaa määrittelyä perussäännössä.

Artiklan 1 kohdan mukaan ensimmäisen asteen tuomioistuin on toimivaltainen ratkaisemaan ensimmäisenä oikeusasteena EY:n perustamisopimuksen 230, 232, 235, 236 ja 238 artiklassa tarkoitettut suorat kanteet. Ne voidaan kuitenkin antaa lainkäyttölautakunnan ratkaistavaksi tai sisällyttää perussäännön määräyksiin yhteisön tuomioistuimen toimivaltaan.

Artiklan 2 kohdan mukaan lainkäyttölautakuntien antamista päätöksistä valitetaan ensimmäisen asteen tuomioistuimeen. Muutoksen myötä yhteisön ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimesta tulee muutoksenhakuaste.

Artiklan 3 kohtaan tehdyllä muutoksella lisätään ensimmäisen asteen tuomioistuimen toimivaltaa siten, että yhteisön tuomioistuimen lisäksi myös ensimmäisen asteen tuomioistuin voi ratkaista EY:n perustamisopimuksen 234 artiklan nojalla esitettyjä ennakkoratkaisupyynnöitä perussäännössä määrättyissä erityisasioissa. Artiklan 3 kohdan 2 alakohdan mukaan ensimmäisen asteen tuomioistuin voi kuitenkin siirtää ennakkoratkaisuasian yhteisön tuomioistuimen ratkaistavaksi, jos se katsoo, että asian edellyttämä periaatepäätös voi loukata yhteisön oikeuden yhtenäisyyttä ja johdonmukaisuutta. Ennakkoratkaisupyynnöiden käsittely ensimmäisen asteen tuomioistuimessa voi olla perusteltua ennen kaikkea sellaisilla selvästi erottuvilla

aloilla, joita koskevia kanteita ensimmäisen asteen tuomioistuin muutoinkin ratkaisee.

Artiklan 2 kohdan toisessa alakohdassa ja 3 kohdan kolmannessa alakohdassa on määräykset rajoitetusta uudelleen käsittelystä niissä asioissa, joissa ensimmäisen asteen tuomioistuin on ratkaissut lainkäyttölautakunnan päätöksestä tehdyn valituksen tai kansallisen tuomioistuimen ennakkoratkaisupyynnön. Menettely on poikkeuksellinen ja tulee kyseeseen silloin, jos asia voi vakavasti vahingoittaa yhteisön oikeuden yhtenäisyyttä ja johdonmukaisuutta. Tältä osin muutokset edellyttävät vielä yksityiskohtaisempia määräyksiä.

Konferenssi on hyväksynyt useita artiklaan liittyviä julistuksia (n:o 12 - 15).

Artiklaan liittyvää perussäännön 62 artiklaa selostetaan jäljempänä.

225 a artikla. Uudessa 225 a artiklassa määrätään lainkäyttölautakuntien perustamisesta. Artiklalla on tarkoitus lisätä tarvittavaa joustoa tuomioistuinmenettelyyn siten, ettei kaikkia asiaryhmiä tarvitse käsitellä samoja menettelyjä noudattaen. Artiklaan liittyvässä julistuksessa (n:o 16) kehoitetaan yhteisöjen tuomioistuinta ja komissiota laatimaan mahdollisimman pian päätösehdotus henkilöstöasiainlautakunnista.

Artiklan ensimmäisen kohdan mukaan neuvosto voi yksimielisesti komission ehdotuksesta sekä Euroopan parlamenttia ja yhteisön tuomioistuinta kuultuaan tai yhteisön tuomioistuimen pyynnöstä sekä Euroopan parlamenttia ja komissiota kuultuaan päättää perustaa lainkäyttölautakuntia, joiden tehtävänä on ratkaista ensimmäisenä oikeusasteena tietynlaiset erityisasiossa nostetut kanteet.

Artiklan toisen kohdan mukaan lainkäyttölautakunnan kokoonpano ja toimivaltuudet vahvistetaan lainkäyttölautakunnan perustamispäätöksessä.

Artiklan kolmannen kohdan mukaan lainkäyttölautakuntien päätöksiin voidaan hakea muutosta ensimmäisen asteen tuomioistuimelta vain oikeuskysymysten osalta. Lautakunnan perustamispäätöksessä voidaan kuitenkin määrätä muutoksenhausta myös asiakysymysten osalta.

Artiklan neljännessä kohdassa määrätään, että lautakuntien jäseniltä edellytetään kiistatonta riippumattomuutta ja pätevyyttä tuoma-

rin virkaan. Heidät nimitetään neuvoston yksimielisellä päätöksellä.

Artiklan viidennen kohdan mukaan lainkäyttölautakunnat vahvistavat työjärjestyksensä yhteisymmärryksessä yhteisön tuomioistuimen kanssa. Työjärjestykselle tarvitaan neuvoston määränemmistöllä antama hyväksyminen.

Artiklan kuudennen kohdan mukaan lainkäyttölautakuntiin sovelletaan EY:n perustamissopimuksen ja yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön määräyksiä, jollei lainkäyttölautakunnan perustamispäätöksestä muuta johdu.

229 a artikla. Uusi artikla sisältää määräyksen, jolla mahdollistetaan toimivallan antaminen yhteisön tuomioistuimelle sellaisten riitojen ratkaisemiseksi, jotka liittyvät yhteisön säädöksiin teollisoikeudellisesta suojasta. Kyseessä on merkittävä muutos yhteisöjen tuomioistuinjärjestelmässä, sillä se mahdollistaa kahden yksityisen oikeussubjektin välisen riitojen ratkaisemisen yhteisön tuomioistuimessa.

Artiklan mukaan neuvosto voi yksimielisesti komission ehdotuksesta ja Euroopan parlamenttia kuultuaan antaa säännöksiä, joilla se antaa haluamassaan laajuudessa yhteisön tuomioistuimelle toimivallan ratkaista riitoja, jotka liittyvät sellaisten tämän sopimuksen nojalla annettujen säädösten soveltamiseen, joilla luodaan teollisoikeudellinen suoja. Artiklassa todetaan lisäksi, ettei sillä rajoiteta EY:n perustamissopimuksen muiden artiklojen soveltamista ja että neuvosto suosittaa jäsenvaltioille, että ne hyväksyisivät kyseiset säännökset valtiosääntöjensä asettamien vaatimusten mukaisesti. Artiklassa ei ole haluttu ennakoida sitä, minkälainen tuomioistuinjärjestelmä teollisoikeuksia koskeville riidoille tulee luoda.

230 artikla. Artiklassa määrätään yhteisön tuomioistuimen toimivallasta ratkaista kanne, jonka perusteena on toimivallan puuttuminen, olennaisen menettelymääräyksen rikkominen, EY:n perustamissopimuksen tai sen soveltamista koskevan oikeussäännön rikkominen tai harkintavallan väärinkäyttö. Yleinen oikeus pätemättömyyskanteen nostamiseen on voimassa olevan sopimuksen mukaan jäsenvaltiolla, neuvostolla ja komissiolla.

Artiklan toista kohtaa muutetaan siten, että Euroopan parlamentti saa yleisen oikeuden nostaa artiklassa tarkoitettuja pätemättömyyskanteita. Maininta parlamentista lisätään toiseen kohtaan jäsenvaltion, neuvoston ja komission rinnalle. Voimassa olevan artiklan kolmannen kohdan nojalla parlamentilla on oikeus nostaa kante silloin, kun sen oikeuksien turvaaminen sitä vaatii. Saman kohdan määräys tilintarkastustuomioistuimen ja EKP:n kanneoikeudesta säilyy entisellään.

245 artikla. Artiklaa muutetaan siten, että yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön hyväksymismenettelyä yksinkertaistetaan. Osasto sisältää tuomioistuimen organisaatioon liittyviä määräyksiä, kuten määräykset tuomioistuimen kirjaajasta ja virkamiehistä, jaostoista sekä tuomiovoipaisuudesta. Voimassa olevien määräysten mukaan perussäännön I ja II osastojen muuttaminen edellyttää hallitustenvälistä konferenssia. Artiklan uuden muotoilun mukaisesti perussäännön muuta kuin I osastoa voidaan muuttaa neuvoston yksimielisellä päätöksellä yhteisön tuomioistuimen tai komission pyynnöstä. Parlamenttia ja komissiota kuullaan, jos neuvosto muuttaa määräyksiä tuomioistuimen pyynnöstä ja parlamenttia ja tuomioistuinta kuullaan, jos neuvosto muuttaa määräyksiä komission pyynnöstä. Komission aloiteoikeus on muutos voimassa olevaan määräykseen.

247 artikla. Artiklan 1 kohdan mukaan tilintarkastustuomioistuimessa on yksi kansalainen kustakin jäsenvaltiosta. Voimassa olevan määräyksen mukaan tilintarkastustuomioistuimessa on 15 jäsentä. Muutos merkitsee sitä, että tilintarkastustuomioistuimessa on yksi kansalainen kustakin jäsenvaltiosta myös laajentumisen jälkeen.

Artiklan 3 kohdan määräystä tilintarkastustuomioistuimen jäsenten nimittämismenettelystä muutetaan. Uuden määräyksen mukaan jäsenet nimitetään kuudeksi vuodeksi kerrallaan ja neuvosto hyväksyy määräenemmistöllä Euroopan parlamenttia kuultuaan kunkin jäsenvaltion ehdotusten mukaisesti laaditun luettelon jäsenistä. Päätöksenteossa siirrytään neuvoston yksimielisestä päätöksenteosta määräenemmistöpäätöksentekoon, kuitenkin niin, että päätös perustuu kunkin jäsenvaltioiden ehdotusten mukaisesti laadittuun luet-

teloon jäsenistä.

Samalla 3 kohdan alakohtien määräysten ryhmittelyä tarkistetaan teknisesti siten, että kolmen alakohdan sijasta artiklan 3 kohdassa on kaksi alakohtaa.

248 artikla. Artiklan 1 kohdan toinen alakohta koskee tilintarkastustuomioistuimen antamaa lausumaa tilien luotettavuudesta ja tilien perustana olevien toimien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta. Toisen alakohdan loppuun lisätään määräys, jonka mukaan lausumaa voidaan täydentää yhteisön jokaista keskeistä toiminta-alaa koskevilla erityisarvioilla.

Artiklan 4 kohdan kolmanteen alakohtaan lisätään määräys, jonka mukaan tilintarkastustuomioistuin voi perustaa keskuudestaan jaostoja tietynlaisten kertomusten ja lausuntojen hyväksymistä varten tilintarkastustuomioistuimen työjärjestyksessä määrätyn edellytyksin. Määräyksellä, joka mahdollistaa asioiden käsittelyn jaostoissa, pyritään tehostamaan tilintarkastustuomioistuimen työskentelyä.

Kohtaan lisätään uusi viides alakohta, jonka mukaan tilintarkastustuomioistuin vahvistaa työjärjestyksensä. Työjärjestykselle tarvitaan neuvoston määräenemmistöllä antama hyväksyminen. Voimassa olevassa EY:n perustamissopimuksessa ei ole asiasta määräyksiä.

Artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa ja 4 kohdan ensimmäisessä alakohdassa olevaa määräystä tilintarkastustuomioistuimen eräiden asiakirjojen julkaisemisesta Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä tarkistetaan siten, että asiakirjat julkaistaan Euroopan unionin virallisessa lehdessä.

254 artikla. Artiklan 1 ja 2 kohdassa määrätään neuvoston ja komission asetusten ja tiettyjen direktiivien julkaisemisesta Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä. Lehden nimi muutetaan Euroopan unionin viralliseksi lehdeksi.

257 artikla. Artiklan toisen kohdan määräykseen talous- ja sosiaalikomiteassa edustettuina olevista tahoista tehdään vähäisiä muutoksia. Kohtaa täydennetään vaatimuksella siitä, että komitean muodostavien talous- ja yhteiskuntaelämän eri edustajien tulee kuulua järjestäytyneeseen kansalaisyhteiskuntaan. Tällä tarkoitetaan esimerkiksi järjestöjä.

Esimerkkiluetteloon talous- ja yhteiskunta-elämän eri alojen edustajista lisätään kuluttajat. Kohdan loppuun tehdään kielellinen muutos vaihtamalla ”yleinen yhteiskunnallinen etu” ”yleiseksi eduksi”. Muuttamalla sekä-sana ja-sanaksi, asetetaan yleisen edun edustajille samat vaatimukset kuin muillekin.

258 artikla. Artiklaan lisätään uusi määräys talous- ja sosiaalikomitean jäsenten enimmäisjäsenmäärästä. Komiteassa on nyt 222 jäsentä. Enimmäismääräksi vahvistetaan 350 jäsentä. Artiklan määräystä jäsenvaltioiden edustajien määrästä ei muuteta. Suomen ehdottamia jäseniä on edelleen yhdeksän. Sopimukseen liitettyyn julistukseen Euroopan unionin laajentumisesta (n:o 20) on sisällytetty taulukko jäsenvaltioiden edustajien määrästä talous- ja sosiaalikomiteassa 27 jäsenvaltion unionissa. Taulukon mukaan komitean jäsenten kokonaismäärä olisi tällöin 344.

259 artikla. Artiklan 1 kohdan mukaan komitean jäsenet nimetään jäsenvaltioiden ehdotuksesta neljäksi vuodeksi kerrallaan. Neuvosto hyväksyy jäsenvaltioiden ehdotusten mukaisesti laaditun luettelon jäsenistä määräenemmistöllä. Voimassa olevien määräysten mukaan päätös tehdään yksimielisesti (SEY 258 artiklan 2 kohta) ja komitean jäsenten nimeämiseksi kukin jäsenvaltio antaa neuvostolle luettelon ehdokkaista, joita on kaksi kertaa niin monta kuin jäsenvaltion kansalaisia nimetään jäseniksi (SEY 259 artiklan 1 kohdan ensimmäinen alakohta).

263 artikla. Alueiden komitean perustamista ja kokoonpanoa koskevaa artiklan ensimmäistä kohtaa muutetaan niin, että komitean jäsenenä tai varajäsenenä toimivien alueellisten ja paikallisten yhteisöjen edustajien tulee olla alue- tai paikallisvaaleissa valittuja luottamushenkilöitä tai poliittisesti vastuussa vaaleilla valitulle elimelle. Voimassa olevan sopimuksen mukaan komitean muodostavat alueellisten ja paikallisten yhteisöjen edustajat.

Artiklassa tarkoitettuja vaaleja Suomessa ovat kunnallisvaalit sekä Ahvenanmaan maakuntapäivävaalit. Suomessa uuden määräyksen tarkoittamina henkilöinä voidaan pitää kunnanvaltuutettujen lisäksi kunnanvaltuustolle poliittisessa vastuussa olevia kunnanhallituksen jäseniä sekä kunnanjohtajaa.

Koska maakunnan liittojen yhtymävaltuustoihin voidaan valita vain kunnanvaltuutettuja, myös yhtymävaltuustojen jäsenet voivat toimia alueiden komitean jäseninä.

Artiklan toiseen kohtaan lisätään uusi määräys komitean jäsenten enimmäismäärästä. Komiteassa on nyt 222 jäsentä ja yhtä monta varajäsentä. Edustajien enimmäismääräksi määrätään 350. Artiklan kolmannessa kohdassa määrättyjä jäsenvaltioiden edustajien määriä ei muuteta. Sopimukseen liitettyyn julistukseen Euroopan unionin laajentumisesta (n:o 20) on sisällytetty taulukko alueiden komitean kokoonpanosta 27 jäsenvaltion unionissa. Taulukon mukaan komitean jäsenmäärä on tällöin 344.

Artiklan neljännen kohdan mukaan neuvosto hyväksyy jäsenvaltioiden ehdotusten mukaisesti laaditun luettelon jäsenistä ja varajäsenistä määräenemmistöllä. Voimassa olevan artiklan kolmannen kohdan mukaan päätös tehdään yksimielisesti. Jäsenen ja varajäsenen tehtävä päättyy kuitenkin ilman eri toimenpiteitä, kun hänen ensimmäisessä kohdassa tarkoitettu kansallinen luottamustoiimensa päättyy. Tällöin hänen tilalleen valitaan uusi jäsen tai varajäsen samaa menettelyä noudattaen.

266 artikla. Artiklan kolmanteen kohtaan lisätään määräys, jonka nojalla neuvosto voi yksimielisesti muuttaa Euroopan investointipankin perussäännön tiettyjä artikloja. Nämä koskevat jäsenvaltioiden osuuksia pankin merkitystä peruspääomasta (4 artikla), pankin hallintoneuvoston kokoonpanoa (11 artikla), hallintoneuvoston jäsenten ääni-oikeutta ja päätöksenteossa vaadittavaa enemmistöä (12 artikla) sekä myönnettyjen lainojen suhdetta pankin merkittyyn peruspääomaan (18 artiklan 5 kohta). Määräyksen perusteella näistä kysymyksistä voidaan päättää neuvostossa noudattamatta perussopimusten muuttamisesta unionisopimuksen 48 artiklassa määrättyä menettelyä (HVK). Aloitteen perussäännön muuttamiseksi voivat tehdä sekä komissio että Euroopan investointipankki. Euroopan parlamenttia sekä aloitteentekijästä riippuen komissiota tai Euroopan investointipankkia on kuultava.

279 artikla. Nizzan sopimuksella muutetaan artiklan tarkoittamien tiettyjen säädösten antamiseen liittyvää päätöksentekomenette-

lyä 1 päivästä tammikuuta 2007 alkaen. Määräenemmistöpäätöksentekoon siirrytään varainhoitoasetuksen antamisessa ja varainhoidon valvojen, tulojen ja menojen hyväksyjien ja tilinpitäjien vastuuta koskevien sääntöjen vahvistamisessa sekä heidän toimintansa valvonnan järjestämisessä.

Voimassa olevan artiklan mukaan neuvosto yksimielisesti komission ehdotuksesta ja tilintarkastustuomioistuimen lausunnon saatuaan antaa artiklan a alakohdassa tarkoitetut varainhoitoasetukset sekä vahvistaa b alakohdassa tarkoitetut yksityiskohtaiset säännöt ja tietyn menettelyn sekä määrittelee tietyt toimet. Artiklan c alakohdan mukaan neuvosto vahvistaa säännöt varainhoidon valvojen, tulojen ja menojen hyväksyjien ja tilinpitäjien vastuusta sekä järjestää heidän toimintansa valvonnan.

Artiklaa muutetaan siten, että b alakohdan tarkoittama määräys siirretään artiklan uudeksi 2 kohdaksi. Tältä osin päätöksentekomenettelyä ei muuteta. Sen sijaan a ja c alakohdan tarkoittamat määräykset otetaan artiklan uuteen 1 kohtaan a ja b alakohdaksi ja neuvoston päätöksentekomenettelyä muutetaan 1 päivästä tammikuuta 2007 alkaen siten, että neuvosto tekee ratkaisunsa a ja b alakohdassa tarkoitetuissa asioissa määräenemmistöllä komission ehdotuksesta Euroopan parlamenttia kuultuaan ja tilintarkastustuomioistuimen lausunnon saatuaan.

290 artikla. Voimassa oleva artikla sisältää oikeusperustan yhteisön toimielimissä käytettäviä kieliä koskevalle sääntelylle. Nizzan sopimuksen nojalla yhteisön tuomioistuimen työjärjestyksestä päätetään määräenemmistöllä. Muuttamalla artiklan viittauskohdistumaan yhteisöjen tuomioistuimen perussääntöön työjärjestyksen sijasta ja siirtämällä oikeudenkäyntikieliä koskevat määräykset perussääntöön säilytetään yksimielisyysvaatimus niistä päätettäessä.

300 artikla. Artiklassa määrätään menettelyistä tehtäessä sopimuksia yhteisön ja yhden tai useamman valtion tai kansainvälisen järjestön välillä. Päätöksentekomenettelyä muutetaan artiklan 2 kohdassa. Lisäksi artiklan 6 kohdassa laajennetaan Euroopan parlamentin oikeutta pyytää tuomioistuimen lausuntoa suunnitellun sopimuksen yhdenmukaisuudesta EY:n perustamissopimuksen kanssa.

Neuvoston käyttäessä voimassa olevan artiklan mukaista toimivaltaansa se tekee ratkaisunsa määräenemmistöllä lukuun ottamatta 2 kohdan ensimmäisen alakohdan tapauksia. Tämän mukaisesti päätös tehdään yksimielisesti, jos sopimus koskee alaa, jolla sisäisten sääntöjen antamisen edellytyksenä on yksimielisyys, tai jos on kysymys EY:n perustamissopimuksen 310 artiklassa tarkoitusta assosiaatiosopimuksista.

Voimassa olevan artiklan 2 kohdan toinen alakohta luo poikkeuksen artiklan 3 kohtaan, joka koskee Euroopan parlamentin kuulemista. Artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan menettelyjä sovelletaan toisen alakohdan mukaan, kun päätös liittyy sopimuksen väliaikaisen soveltamisen keskeyttämiseen. Vastaavia menettelyjä sovelletaan myös määriteltäessä yhteisön kantoja 310 artiklaan perustuvalla assosiaatiosopimuksella perustetussa elimessä, kun kyseisen elimen on tehtävä oikeusvaikutuksia sisältäviä päätöksiä, lukuun ottamatta päätöksiä kyseisen sopimuksen institutionaalisten rakenteiden täydentämisestä tai muuttamisesta. Artiklan 2 kohdan kolmannen alakohdan on tarkoitus turvata Euroopan parlamentin asema. Euroopan parlamentille on viipymättä annettava täydelliset tiedot artiklan 2 kohdan mukaisesti päätöksestä, joka koskee sopimuksen väliaikaista soveltamista tai soveltamisen keskeyttämistä, tai yhteisön kannan määrittelystä 310 artiklan nojalla tehdyllä assosiaatiosopimuksella perustetussa elimessä.

Artiklan 2 kohdan toisesta ja kolmannelta alakohdasta poistetaan viittaukset EY:n perustamissopimuksen 310 artiklaan. Erot 300 artiklan 2 kohdan toisen ja kolmannen alakohdan soveltamisessa 310 artiklan mukaisilla assosiaatiosopimuksilla perustettujen elinten ja muilla yhteisön tekemillä sopimuksilla perustettujen elinten välillä poistuvat.

Artiklan 6 kohdassa laajennetaan Euroopan parlamentin oikeutta pyytää tuomioistuimen lausuntoa suunnitellun sopimuksen EY:n perustamissopimuksen mukaisuudesta koskemaan artiklan tarkoittamia sopimuksia riippumatta siitä, onko sen lausunto tarpeen asian hyväksymiseksi.

309 artikla. Artiklaan tehdään unionisopimuksen 7 artiklaan lisättävästä uudesta määräyksestä johtuvat muutokset viittaussään-

nöksiin. Viittaus 7 artiklan 1 kohtaan muutetaan siten viittaukseksi 7 artiklan 2 kohtaan ja vastaavasti viittaus 7 artiklan 2 kohtaan muutetaan viittaukseksi 7 artiklan 3 kohtaan.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

EY:n perustamissopimukseen tehtävät muutokset eivät edellytä muutoksia Suomen lainsäädäntöön. Muutokset koskevat unionin päätöksentekomenettelyjä ja toimielinjärjestelmää sekä toimivaltaa unionin ja jäsenvaltioiden välillä. Näillä muutoksilla ei ole vaikutusta Suomen lainsäädännön kannalta. Sopimukseen sisältyvät oikeusperustamuutokset eivät myöskään vaikuta välittömästi Suomen lainsäädäntöön. Vasta jotkut neuvoston Nizzan sopimuksen nojalla tekemät päätökset aiheuttavat muutostarpeita.

EY:n perustamissopimuksen 133 ja 229 a artiklan vaikutuksia on kuitenkin arvioitava Nizzan sopimuksen voimaansaattamista koskevan lain säätämisyjärjestyksen kannalta. Tätä käsitellään esityksen jaksossa 5.

Nizzan sopimuksen 3 artikla: Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimukseen tehtävät muutokset

Nizzan sopimuksen 3 artiklalla muutetaan Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen toimielimiä koskevia määräyksiä. Muutokset vastaavat EY:n perustamissopimukseen ja unionisopimukseen tehtäviä muutoksia, joiden asiasisältöä on tarkasteltu Nizzan sopimuksen 1 ja 2 artiklan yksityiskohtaisten perustelujen yhteydessä.

107 artikla. Artiklassa määrätään Euroopan parlamentin enimmäisjäsenmäärästä. Artiklaan tehdään vastaava muutos kuin EY:n perustamissopimuksen 189 artiklan toiseen kohtaan.

108 artikla. Artiklassa määrätään Euroopan parlamentin vaaleista. Sen 5 kohtaan tehdään vastaava muutos kuin EY:n perustamissopimuksen 190 artiklan 5 kohtaan.

121 artikla. Artiklassa määrätään yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan korkeana edustajana toimivan neuvoston pääsihteerin ja varapääsihteerin nimittämisestä. Artiklan 2 kohtaan tehtävä muutos vastaa EY:n perustamissopimuksen 207 artiklan 2 kohdan

muutosta.

127 artikla. Artiklassa määrätään komission puheenjohtajan ja komission jäsenten nimittämisestä. Artiklan 2 kohtaan tehdään vastaavat muutokset kuin EY:n perustamissopimuksen 214 artiklan 2 kohtaan.

128 artikla. Artiklassa määrätään komission jäsenten tehtävien päättymisestä ja uusien jäsenten nimittämisestä. Artiklaan tehtävät muutokset vastaavat EY:n perustamissopimuksen 215 artiklan muutoksia.

130 artikla. Artiklassa määrätään komission toiminnan ohjauksesta ja sisäisestä organisaatiosta. Artiklaan tehdään vastaavat muutokset kuin EY:n perustamissopimuksen 217 artiklaan.

132 artikla. Artiklassa määrätään komission sisäisestä päätöksenteosta ja päätösvaltaisuudesta. Artiklan ensimmäinen kohta koskee komission puheenjohtajan vastuuta komission toiminnan poliittisesta ohjauksesta. Kohta kumotaan. Määräys lisätään 130 artiklaan. Muutos vastaa EY:n perustamissopimuksen 219 artiklaan tehtävää muutosta.

136 artikla. Artiklassa määrätään yhteisön tuomioistuimen ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tehtävistä. Artiklaan lisätään uusi kohta, jolla mahdollistetaan lainkäyttölautakuntien asettaminen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen yhteyteen. Vastaava lisäys tehdään EY:n perustamissopimuksen 220 artiklaan.

137 artikla. Artiklassa määrätään yhteisön tuomioistuimen tuomareiden lukumäärästä ja sen työskentelytavoista. Artiklaan tehdään vastaavat muutokset kuin EY:n perustamissopimuksen 221 artiklaan.

138 artikla. Artiklassa määrätään julkisiasiameisten lukumäärästä ja tehtävistä. Artiklaan tehtävät muutokset vastaavat EY:n perustamissopimuksen 222 artiklaan tehtäviä muutoksia.

139 artikla. Artiklassa määrätään yhteisön tuomioistuimen tuomareiden ja julkisiasiameisten valintakriteereistä ja toimikausien pituudesta sekä yhteisön tuomioistuimen presidentin nimittämisestä. Artiklaan lisätään määräykset tuomioistuimen kirjaajan nimittämisestä sekä tuomioistuimen työjärjestyksen vahvistamisesta. Artiklaan tehtävät muutokset vastaavat EY:n perustamissopimuksen 223 artiklaan tehtyjä muutoksia.

140 artikla. Artiklassa määrätään ensimmäisen asteen tuomioistuimen tuomareiden valintakriteereistä ja toimikausien pituudesta, sekä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentin nimittämisestä. Artiklaan lisätään määräykset tuomioistuimen kirjaajan nimittämisestä sekä tuomioistuimen työjärjestyksen vahvistamisesta. Artiklaan tehtävät muutokset vastaavat EY:n perustamissopimuksen 224 artiklaan tehtyjä muutoksia.

140 a artikla. Artiklassa määrätään yhteisön ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toimivallasta. Artiklaan tehtävät muutokset vastaavat EY:n perustamissopimuksen 225 artiklaan tehtäviä muutoksia.

140 b artikla. Artiklassa määrätään lainkäyttölautakuntien perustamisesta yhteisön ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen yhteyteen, sekä niiden jäsenten valitsemisperusteista ja nimittämisestä. Artikla vastaa EY:n perustamissopimukseen lisättävää uutta 225 a artiklaa.

146 artikla. Artiklassa määrätään yhteisön tuomioistuimen toimivallasta. Artiklan neljänteen kohtaan tehdään vastaava Euroopan parlamentin kanneoikeutta laajentava muutos kuin EY:n perustamissopimuksen 230 artiklan kolmanteen kohtaan.

160 artikla. Artiklassa määrätään yhteisön tuomioistuimen perussäännön hyväksymisestä ja muuttamismenettelystä. Artiklaan tehtävät muutokset vastaavat EY:n perustamissopimuksen 245 artiklaan tehtäviä muutoksia.

160 b artikla. Artiklassa määrätään tilintarkastustuomioistuimen jäsenen kansallisuudesta ja nimittämisestä, sekä tilintarkastustuomioistuimen presidentin nimittämisestä ja tämän toimikauden pituudesta. Artiklan 1 ja 3 kohtaan tehtävät muutokset vastaavat EY:n perustamissopimuksen 247 artiklan 1 ja 3 kohtaan tehtäviä muutoksia.

160 c artikla. Artiklassa määrätään tilintarkastustuomioistuimen tehtävistä. Artiklan 1 ja 4 kohtaan tehtävät muutokset vastaavat EY:n perustamissopimuksen 248 artiklan 1 ja 4 kohtiin tehtäviä muutoksia.

163 artikla. Artiklassa määrätään asetusten julkaisemisesta Euroopan unionin virallisessa lehdessä. Sen ensimmäiseen kohtaan tehtävä muutos vastaa EY:n perustamissopimuksen 254 artiklan 1 ja 2 kohtaan tehtävää muutosta.

165 artikla. Artiklassa määrätään talous- ja sosiaalikomitean perustamisesta ja sen jäsenistä. Artiklaan tehtävät muutokset vastaavat EY:n perustamissopimuksen 257 artiklaan tehtäviä muutoksia.

166 artikla. Artiklassa määrätään talous- ja sosiaalikomitean jäsenten enimmäismäärästä, tehtävien hoidosta ja palkkiosta. Siihen tehtävät muutokset vastaavat EY:n perustamissopimuksen 258 artiklaan tehtäviä muutoksia.

167 artikla. Artiklassa määrätään talous- ja sosiaalikomitean jäsenten nimittämisestä ja heidän toimikautensa pituudesta. Artiklan 1 kohtaan tehtävät muutokset vastaavat EY:n perustamissopimuksen 259 artiklan 1 kohdan muutoksia.

183 artikla. Artiklassa määrätään varainhoitoasetuksen antamisesta sekä varainhoidon valvojien, tulojen ja menojen hyväksyjien ja tilinpitäjien vastuuta koskevista säännöistä ja toiminnan valvonnasta. Lisäksi artiklassa määrätään omia varoja koskevan sääntelyn mukaisesti talousarvioon otettujen tulojen antamisesta komission käyttöön, sekä toimenpiteistä joita tarvittaessa sovelletaan käteisvarojen saamiseksi. Artiklaan tehtävät muutokset vastaavat EY:n perustamissopimuksen 279 artiklaan tehtäviä muutoksia.

190 artikla. Artiklassa määrätään yhteisön toimielimissä käytettävistä kielistä. Artiklaan tehtävät muutokset vastaavat EY:n perustamissopimuksen 290 artiklaan tehtäviä muutoksia.

204 artikla. Artikla sisältää määräykset sanktiomenettelystä, jos jonkin jäsenvaltion todetaan rikkoneen unionisopimuksen artiklan 1 kohdassa mainittuja periaatteita. Artiklaa muutetaan vastaamaan unionisopimuksen 7 artiklaan tehtäviä muutoksia. Lisäksi siinä huomioidaan voimassaolevan sopimuksen sisältämä artiklojen uudelleenumerointi, jota koskevaa muutosta ei edellisen perustamissopimuksen muuttamisen yhteydessä tehty Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimukseen.

Nizzan sopimuksen 4 artikla: Euroopan hiili- ja teräsyhteisön perustamissopimukseen tehtävät muutokset

Nizzan sopimuksen 4 artiklalla muutetaan

Euroopan hiili- ja teräsyhteisön perustamissopimuksen toimitelimiä koskevia määräyksiä. Määräykset vastaavat asiasisällöltään Nizzan sopimuksella muutettavia EY:n perustamissopimuksen toimitelimiä koskevia määräyksiä. Muutosten asiasisältöä on tarkasteltu EY:n perustamissopimuksen muutosten yksityiskohtaisten perustelujen yhteydessä.

10 artikla. Artiklassa määrätään komission puheenjohtajan ja sen jäsenen nimittämisestä. Artiklan 2 kohtaan tehdään vastaavat muutokset kuin EY:n perustamissopimuksen 214 artiklan 2 kohtaan.

11 artikla. Artiklassa on määräykset komission puheenjohtajan asemasta ja komission sisäisestä organisaatiosta. Artiklaan tehdään vastaavat muutokset kuin EY:n perustamissopimuksen 217 artiklaan.

12 artikla. Artiklassa määrätään komission jäsenten tehtävien päättymisestä ja uusien jäsenten nimittämisestä. Artiklaan tehtävät muutokset vastaavat EY:n perustamissopimuksen 215 artiklaan tehtäviä muutoksia.

13 artikla. Artikla sisältää määräykset komission sisäisestä päätöksenteosta ja päätösvaltaisuudesta. Artiklan ensimmäinen kohta koskee komission puheenjohtajan vastuuta komission toiminnan poliittisesta ohjauksesta. Kohta kumotaan. Määräys siirretään 11 artiklaan. Muutos vastaa EY:n perustamissopimuksen 219 artiklan ensimmäiseen kohtaan tehtävää muutosta.

20 artikla. Artiklassa määrätään Euroopan parlamentin enimmäisjäsenmäärästä. Artiklaan tehdään vastaavat muutokset kuin EY:n perustamissopimuksen 189 artiklan toiseen kohtaan.

21 artikla. Artiklassa on määräys Euroopan parlamentin vaaleista. Artiklan 5 kohtaan tehdään vastaavat muutokset kuin EY:n perustamissopimuksen 190 artiklan 5 kohtaan.

30 artikla. Artiklassa määrätään yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan korkeana edustajana toimivan neuvoston pääsihteerin ja varapääsihteerin nimittämisestä. Artiklan 2 kohtaan tehdään vastaavat muutokset kuin EY:n perustamissopimuksen 207 artiklan 2 kohtaan.

31 artikla. Artiklassa on määräykset yhteisön tuomioistuimen ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tehtävistä. Artiklaan

tehdään vastaavat muutokset kuin EY:n perustamissopimuksen 220 artiklaan.

32 artikla. Artiklassa määrätään yhteisön tuomioistuimen tuomareiden lukumäärästä ja sen työskentelytavoista. Artiklaan tehdään vastaava muutos kuin EY:n perustamissopimuksen 221 artiklaan.

32 a artikla. Artikla sisältää määräykset julkisasiamiesten lukumäärästä ja tehtävistä. Artiklaan tehtävät muutokset vastaavat EY:n perustamissopimuksen 222 artiklaan tehtäviä muutoksia.

32 b artikla. Artiklassa määrätään yhteisön tuomioistuimen tuomareiden ja julkisasiamiesten valintakriteereistä ja toimikausien pituudesta sekä yhteisön tuomioistuimen presidentin nimittämisestä. Artiklaan tehtävät muutokset vastaavat EY:n perustamissopimuksen 223 artiklaan tehtäviä muutoksia.

32 c artikla. Artiklassa on määräykset ensimmäisen asteen tuomioistuimen tuomareiden määrästä, valintakriteereistä ja toimikausien pituudesta, sekä ensimmäisen asteen tuomioistuimen presidentin nimittämisestä. Artiklaan tehtävät muutokset vastaavat EY:n perustamissopimuksen 224 artiklaan tehtäviä muutoksia.

32 d artikla. Artiklassa määrätään ensimmäisen asteen tuomioistuimen toimivallasta, lainkäyttölautakuntien perustamisesta ja toimivallasta ennakkoratkaisupyynnöissä. Artiklaan tehtävät muutokset vastaavat menettelyllisesti EY:n perustamissopimuksen 225 artiklaan tehtäviä muutoksia. Ensimmäisen asteen tuomioistuin on toimivaltainen ratkaisemaan EHTY-sopimuksen 33, 34, 35, 36, 38, 40 ja 42 artiklassa tarkoitetut kanteet ja 41 artiklan nojalla esitetyt ennakkoratkaisupyynnot tuomioistuimen perussäännössä määrättyissä erityisasioissa.

32 e artikla. Artiklalla määrätään lainkäyttölautakuntien perustamisesta yhteisön ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen yhteyteen, sekä niiden jäsenten valitsemisperusteista ja nimittämisestä. Artikla vastaa EY:n perustamissopimukseen lisättävää uutta 225 a artiklaa.

33 artikla. Artiklassa määrätään yhteisön tuomioistuimen toimivallasta. Artiklan ensimmäiseen ja neljanteen kohtaan tehtävillä muutoksilla Euroopan parlamentin kanneoi-

keus laajennetaan yleiseksi. Muutokset vastaavat EY:n perustamissopimuksen 230 artiklan ensimmäiseen ja kolmanteen kohtaan tältä osin tehtäviä muutoksia.

45 artikla. Artiklassa määrätään yhteisön tuomioistuimen perussäännön vahvistamisesta ja muuttamisesta. Artiklaa muutetaan siten, että neuvosto voi yksimielisesti yhteisön tuomioistuimen pyynnöstä sekä Euroopan parlamenttia ja komissiota kuultuaan tai komission pyynnöstä sekä Euroopan parlamenttia ja yhteisön tuomioistuinta kuultuaan muuttaa perussäännön määräyksiä. Voimassa olevan artiklan mukaan menettelyllä on voitu muuttaa ainoastaan III osaston määräyksiä ja pyynnön on voinut esittää vain yhteisön tuomioistuin.

45 b artikla. Artiklassa määrätään tilintarkastustuomioistuimen kokoonpanosta, jäsenten nimittämisestä ja tilintarkastustuomioistuimen presidentin nimittämisestä sekä tämän toimikauden pituudesta. Artiklan 1 ja 3 kohtaan tehtävät muutokset vastaavat EY:n perustamissopimuksen 247 artiklan 1 ja 3 kohtaan tehtäviä muutoksia.

45 c artikla. Artiklassa määrätään tilintarkastustuomioistuimen tehtävistä. Artiklan 1 ja 4 kohtaan tehtävät muutokset vastaavat EY:n perustamissopimuksen 248 artiklan 1 ja 4 kohtaan tehtäviä muutoksia.

96 artikla. Artikla sisältää määräykset sanktiomenettelystä, jos jonkin jäsenvaltion todetaan rikkoneen unionisopimuksen 6 artiklan 1 kohdassa mainittuja periaatteita. Artiklaa muutetaan vastaamaan unionisopimuksen 7 artiklaan tehtäviä muutoksia.

Nizzan sopimuksen 5 artikla. Pöytäkirja Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännöstä

10 artikla. Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännön 10 artiklaan lisätään uusi 10.6 artikla. Kokonaisuudessaan 10 artikla koskee Euroopan keskuspankin neuvoston kokoonpanoa ja päätöksentekoa ja se jakautuu muutoksen jälkeen 10.1-10.6 artiklaan.

Uuden 10.6 artiklan ensimmäisen kohdan mukaan valtion- tai hallitusten päämiesten kokoonpanossa kokoontuva neuvosto voi joko Euroopan keskuspankin suosituksesta ja

Euroopan parlamenttia ja komissiota kuultuaan tai komission suosituksesta ja Euroopan parlamenttia ja EKP:a kuultuaan yksimielisesti muuttaa artiklan 2 kohdan (so. 10.2 artiklan) määräyksiä. Ne koskevat EKP:n neuvoston päätöksentekomenettelyä, päätösvaltaisuutta ja jäsenten äänioikeutta koskevien perussäännön määräysten muuttamista yksinkertaistetulla menettelyllä. Neuvosto suositaa jäsenvaltioille näiden muutosten hyväksymistä ja ne tulevat voimaan sen jälkeen, kun kaikki jäsenvaltiot ovat ne ratifioineet valtiosääntöjensä mukaisesti.

Uuden 10.6 artiklan toisen kohdan mukaan EKP:n tämän artiklan mukaisesti antama suositus edellyttää Euroopan keskuspankin neuvoston yksimielistä päätöstä.

Sen sijaan neuvoston kokoonpanoa ei lisäyksen nojalla ole mahdollista muuttaa. Kokoonpanosta on määrätty 10.1 artiklassa ja EY:n perustamissopimuksen 112 artiklan 1 kohdassa.

Asiaan liittyy konferenssin hyväksymä julistus (n:o 19).

Nizzan sopimuksen 6 artikla. Pöytäkirja Euroopan yhteisöjen erioikeuksista ja vapauksista

Pöytäkirjassa Euroopan yhteisöjen erioikeuksista ja vapauksista määrätään muun muassa Euroopan parlamentin jäsenten, jäsenvaltioiden hallitusten edustajien sekä yhteisöjen toimielinten virkamiesten ja muun henkilökunnan erioikeuksista ja vapauksista.

Nizzan sopimuksella pöytäkirjaa muutetaan korvaamalla pöytäkirjan 21 artikla siten, että siinä määrätään, että yhteisöjen tuomioistuimen tuomareihin, julkisasiamiehiin, kirjaajaan sekä avustaviin esittelijöihin sekä yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen jäseniin ja kirjaajaan sovelletaan pöytäkirjan 12-15 artiklaa sekä 18 artiklaa. Muutoksella pöytäkirjan määräykset laajennetaan koskemaan myös ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen jäseniä ja kirjaajaa.

Pöytäkirjan 12-15 artiklan määräykset koskevat Euroopan yhteisöjen virkamiesten ja muun henkilöstön lainkäyttölistä koskematonta, maahanmuuttoa, tulleja, verotusta ja sosiaalietuuksia. Pöytäkirjan 18 artiklassa määrätään erioikeuksien, vapauksien ja hel-

potusten rajauksista ja kumoamisesta.

Pöytäkirjaan tehtävä muutos ei kuitenkaan rajoita yhteisöjen tuomioistuimen perussääntöä koskevan pöytäkirjan 3 artiklan soveltamista. Perussäännön 3 artiklassa säädetään tuomareiden ja julkisasiamiesten lainkäytöllisestä koskemattomuudesta.

Nizzan sopimuksen toinen osa: siirtymä- ja loppumääräykset

Nizzan sopimuksen 7 artikla.

Artiklan määräyksellä kumotaan voimassa olevat Euroopan yhteisön perustamissopimukseen ja Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimukseen liitetyt yhteisöjen tuomioistuimen perussääntöä koskevat pöytäkirjat ja korvataan ne uudella Nizzan sopimuksella perustamissopimukseen liitetyllä yhteisöjen tuomioistuimen perussäännöstä tehdyllä pöytäkirjalla.

Nizzan sopimuksen 8 artikla.

Artiklassa kumotaan EHTY:n tuomioistuimen perussäännöstä tehdyn pöytäkirjan tietyt artiklat. Pöytäkirja jää voimaan muilta osin. Voimassaolo lakkaa 23 päivänä heinäkuuta 2002, jolloin EHTY:n perustamissopimuksen voimassaolo päättyy.

Nizzan sopimuksen 9 artikla.

Artiklassa määrätään EHTY:n tuomioistuimen perussäännön voimaan jäävien artiklojen sekä 7 artiklassa määrätyn, muita perussopimuksia koskevan yhteisöjen tuomioistuimen perussäännöstä tehdyn pöytäkirjan suhteesta. Yhteisöjen käyttäessä EHTY:n perustamissopimuksen määräysten mukaista toimivaltaansa sovelletaan 7 artiklassa mainittua pöytäkirjaa, tämän kuitenkaan rajoittamatta EHTY:n tuomioistuimen perussäännöstä tehdyn pöytäkirjan voimaan jäävien artikloiden soveltamista.

Nizzan sopimuksen 10 artikla.

Artiklalla kumotaan Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen perustamisesta 24 päivänä lokakuuta 1988 tehty neuvoston päätös 88/591 EHTY, ETY, Euratom, sellaisena kuin se on muutettuna, lukuun ottamatta sen 3 artiklaa siltä osin kuin yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kyseisen artiklan nojalla käyttää Euroopan hiili- ja teräsyhteisön perustamissopimuksella yhteisöjen tuomioistuimelle siirrettyä toimivaltaa. Päätöksen kumoaminen johtuu sen integroimisesta yhteisöjen tuomioistuimen perussääntöön.

Nizzan sopimuksen 11 artikla.

Määräyksen mukaan Nizzan sopimus on tehty rajoittamattomaksi ajaksi. Artikla vastaa sanamuodoltaan EY:n perustamissopimuksen 312 ja Euratomin perustamissopimuksen 308 artiklan määräyksiä.

Wienin valtiosopimusoikeutta koskevan yleissopimuksen (SOPS 32-33/1980) V osan 3 osasto sisältää määräykset kansainvälisen sopimuksen voimassaolon päättymisestä. Rajoittamattomaksi ajaksi tehdyn kansainvälisen sopimuksen voimassaolo voi päättyä kaikkien sopimuspuolten suostumuksella. Nizzan sopimuksen osalta tämä merkitsisi unionisopimuksen 48 artiklan eli unionin perussopimusten muuttamista koskevan menettelyn soveltamista.

Nizzan sopimuksen 12 artikla.

Artikla sisältää Nizzan sopimuksen ratifiointia ja voimaantuloa koskevat määräykset. Artiklan 1 kohdan mukaan sopimusosapuolet ratifioivat sopimuksen valtiosääntönsä asettamien vaatimusten mukaisesti. Ratifiointi-asiakirjat talletetaan Italian tasavallan hallituksen huostaan.

Artiklan 2 kohdan voimaantulomääräyksen mukaan sopimus tulee voimaan toisen kuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun kaikki allekirjoittajavaltiot ovat tallettaneet ratifioimiskirjansa.

Nizzan sopimuksen 13 artikla.

Artikla sisältää Nizzan sopimuksen eri kielitoisintoja ja tallettajaa koskevat määräykset. Sopimus on tehty 12 kielellä, kullakin kielellä tehdyn tekstin ollessa yhtä todistusvoimainen. Unionin perussopimukset tehdään unionin 11 virallisen kielen lisäksi iirin kielellä. Sopimuksen alkuperäiskappale talletetaan Italian tasavallan hallituksen huostaan. Tallettaja toimittaa sopimuksesta oikeaksi todistetun jäljennöksen allekirjoittajavaltioiden hallituksille. Wienin valtiosopimusoikeutta koskevan yleissopimuksen mukaan tallettaja myös vastaanottaa kaikki sopimusta koskevat asiakirjat, tiedotukset ja ilmoitukset ja ilmoittaa niistä allekirjoittajavaltioille.

Pöytäkirjat

A. Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan yhteisöjen perustamissopimukseen liitetty pöytäkirja

Pöytäkirja Euroopan unionin laajentumisesta

Pöytäkirjan määräyksillä muutetaan sekä Euroopan unionista tehtyä sopimusta että Euroopan yhteisöjen perustamissopimusta. Pöytäkirjaan liittyy myös julistus (n:o 20) Euroopan unionin laajentumisesta.

1 artikla. Määräyksellä kumotaan Amsterdamin sopimukseen liitetty pöytäkirja toimielimistä silmällä pitäen Euroopan unionin laajentumista (pöytäkirja n:o 11).

2 artikla. Artiklassa on Euroopan parlamenttia koskevat määräykset.

Artiklan 1 kohdassa vahvistetaan nykyisistä jäsenvaltioista valittavien edustajien määrä. Muutos tehdään EY:n perustamissopimuksen 190 artiklan 2 kohdan ensimmäiseen alakohtaan ja Euratom-sopimuksen 108 artiklan 2 kohdan ensimmäiseen alakohtaan.

Muutos tehdään 1 tammikuuta 2004 lukien ja uusi paikkajako tulee voimaan vaalikauden 2004-2009 alusta. Kohdassa vahvistetaan kustakin jäsenvaltiosta valittavien edustajien

määrä. Saksaa ja Luxemburgia lukuun ottamatta kustakin jäsenvaltioista valittavien edustajien määrä on pienempi kuin vaalikaudeksi 1999-2004 vahvistettu määrä.

Artiklan 2 kohta sisältää määräyksiä Euroopan parlamentin edustajien kokonaismäärästä vaalikautena 2004-2009. Kokonaismäärä on nykyisten jäsenvaltioiden yhteenlaskettu paikkamäärä uusien määräysten mukaisesti (eli 535) lisättynä viimeistään 1 päivänä tammikuuta 2004 allekirjoitettavista liittymissopimuksista johtuvilla uusien jäsenvaltioiden edustajien määrällä. Uusien jäsenvaltioiden edustajien määrästä määrätään liittymissopimuksissa. Nykyisten jäsenvaltioiden yhteinen kanta uusien jäsenvaltioiden edustajamäärästä on julistuksessa n:o 20.

Artiklan 3 kohta on poikkeus 2 kohdasta. Jos 2 kohdassa tarkoitettu jäsenten edustajamäärä on pienempi kuin Nizzan sopimuksella vahvistettu enimmäispaikkamäärä 732, jäsenvaltioista valittavien edustajien määrää lisätään suhteellisesti siten, että edustajamäärä on mahdollisimman lähellä tätä enimmäismäärää. Nykyisistä jäsenvaltioista valittavien edustajien määrä ei kuitenkaan saa ylittää niistä vaalikautena 2004-2009 valittavien edustajien määrää.

Kohdan toisen alakohdan mukaisesti neuvosto tekee päätöksen korjauksen tarkemmasta soveltamisesta. Kohdassa ei ole mainittu erityistä päätöksentekotapaa, joten EY:n perustamissopimuksen 205 artiklan 1 kohdan nojalla neuvosto tekee ratkaisunsa yksinkertaisella enemmistöllä.

Artiklan 4 kohdan mukaan 732 edustajan enimmäismäärä voidaan väliaikaisesti ylittää. Tämä on mahdollista, jos uuden jäsenvaltion liittymissopimus tulee voimaan sen jälkeen, kun neuvoston päätös vaalikautta 2004-2009 koskevasta korjauksesta on tehty. Kohdan viimeisen virkkeen määräyksen mukaan kyseisten uusien jäsenvaltioiden edustajamäärää korjataan samalla tavoin neuvoston päätöksellä kuin jo aiemmin on muiden jäsenvaltioiden osalta tehty. Järjestelyllä pyritään välttämään tilanne, jossa uuden jäsenvaltion liittyessä kesken vaalikauden ei voitaisikaan uuteen jäsenvaltioon soveltaa muiden tavoin paikkamäärää lisäävää korjausta, koska parlamentin kokonaispaikkamäärä ylittyisi.

Kokonaisuudessaan artiklassa pyritään

hahmottamaan erilaisia laajentumiseen liittyviä vaihteita ja vaihtoehtoja. Artiklan 3 kohdan ensimmäisen alakohdan viimeisen virkkeen määräyksestä seuraa, että jollei 1 päivänä tammikuuta 2004 ole allekirjoitettu yhtään jäsenvaltioiden liittymissopimusta, pysyy nykyisistä jäsenvaltioista valittavien edustajien määrä nykyisellään siirtymäkauden ajan eikä Euroopan parlamentin kokonaispaikkamäärä nouse tällä hetkellä voimassa olevasta.

Jos sopimuksia taas on allekirjoitettu, riippuu nykyisten jäsenvaltioiden paikkamäärä liittyneiden jäsenvaltioiden määrästä ja koosta. Jos hyvin moni uusista jäsenvaltioista liittyy jo ennen 1 päivää tammikuuta 2004, suurta korjausta ei tarvita lähelle 732 paikkaa pääsemiseksi. Tässä tapauksessa nykyisten jäsenvaltioiden edustajamäärä olisi lähempänä uusia kuin nykyisiä paikkamääriä.

Jos uusia jäsenvaltioita liittyy vaalikauden 2004-2009 aikana, voidaan artiklan 4 kohdan mukaan 732 paikkamäärä ylittää ja uudet jäsenvaltiot saavat aiemman korjauspäätöksen mukaisesti määrätyn paikkamäärän. Kaikkien jäsenyysneuvotteluja käyvien hakijavaltioiden liittyttyä ja siirtymäkauden päätyttyä nykyisistä jäsenvaltioista valittavien edustajien jakauman tulisi olla artiklan 1 kohdan mukainen.

3 artikla. Artiklassa määrätään äänten painottamisesta neuvostossa. Muutokset neuvoston ääntenpainotusjärjestelmään tulevat voimaan 1 päivänä tammikuuta 2005.

Artiklan 1 kohdan a alakohdassa määrätään muutoksista EY:n perustamissopimuksen 205 artiklan 2 kohtaan ja Euratom-sopimuksen 118 artiklan 2 kohtaan. Neuvoston ääntenpainotuksia muutetaan kaksinkertaistamalla jäsenvaltioiden äänimäärät ja antamalla jäsenvaltioille, Luxemburgia lukuunottamatta, lisääniä siten, että suurempien jäsenvaltioiden suhteellinen osuus äänistä kasvaa.

Myös määräenemmistön vähimmäisäänimäärää muutetaan ja lisätään uusi jäsenvaltioiden lukumäärää koskeva edellytys. Kun neuvosto tekee päätöksen komission ehdotuksesta, edellytyksenä on vähintään 169 puoltavaa ääntä, jotka edustavat jäsenvaltioiden enemmistöä. Muissa tapauksissa ratkaisun edellytyksenä on vähintään 169

puoltavaa ääntä ja ainakin kaksi kolmasosaa jäsenistä. Artiklaan liittyvästä julistuksesta Euroopan unionin laajentumisesta (n:o 20) seuraa, että tätä määräenemmistön vähimmäisäänimäärää tullaan soveltamaan ainoastaan siinä tapauksessa, että uusi ääntenpainotusjärjestelmä tulee voimaan ennen seuraavaa laajentumista. Äänikynnys tullaan laskemaan uudelleen jokaisen uuden jäsenen liittymisen yhteydessä.

EY:n perustamissopimuksen 205 artiklaan ja Euratom-sopimuksen 118 artiklaan lisätään uusi 4 kohta. Neuvoston tehdessä päätöksen määräenemmistöllä sen jäsen voi pyytää tarkistusta siitä, edustavatko määräenemmistön muodostavat jäsenvaltiot vähintään 62 prosenttia unionin koko väestöstä. Jos ehto ei täyty, kyseistä päätöstä ei tehdä. Ehto ei ole automaattinen edellytys ratkaisulle, vaan siihen tulee erikseen vedota. Erillinen väestökriteeri lisää jossain määrin suurimpien maiden painoarvoa päätöksenteossa.

Artiklan 1 kohdan b ja c alakohdassa määrätään unionisopimuksen 23 artiklan 2 kohdan kolmanteen alakohtaan ja 34 artiklan 3 kohtaan tehtävistä muutoksista. Määräenemmistöpäätöksenteossa sovelletaan EY:n perustamissopimuksen 205 artiklassa määrättyä uutta äänten painottamista ja myös 62 prosentin väestökriteeri lisätään. Edellytys jäsenvaltioiden enemmistöstä ei koske unionisopimuksen V ja VI osastoon kuuluvia kysymyksiä. Näissä ratkaisun edellytyksenä on nykyisten määräysten mukaisesti äänten määräenemmistön lisäksi kaksi kolmasosaa jäsenvaltioista.

Artiklan 2 kohdan mukaan jokaisen laajentumisen yhteydessä lasketaan määräenemmistöön vaadittava äänien vähimmäismäärä siten, että se ei ole suurempi kuin Euroopan unionin laajentumista koskevassa julistuksessa olevan taulukon pohjalta laskettu vähimmäismäärä. Nizzan Eurooppa-neuvoston jälkeen tehdyn jäsenvaltioiden yhteisen Nizzan sopimuksen tiettyjä kohtia koskeneen tulkinnan mukaisesti äänikynnys tullaan kuitenkin laskemaan liittymisten yhteydessä julistuksen määräenemmistöön tarvittavasta vähimmäismäärästä ja määrävähemmistön muodostavasta äänimäärästä laajentuneessa unionissa (n:o 21) pohjalta.

4 artikla. Artiklassa on komission ko-

koonpanon muuttamista koskevat määräykset.

Muutokset tehdään kahdessa vaiheessa. Artiklan 1 kohdan mukaiset muutokset tehdään 1 päivänä tammikuuta 2005 ja ne tulevat voimaan tuon ajankohdan jälkeen valittavan ensimmäisen komission toimikauden alkaessa. Pöytäkirjan 4 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan siirtymämääräyksen mukaan 2 kohdan muutos tehdään, kun Euroopan unionissa on 27 jäsentä.

EY:n perustamissopimuksen 213 artiklan 1 kohdan ja Euratom-sopimuksen 126 artiklan 1 kohdan korvaavassa 1 kohdan määräyksessä korostetaan komission jäsenten riippumattomuutta ja poistetaan maininta komission jäsenten kokonaislukumäärästä. Uuden määräyksen mukaan komissiossa on kustakin jäsenvaltiosta yksi kansalainen. Uudessa 1 päivänä tammikuuta 2005 jälkeen nimitettävässä komissiossa ne jäsenvaltiot, joilla on kaksi kansalaistaan komissiossa, luopuvat toisen kansalaisensa nimittämisestä. Neuvosto voi yksimielisesti muuttaa komission jäsenten määrää. Uuden vuonna 2005 muodostettavan komission jäsenmäärä on 15 jäsentä lisättyinä uusien jäsenvaltioiden kansalaisilla.

Artiklan 2 kohta sisältää määräyksen komission kokonaisjäsenmäärän rajoittamisesta. Artiklan 2 kohdassa oleva teksti korvaa edellä selostetun 4 artiklan 1 kohdan tekstin, kun unionissa on 27 jäsentä. Artiklan 2 kohdan nojalla komission jäsenten määrä on jäsenvaltioiden määrää pienempi, toisin sanoen 26 jäsentä tai vähemmän. Tarkka määrä jätetään avoimeksi ja neuvoston erikseen yksimielisesti päätettäväksi. Komission jäsenet valitaan soveltamalla tasapuolista vuorottelua neuvoston yksimielisesti vahvistamien sääntöjen pohjalta.

Artiklan 3 kohdassa määrätään tarkemmin neuvoston komission kokoonpanoa koskevasta päätöksestä 27:n jäsenvaltion liittymissopimuksen tultua allekirjoitettua. Kohdassa vahvistetaan komission jäsenten määräytymisessä noudatettava tasapuolinen vuorottelu ja siihen liittyen tietyt periaatteet, joiden mukaisesti neuvosto vahvistaa yksityiskohtaiset säännöt 27 jäsenvaltion liittyttyä unioniin. Jäsenvaltioita kohdellaan ehdottoman tasapuolisesti sen suhteen, mikä on niiden kansalaisten toimikauden määräytymis-

järjestys ja kesto komissiossa. Kahden eri jäsenvaltion kansalaisten toimikausien kokonaismäärien ero ei saa milloinkaan olla suurempi kuin yksi. Näitä periaatteita noudattaen kukin kollegio muodostetaan siten, että sen kokoonpano ilmentää tyydyttävällä tavalla unionin kaikkien jäsenvaltioiden väestöllistä ja maantieteellistä moninaisuutta.

Artiklan 4 kohdassa taataan vielä kaikille unioniin liittyville uusille jäsenvaltioille oikeus saada liittymishetkellä yksi kansalainen komission jäseneksi siihen saakka, kunnes 2 kohtaa aletaan soveltaa. Määräys turvaa uusien jäsenvaltioiden asemaa, koska liittymissopimuksissa ei voida tästä poiketa muuttamatta tätä määräystä.

B. Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen, Euroopan yhteisön perustamissopimukseen sekä Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimukseen liitetty pöytäkirja

Pöytäkirja yhteisöjen tuomioistuimen perussäännöstä

1 artikla. Artiklaa muutetaan viittamalla EY:n perustamissopimuksen lisäksi unionisopimukseen ja Euratom-sopimukseen. Yhteisön tuomioistuimen perussääntö, atomienergiayhteisön tuomioistuimen perussääntö sekä neuvoston päätös 88/591 EHTY, ETY, Euratom ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen perustamisesta yhdistetään yhdeksi asiakirjaksi. EHTY:n tuomioistuimen perussääntöä ei sisällytetä asiakirjaan, sillä sen voimassaolo päättyy 23 päivänä heinäkuuta 2002. EHTY:n tuomioistuimen asemasta on määräykset Nizzan sopimuksen 7-9 artiklassa.

Yhdistämisen vuoksi perussäännön artikloihin tehdään teknisiä muutoksia, kuten artiklojen uudelleen numerointia ja viittauksia muihin artikloihin. Tämän lisäksi joihinkin artikloihin tehdään kielellisiä korjauksia.

2 artikla. Määräystä ei muuteta.

3 artikla. Artiklassa määrätään tuomareiden lainkäytöllisestä koskemattomuudesta. Artikla pysyy muuten muuttumattomana, mutta siihen lisätään neljäs kohta. Sen mukaan yhteisöjen tuomioistuimen tuomareihin,

julkisasiamiehiin, kirjaajaan sekä avustaviin esittelijöihin sovelletaan Euroopan yhteisöjen erioikeuksista ja vapauksista tehdyn pöytäkirjan 12-15 artiklaa sekä 18 artiklaa. Tämä ei kuitenkaan rajoita muiden 3 artiklan kohtien soveltamista. Vastaava määräys on Nizzan sopimuksen 6 artiklassa, jolla muutetaan pöytäkirjaa Euroopan yhteisöjen erioikeuksista ja vapauksista.

4 artikla. Määräystä ei muuteta lukuun ottamatta vähäisiä kielellisiä muutoksia.

5 artikla. Määräystä ei muuteta.

6 artikla. Määräystä ei muuteta lukuun ottamatta vähäisiä kielellisiä muutoksia.

7 ja 8 artikla. Määräyksiä ei muuteta.

9 artikla. Määräys on perussäännössä uusi ja mahdollistaa laajentumisen edellyttämien muutosten tekemisen tuomioistuimen kokoonpanoon ilman EY:n perustamissopimuksen muutosta.

Artiklassa määrätään tuomarien ja julkisasiamiesten vaihtumisesta. Artiklan ensimmäisen kohdan mukaan osa tuomareista vaihtuu joka kolmas vuosi. Tämä koskee vuoroin kahdeksaa ja vuoroin seitsemää tuomaria. Myös osa julkisasiamiehistä vaihtuu artiklan toisen kohdan mukaan joka kolmas vuosi. Tämä koskee joka kerta neljää julkisasiamiestä. Määräykseen ei tehdä sisällöllisiä muutoksia.

10-15 artikla. Voimassa olevan perussäännön 9-14 artiklassa on vastaavat määräykset. Määräyksiä ei muuteta.

16 artikla. Artikla sisältää uudet määräykset jaostojen perustamisesta, kokoonpanosta ja käytöstä. Siinä määritellään myös se, koska täysistuntokokoonpano on mahdollinen.

Artiklan ensimmäisen kohdan mukaan viiden tuomarin jaostojen puheenjohtajat valitaan aikaisempaa pidemmäksi ajaksi eli kolmeksi vuodeksi kerrallaan ja sama henkilö voidaan valita kerran uudelleen. Viiden tuomarin jaostojen puheenjohtajat osallistuvat aina tuomioistuimen presidentin ohella uuden yhdenoista tuomarin suuren jaoston kokoonpanoon. Lisäksi siihen kuuluvat muut työjärjestyksen ehtojen mukaisesti nimetyt tuomarit. Viiden tuomarin jaostojen puheenjohtajien osallistumisella pyritään takaamaan oikeuskäytännön yhtenäisyys jaostojen välillä.

Suuri jaosto kokoontuu artiklan kolmannen kohdan mukaan silloin, kun oikeudenkäyn-

nissä asianosaisena oleva jäsenvaltio tai yhteisöjen toimielin sitä pyytää. Täysistuntokokoonpano on pakollinen artiklan neljännessä kohdassa mainituissa tapauksissa. Se on lisäksi mahdollinen, silloin kun yhteisöjen tuomioistuin siitä julkisasiamiestä kuultuaan erikseen päättää, jos se pitää asiaa poikkeuksellisen merkittävänä.

17 artikla. Artiklassa määrätään yhteisöjen tuomioistuimen tuomiovoipaisuudesta. Asian käsittelyyn osallistuvien tuomareiden määrään tehdään muuttuneiden jaostokokoonpanojen edellyttämät muutokset. Muilta osin perussäännön 17 artikla vastaa voimassa olevaa 15 artiklaa.

18 artikla. Määräys vastaa voimassa olevaa 16 artiklaa.

19 artikla. Artikla vastaa voimassa olevaa 17 artiklaa ja siihen tehdään vähäisiä kielellisiä muutoksia.

20 artikla. Artiklan uudessa viidennessä kohdassa määritellään EY:n perustamissopimuksen 222 artiklan edellyttämien tavoin, koska julkisasiamiehen ratkaisuehdotus on tarpeen. Jos yhteisöjen tuomioistuin katsoo, että asiassa ei tule esiin uutta oikeuskysymystä, se voi päättää, että asia ratkaistaan ilman julkisasiamiehen ratkaisuehdotusta. Yhteisöjen tuomioistuimen on kuitenkin kuultava julkisasiamiestä ennen kuin se tekee edellä mainitun päätöksen. Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus ei ole enää välttämätön kaikissa yksinkertaisimmissa asioissa. Muutos on omiaan lyhentämään käsittelyaikoja. Määräys vastaa muutoin voimassa olevaa 18 artiklaa.

21 artikla. Lukuun ottamatta vähäisiä kielellisiä muutoksia artikla vastaa voimassa olevaa 19 artiklaa.

22 artikla. Määräys koskee Euratomin perustamissopimuksen 18 artiklassa tarkoitettua välityslautakunnan päätökseen kohdistuvaa kannetta. Se sisältää kannetta koskevat menettelysäännökset ja siirretään sellaisenaan Euratomin perussäännön 20 artiklasta.

23 artikla. Määräys vastaa yhteisön tuomioistuimen perussäännön voimassa olevaa 20 artiklaa ja siihen tehdään ne tekniset muutokset, jotka ovat välttämättömiä perussääntöjen yhdistämisen johdosta. Artikla sisältää yhteiset menettelymääräykset, joita noudatetaan unionisopimuksen 35 artiklan 1 kohdan,

EY:n perustamissopimuksen 234 artiklan ja Euratom-sopimuksen 150 artiklan tarkoittamissa ennakkoratkaisupyynnöissä.

24-26 artikla. Määräykset vastaavat voimassa olevaa 21-23 artiklaa.

27 artikla. Määräys vastaa muutoin voimassa olevaa 24 artiklaa, paitsi että sakkorangaistus muutetaan paremmin määrättävän seuraamuksen luonnetta kuvaavasti maksuseuraamukseksi.

28-38 artikla. Voimassa olevan 25-35 artiklan määräyksiä ei ole muutettu lukuunottamatta joitakin vähäisiä kielellisiä muutoksia.

39 artikla. Määräys vastaa voimassa olevaa 36 artiklaa lukuun ottamatta ensimmäiseen kohtaan lisättävää viittausta Euratom-sopimukseen.

40 artikla. Määräys vastaa voimassa olevaa 37 artiklaa, mutta sitä täydennetään uudella kolmannelle kohdalla, joka sisältää viittauksen ETA-sopimukseen.

41-45 artikla. Määräykset ovat joitakin vähäisiä kielellisiä muutoksia lukuun ottamatta, samat kuin voimassa olevassa 38-42 artiklassa.

46 artikla. Artiklaa täydennetään viittauksella Euratom-sopimukseen. Muilta osin se vastaa voimassa olevaa 43 artiklaa.

47 artikla. Artiklassa mainitaan ne yhteisöjen tuomioistuinta koskevan perussäännön artikkelit, joita sovelletaan myös yhteisöjen ensimmäisen asteen tuomioistuimeen. Kyseisten artiklojen muuttamisesta aiheutuu joitakin välillisiä muutoksia tähän artiklaan.. Artiklassa ajantasaisesti ne yhteisöjen tuomioistuinta koskevat artikkelit, joita sovelletaan yhteisöjen ensimmäisen asteen tuomioistuimeen. Muutoin artikla vastaa voimassa olevaa 44 artiklaa.

48 artikla. Artiklassa vahvistetaan yhteisön ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomareiden lukumäärä 15 tuomariksi. Koska määräys sijaitsee perussäännössä, tuomareiden lukumäärä voidaan joustavalla tavalla muuttaa unionin laajentuessa. Artikla liittyy EY:n perustamissopimuksen 224 artiklaan, jonka mukaan yhteisön ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa on tuomari jokaisesta jäsenvaltiosta.

49 artikla. Artiklan mukaan yhteisön ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen jä-

seniä voidaan pyytää hoitamaan julkisasiamiehen tehtäviä. Julkisasiamiesten nimeämisestä määrätään työjärjestyksessä.

50 artikla. Artiklan mukaan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin koostuu, yhteisöjen tuomioistuimen tavoin, kolmen tai viiden tuomarin jaostoissa. Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen viiden tuomarin jaostojen puheenjohtajien toimikausi pidennetään kolmen vuoden mittaiseksi. Jaostojen kokoonpanosta määrätään tarkemmin työjärjestyksessä.

Yhteisön ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voi kokoontua tietyissä tapauksissa myös täysistunnossa tai yhden tuomarin kokoonpanossa. Artiklalla mahdollistetaan lisäksi suuren jaoston perustaminen työjärjestyksen muutoksella, mikäli se osoittautuu tarpeelliseksi. Työjärjestyksessä voidaan määrätä niistä ehdoista ja tapauksista, jolloin suuri jaosto kokoontuu.

51 artikla. Artikla määrittää EY:n perustamissopimuksen 225 artiklan 1 kohdan edellyttämällä tavalla toimivallanjakoa suorissa kanteissa. Jäsenvaltioiden, yhteisöjen toimielinten ja Euroopan keskuspankin nostamat kanteet käsitellään yhteisöjen tuomioistuimessa. EY:n perustamissopimuksen 225 artiklaan ja perussäännön 51 artiklaan liittyvää julistusta (n:o 12) selostetaan jäljempänä.

52 artikla. Määräys vastaa voimassa olevan 45 artiklan toista kohtaa. Artiklan ensimmäinen kohta siirretään EY:n perustamissopimuksen 224 artiklaan.

53 artikla. Voimassa olevaa 46 artiklaa muutetaan siten, että perussäännön ennakkoratkaisumenettelyä koskeva uusi 20 artikla soveltuu myös ensimmäisen asteen tuomioistuimeen. Asiaan liittyy EY:n perustamissopimuksen 225 artikla

Artiklasta jätetään myös pois viittaus työjärjestyksen vahvistamisen menettelyyn. Menettelystä määrätään EY:n perustamissopimuksessa. Uusilla määräyksillä annetaan mahdollisuus poiketa työjärjestyksessä perussäännön 40 artiklan neljännestä kohdasta ja 41 artiklasta.

54-56 artikla. Määräykset vastaavat joitakin vähäisiä kielellisiä muutoksia lukuun ottamatta voimassa olevaa 47-49 artiklaa.

57 artikla. Määräys on muuten sama kuin voimassa oleva 50 artikla, mutta siihen lisä-

tään viittaukset Euratom-sopimukseen.

58 ja 59 artikla. Määräykset ovat samat kuin voimassa olevassa 51 ja 52 artiklassa.

60 artikla. Määräys on muuten sama kuin voimassa oleva 53 artikla, mutta artiklan ensimmäiseen ja toiseen kohtaan lisätään viittaukset Euratom-sopimukseen.

61 artikla. Määräys on sama kuin voimassa oleva 54 artikla.

62 artikla. Artiklassa on määräyksiä EY:n perustamissopimuksen 225 artiklan 2 ja 3 kohdan mukaisesta uudelleen käsittelystä. Artiklassa määritellään se menettely, jota noudatetaan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen toisena muutoksenhakuelimenä antamien tuomioiden sekä yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen ennakkoratkaisupäätösten uudelleen käsittelyyn.

Se käsittely tulee kyseeseen silloin, jos päätös voi vakavasti vahingoittaa yhteisön oikeuden yhtenäisyyttä tai johdonmukaisuutta. Julkisasiamiehen on tehtävä ehdotuksensa päätöksen uudelleen käsittelemiseksi kuukauden kuluessa päätöksen antamisesta. Yhteisöjen tuomioistuimien puolestaan päättää kuukauden kuluessa julkisasiamiehen ehdotuksesta, onko aihetta käsitellä päätös uudelleen.

63 artikla. Määräys on sama kuin voimassa oleva 55 artikla.

64 artikla. Artiklassa on määräys kieliä koskevan järjestelyn soveltamisesta siihen asti, kunnes perussäännössä annetaan määräykset yhteisöjen tuomioistuimissa ja yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimissa sovellettavasta kieliä koskevasta järjestelystä. Oikeudenkäyntikieliä koskevia määräyksiä voidaan muuttaa ainoastaan yksimielisesti.

C. Euroopan yhteisön perustamissopimukseen liitetyt pöytäkirjat

1. Pöytäkirja EHTY:n perustamissopimuksen voimassaolon päättymisen taloudellisista seurauksista ja hiili- ja terästutkimusrahosta

Nissan sopimukseen liitettyllä pöytäkirjalla EHTY:n perustamissopimuksen voimassaolon päättymisen taloudellisista seurauksista ja hiili- ja terästutkimusrahosta luodaan oikeuserusta päätöksille, jotka koskevat

toimintaa EHTY:n perustamissopimuksen päätyttyä 23 päivänä heinäkuuta 2002.

1 artikla. Artiklan mukaan kaikki varat ja vastuut, joita EHTY:llä on 23 päivänä heinäkuuta 2002, siirretään 24 päivänä heinäkuuta 2002 Euroopan yhteisölle. Nettovarallisuus muodostaa hiili- ja terästeollisuuteen liittyvien alojen tutkimukseen tarkoitetut varat. Näistä varoista kertyvät tulot käytetään yksinomaan hiili- ja terästeollisuuteen liittyvien alojen tutkimukseen.

2 artikla. Artiklan mukaan neuvosto antaa yksimielisesti komission ehdotuksesta ja Euroopan parlamenttia kuultuaan pöytäkirjan täytäntönnäpön edellyttämät säännökset, mukaan lukien keskeiset periaatteet ja aiheelliset päätöksentekomenettelyt, erityisesti hiili- ja terästutkimusrahoston varojen hoitoa koskevien monivuotisten taloudellisten suuntaviivojen ja tutkimusohjelman teknisten suuntaviivojen antamiseksi.

3 artikla. Artiklan mukaan Euroopan yhteisön perustamissopimuksen määräyksiä sovelletaan, jollei pöytäkirjassa ja sen nojalla annetuissa säädöksissä toisin määrätä.

4 artikla. Artiklassa on voimaantulosäännös, jonka mukaan pöytäkirjaa sovelletaan 24 päivästä heinäkuuta 2002.

2. Pöytäkirja Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 67 artiklasta

Pöytäkirjalla määrätään, että neuvosto tekee päätöksensä EY:n perustamissopimuksen 66 artiklan mukaisissa asioissa määränemistöllä komission ehdotuksesta ja kuultuaan Euroopan parlamenttia toukokuun 1 päivästä 2004 alkaen. Päätöksentekomenettelyä IV osastossa koskevan voimassa olevan 67 artiklan mukaan neuvosto tekee päätöksensä yksimielisesti komission ehdotuksesta tai jäsenvaltion aloitteesta kuultuaan Euroopan parlamenttia.

EY:n perustamissopimuksen 66 artiklan mukaan neuvosto toteuttaa toimenpiteitä varmistukseksi jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten välisen sekä näiden viranomaisten ja komission välisen yhteistyön viivästyksen, turvapaikka- ja maahanmuuttopoliittikkaa sekä muuta henkilöiden vapaaseen

liikkuvuuteen liittyvää politiikkaa koskevan IV osaston alalla.

Artiklan tarkoittamina viranomaisina kyseeseen voivat tulla Suomessa ainakin viisumeja myöntävät viranomaiset, turvapaikkapäätöksiä tekevät viranomaiset, pakolaisten vastaanotosta vastaavat viranomaiset, turvapaikkakuulusteluja hoitavat viranomaiset, rajavalvonnasta ja –tarkastuksista vastaavat viranomaiset sekä oleskelulupia myöntävät viranomaiset. Lisäksi 66 artikla voi tulla sovellettavaksi eräisiin oikeusviranomaisiin yksityisoikeudellisissa asioissa. Näitä ovat kansainvälisistä tiedoksiannoista, siviilioikeudellisesta oikeusavusta sekä siviilioikeudellisesta täytäntöönpanosta vastaavat viranomaiset. Määräys koskee nykyisin lähinnä kansallisten oikeusviranomaisten välistä yhteistyötä, mutta Tampereen Eurooppa-neuvoston päätelmien täytäntöönpanemisen edetessä yhä enemmän myös niiden ja komission välistä yhteistyötä.

1.3. Hallitustenvälisen konferenssin päätösasiakirja

Päätösasiakirjassa todetaan jäsenvaltioiden hallitusten edustajien konferenssin koolle kutsuminen Brysseliin 14 päivänä helmikuuta 2000 päättämään yhteisellä sopimuksella Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen sekä Euroopan yhteisön, Euroopan atomienergiayhteisön ja Euroopan hiili- ja teräsyhteisön perustamissopimukseen sekä niihin liittyviin tiettyihin asiakirjoihin tehtävistä muutoksista.

Päätösasiakirjassa todetaan konferenssin hyväksyneen Nizzan sopimuksen, Euroopan unionista tehdyn sopimuksen, Euroopan yhteisöjen perustamissopimusten sekä niihin liittyvien tiettyjen asiakirjojen muuttamisesta. Sopimukseen liittyviä asiakirjoja ovat pöytäkirjat. Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan yhteisöjen perustamissopimukseen liitetään pöytäkirja Euroopan unionin laajentumisesta. Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen, Euroopan yhteisön perustamissopimukseen ja Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimukseen liitetään pöytäkirja Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen perussäännöstä. Eu-

roopan yhteisön perustamissopimukseen liitetään pöytäkirja EHTY:n perustamissopimuksen voimassaolon päättymisen taloudellisista seurauksista ja hiili- ja terästutkimusrahastosta sekä pöytäkirja Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 67 artiklasta.

Konferenssi hyväksyi myös päätösasiakirjaan liitetyt 24 yhteistä julistusta ja otti huomioon kolme julistusta. Julistukset eivät ole oikeudellisesti sitovia eivätkä osa sopimusta. Siten ne eivät myöskään tule kansallisesti ratifioituiksi. Niiden poliittinen merkitys vaihtelee.

Julistukset

Konferenssin hyväksymät julistukset ovat:

1. Julistus Euroopan turvallisuus- ja puolustuspolitiikasta
2. Julistus Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 31 artiklan 2 kohdasta
3. Julistus Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 10 artiklasta
4. Julistus Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 21 artiklan kolmannelta kohdasta
5. Julistus Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 67 artiklasta
6. Julistus Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 100 artiklasta
7. Julistus Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 111 artiklasta
8. Julistus Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 137 artiklasta
9. Julistus Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 175 artiklasta
10. Julistus Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 181 a artiklasta
11. Julistus Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 191 artiklasta

12. Julistus Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 225 artiklasta

13. Julistus Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 225 artiklan 2 ja 3 kohdasta

14. Julistus Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 225 artiklan 2 ja 3 kohdasta

15. Julistus Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 225 artiklan 3 kohdasta

16. Julistus Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 225 a artiklasta

17. Julistus Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 229 a artiklasta

18. Julistus tilintarkastustuomioistuimesta

19. Julistus Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussääntöön 10.6 artiklasta

20. Julistus Euroopan unionin laajentumisesta

21. Julistus määräenemmistöön tarvittavasta vähimmäismäärästä ja määrävähemmistön muodostavasta äänimäärästä laajentuneessa unionissa

22. Julistus Eurooppa-neuvoston kokouspaikasta

23. Julistus unionin tulevaisuudesta

24. Julistus EHTY:n perustamissopimuksen voimassaolon päättymisen taloudellisista seurauksista ja hiili- ja terästudkimusrahastosta tehdyn pöytäkirjan 2 artiklasta

Konferenssin huomioon ottamat julistukset ovat:

1. Luxemburgin julistus

2. Kreikan, Espanjan ja Portugalin julistus

Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 161 artiklasta

3. Tanskan, Saksan, Alankomaiden ja Itävallan julistus Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 161 artiklasta.

Konferenssin hyväksymät julistukset

1. Julistus Euroopan turvallisuus- ja puolustuspolitiikasta

Konferenssi viittaa Nizzan Eurooppa-neuvoston hyväksymiin, Euroopan turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaa koskeviin asiakirjoihin. Niiden mukaisesti Euroopan unionin tavoitteena on, että unioni olisi nopeasti toimintakykyinen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan alalla. Konferenssin mukaan Nizzan sopimuksen voimaantulo ei ole edellytyksenä Eurooppa-neuvoston tätä asiaa koskeville päätöksille ja unionin kriisinhallintakykyä voidaan kehittää unionisopimuksen voimassa olevien määräysten perusteella.

2. Julistus Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 31 artiklan 2 kohdasta

Konferenssi palauttaa mieleen, että päätös perustaa Eurojust-yksikkö on Tampereen Eurooppa-neuvoston puheenjohtajan päätelmien mukainen. Julistuksessa palautetaan mieliin, että Eurojust-yksikkö muodostuu kunkin jäsenvaltion lähettämistä syyttäjäistä, tuomareista tai vastaavaa toimivaltaa käyttävistä poliiseista ja että sen tehtävänä on kansallisten syyttäjäviranomaisten toiminnan yhteensovittaminen ja avustaminen järjestäytyneeseen rikollisuuteen liittyvien tapausten tutkinnassa. Julistuksessa viitataan myös Euroopan oikeudellista verkostoa koskevaan yhteiseen toimintaan (98/428/YOS (EYVL L 191, 7.7.1998, s. 4.)

3. Julistus Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 10 artiklasta

Julistus koskee EY:n perustamissopimuksen 10 artiklasta johtuvaa vilpittömän yhteis-

työn velvoitetta.

Julistuksessa tuodaan esiin periaate, jonka mukaan perustamissopimuksen 10 artiklasta johtuva vilpittömän yhteistyön velvoite koskee jäsenvaltioiden ja yhteisön toimielinten suhteiden lisäksi myös kyseisten toimielinten välisiä suhteita.

Konferenssi rohkaisee Euroopan parlamenttia, neuvostoa ja komissiota tekemään toimielinten välisiä sopimuksia, jos osoitetaan tarpeelliseksi helpottaa Euroopan yhteisön perustamissopimuksen määräysten soveltamista vilpittömän yhteistyön velvoitteen puitteissa. Konferenssi muistuttaa vielä, että näillä sopimuksilla ei voida muuttaa eikä täydentää perustamissopimuksen määräyksiä, ja niitä voidaan tehdä vain näiden kolmen toimielimen suostumuksella.

4. Julistus Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 21 artiklan kolmannesta kohdasta

Konferenssi kehottaa 21 artiklan kolmannessa kohdassa tai 7 artiklassa tarkoitettuja toimielimiä ja elimiä huolehtimaan, että kaikkiin unionin kansalaisten esittämiin kirjallisiin pyyntöihin vastataan kohtuullisessa ajassa. Määräysten tarkoittamia toimielimiä ovat Euroopan parlamentti, Euroopan oikeusasiamies, neuvosto, komissio, Euroopan yhteisöjen tuomioistuin ja ensimmäisen asteen tuomioistuin, tilintarkastustuomioistuin, talous- ja sosiaalikomitea sekä alueiden komitea.

5. Julistus Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 67 artiklasta

Julistuksen mukaan jäsenvaltiot sitoutuvat päättämään siirtymisestä yhteispäätösmenettelyyn 62 artiklan 3 kohdan sekä 63 artiklan 3 kohdan b alakohdan aloilla toukokuun 1 päivästä 2004 alkaen. Kyseiset alat sisältävät edellytyksiä, joilla kolmansien valtioiden kansalaiset voivat vapaasti matkustaa jäsenvaltioiden alueella enintään kolmen kuukauden ajan sekä toimenpiteitä laitonta maahan-tuloa ja laitonta oleskelua ja laittomasti

maassa oleskelevien palauttamista koskevis-saasioissa.

Julistuksessa todetaan, että neuvosto päättää yhteispäätösmenettelyn soveltamisesta ulkorajoilla tehtäviä henkilötarkastuksia koskevien säännösten osalta sen jälkeen, kun on päästy sopimukseen niiden säädösten soveltamisalasta, jotka koskevat henkilöiden liik-kumista jäsenvaltioiden ulkorajojen yli. Kyse on ulkorajoja koskevien säädösten soveltami-sesta Gibraltarin ja Espanjan väliseen rajaan.

Lisäksi neuvosto ilmoittaa pyrkivänsä siihen, että yhteispäätösmenettelyä sovellettaisiin 1 päivästä toukokuuta 2004 alkaen tai mahdollisimman pian sen jälkeen muihinkin IV osastoon kuuluviin aloihin tai joihinkin niistä.

6. Julistus Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 100 artiklasta

Nizzan sopimuksella laajennetaan määrä-enemmistöpäätöksenteon käyttöalaa EY:n perustamissopimuksen 100 artiklassa. Konfe-renssi muistuttaa siitä, että 100 artiklassa tar-koitettujen ja 103 artiklassa määrätyn avus-tamiskiellon eli "no bail-out" -säännön kans-sa sopusoinnussa olevien taloudellista apua koskevien päätösten on oltava vuosien 2000–2006 rahoitusnäkyvien mukaisia ja erityises-ti talousarviota koskevasta kurinalaisuudesta ja talousarviomenettelyn parantamisesta Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission 6 päivänä toukokuuta 1999 tekemän toimie-linten välisen sopimuksen 11 kohdan sekä tu-levien toimielinten välisten sopimusten ja ra-hoituskäytön mukaisia.

7. Julistus Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 111 artiklasta

Sopimuksella muutetaan EY:n perustamis-sopimuksen 111 artiklan 4 kohtaa laajenta-malla artiklassa määräenemmistöpäätöksenteon käyttöalaa koskemaan päätöksiä yhteisön edustamisesta kansainvälisissä yhteyk-sissä talous- ja rahaliiton kannalta erityisen merkittävissä kysymyksissä.

Konferenssi pyrkii turvaamaan euroaluee-

seen kuuluvien jäsenvaltioiden asemaa korostamalla, että menettelyjen on oltava sellaisia, että kaikki euroalueeseen kuuluvat jäsenvaltiot voivat täysin osallistua kaikkiin vaiheisiin yhteisön valmistellessa kansainvälisissä yhteyksissä esitettävää kantaansa.

8. Julistus Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 137 artiklasta

Julistuksessa todetaan konferenssin olevan yhtä mieltä siitä, että kaikki 137 artiklan nojalla aiheutuvat menot katetaan yhteisön menokehysten otsakkeesta 3 eli yhteisön poliittikoja koskevista menoista.

9. Julistus Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 175 artiklasta

Julistus liittyy ympäristöasioita koskevaan EY:n perustamissopimuksen 175 artiklaan. Julistuksen mukaan päätetään huolehtia, että Euroopan unioni toimii vauhdittajana edistääkseen ympäristönsuojelua unionissa samoin kuin kansainvälisellä tasolla. Tähän tavoitteeseen pyrittäessä olisi hyödynnettävä kaikki perustamissopimuksen tarjoamat mahdollisuudet, joihin kuuluvat myös markkinasuuntautuneiden ja kestävä kehitystä edistävien kannustimien ja välineiden käyttö.

10. Julistus Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 181 a artiklasta

Julistus tarkentaa perustamissopimuksen uuden 181 a artiklan soveltamisalaa. Konferenssi vahvistaa, että kolmansien maiden maksutaseiden tasapainottamista varten annettava apu ei kuulu 181 a artiklan soveltamisalaan. Tämä ei kuitenkaan rajoita EY:n perustamissopimuksen muiden määräysten soveltamista.

11. Julistus Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 191 artiklasta

Julistus liittyy Euroopan tason poliittisia puolueita koskevaan EY:n perustamissopimuksen 191 artiklaan. Konferenssi muistuttaa, että artiklan määräykset eivät merkitse toimivallan siirtoa Euroopan yhteisölle eivätkä vaikuta jäsenvaltioiden valtiosääntöjen asiaa koskevien säännösten soveltamiseen. Julistuksessa asetetaan lisäksi vaatimuksia tavalle, jolla Euroopan tasolla toimivia poliittisia puolueita rahoitetaan yhteisön varoilla. Siinä edellytetään, että Euroopan yhteisöjen talousarviosta Euroopan tasolla toimiville puolueille annettavaa rahoitusta ei saa suoraan eikä välillisesti käyttää poliittisten puolueiden rahoittamiseen kansallisella tasolla. Lisäksi edellytetään, että poliittisten puolueiden rahoitusta koskevia sääntöjä sovelletaan samoin perustein kaikkiin Euroopan parlamentissa edustettuina oleviin poliittisiin voimiin.

12. Julistus Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 225 artiklasta

Konferenssi kehottaa yhteisöjen tuomioistuinta ja komissiota laatimaan mahdollisimman pian kokonaiselvityksen toimivallan jakaantumisesta yhteisöjen tuomioistuimen ja yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen välillä, erityisesti suorien kanteiden osalta, ja tekemään asianmukaisia ehdotuksia, jotta toimivaltaiset tahot voisivat tarkastella niitä heti Nizzan sopimuksen tultua voimaan.

EY:n perustamissopimuksen 225 artiklassa määrätään yhteisön tuomioistuimen ja yhteisön ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toimivallanjaosta ja vahvistetaan yhteisön ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toimivaltaa. Toimivallanjaosta on tarkempia määräyksiä myös yhteisöjen tuomioistuimen perussäännössä.

13. Julistus Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 225 artiklan 2 ja 3 kohdasta

Konferenssi katsoo, että EY:n perustamis-

sopimuksen 225 artiklan 2 ja 3 kohdassa tarkoitettua uudelleenkäsittelyä koskevan menettelyn keskeiset edellytykset olisi määriteltävä yhteisöjen tuomioistuimen perussäännössä. Erityisesti olisi täsmennettävä osapuolten asema yhteisöjen tuomioistuimen menettelyssä niin, että varmistetaan eri osapuolten oikeuksien suoja, uudelleen käsiteltävä koskevan menettelyn vaikutus yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen päätöksen täytäntöönpanokelpoisuuteen sekä yhteisöjen tuomioistuimen päätöksen vaikutus osapuolten väliseen riita-asiaan.

Artiklan 2 kohdassa on määräyksiä lainkäyttölautakuntien antamien päätösten muutoksenhausta yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa. Artiklan 3 kohdan nojalla yhteisöjen tuomioistuimen lisäksi myös yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voi ratkaista EY:n perustamissopimuksen 234 artiklan nojalla esitettyjä ennakkoratkaisupyynnöitä perussäännössä määrättyissä erityisasiassa. Kohdat sisältävät myös määräykset rajoitetusta uudelleen käsittelystä niissä asioissa, joissa ensimmäisen asteen tuomioistuin on ratkaissut lainkäyttölautakunnan päätöksestä tehdyn valituksen tai kansallisen tuomioistuimen ennakkoratkaisupyynnön. Menettely on poikkeuksellinen ja tulee kyseeseen silloin, jos asia voi vakavasti vahingoittaa yhteisöjen oikeuden yhtenäisyyttä ja johdonmukaisuutta.

14. Julistus Euroopan yhteisöjen perustamissopimuksen 225 artiklan 2 ja 3 kohdasta

Konferenssi katsoo, että neuvoston tulisi ottaa käyttöön sellainen menettely EY:n perustamissopimuksen 225 artiklan 2 ja 3 kohdan täytäntöönpanemiseksi tarvittavia perussäännön määräyksiä hyväksyessään, jolla varmistetaan, että näiden määräysten käytännön soveltamisesta tehdään arviointi kolmen vuoden kuluttua Nizzan sopimuksen voimaantulosta.

15. Julistus Euroopan yhteisöjen perustamissopimuksen 225 artiklan 3 kohdasta

Konferenssi katsoo, että yhteisöjen tuomioistuimen olisi päättäessään poikkeukselli-

sesti käsitellä uudelleen yhteisöjen ensimmäisen asteen tuomioistuimen ennakkoratkaisuasiassa antaman päätöksen tehtävä ratkaisunsa kiireellistä menettelyä noudattaen.

16. Julistus Euroopan yhteisöjen perustamissopimuksen 225 a artiklasta

Konferenssi pyytää yhteisöjen tuomioistuinta ja komissiota laatimaan mahdollisimman pian ehdotuksen päätökseksi, jolla perustetaan lainkäyttölautakunta, joka on toimivaltainen ratkaisemaan ensimmäisenä oikeusasteena yhteisöjen ja sen henkilöstön välisiä riita-asioita.

Uudessa EY:n perustamissopimuksen 225 a artiklassa määrätään lainkäyttölautakuntien perustamisesta.

17. Julistus Euroopan yhteisöjen perustamissopimuksen 229 a artiklasta

Konferenssi katsoo, ettei 229 a artikla rajoita sen lainkäyttömenettelyn valitsemista, joka voidaan perustaa käsittelemään teollisoikeudellista suojaa koskevia riitoja.

Artiklalla mahdollistetaan toimivallan antaminen yhteisöjen tuomioistuimelle sellaisten riitojen ratkaisemiseksi, jotka liittyvät yhteisöjen säädöksiin teollisoikeudellisesta suojasta.

18. Julistus tilintarkastustuomioistuimesta

Konferenssi kehottaa tilintarkastustuomioistuinta ja kansallisia tilintarkastuselimiä parantamaan yhteistyönsä puitteita ja edellytyksiä kukin riippumattomuutensa säilyttäen. Tätä tarkoitusta varten tilintarkastustuomioistuimen presidentti voi perustaa kansallisten tilintarkastuselinten puheenjohtajien kanssa yhteyskomitean.

19. Julistus Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännön 10.6 artiklasta

Konferenssi luottaa siihen, että perussäännön 10.6 artiklassa tarkoitettu suositus annetaan mahdollisimman pian.

Artikla sisältää määräyksen, jolla mahdol-

listetaan Euroopan keskuspankin neuvoston päätöksentekoa koskevien perussäännön 10.2 artiklan määräysten muuttaminen ilman HVK:ta. Määräyksiä voidaan muuttaa valtion- tai hallitusten päämiesten kokoonpanossa kokoontuvan neuvoston yksimielisellä päätöksellä joko EKP:n tai komission suosituksesta. Muutokset tulevat voimaan sen jälkeen, kun kaikki jäsenvaltiot ovat ne ratifioineet valtiosääntöjensä mukaisesti.

20. Julistus Euroopan unionin laajentumisesta

Julistus sisältää yhteisen kannan, jonka jäsenvaltiot esittävät liittymiskonferensseissa Euroopan parlamentin paikkojen jakautumisesta, äänten painottamisesta neuvostossa, talous- ja sosiaalikomitean ja alueiden komitean kokoonpanosta. Kanta on esitetty taulukoissa, jotka koskevat 27 jäsenvaltion unionia. Julistuksessa on otettu huomioon vain ne ehdokasvaltiot, joiden kanssa liittymisneuvottelut on tosiasiallisesti aloitettu. Sitovasti julistuksen tarkoittamista kysymyksistä päätetään liittymissopimuksissa.

Ensimmäinen taulukko koskee Euroopan parlamentin paikkajakoa, toinen äänten painottamista neuvostossa, kolmas talous- ja sosiaalikomitean paikkajakoa ja neljäs alueiden komitean paikkajakoa.

Julistuksessa esitetyt nykyisistä jäsenvaltioista Euroopan parlamenttiin valittavien edustajien määrä sekä äänimäärät neuvostossa ovat Nizzan sopimuksen laajentumista koskevan pöytäkirjan mukaiset. Niin ikään julistuksessa esitetty nykyisistä jäsenvaltioista valittavien talous- ja sosiaalikomitean ja alueiden komitean jäsenten määrä on Nizzan sopimuksella muutettavan EY:n perustamis-sopimuksen 258 ja 263 artiklan mukainen.

Julistuksen 2 taulukon yhteydessä toistetaan pöytäkirjan mukaisesti uusi erillinen vaatimus jäsenvaltioiden enemmistöstä neuvoston tehdessä päätöksensä komission ehdotuksesta sekä mahdollisuus pyytää tarkistusta siitä, että määräenemmistön muodostavat maat edustavat 62 prosenttia unionin väestöstä. Määräenemmistön edellytyksenä on 258 puoltavaa ääntä 27 jäsenmaan unionissa. Nizzan Eurooppa-neuvoston jäl-

keen tehdyn jäsenvaltioiden yhteisen Nizzan sopimuksen tiettyjä kohtia koskeneen tulkinnan mukaisesti äänikynnys tullaan kuitenkin liittymisten yhteydessä laskemaan määräenemmistöön tarvittavaa vähimmäismäärää ja määrävähemmistön muodostavaa äänimäärää laajentuneessa unionissa koskevan julistuksen (n:o 21) pohjalta.

21. Julistus määräenemmistöön tarvittavasta vähimmäismäärästä ja määrävähemmistön muodostavasta äänimäärästä laajentuneessa unionissa

Äänikynnys tullaan liittymisten yhteydessä laskemaan tämän julistuksen pohjalta. Mikäli kaikki Euroopan unionin laajentumista koskevassa julistuksessa mainitut hakijavaltiot eivät ole liittyneet unioniin silloin, kun uutta äänten painottamista aletaan noudattaa, ensimmäisen liittymisen yhteydessä määräenemmistöön tarvittava vähimmäismäärä tulee olemaan prosenttiosuudeltaan nykyistä, eli 71,26 prosenttia, pienempi. Tämän jälkeen vähimmäismäärä kasvaa liittymisten myötä vaiheittain 73,4 prosentin enimmäismäärään unionin jäsenmäärän ollessa pienempi kuin 27. Kun kaikki julistuksessa mainitut hakijavaltiot ovat liittyneet, päätösten estämiseen tarvittava määrävähemmistö kasvaa 27 jäsenvaltion unionissa 91 ääneen. Määräenemmistön vähimmäismäärä tulee siis olemaan 255 ääntä eli 73,91 prosenttia kokonaisäänimäärästä.

22. Julistus Eurooppa-neuvoston kokouspaikasta

Vuodesta 2002 alkaen yksi Eurooppa-neuvoston kokous kunakin puheenjohtajakautena pidetään Brysselissä. Kun unionissa on 18 jäsentä, kaikki Eurooppa-neuvoston kokoukset pidetään Brysselissä.

Kokouspaikan siirto toteutetaan, jo tehdyt järjestelyt huomioon ottaen, vuoden 2002 aikana. Vuoden 2002 ensimmäisen puoliskon aikana kaikki Eurooppa-neuvoston kokoukset järjestetään vielä puheenjohtajavaltiossa.

23. Julistus unionin tulevaisuudesta

Konferenssin hyväksymässä julistuksessa todetaan konferenssin lopputulos ja kehoitetaan jäsenvaltioita ratifioimaan Nizzan sopimus viipymättä. Konferenssi on yhtä mieltä siitä, että jäsenvaltioiden hallitusten edustajien konferenssin lopputulos tasoittaa tietä Euroopan unionin laajentumiselle, ja korostaa, että Nizzan sopimuksen ratifioinnin myötä Euroopan unioni on saattanut päätökseen uusien jäsenvaltioiden liittymisen edellyttämät toimieliimiä koskevat muutokset.

Konferenssi hahmottelee Euroopan unionin tulevaisuudesta käytävää perusteellista ja laaja-alaista keskustelua sekä vuonna 2004 koolle kutsuttavan uuden jäsenvaltioiden hallitusten edustajien konferenssin koollekutsumista. Konferenssissa käsitellään käydyssä keskustelussa ja konferenssin valmistelussa esillä olleita asioita muutosten tekemiseksi perussopimuksiin.

Konferenssi toivoo, että vuonna 2001 puheenjohtajavaltiot Ruotsi ja Belgia edistävät yhteistyössä komission ja yhdessä Euroopan parlamentin kanssa laaja-alaista keskustelua kaikkien asianosaisten eli kansallisten kansanedustuslaitosten ja kaikkien julkista mielipidettä edustavien tahojen, poliittisten piirien, talouselämän ja yliopisto- ja tiedemaailman sekä kansalaisyhteiskunnan edustajien kanssa. Siitä, kuinka ehdokasvaltiot liitetään mukaan tähän prosessiin, päätetään myöhemmin.

Konferenssi esittää, että Göteborgissa kesäkuussa 2001 kokoontuvan Eurooppa-neuvoston saatua selvityksen asiasta, Eurooppa-neuvosto antaisi Laekenissa Brysselissä joulukuussa 2001 pidettävässä kokouksessaan julistuksen, joka sisältäisi prosessin jatkon kannalta tarpeellisia aloitteita.

Konferenssi hahmottelee julistuksessa käsiteltäviä asioita. Vaikka luettelo on hyvin laaja, se ei kuitenkaan ole tyhjentävä:

— kuinka Euroopan unionin ja jäsenvaltioiden välinen toimivallan jako voidaan tarkentaa toissijaisuusperiaatteen mukaisesti ja kuinka sen noudattamista voidaan valvoa;

— Nizzassa julistetun Euroopan unionin perusoikeuskirjan aseman määrittely Kölnin Eurooppa-neuvoston päätelmien mukaisesti;

— perussopimusten yksinkertaistaminen niiden selkeyttämiseksi ja niiden tekemiseksi helpommin ymmärrettäviksi muuttamatta niiden sisältöä;

— kansallisten kansanedustuslaitosten asema eurooppalaisissa rakenteissa.

Nämä tarkasteltavat aiheet esittämällä konferenssi tähdentää, että unionin ja sen toimielinten demokraattista legitimiyyttä ja avoimuutta parannetaan ja seurataan jatkuvasti, jotta toimieliimet tuotaisiin lähemmäksi jäsenvaltioiden kansalaisia.

Konferenssi korostaa vielä, että vuoden 2004 jäsenvaltioiden hallitusten edustajien konferenssi ei muodosta millään tavoin estettä laajentumiselle tai ole edellytyksenä sille. Lisäksi ne ehdokasvaltiot, jotka ovat saattaneet liittymisneuvottelunsa unionin kanssa päätökseen, kutsutaan osallistumaan konferenssiin. Ne ehdokasvaltiot, jotka eivät ole saattaneet liittymisneuvottelujaan päätökseen, kutsutaan konferenssiin tarkkailijoina.

24. Julistus EHTY:n perustamissopimuksen voimassaolon päättymisen taloudellisista seurauksista ja hiili- ja terästudkimusrahastosta tehdyn pöytäkirjan 2 artiklasta

Konferenssi kehottaa neuvostoa huolehtimaan EHTY:n perustamissopimuksen voimassaolon päättymisen taloudellisista seurauksista ja hiili- ja terästudkimusrahastosta tehdyn pöytäkirjan 2 artiklan mukaisesti siitä, että EHTY:n tilastojärjestelmä säilytetään EHTY:n perustamissopimuksen päättymisen jälkeen 31 päivään joulukuuta 2002 asti, sekä pyytämään komissiota tekemään asiasta asianmukaiset suositukset.

Julistuksella pyritään huolehtimaan siitä, ettei EHTY:n tilastojärjestelmän mukainen tilastointi katkea kesken vuotta 2002, kun EHTY-sopimus päättyy 23 päivänä heinäkuuta 2002.

*Konferenssin huomioonottamat julistukset**1. Luxemburgin julistus*

Luxemburg sitoutuu julistuksessaan olemaan vaatimatta sisämarkkinoilla toimivan yhdenmukaistamisviraston valituslautakuntien siirtämistä Alicantesta Luxemburgiin. Valituslautakunnat pysyvät Alicantessa myös siinä tapauksessa, että niistä tulee EY:n perustamissopimuksen 220 artiklan mukaisia lainkäyttölautakuntia. Julistuksen mukaan tämä ei kuitenkaan rajoita 8 päivänä huhtikuuta 1965 tehtyä päätöstä ja siinä olevia tulevia toimielinten, elinten ja laitosten sijaintia koskevia määräyksiä ja mahdollisia vaihtoehtoja.

2. Kreikan, Espanjan ja Portugalin julistus Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 161 artiklasta

Kreikan, Espanjan ja Portugalin julistuksessa todetaan, että näiden valtioiden suostumus määränemistöpäätöksentekoon siirtymiseen EY:n perustamissopimuksen 161 artiklassa tarkoitetuissa kysymyksissä on annettu sillä edellytyksellä, että vuoden 2007 alusta sovellettavien rahoitusnäkymien kesto on sama kuin nykyisin.

3. Tanskan, Saksan, Alankomaiden ja Itävallan julistus Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 161 artiklasta

Tanska, Saksa, Alankomaat ja Itävalta toteavat puolestaan omassa EY:n perustamissopimuksen 161 artiklaa koskevassa julistuksessaan, ettei Kreikan, Espanjan ja Portugalin julistuksella voida rajoittaa komission toimintaa, erityisesti aloiteoikeutta.

2. Lakiehdotuksen perustelut

1 §. Pykälä sisältää tavanomaiset säännökset Nizzan sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta.

2 §. Pykälään sisältyy tavanomainen val-

tuutussäännös.

3 §. Lain voimaantulosta ehdotetaan säädettäväksi tasavallan presidentin asetuksella siten, että laki ja Nizzan sopimus tulisivat voimaan samanaikaisesti. Menettely on tavanomainen kansainvälisiä sopimuksia voimaan saatettaessa.

3. Voimaantulo

Nizzan sopimus tulee voimaan toisen kuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun kaikki allekirjoittajavaltiot ovat tallettaneet ratifioimiskirjansa. Esitykseen liittyvä laki ehdotetaan tulevaksi voimaan tasavallan presidentin asetuksella säädettävänä ajankohdantana samanaikaisesti Nizzan sopimuksen kanssa.

Kansainvälisen sopimuksen voimaantulosta Ahvenanmaan maakunnassa säädetään Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 59 §:ssä. Pykälän 2 momentissa säädetään, että jos kansainvälinen sopimus sisältää määräyksen Ahvenanmaan itsehallintolain mukaan maakunnan toimivaltaan kuuluvassa asiassa, maakuntapäivien on, jotta määräys tulisi voimaan maakunnassa, hyväksyttävä säädös, jolla määräys saatetaan voimaan.

Nizzan sopimuksessa käsitellään asiaryhmiä, joihin liittyen Ahvenanmaan maakunnalla on Ahvenanmaan itsehallintolain mukaan toimivaltaa. Näitä ovat ympäristöpolitiikka, sosiaalipolitiikka sekä alue- ja rakennepolitiikka. Nizzan sopimuksella muutetaan EY:n perustamissopimuksen 144, 175 ja 263 artiklan määräyksiä.

EY:n perustamissopimuksen uusi 144 artikla koskee uutta neuvoo-antavaa sosiaalisen suojelun komiteaa ja sen tehtäviä. Itsehallintolain 18 §:n 13 kohdan mukaan sosiaalihuolto kuuluu maakunnan toimivaltaan. Komitea on luonteeltaan neuvoo-antava ja sen tehtävänä on seurata sosiaalialan tilannetta sekä sosiaalisen suojelun politiikkojen kehittymistä jäsenvaltioissa ja yhteisössä. Lisäksi komitean tulee edistää tietojen, kokemusten ja hyvien toimintatapojen vaihtoa jäsenvaltioiden kesken ja komission kanssa sekä laatia selvityksiä, antaa lausuntoja tai suorittaa muita toimivaltaansa kuuluvia tehtäviä joko neuvoston tai komission pyynnöstä tai omasta aloitteestaan, sanotun kuitenkin rajoittamat-

ta EY:n perustamissopimuksen 207 artiklan soveltamista.

EY:n perustamissopimuksen 175 artiklan 2 kohtaan tehtävät muutokset liittyvät päätöksentekomenettelyihin ympäristöpolitiikassa. Itsehallintolain 18 §:n 10 kohdan mukaan luonnon- ja ympäristönsuojelu kuuluu maakunnan toimivaltaan. Koska 175 artiklan muutos koskee vain päätöksentekomenettelyä, sen voimaantulo ei hallituksen käsityksen mukaan edellytä maakunnan hyväksymistä.

Nizzan sopimuksella täsmennetään EY:n perustamissopimuksen 263 artiklan määräystä alueiden komiteaan jäseniksi nimettäville asetettavista vaatimuksista. Itsehallintolain 59 c §:n mukaan yhdeksi Suomen edustajista alueiden komiteassa on ehdotettava maakuntahallituksen nimeämää ehdokasta. Muutos sivuaa Ahvenanmaan toimivaltaa itsehallintolain 59 c §:n kannalta merkityksellisellä tavalla.

Edellä esitetyn johdosta esitykseen sisältyvän lain voimaantulemiselle Ahvenanmaan maakunnassa olisi hallituksen käsityksen mukaan tässä tilanteessa pyydettävä Ahvenanmaan maakuntapäivien suostumus. Jos maakunta hyväksyy voimaansaattamislain, on tästä otettava asianmukainen maininta siihen tasavallan presidentin asetukseen, jolla säädetään voimaansaattamislain voimaantulosta.

4. Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus

Perustuslain 94 §:n 1 momentin mukaan eduskunta hyväksyy muun muassa sellaiset valtiosopimukset ja muut kansainväliset velvoitteet, jotka sisältävät lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä. Eduskunnan perustuslakivaliokunnan mukaan tämä perustuslaissa tarkoitettu eduskunnan hyväksymistoimivalta kattaa kaikki aineelliselta luonteeltaan lain alaan kuuluvat kansainvälisen velvoitteen määräykset. Valtiosopimuksen tai muun kansainvälisen velvoitteen määräys on perustuslakivaliokunnan kannan mukaan luettava lainsäädännön alaan, 1) jos määräys koskee jonkin perustuslaissa turvattun perusoikeuden käyttämistä tai rajoittamista, 2) jos määräys

muutoin koskee yksilön oikeuksien tai velvollisuuksien perusteita, 3) jos määräyksen tarkoittamasta asiasta on perustuslain mukaan säädettävä lailla taikka 4) jos määräyksen tarkoittamasta asiasta on voimassa lain säännöksiä tai 5) siitä on Suomessa vallitsevan käsityksen mukaan säädettävä lailla. Perustuslakivaliokunnan mukaan kansainvälisen velvoitteen määräys kuuluu näiden perusteiden mukaan lainsäädännön alaan siitä riippumatta, onko määräys ristiriidassa vai sopuinnussa Suomessa lailla annetun säännöksen kanssa (PeVL 11/2000 vp, PeVL 12/2000 vp ja PeVL 45/2000 vp).

Sopimuksessa muutetaan useita määräyksiä, joiden voidaan katsoa kuuluvan lainsäädännön alaan. Näitä ovat EY:n perustamissopimuksessa 18 artikla (ihmisten vapaa liikkuminen; asiallisen soveltamisalan rajaus), 67 artikla (maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikka sekä muu henkilöiden vapaaseen liikkuvuuteen liittyvä politiikka; asiallisen soveltamisalan rajaus), 123 artiklan 4 kohta (euron käyttöönoton edellyttämät toimenpiteet), 137 artikla (sosiaalipolitiikka), 157 artiklan 3 kohta (teollisuuspolitiikka; asiallinen soveltamisalan rajaus), 190 artiklan 5 kohta (Euroopan parlamentin jäsenten ohjesäännön hyväksyminen), 210 artikla (Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen tuomareiden virkasuhteen ehdot), 220-225, 225 a ja 290 artikla sekä Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen ja Euroopan hiili- ja teräsyhteisön perustamissopimuksen vastaavat määräykset (lainkäyttölautakunnat, yhteisön tuomioistuimen kokoonpano, julkisasiamiehet, toimikaudet ja nimitykset, ensimmäisen oikeusasteen tuomarit), 263 artikla (alueiden komitean jäsenyyden vaatimukset), Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen 165 artikla (asetusten julkaiseminen) sekä unionisopimuksen 7 artikla (toimenpiteet jäsenvaltion rikkoessa vapauden, kansanvallan, ihmisoikeuksien ja perusvapauksien periaatteita), 29 ja 31 artikla (Eurojust-yhteistyö), 46 artikla (Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen toimivalta unionisopimuksen osalta), Euroopan yhteisöjen erioikeuksista ja vapauksista tehdyn pöytäkirjan 21 artikla sekä pöytäkirja yhteisöjen tuomioistuimen perussäännöstä.

Sopimuksentekovallan kannalta merkityk-

sellisiä lainsäädännön alaan kuuluvia muutoksia tehdään EY:n perustamissopimuksen 133 artiklaan (palveluiden ja henkisen omaisuuden kaupallisten kysymysten sisällyttäminen yhteisen kauppapolitiikan ja yksinomaisten sopimustoimivallan alaan) ja 181 a artiklaan (taloudellista, teknistä ja rahoitusyhteistyötä koskevat toimet).

Budjettivallan kannalta merkitystä voi olla uusilla määräyksillä EY:n perustamissopimuksen 100 artiklassa (tietyin ehdoin myönnettävä taloudellinen apu sellaiselle jäsenvaltiolle, jolle poikkeukselliset tapahtumat, joihin se ei voi vaikuttaa, ovat aiheuttaneet vaikeuksia tai vakavasti uhkaavat aiheuttaa suuria vaikeuksia), 159 ja 161 artiklassa (rakennerahastojen ulkopuoliset toimet sekä rakenne- ja koheesiorahastoja koskevat oikeusperustat), 181 a artiklassa (taloudellinen, tekninen ja rahoitusyhteistyö kolmansien maiden kanssa) sekä 279 artiklassa (varainhoitoasetukset ja varainhoidon valvoja, tulojen ja menojen hyväksyjä ja tilinpitäjiä koskevien sääntöjen ja heidän vastuunsa määrittely). Sopimuksesta ei kuitenkaan seuraa välittömiä vaikutuksia eduskunnan budjettivaltaan. Tästä syystä sopimukselle ei voida katsoa tarvittavan eduskunnan hyväksymistä budjettivaiikutustensa vuoksi.

Esityksestä ilmenee, ettei Nizzan sopimus välittömästi edellytä tarvetta muuttaa Suomen lainsäädäntöä, koska siinä ei ole määräyksiä, jotka olisivat ristiriidassa voimassa olevan kansallisen lain säännöksen kanssa. Sopimuksessa on kuitenkin määräyksiä, joista perustuslain perusoikeussäännöksen tai perustuslain jonkin muun nimenomaisen säännöksen perusteella olisi säädettävä lailla ja jotka koskevat lain tasolla toteutettavaa yksilön oikeusasemaan vaikuttavaa sääntelyä. Näistä syistä se kuuluu lainsäädännön alaan.

Nizzan sopimuksella muutetaan myös olennaisella tavalla unionin perustana olevia sopimuksia, jonka vuoksi se on merkitykseltään huomattava valtiosopimus. Perustuslain 94 §:n 1 momentin nojalla Nizzan sopimuksen hyväksyminen edellyttää eduskunnan suostumusta.

5. Säättämisjärjestys

Yleistä

Laki Suomen liittymisestä Euroopan unioniin tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä (1540/1994) sekä laki Euroopan unionista tehdyn sopimuksen, Euroopan yhteisöjen perustamissopimusten ja niihin liittyvien tiettyjen asiakirjojen muuttamisesta tehdyn Amsterdamin sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä (505/1999) säädettiin valtiopäiväjärjestyksen 69 §:n 1 momentissa tarkoitettussa niin sanotussa supistetussa perustuslainsäätämisyjärjestyksessä. Siten voimaansaattamislait olivat luonteeltaan niin sanottuja poikkeuslakeja, koska niissä poikettiin perustuslain säännöksistä tai laajennettiin aiemmin tehtyjä poikkeuksia. Tällaisia perustuslainsäätämisyjärjestyksessä säädettyjä lakeja, jotka ovat valtiosääntöoikeudelliselta luonteeltaan poikkeuslakeja, voidaan muuttaa tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä, jos muuttava laki ei laajenna sitä poikkeusta, joka muutettavalla lailla tehtiin perustuslakiin. Tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä voidaan toteuttaa lisäksi sellaiset kokonaisuuden kannalta epäolennaiset lisäykset ja muutokset, jotka sinänsä merkitsevät perustuslakipoikkeuksen vähäistä laajentamista, jos perustuslakipoikkeuksena aikanaan säädetyin kokonaisuuden luonnetta ja asiallista merkitystä ei tällä tavoin muuteta toisenlaiseksi. Nämä periaatteet koskevat myös Suomea sitovaa kansainvälistä sopimusta muuttavaa lakiehdotusta (PeVL 21/1995 vp, PeVL 10/1998 vp ja HE 1/1998 vp).

Nizzan sopimuksen hyväksyminen ei merkitsisi liittymissopimuksella ja Amsterdamin sopimuksella tehtyjen perustuslakipoikkeusten laajentamista. Sopimuksessa ei ole muitakaan määräyksiä, joiden voisi katsoa olevan ristiriidassa perustuslain kanssa. Lakiehdotus Euroopan unionista tehdyn sopimuksen, Euroopan yhteisöjen perustamissopimusten ja niihin liittyvien tiettyjen asiakirjojen muuttamisesta tehdyn Nizzan sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta voidaan tämän vuoksi käsitellä perustuslain 95 §:n 2 momentin ensimmäisen virkkeen mukaisesti tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Unionisopimuksen 7 artiklan muutos

Perustuslakivaliokunnan lausunnossa (PeVL 26/2000 vp) valtioneuvoston selvityksestä valmistautumisesta vuoden 2000 hallitustenväliseen konferenssiin ja erityisesti unionisopimuksen ja EY:n perustamissopimuksen mukaisten sanktiomääräysten mahdollisesta täydentämisestä pidettiin unionisopimuksen 7 artiklan (ja vastaavasti EY:n perustamissopimuksen 309 artikla) täydentämistä Suomen valtiosäännön kannalta lähtökohtaisesti ongelmattomana. Valiokunnan mukaan tämä pätee erityisesti, jos sääntelyssä ilmaistaan todettava vaara samoin sanoin kuin varsinaisen sanktiomenettelyn edellytykset ("rikkoo vakavasti ja jatkuvasti") on 7 artiklassa ilmaistu. Tämän lisäksi noudatettavat menettelymuodot tulisi kirjata tarkasti ja toimenpiteiden kohteena olevan jäsenvaltion asema esimerkiksi kuulemismenettelyn ja monitorointijärjestelmän avulla asianmukaisesti turvaten.

Nizzan sopimuksella muutetun 7 artiklan 1 kohdan määräys vastaa pääosiltaan valiokunnan esittämiä huomioita: artiklassa todetaan vaara, asetetaan artiklan 1 kohdassa määrätyn menettelyn edellytykset samoin kuin sanktiomenettelyn edellytykset 7 artiklan 2 kohdassa, määrätään menettelyistä ja turvataan kohteena olevan jäsenvaltion asema, samoin kuin veloitetaan neuvostoa tarkistamaan, ovatko menettelyn perusteet edelleen olemassa.

Uuden 7 artiklan 1 kohdan mukaisen menettelyn edellytyksiä ei ole kuitenkaan asetettu samoin sanoin kuin varsinaisen sanktiomenettelyn edellytyksiä: 1 kohdassa ei edellytetä, että vaaran 6 artiklan 1 kohdassa mainittujen periaatteiden rikkomisesta tulisi olla jatkuva. Artiklan 1 kohdan mukaan riittää, että rikkomisen on vakavaa. Artiklan 1 kohdan rikkomuksen kestoja koskeva edellytys on siis lievempi kuin 7 artiklan 2 kohdassa. Yksikin rikkominen täyttää edellytyksen, kunhan se on vakava. Jäsenvaltioilla on siten mahdollisuus aloittaa neuvostossa keskustelut odottamatta 6 artiklan 1 kohdan periaatteita vaarantavan vakavan tilanteen toistumista tai vakiintumista jäsenvaltiossa. Toisaalta artiklan "vaaraa koskeva edellytys" on ankarampi kuin perustuslakivaliokunnan lausunnossa on todettu:

pelkkä vaara ei riitä, vaan edellytetään, että se on "selvä".

Amsterdamin sopimuksella hyväksytyjen sanktiomenettelyjen katsottiin edellyttävän supistettua perustuslainsäätämisyjärjestystä (PeVL 10/1998 vp) Uusi 7 artikla ei lopullisessa muodossa merkitse jäsenvaltioihin kohdistuvan varsinaisen sanktiomenettelyn muuttamista tai sen edellytysten väljentämistä Suomen perustuslain kannalta merkityksellisellä tavalla. Vaikka ennakoiva menettely ei olekaan varsinaisen sanktiomenettelyn nimenomainen edellytys, sen voi katsoa myös olevan omiaan täsmentämään varsinaisen sanktiomenettelyn verraten avoimia edellytyksiä. 7 artiklan 2 kohdan sanamuodon avoimuuteen kiinnitettiin huomiota Amsterdamin sopimusta voimaan saatettaessa (HE 245/1997 vp, s. 168).

Määräenemmistöpäätöksenteon laajentaminen

Esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa kuvataan niitä muutoksia, joita Nizzan sopimuksella tehdään päätöksentekomenettelyihin. Sääntämisyjärjestyksen kannalta on syytä kiinnittää huomio muutoksiin, joissa yksimielisyyttä edellyttävästä päätöksenteosta siirrytään määräenemmistöpäätöksentekoon. Joissakin näissä kysymyksissä siirrytään samalla myös yhteispäätösmenttelyyn.

Määräenemmistöpäätöksenteon laajentamisen valtiosääntöoikeudellista merkitystä käsiteltiin Amsterdamin sopimuksen hyväksymistä koskeneen hallituksen esityksen perusteluissa (HE 245/1997 vp). Amsterdamin sopimuksella osassa näistä artikloista muutettiin ainoastaan oikeusperustan määräämää päätöksentekomenettelyä. Joukoissa oli myös artikloja, joilla luotiin täsmällinen oikeusperusta säännösten antamiseen sellaisilla aloilla, joilla aikaisemmin oli turvaututtu muihin oikeusperustoihin, kuten EY:n perustamissopimuksen 308 artiklaan. Tuolloin katsottiin, että päätöksentekomenettelyjen muuttamisen voimaansaattaminen ei edellyttäisi niin sanotun supistetun perustuslainsäätämisyjärjestyksen käyttöä (HE 245/1997 vp s.170-171 ja PeVL 10/1998 vp).

Nizzan sopimuksen päätöksentekosääntöjä koskevat muutokset eivät muuta jäsenvaltioiden ja yhteisön välistä toimivallanjakoa, vaan lähinnä niitä menettelyjä, joiden mukaan yhteisössä tehdään päätöksiä. Muutokset eivät ole myöskään erityisen oleellisia, koska ne tarkoittavat ennestään jo käytetyn menettelyn soveltamisen laajentamista yhteisön asiallisen toimivallan alalla. Tietyissä tapauksissa määränemistöpäätöksenteon käyttöalaa laajennetaan, mutta eri tavoin rajoitettuna. Näin tehdään muun muassa EY:n perustamissopimuksen 13, 18, 67, 133, 137, 161 ja 190 artiklassa.

Nizzan sopimuksessa määrättyjen päätöksentekomenettelyjen muutosten ei voida katsoa merkitsevän sellaisia asiallisia muutoksia Suomen liittymissopimuksen yhteydessä hyväksytyyn ja voimaansaatettuun kokonaisu-järjestelyyn, joiden vuoksi muutosten voimaan saattaminen edellyttäisi niin sanotun supistetun perustuslainsäätämisyjärjestyksen käyttämistä.

Määränemistöpäätöksenteon laajentamisen yhteydessä on syytä käsitellä erikseen vielä unionisopimuksen 24 artiklan uusia määräyksiä. Unionisopimuksen muutettavan 24 artiklan mukaan artiklassa tarkoitettut sopimukset yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan alalla ja poliisiyhteistyötä ja oikeudellista yhteistyötä rikosasioissa koskevissa asioissa voidaan tehdä tietyissä tapauksissa määränemistöllä, kun ne voimassa olevan 24 artiklan mukaan edellyttävät aina yksimielisyyttä. Artiklan uuden 5 kohdan mukaan sopimus ei sido sellaista jäsenvaltiota, joka ilmoittaa neuvostossa, että sen on noudatettava valtiosääntönsä edellyttämiä menettelyjä. Määräystä on muutettu siten, että muut neuvoston jäsenet voivat tällaisessa tilanteessa sopia, että sopimusta sovelletaan kuitenkin väliaikaisesti. Voimassa olevan määräyksen mukaan muut neuvoston jäsenet voivat sopia, että sopimusta sovelletaan niihin väliaikaisesti.

Perustuslakivaliokunta katsoi Amsterdamin sopimuksen vastaavaa määräystä käsitellessään, että Suomen valtiosäännön kannalta ratkaisevaa on, että artikla uskoo sopimuskentekovaltaa valtiosäännön ulkopuolisille toimielimille liittymissopimukseen nähden uusilla aloilla. Perustuslakivaliokunta katsoi

määräyksen olevan sen vuoksi ristiriidassa silloisen hallitusmuodon 33 §:n kanssa ja vaativan asian käsittelemisen supistetussa perustuslainsäätämisyjärjestyksessä (PeVL 10/1998 vp).

Unionisopimuksen 24 artiklalla ei anneta valtiosäännön ulkopuolisille toimielimille sopimuskentekovaltaa uusilla aloilla. Vaikka päätöksentekomenettelyä muutetaan siten, että se mahdollistaa tietyissä tapauksissa päätöksen tekemisen määränemistöllä, 24 artikla sisältää edelleen erillisen ratifiointimahdollisuuden, eikä määräyksen voida siten katsoa laajentavan poikkeusta perustuslain 94 §:n mukaisesta kansainvälisten velvoitteiden hyväksymismenettelystä. Määräys ei edellytä supistetun perustuslainsäätämisyjärjestyksen käyttämistä.

Muut määräykset

Määräykset oikeus- ja sisäasioista ja tuomioistuimen toimivallasta (julkisasiamiehen asema, lainkäyttölautakunnat, teollisoikeuksia koskeva toimivalta) koskevat lainsäädäntöä, julkisen vallan ja tuomiovallan käyttöä. Niiden ei kuitenkaan voida katsoa merkitsevän poikkeusta perustuslain säännöksistä tai laajentavan Amsterdamin sopimuksessa sitä voimaan saatettaessa todettuja poikkeuksia perustuslain säännöksistä.

Oikeus- ja sisäasioiden määräykset koskevat Eurojust -yhteistyöyksikön tehtävien nimenomaista kirjaamista perussopimukseen. Unionisopimuksen 29 ja 31 artiklan muutettut määräykset ovat sidoksissa sopimuksen 32 artiklaan, jossa määrätään niistä edellytyksistä ja rajoituksista, joiden mukaisesti poliisiyhteistyön tai rikosasioissa harjoitettavan oikeudellisen yhteistyön alalla toimivaltaiset jäsenvaltion viranomaiset voivat toimia toisen jäsenvaltion alueella. Eurojust-yksikölle ei sinänsä siirretä julkista valtaa eikä se ole unionisopimuksen 32 artiklan tarkoittama viranomainen, vaan yhteistyömuoto. Määräyksillä ei näin ollen laajenneta unionisopimuksen 32 artiklaan perustuvaa muiden kuin Suomen viranomaisten toimivaltaa toimia ja käyttää julkista valtaa Suomen alueella.

EY:n perustamissopimuksen muutettavalla 133 artiklalla siirretään yhteisön yksinomaisen sopimuskentekotoimivallan piiriin palve-

luita ja henkisen omaisuuden kaupallisia kysymyksiä koskevat asiat sopimuksen mukaisin edellytyksin. Nizzan sopimuksella toteutetaan toimivallan siirto, joka olisi jo Amsterdamin sopimuksen 133 artiklan 5 kohdan määräysten nojalla ollut mahdollista ilman perussopimusten muutosta.

Yhteisön tuomioistuimiin ja tuomiovallan käyttöön liittyvillä määräyksillä järjestetään tuomioistuinten sisäistä työskentelyä, niiden välistä suhdetta sekä toimivaltasuhteita toimielinten välillä. Sopimukseen sisältyvillä määräyksillä ei tältä osin puututa unionin ja jäsenvaltioiden väliseen toimivaltasuhteeseen.

EY:n perustamissopimukseen liitettävällä uudella 229 a artiklalla mahdollistetaan teollisoikeuksia koskevia riitoja käsittelevän erikoistuomioistuimen perustaminen osaksi yhteisöjen tuomioistuinjärjestelmää. Tämä edellyttää kuitenkin neuvoston yksimielisen päätöksen lisäksi ratifiointimenettelyä. Erikoistuomioistuimen perustamisen aiheuttamien muutosten arviointia yhteisöjen tuomioistuinjärjestelmän kannalta ei ole vielä mahdollista tehdä Nizzan sopimuksen voimaansaattamisen yhteydessä.

Edellä esitetyillä perusteilla Euroopan unionista tehdyn sopimuksen, Euroopan yhteisöjen perustamissopimusten ja niihin liittyvien tiettyjen asiakirjojen muuttamisesta tehty Nizzan sopimus voidaan hyväksyä äänen enemmistöllä ja ehdotus sen lainsäädän-

nön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta voidaan hallituksen käsityksen mukaan käsitellä perustuslain 95 §:n 2 momentin ensimmäisen virkkeen mukaisesti tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä. Hallitus pitää kuitenkin tarpeellisena, että ehdotuksesta hankitaan eduskunnan perustuslakivaliokunnan lausunto.

Edellä olevan perusteella sekä perustuslain 94 §:n mukaisesti esitetään,

että Eduskunta hyväksyisi Nizzassa 26 päivänä helmikuuta 2001 Belgian kuningaskunnan, Tanskan kuningaskunnan, Saksan liittotasavallan, Helleenien tasavallan, Espanjan kuningaskunnan, Ranskan tasavallan, Irlannin, Italian tasavallan, Luxemburgin suurherttuakunnan, Alankomaiden kuningaskunnan, Itävallan tasavallan, Portugalin tasavallan, Suomen tasavallan, Ruotsin kuningaskunnan ja Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan välillä Euroopan unionista tehdyn sopimuksen, Euroopan yhteisöjen perustamissopimusten ja niihin liittyvien tiettyjen asiakirjojen muuttamisesta tehdyn Nizzan sopimuksen.

Koska sopimus sisältää määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan, annetaan samalla eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Lakiehdotus

Laki

Euroopan unionista tehdyn sopimuksen, Euroopan yhteisöjen perustamissopimusten ja niihin liittyvien tiettyjen asiakirjojen muuttamisesta tehdyn Nizzan sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Nizzassa 26 päivänä helmikuuta 2001 Belgian kuningaskunnan, Tanskan kuningaskunnan, Saksan liittotasavallan, Helleenien tasavallan, Espanjan kuningaskunnan, Ranskan tasavallan, Irlannin, Italian tasavallan, Luxemburgin suurherttuakunnan, Alankomaiden kuningaskunnan, Itävallan tasavallan, Portugalin tasavallan, Suomen tasavallan, Ruotsin kuningaskunnan ja Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan välillä Euroopan unionista tehdyn sopimuksen, Euroopan yhteisöjen perustamissopimusten ja niihin liittyvien tiettyjen

asiakirjojen muuttamisesta tehdyn Nizzan sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat lakina voimassa sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut.

2 §

Tarkempia säännöksiä tämän lain täytäntöönpanosta voidaan antaa tasavallan presidentin asetuksella.

3 §

Tämän lain voimaantulosta säädetään tasavallan presidentin asetuksella.

Helsingissä 14 päivänä kesäkuuta 2001

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Ulkoasiainministeri *Erkki Tuomioja*

NIZZAN SOPIMUS**Euroopan unionista tehdyn sopimuksen sekä Euroopan yhteisöjen perustamissopimusten ja niihin liittyvien tiettyjen asiakirjojen muuttamisesta**

HÄNEN MAJESTEETTINSA BELGIAN KUNINGAS,
HÄNEN MAJESTEETTINSA TANSKAN KUNINGATAR,
SAKSAN LIITTOTASAVALLAN PRESIDENTTI,
HELLEENIEN TASAVALLAN PRESIDENTTI,
HÄNEN MAJESTEETTINSA ESPANJAN KUNINGAS,
RANSKAN TASAVALLAN PRESIDENTTI,
IRLANNIN PRESIDENTTI,
ITALIAN TASAVALLAN PRESIDENTTI,
HÄNEN KUNINKAALLINEN KORKEUTENSA LUXEMBURGIN SUURHER-
TUA,
HÄNEN MAJESTEETTINSA ALANKOMAIDEN KUNINGATAR,
ITÄVALLAN TASAVALLAN LIITTOPRESIDENTTI,
PORTUGALIN TASAVALLAN PRESIDENTTI,
SUOMEN TASAVALLAN PRESIDENTTI,
HÄNEN MAJESTEETTINSA RUOTSIN KUNINGAS,
HÄNEN MAJESTEETTINSA ISON-BRITANNIAN JA POHJOIS-IRLANNIN YH-
DISTYNEEN KUNINGASKUNNAN KUNINGATAR, jotka

PALAUTTAVAT MIELEEN Manner-Euroopan jaon päättymisen historiallisen merkityksen,

HALUAVAT täydentää Amsterdamin sopimuksella aloitettua prosessia Euroopan unionin toimielinten valmistelemiseksi toimimaan laajentuneessa unionissa,

OVAT VAKAASTI PÄÄTTÄNEET edetä tältä pohjalta liittymisneuvotteluissa, jotta ne saataisiin menestyksellisesti päätökseen Euroopan unionista tehdystä sopimuksessa määrättyä menettelyä noudattaen,

OVAT SOPINEET seuraavista muutoksista Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen, Euroopan yhteisöjen perustamissopimukseen sekä tiettyihin niihin liittyviin asiakirjoihin,

ja ovat tätä varten nimittäneet täysivaltaisiksi edustajikseen:

HÄNEN MAJESTEETTINSA BELGIAN KUNINGAS:

varapääministeri ja ulkoasiainministeri
Louis MICHELIN

HÄNEN MAJESTEETTINSA TANSKAN KUNINGATAR:

ulkoasiainministeri
Mogens LYKKETOFTIN

SAKSAN LIITTOTASAVALLAN PRESIDENTTI:

ulkoasiainministeri ja liittokanslerin sijainen
Joseph FISCHERIN

HELLEENIEN TASAVALLAN PRESIDENTTI:

ulkoasiainministeri
Georgios PAPANDREOUN

HÄNEN MAJESTEETTINSA ESPANJAN KUNINGAS:

ulkoasiainministeri
Josep PIQUÉ I CAMPSIN

RANSKAN TASAVALLAN PRESIDENTTI:

ulkoasiainministeri
Hubert VÉDRINEN

IRLANNIN PRESIDENTTI:

ulkoasiainministeri
Brian COWENIN

ITALIAN TASAVALLAN PRESIDENTTI:

ulkoasiainministeri
Lamberto DININ

HÄNEN KUNINKAALLINEN KORKEUTENSA LUXEMBURGIN SUURHERT-
TUA:

varapääministeri, ulkoasiain- ja ulkomaankauppaministeri
Lydie POLFERIN

HÄNEN MAJESTEETTINSA ALANKOMAIDEN KUNINGATAR:

ulkoasiainministeri
Jozias Johannes VAN AARTSENIN

ITÄVALLAN TASAVALLAN LIITTOPRESIDENTTI:

ulkoasiainministeri
Benita FERRERO-WALDNERIN

PORTUGALIN TASAVALLAN PRESIDENTTI:

varapääministeri, ulkoasiainministeri
Jaime GAMAN

SUOMEN TASAVALLAN PRESIDENTTI:

ulkoasiainministeri
Erkki TUOMIOJAN

HÄNEN MAJESTEETTINSA RUOTSIN KUNINGAS:

ulkoasiainministeri
Anna LINDHIN

HÄNEN MAJESTEETTINSA ISON-BRITANNIAN JA POHJOIS-IRLANNIN YHDISTYNEEN KUNINGASKUNNAN KUNINGATAR:

ulko- ja kansainyhteisöasiain ministeri
Robin COOKIN

JOTKA vaihdettuaan oikeiksi ja asianmukaisiksi todetut valtakirjansa

OVAT SOPINEET seuraavaa:

ENSIMMÄINEN OSA

SISÄLTÖÄ KOSKEVAT MUUTOKSET

1 ARTIKLA

Muutetaan Euroopan unionista tehty sopimus tämän artiklan mukaisesti.

- 1) Korvataan 7 artikla seuraavasti:

"7 artikla

1. Neuvosto voi jäsenvaltioiden yhden

kolmasosan, Euroopan parlamentin tai komission perustellusta ehdotuksesta Euroopan parlamentin puoltavan lausunnon saatuaan todeta jäsentensä neljän viidesosan enemmistöllä, että on olemassa selvä vaara, että jokin jäsenvaltio rikkoo vakavasti 6 artiklan 1 kohdassa mainittuja periaatteita, ja antaa sille aiheellisia suosituksia. Ennen tämän toteamista neuvosto kuulee kyseistä jäsenvaltiota ja voi samaa menettelyä noudattaen pyytää riippumattomia henkilöitä esittämään kohtuullisessa ajassa selvityksen kyseisen jäsenvaltion tilanteesta.

Neuvosto tarkistaa säännöllisesti, ovatko

tällaiseen toteamiseen johtaneet perusteet edelleen olemassa.

2. Valtion- tai hallitusten päämiesten kokoonpanossa kokoontuva neuvosto voi yksimielisesti jäsenvaltioiden yhden kolmasosan ehdotuksesta tai komission ehdotuksesta ja saatuaan Euroopan parlamentin puoltavan lausunnon todeta, että jokin jäsenvaltio rikkoo vakavasti ja jatkuvasti 6 artiklan 1 kohdassa mainittuja periaatteita, kehoitettuaan ensin asianomaisen jäsenvaltion hallitusta esittämään huomautuksensa.

3. Jos rikkominen on 2 kohdan mukaisesti todettu, neuvosto voi määräenemmistöllä päättää pidättää väliaikaisesti tietyt tästä sopimuksesta johtuvat asianomaiselle jäsenvaltiolle kuuluvat oikeudet, mukaan lukien kyseisen jäsenvaltion hallituksen edustajan äänioikeuden neuvostossa. Tällöin neuvosto ottaa huomioon tällaisen oikeuksien pidättämisen mahdolliset vaikutukset luonnollisten henkilöiden ja oikeushenkilöiden oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

Jäsenvaltiolle tästä sopimuksesta johtuvat velvoitteet sitovat kuitenkin edelleen asianomaista valtiota.

4. Neuvosto voi määräenemmistöllä päättää myöhemmin muuttaa 3 kohdan nojalla toteutettua toimenpidettä tai peruuttaa sen, jos sen toteuttamiseen johtaneessa tilanteessa tapahtuu muutos.

5. Tätä artiklaa sovellettaessa neuvosto tekee ratkaisunsa ottamatta huomioon asianomaisen jäsenvaltion hallituksen edustajan ääntä. Henkilökohtaisesti tai edustettuina läsnä olevien jäsenten pidäytyminen äänestämästä ei estä 2 kohdassa tarkoitettujen päätösten tekemistä. Määräenemmistöllä tarkoitetaan yhtä suurta osuutta kyseisten neuvoston jäsenten painotetuista äänistä kuin se, josta määrätään Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 205 artiklan 2 kohdassa.

Tätä kohtaa sovelletaan myös, kun jäsenvaltion äänioikeus pidätetään väliaikaisesti 3 kohdan nojalla.

6. Sovellettaessa 1 ja 2 kohtaa Euroopan parlamentti tekee ratkaisunsa kahden kolmasosan enemmistöllä annetuista äänistä, jotka edustavat sen jäsenten enemmistöä."

2) Korvataan 17 artikla seuraavasti:

"17 artikla

1. Yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka käsittää kaikki Euroopan unionin turvallisuuteen liittyvät kysymykset, mukaan lukien asteittain määriteltävä yhteinen puolustuspolitiikka, joka saattaa johtaa yhteiseen puolustukseen, jos Eurooppa-neuvosto niin päättää. Tällöin se suosittelee, että kukin jäsenvaltio hyväksyy päätöksen valtiosääntönsä asettamien vaatimusten mukaisesti.

Tässä artiklassa tarkoitettu unionin politiikka ei vaikuta tiettyjen jäsenvaltioiden turvallisuus- ja puolustuspolitiikan erityisluonteeseen, siinä pidetään arvossa niitä velvoitteita, joita Pohjois-Atlantin sopimuksen perusteella on tietyillä jäsenvaltioilla, jotka katsovat yhteisen puolustuksensa toteutuvan Pohjois-Atlantin liitossa (Nato), ja se on sopusoinnussa tuossa yhteydessä määritettävän yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan kanssa.

Yhteisen puolustuspolitiikan asteittaista määrittelemistä tuetaan jäsenvaltioiden pitäessä sitä aiheellisena jäsenvaltioiden välisellä puolustusmateriaaleja koskevalla yhteistyöllä.

2. Tässä artiklassa tarkoitettuihin kysymyksiin kuuluvat humanitaariset ja pelastustehtävät, rauhanturvaaminen sekä taistelujoukkojen tehtävät kriisinhallinnassa, rauhaneläyttyminen mukaan lukien.

3. Tässä artiklassa tarkoitettujen puolustuksen alalla merkityksellisten päätösten tekeminen ei rajoita 1 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitettujen politiikkojen ja velvoitteiden soveltamista.

4. Tämän artiklan määräykset eivät estä kiinteämmän yhteistyön kehittämistä kahden

tai useamman jäsenvaltion välillä kahdensivälisessä Länsi-Euroopan unionin (WEU) tai Naton yhteydessä, ellei tällainen yhteistyö ole ristiriidassa tässä osastossa määrätyn yhteistyön kanssa tai estä sitä.

5. Tämän artiklan tavoitteiden edistämiseksi tämän artiklan määräyksiä tarkistetaan 48 artiklan mukaisesti."

3) Lisätään 23 artiklan 2 kohdan ensimmäiseen alakohtaan kolmas luetelmakohta seuraavasti:

"— nimittäessään erityisedustajan 18 artiklan 5 kohdan mukaisesti."

4) Korvataan 24 artikla seuraavasti:

"24 artikla

1. Kun on tehtävä sopimus yhden tai useamman valtion tai kansainvälisen järjestön kanssa tämän osaston soveltamisesta, neuvosto voi valtuuttaa puheenjohtajavaltion, tarvittaessa komission avustamana, aloittamaan sitä koskevat neuvottelut. Tällaiset sopimukset neuvosto tekee puheenjohtajavaltion suosituksesta.

2. Jos sopimus koskee asiaa, jota koskevien sisäisten päätösten tekeminen edellyttää yksimielisyyttä, neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti.

3. Jos sopimus aiotaan tehdä yhteisen toiminnan tai yhteisen kannan täytäntöönpanemiseksi, neuvosto tekee ratkaisunsa määränemmistöllä 23 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

4. Tämän artiklan määräyksiä sovelletaan myös VI osastossa määrättyihin asioihin. Jos sopimus koskee asiaa, jota koskevat sisäiset päätökset tai sisäiset toimenpiteet edellyttävät määränemmistöä, neuvosto tekee ratkaisunsa määränemmistöllä 34 artiklan 3 kohdan mukaisesti.

5. Sopimus ei sido jäsenvaltiota, jonka edustaja ilmoittaa neuvostossa, että kyseisen

jäsenvaltion on noudatettava valtiosääntönsä edellyttämiä menettelyjä; muut neuvoston jäsenet voivat sopia, että sopimusta sovelletaan kuitenkin väliaikaisesti.

6. Tässä artiklassa vahvistettujen edellytysten mukaisesti tehdyt sopimukset sitovat unionin toimielimiä."

5) Korvataan 25 artikla seuraavasti:

"25 artikla

Poliittisten ja turvallisuusasioiden komitea seuraa kansainvälistä tilannetta yhteiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan kuuluvilla aloilla sekä osallistuu politiikan määrittelemiseen antamalla neuvoston pyynnöstä tai omasta aloitteestaan lausuntoja neuvostolle, sanotun kuitenkaan rajoittamatta Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 207 artiklan soveltamista. Komitea seuraa myös sovitun politiikan toteuttamista, tämän kuitenkaan rajoittamatta puheenjohtajavaltion ja komission toimivaltaa.

Tätä osastoa sovellettaessa komitea huolehtii neuvoston johdolla kriisinhallintaoperaatioiden poliittisesta valvonnasta ja strategisesta johdosta.

Neuvosto voi kriisinhallintaoperaation toteuttamiseksi ja sen keston ajaksi, joista neuvosto päättää, valtuuttaa komitean tekemään asianmukaisia, operaation poliittista valvontaa ja strategista johtoa koskevia päätöksiä, tämän kuitenkaan rajoittamatta 47 artiklan soveltamista."

6) Lisätään artiklat seuraavasti:

"27 a artikla

1. Tässä osastossa tarkoitetuilla aloilla toteutettavan tiiviimmän yhteistyön tavoitteena on vaalia koko unionin arvoja ja toimia sen etujen mukaisesti vahvistamalla unionin asemaa yhtenäisenä voimana kansainvälisissä yhteyksissä. Tiiviimmässä yhteistyössä otetaan huomioon:

— yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiin

kan periaatteet, tavoitteet, yleiset suuntaviivat ja johdonmukaisuus sekä tämän politiikan alalla tehdyt päätökset,

- Euroopan yhteisön toimivalta, ja
- unionin kaikkien politiikkojen ja sen ulkoisen toiminnan yhdenmukaisuus.

2. Tämän artiklan mukaiseen tiiviimpään yhteistyöhön sovelletaan 11–27 sekä 27 b–28 artiklaa, jollei 27 c artiklassa tai 43–45 artiklassa toisin määrätä.

27 b artikla

Tämän osaston nojalla toteutettava tiiviimpi yhteistyö koskee yhteisen toiminnan tai yhteisen kannan täytäntöönpanoa. Tiiviimpi yhteistyö ei voi koskea asioita, joilla on sotilaallista merkitystä tai merkitystä puolustuksen alalla.

27 c artikla

Jäsenvaltiot, jotka aikovat perustaa 27 b artiklan mukaisen tiiviimmän yhteistyön, esittävät asiasta pyynnön neuvostolle.

Pyyntö toimitetaan komissiolle ja annetaan tiedoksi Euroopan parlamentille. Komissio antaa lausunnon erityisesti siitä, onko suunniteltu tiiviimpi yhteistyö yhdenmukainen unionin politiikkojen kanssa. Neuvosto myöntää oikeuden tiiviimmän yhteistyön toteuttamiseen 23 artiklan 2 kohdan toista ja kolmatta alakohtaa noudattaen ja 43–45 artiklan mukaisesti.

27 d artikla

Yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan korkeana edustajana toimiva neuvoston pääsihteeri huolehtii erityisesti siitä, että Euroopan parlamentti ja kaikki neuvoston jäsenet pidetään täysin selvillä yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan alalla toteutettavasta tiiviimmästä yhteistyöstä, sanotun kuitenkin rajoittamatta puheenjohtajavaltion ja komission toimivaltaa.

27 e artikla

Jäsenvaltio, joka haluaa osallistua 27 c artiklan mukaisesti perustettuun tiiviimpään yhteistyöhön, ilmoittaa aikomuksestaan neuvostolle ja antaa sen tiedoksi komissiolle. Komissio toimittaa neuvostolle lausunnon kolmen kuukauden kuluessa ilmoituksen vastaanottamisesta. Neuvosto päättää asiasta sekä tarpeellisina pitämistään erityisjärjestelyistä neljän kuukauden kuluessa ilmoituksen vastaanottamisesta. Päätös katsotaan tehdyksi, jollei neuvosto määräenemmistöllä tämän saman ajan kuluessa päättä sen lepäämään jättämisestä. Tällöin neuvosto perustelee päätöksensä ja asettaa määräajan uutta käsittelyä varten.

Tätä artiklaa sovellettaessa neuvosto tekee ratkaisunsa määräenemmistöllä. Määräenemmistöllä tarkoitetaan yhtä suurta osuutta kyseisten neuvoston jäsenten painotetuista äänistä ja yhtä suurta osuutta jäsenen määrästä kuin ne, joista määrätään 23 artiklan 2 kohdan kolmannessa alakohdassa."

7) Korvataan 29 artiklan toisen kohdan toinen luetelmakohta seuraavasti:

"– jäsenvaltioiden oikeusviranomaisten ja muiden toimivaltaisten viranomaisten välisellä tiiviimmällä yhteistyöllä 31 ja 32 artiklan määräysten mukaisesti, myös Euroopan oikeudellisen yhteistyön yksikön ('Eurojust') kautta;"

8) Korvataan 31 artikla seuraavasti:

"31 artikla

1. Oikeudellista yhteistyötä rikosasioissa koskevaa yhteistä toimintaa on:

a) jäsenvaltioiden toimivaltaisten ministeriöiden sekä oikeusviranomaisten tai vastaavien viranomaisten yhteistyön helpottaminen ja nopeuttaminen rikosasioiden käsittelyn ja tuomioiden täytäntöönpanon osalta, myös Eurojustin kautta silloin kun se on tarkoituksenmukaista;

b) rikoksen johdosta tapahtuvan luovuttamisen helpottaminen jäsenvaltioiden välillä;

c) tällaisen yhteistyön mahdollisesti edellyttämä, jäsenvaltioissa sovellettavien sääntöjen yhteensopivuuden varmistaminen;

d) jäsenvaltioiden välisten tuomioistuinten toimivaltaa koskevien ristiriitojen ehkäiseminen;

e) toimenpiteiden toteuttaminen asteittain järjestäytyneitä rikollisuutta, terrorismia ja laitonta huumausainekauppaa koskevia rikostunnusmerkistöjä ja seuraamuksia koskevien vähimmäissääntöjen vahvistamiseksi.

2. Neuvosto edistää Eurojustin kautta tapahtuvaa yhteistyötä:

a) mahdollistamalla Eurojustin osallistumisen jäsenvaltioiden kansallisten syyttäjäviranomaisten toiminnan yhteensovittamiseen;

b) tukemalla Eurojustia sen avustaessa vakavaan, erityisesti järjestäytyneeseen, rajat ylittävään rikollisuuteen liittyvien tapausten tutkinnassa, ottaen huomioon erityisesti Europolin tekemät analyysit;

c) helpottamalla Eurojustin ja Euroopan oikeudellisen verkoston välistä tiivistä yhteistyötä, jotta varsinkin oikeusapupyyntöjen ja rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevien pyyntöjen täyttäminen helpottuisi."

9) Korvataan 40 artikla 40, 40 a ja 40 b artiklalla seuraavasti:

"40 artikla

1. Tässä osastossa tarkoitetuilla aloilla toteutettavan tiiviimmän yhteistyön tavoitteena on mahdollistaa unionin kehittyminen nopeammin vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvaksi alueeksi niin, että otetaan huomioon Euroopan yhteisön toimivalta ja tässä osastossa määrätty tavoitteet.

2. Tämän artiklan mukaiseen tiiviimpään yhteistyöhön sovelletaan 29–39 artiklaa sekä 40 a, 40 b ja 41 artiklaa, jollei 40 a artiklassa tai 43–45 artiklassa toisin määrätä.

3. Euroopan yhteisön perustamissopimuksen määräyksiä yhteisön tuomioistuimen toimivallasta ja sen käyttämisestä sovelletaan 40 a ja 40 b artiklaan.

40 a artikla

1. Jäsenvaltiot, jotka aikovat perustaa 40 artiklan mukaisen tiiviimmän yhteistyön, esittävät asiasta pyynnön komissiolle, joka voi tehdä tästä ehdotuksen neuvostolle. Jos komissio ei tee ehdotusta, se ilmoittaa asianomaisille jäsenvaltioille perustelunsa. Nämä voivat silloin tehdä neuvostolle aloitteen saadakseen oikeuden kyseiseen tiiviimpään yhteistyöhön.

2. Neuvosto myöntää 1 kohdassa tarkoitetun oikeuden 43–45 artiklan mukaisesti määräenemmistöllä komission ehdotuksesta tai vähintään kahdeksan jäsenvaltion aloitteesta ja Euroopan parlamenttia kuultuaan. Neuvoston jäsenten äänet painotetaan Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 205 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

Neuvoston jäsen voi pyytää, että asia esitellään Eurooppa-neuvostossa. Kun asia on esitely Eurooppa-neuvostossa, neuvosto voi tehdä ratkaisunsa tämän kohdan ensimmäisen alakohdan mukaisesti.

40 b artikla

Jäsenvaltio, joka haluaa osallistua 40 a artiklan nojalla perustettuun tiiviimpään yhteistyöhön, ilmoittaa aikomuksestaan neuvostolle ja komissiolle, joka antaa neuvostolle kolmen kuukauden kuluessa ilmoituksen vastaanottamisesta lausunnon sekä mahdollisen suosituksen niistä erityisjärjestelyistä, joita se pitää tarpeellisina, jotta kyseinen jäsenvaltio voi osallistua kyseiseen yhteistyöhön. Neuvosto tekee asiasta päätöksen neljän kuukauden kuluessa ilmoituksen vastaanottamisesta.

Päätös katsotaan tehdyksi, jollei neuvosto määräenemmistöllä tämän saman ajan kuluessa pääätä sen lepäämään jättämisestä. Tällöin neuvosto perustelee päätöksensä ja asettaa määräajan uutta käsittelyä varten.

Tätä artiklaa sovellettaessa neuvosto tekee ratkaisunsa 44 artiklan 1 kohdassa määrättyllä tavalla."

10) (Ei koske suomenkielistä toisintoa.)

11) Korvataan 43 artikla seuraavasti:

"43 artikla

Jäsenvaltiot, jotka aikovat perustaa keskenään tiiviimmän yhteistyön, saavat käyttää tässä sopimuksessa ja Euroopan yhteisön perustamissopimuksessa määrättyjä toimielimiä, menettelyjä ja järjestelyjä, edellyttäen että:

a) yhteistyöllä pyritään edistämään unionin ja yhteisön tavoitteiden saavuttamista, suojelemaan ja palvelemaan niiden etuja sekä vahvistamaan niiden yhdentymiskehitystä;

b) yhteistyössä otetaan huomioon mainitut perussopimukset ja unionin yhteinen toimielinjärjestelmä;

c) yhteistyössä otetaan huomioon yhteisön säännöstö ja mainittujen perussopimusten muiden määräysten nojalla hyväksytyt toimet;

d) yhteistyö ei ylitä unionin tai yhteisön toimivaltaa eikä koske aloja, jotka kuuluvat yhteisön yksinomaiseen toimivaltaan;

e) yhteistyö ei vahingoita Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 14 artiklan 2 kohdassa määriteltyjä sisämarkkinoita eikä kyseisen sopimuksen XVII osaston mukaista taloudellista ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta;

f) yhteistyö ei luo esteitä tai aiheuta syrjintää jäsenvaltioiden välisessä kaupankäynnissä eikä saa aikaan kilpailun vääristymistä näiden välillä;

g) yhteistyö käsittää vähintään kahdeksan jäsenvaltiota;

h) yhteistyössä kunnioitetaan niiden jäsenvaltioiden toimivaltaa, oikeuksia ja velvoitteita, jotka eivät osallistu siihen;

i) yhteistyö ei vaikuta Schengenin säännöstön sisällyttämisestä osaksi Euroopan unionia tehdyn pöytäkirjan määräysten soveltamista;

j) yhteistyö on avoinna kaikille jäsenvaltioille 43 b artiklan mukaisesti."

12) Lisätään artiklat seuraavasti:

"43 a artikla

Tiiviimpää yhteistyötä voidaan toteuttaa vasta viimeisenä keinona neuvoston todettua, että yhteistyölle asetettuja tavoitteita ei voida saavuttaa kohtuullisessa ajassa soveltamalla perussopimusten asiaa koskevia määräyksiä.

43 b artikla

Tiiviimpi yhteistyö on sitä perustettaessa avoinna kaikille jäsenvaltioille. Siihen voi myös liittyä milloin tahansa tämän sopimuksen 27 e ja 40 b artiklan ja Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 11 a artiklan mukaisesti, edellyttäen että peruspäätöstä ja yhteistyön yhteydessä jo tehtyjä päätöksiä noudatetaan. Komissio ja tiiviimpään yhteistyöhön osallistuvat jäsenvaltiot pyrkivät saamaan mahdollisimman monta jäsenvaltiota mukaan yhteistyöhön."

13) Korvataan 44 artikla 44 ja 44 a artiklalla seuraavasti:

"44 artikla

1. Edellä 43 artiklassa tarkoitetun tiiviimmän yhteistyön toteuttamisen edellyttämät säädökset ja päätökset hyväksytään tämän sopimuksen ja Euroopan yhteisön perustamissopimuksen toimielimiä koskevien määräysten mukaisesti. Neuvoston kaikki jäsenet voivat osallistua keskusteluihin, mutta

vain tiiviimpään yhteistyöhön osallistuvien jäsenvaltioiden edustajat osallistuvat päätöksentekoon. Määräenemmistöllä tarkoitetaan yhtä suurta osuutta kyseisten neuvoston jäsenten painotetuista äänistä ja yhtä suurta osuutta kyseisten jäsenten määrästä kuin ne, joista määrätään Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 205 artiklan 2 kohdassa ja tämän sopimuksen 23 artiklan 2 kohdan toisessa ja kolmannessa alakohdassa 27 c artiklan mukaisen tiiviimmän yhteistyön osalta. Yksimielisyyteen vaaditaan ainoastaan kyseisten neuvoston jäsenten äänet.

Kyseiset säädökset ja päätökset eivät kuulu yhteisön säännöstöön.

2. Jäsenvaltiot soveltavat niitä koskevin osin säädöksiä ja päätöksiä, jotka on hyväksytty sen tiiviimmän yhteistyön toteuttamiseksi, johon ne osallistuvat. Tällaiset säädökset ja päätökset sitovat ainoastaan kyseiseen yhteistyöhön osallistuvia jäsenvaltioita, ja jos sellaisesta säädöksestä on kyse, niitä sovelletaan sellaisenaan vain näissä valtioissa. Tiiviimpään yhteistyöhön osallistumattomat jäsenvaltiot eivät estä kyseiseen yhteistyöhön osallistuvia valtioita toteuttamasta yhteistyötä.

44 a artikla

Tiiviimmän yhteistyön toteuttamisesta aiheutuvista muista kuin toimielinten hallintomenoista huolehtivat yhteistyöhön osallistuvat jäsenvaltiot, jolleivät kaikki neuvoston jäsenet Euroopan parlamenttia kuultuaan yksimielisesti toisin päätä."

14) Korvataan 45 artikla seuraavasti:

"45 artikla

Neuvosto ja komissio varmistavat, että tämän osaston nojalla toteutetut toimet ovat johdonmukaisia keskenään sekä unionin ja yhteisön politiikkoihin nähden, ja ne toimivat tätä varten yhteistyössä."

15) Korvataan 46 artikla seuraavasti:

"46 artikla

Euroopan yhteisön perustamissopimuksen, Euroopan hiili- ja teräsyhteisön perustamissopimuksen ja Euratomin perustamissopimuksen määräyksiä, jotka koskevat Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen toimivaltaa ja tämän toimivallan käyttämistä, sovelletaan ainoastaan tämän sopimuksen seuraaviin määräyksiin:

a) Euroopan talousyhteisön perustamissopimuksen muuttamisesta Euroopan yhteisön perustamiseksi, Euroopan hiili- ja teräsyhteisön perustamissopimuksen muuttamisesta sekä Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen muuttamisesta annetut määräykset;

b) VI osaston määräykset 35 artiklassa määrättyin edellytyksin;

c) VII osaston määräykset Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 11 ja 11 a artiklassa ja tämän sopimuksen 40 artiklassa määrättyin edellytyksin;

d) 6 artiklan 2 kohta toimielinten toiminnan osalta edellyttäen, että yhteisöjen tuomioistuimella on tuomiovalta Euroopan yhteisöjen perustamissopimusten ja tämän sopimuksen mukaisesti;

e) 7 artiklassa olevat, yksinomaan menettelyä koskevat säännöt, joita koskevissa asioissa yhteisöjen tuomioistuin tekee ratkaisunsa asianomaisen jäsenvaltion pyynnöstä kuukauden kuluessa kyseisen artiklan mukaisesta neuvoston toteamuksesta;

f) 46–53 artikla."

2 ARTIKLA

Muutetaan Euroopan yhteisön perustamissopimus tämän artiklan mukaisesti.

1) Korvataan 11 artikla 11 ja 11 a artiklalla seuraavasti:

"11 artikla

1. Jäsenvaltiot, jotka aikovat perustaa keskenään tiiviimmän yhteistyön jollakin tässä sopimuksessa tarkoitetulla alalla, esittävät asiasta pyynnön komissiolle, joka voi tehdä siitä ehdotuksen neuvostolle. Jos komissio ei tee ehdotusta, se ilmoittaa asianomaisille jäsenvaltioille perustelunsa.

2. Neuvosto myöntää Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 43–45 artiklan mukaisesti määränemistöllä komission ehdotuksesta ja Euroopan parlamenttia kuultuaan oikeuden toteuttaa 1 kohdassa tarkoitettua tiiviimpää yhteistyötä. Jos tiiviimpi yhteistyö koskee alaa, jolla sovelletaan tämän sopimuksen 251 artiklassa määrättyä menettelyä, edellytetään Euroopan parlamentin puoltavaa lausuntoa.

Neuvoston jäsen voi pyytää, että asia esitellään Eurooppa-neuvostolle. Kun asia on esitelty Eurooppa-neuvostossa, neuvosto voi tehdä ratkaisunsa tämän kohdan ensimmäisen alakohdan mukaisesti.

3. Tiiviimpien yhteistyötoimien toteuttamisen edellyttämiin säädöksiin ja päätöksiin sovelletaan kaikkia tämän sopimuksen asiaa koskevia määräyksiä, jollei tässä artiklassa tai Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 43–45 artiklassa toisin määrätä.

11 a artikla

Jäsenvaltio, joka haluaa osallistua 11 artiklan nojalla perustettuun tiiviimpään yhteistyöhön, ilmoittaa aikomuksestaan neuvostolle ja komissiolle, joka antaa neuvostolle lausunnon kolmen kuukauden kuluessa ilmoituksen vastaanottamisesta. Komissio päättää asiasta sekä tarpeellisina pitämistään erityisjärjestelyistä neljän kuukauden kuluessa ilmoituksen vastaanottamisesta."

2) Numeroidaan 13 artiklan nykyinen teksti 1 kohdaksi ja lisätään 2 kohta seuraavasti:

"2. Poiketen siitä, mitä 1 kohdassa määrätään, neuvosto noudattaa perustamissopimuksen 251 artiklassa määrättyä menettelyä

silloin kun se hyväksyy yhteisön edistämistoimenpiteitä, jotka eivät merkitse jäsenvaltioiden lakien tai asetusten yhdenmukaistamista, tukeakseen jäsenvaltioiden toimia, joilla pyritään myötävaikuttamaan 1 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden toteuttamiseen."

3) Korvataan 18 artikla seuraavasti:

"18 artikla

1. Jokaisella unionin kansalaisella on oikeus vapaasti liikkua ja oleskella jäsenvaltioiden alueella, jollei tässä sopimuksessa määrätystä tai sen soveltamisesta annetuissa säännöksissä säädetyistä rajoituksista ja ehdoista muuta johdu.

2. Jos jokin yhteisön toimi osoittautuu tarpeelliseksi tämän tavoitteen saavuttamiseksi eikä tässä sopimuksessa ole määrättyä tähän tarvittavista valtuuksista, neuvosto voi antaa säännöksiä 1 kohdassa tarkoitettujen oikeuksien käyttämisen helpottamiseksi. Neuvosto tekee ratkaisunsa 251 artiklassa määrättyä menettelyä noudattaen.

3. Mitä 2 kohdassa määrätään, ei koske passeja, henkilötodistuksia, oleskelulupia tai muita niihin rinnastettavia asiakirjoja koskevia määräyksiä eivätkä sosiaaliturvaa tai sosiaalista suojelua koskevia määräyksiä."

4) Lisätään 67 artiklaan kohta seuraavasti:

"5. Poiketen siitä, mitä 1 kohdassa määrätään, neuvosto hyväksyy 251 artiklassa määrättyä menettelyä noudattaen:

– 63 artiklan 1 kohdassa sekä 2 kohdan a alakohdassa tarkoitettujen toimenpiteiden edellyttäen, että neuvosto on antanut etukäteen tämän artiklan 1 kohdan mukaisesti yhteisön säädökset, joissa on määriteltävä näitä asioita koskevat yhteiset säännöt ja keskeiset periaatteet;

– 65 artiklassa tarkoitettujen toimenpiteiden lukuun ottamatta perheoikeutta koskevia kysymyksiä."

5) Korvataan 100 artikla seuraavasti:

"100 artikla

1. Neuvosto voi määränemmistöllä komission ehdotuksesta päättää taloudellisen tilanteen kannalta aiheellisista toimenpiteistä erityisesti, jos ilmenee suuria vaikeuksia tiettyjen tuotteiden saatavuudessa, sanotun kuitenkin rajoittamatta muiden tässä sopimuksessa määrättyjen menettelyjen soveltamista.

2. Jos luonnonkatastrofit tai poikkeukselliset tapahtumat, joihin jäsenvaltio ei voi vaikuttaa, ovat aiheuttaneet tuolle jäsenvaltiolle vaikeuksia tai vakavasti uhkaavat aiheuttaa sille suuria vaikeuksia, neuvosto voi määränemmistöllä komission ehdotuksesta tiettyin edellytyksin myöntää kyseiselle jäsenvaltiolle yhteisön taloudellista apua. Neuvoston puheenjohtaja antaa Euroopan parlamentille tiedon tehdystä päätöksestä."

6) Korvataan 111 artiklan 4 kohta seuraavasti:

"4. Jollei 1 kohdasta muuta johdu, neuvosto päättää määränemmistöllä komission ehdotuksesta ja EKP:a kuultuaan kannasta, joka yhteisöllä on kansainvälisellä tasolla talous- ja rahaliiton kannalta erityisen merkittävissä kysymyksissä, ja siitä, miten sitä edustetaan, noudattaen 99 ja 105 artiklassa määrättyä toimivallanjakoa."

7) Korvataan 123 artiklan 4 kohta seuraavasti:

"4. Kolmannen vaiheen alkamispäivänä neuvosto antaa niiden jäsenvaltioiden yksimielisyydellä, joita ei koske poikkeus, komission ehdotuksesta ja EKP:a kuultuaan, ne vaihtokurssit, joihin näiden jäsenvaltioiden valuutat peruuttamattomasti kiinnitetään, sekä sen peruuttamattomasti kiinnitetyn kurssin, jolla ecu korvaa nämä valuutat, ja ecusta tulee itsenäinen valuutta. Tällä toimenpiteellä ei sinänsä muuteta ecun ulkoista arvoa. Neuvosto toteuttaa kyseisten jäsenvaltioiden määränemmistöllä komission ehdotuksesta ja EKP:a kuultuaan muut toimenpiteet, jotka

ovat tarpeen otettaessa ecu nopeasti käyttöön näiden jäsenvaltioiden yhtenäisvaluuttana. Tällöin sovelletaan 122 artiklan 5 kohdan toista virkettä."

8) Korvataan 133 artikla seuraavasti:

"133 artikla

1. Yhteinen kauppapolitiikka perustuu yhtenäisiin periaatteisiin etenkin tullien muuttamisessa, tulli- ja kauppasopimusten tekemisessä, vapauttamista koskevien toimenpiteiden yhtenäistämässä, vientipolitiikassa sekä kauppaa suojaavissa toimenpiteissä, kuten polkumyynti- ja tukipalkkiotapauksissa toteutettavissa toimenpiteissä.

2. Komissio tekee neuvostolle ehdotuksia yhteisen kauppapolitiikan toteuttamiseksi.

3. Jos on neuvoteltava yhden tai useamman valtion taikka kansainvälisen järjestön kanssa tehtävistä sopimuksista, komissio antaa asiasta suosituksia neuvostolle, joka valtuuttaa komission aloittamaan tarpeelliset neuvottelut. Neuvoston ja komission tehtävänä on huolehtia, että neuvotellut sopimukset ovat yhteisön sisäisten politiikkojen ja sääntöjen mukaisia.

Komissio käy näitä neuvotteluja kuullen erityiskomiteaa, jonka neuvosto nimeää avustamaan komissiota tässä tehtävässä, sekä niiden direktiivien mukaisesti, joita neuvosto voi antaa komissiolle. Komissio antaa erityiskomitealle säännöllisesti tietoja neuvottelujen etenemisestä.

Sovelletaan 300 artiklan asiaa koskevia määräyksiä.

4. Käyttäessään sille tällä artiklalla annettua toimivaltaansa neuvosto tekee ratkaisunsa määränemmistöllä.

5. Tämän artiklan 1–4 kohtaa sovelletaan myös silloin, kun neuvotellaan tai tehdään sopimuksia palvelukaupan ja henkisen omaisuuden kauppaa koskevien näkökohtien aloilla, siltä osin kuin nämä sopimukset eivät kuulu mainittujen kohtien soveltamisalaan ja

rajoittamatta 6 kohdan soveltamista.

Poiketen siitä, mitä 4 kohdassa määrätään, neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti sopimuksen neuvottelemisesta ja tekemisestä jollain ensimmäisessä alakohdassa tarkoitulla alalla silloin, kun sopimus sisältää määräyksiä, joiden osalta sisäisten sääntöjen antaminen edellyttää yksimielisyyttä, tai kun sopimus koskee alaa, jolla yhteisö ei ole vielä käyttänyt tämän perustamissopimuksen mukaista toimivaltaansa antamalla sisäisiä sääntöjä.

Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti neuvoteltaessa ja tehtäessä horisontaalista sopimusta, jos sopimus koskee myös edellistä alakohtaa tai 6 kohdan toista alakohtaa.

Mitä tässä kohdassa määrätään, ei vaikuta jäsenvaltioiden oikeuteen pitää voimassa ja tehdä sopimuksia kolmansien maiden tai kansainvälisten järjestöjen kanssa, jos sopimukset ovat sopusoinnussa yhteisön oikeuden ja muiden asiaan liittyvien kansainvälisten sopimusten kanssa.

6. Neuvosto ei voi tehdä sopimusta, jos sen määräyksissä ylitetään yhteisön sisäinen toimivalta erityisesti siten, että niiden seurauksena olisi jäsenvaltioiden lakien ja asetusten yhdenmukaistaminen alalla, jolla tällainen yhdenmukaistaminen ei tämän sopimuksen mukaan ole mahdollista.

Poiketen siitä, mitä 5 kohdan ensimmäisessä alakohdassa määrätään, kulttuuri- ja audiovisuaalialojen palvelujen, koulutuspalvelujen sekä sosiaali- ja terveystieteiden palvelujen kauppa koskevat sopimukset kuuluvat tässä suhteessa yhteisön ja sen jäsenvaltioiden jaettuun toimivaltaan. Niitä koskevien neuvottelujen käyminen edellyttää siten 300 artiklan asiaa koskevien määräysten mukaisesti tehdyn yhteisön päätöksen lisäksi jäsenvaltioiden yhteistä sopimusta. Yhteisö ja jäsenvaltiot tekevät yhdessä näin neuvotellut sopimukset.

Liikenteen alan kansainvälisten sopimusten neuvottelemisessa ja tekemisessä noudatetaan edelleen V osaston ja 300 artiklan mää-

räyksiä.

7. Neuvosto voi yksimielisesti komission ehdotuksesta ja Euroopan parlamenttia kuultuaan laajentaa 1–4 kohdan soveltamisen koskemaan henkistä omaisuutta koskevia kansainvälisiä neuvotteluja ja sopimuksia, siltä osin kuin ne eivät kuulu 5 kohdan soveltamisalaan, sanotun kuitenkin rajoittamatta 6 kohdan ensimmäisen alakohdan soveltamista."

9) Korvataan 137 artikla seuraavasti:

"137 artikla

1. Edellä 136 artiklassa tarkoitettujen tavoitteiden toteuttamiseksi yhteisö tukee ja täydentää jäsenvaltioiden toimintaa seuraavilla aloilla:

- a) erityisesti työympäristön parantaminen työntekijöiden terveyden ja turvallisuuden suojelemiseksi;
- b) työehdot;
- c) työntekijöiden sosiaaliturva ja sosiaalinen suojeleminen;
- d) työntekijöiden suojeleminen työsopimuksen päättymisen yhteydessä;
- e) tiedottaminen työntekijöille ja työntekijöiden kuuleminen;
- f) työntekijöiden ja työnantajien edustaminen ja heidän etujensa kollektiivinen turvaaminen, mukaan lukien yhteistoiminta työpaikalla, jollei 5 kohdasta muuta johdu;
- g) sellaisten kolmansien maiden kansalaisten palvelussuhteen ehdot, jotka oleskelevat laillisesti yhteisön alueella;
- h) työmarkkinoilta syrjäytyneiden henkilöiden integroiminen, sanotun kuitenkin rajoittamatta 150 artiklan määräyksiä;
- i) miesten ja naisten välinen tasa-arvo asioissa, jotka koskevat heidän mahdollisuuksiaan työmarkkinoilla sekä heidän kohteluaan työssä;

teluaan työssä;

j) sosiaalisen syrjäytymisen torjuminen;

k) sosiaalisen suojelun järjestelmien nykyaikaistaminen, sanotun kuitenkaan rajoittamatta c alakohdan soveltamista.

2. Tätä varten neuvosto voi:

a) toteuttaa toimenpiteitä jäsenvaltioiden välisen yhteistyön edistämiseksi aloittein, joilla pyritään parantamaan tiedon saantia, kehittämään tiedon ja parhaiden käytäntöjen vaihtoa, edistämään innovatiivisia lähestymistapoja ja arvioimaan kokemuksia ja jotka eivät merkitse jäsenvaltioiden lakien ja asetusten yhdenmukaistamista;

b) antaa 1 kohdan a–i alakohdassa tarkoitetuilla aloilla direktiivein säännöksiä vähimmäisvaatimuksista, jotka pannaan täytäntöön asteittain ottaen huomioon kunkin jäsenvaltion edellytykset ja kussakin jäsenvaltiossa voimassa oleva tekninen sääntely. Näissä direktiiveissä vältetään säätämästä sellaisia hallinnollisia, taloudellisia tai oikeudellisia rasituksia, jotka vaikeuttaisivat pienten tai keskisuurten yritysten perustamista taikka niiden kehittämistä.

Neuvosto tekee ratkaisunsa 251 artiklassa määrättyä menettelyä noudattaen sekä talous- ja sosiaalikomiteaa ja alueiden komiteaa kuultuaan, lukuun ottamatta tämän artiklan 1 kohdan c, d, f ja g alakohdassa tarkoitettuja aloja, joilla neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti komission ehdotuksesta sekä Euroopan parlamenttia ja mainittuja komiteoita kuultuaan. Neuvosto voi yksimielisesti komission ehdotuksesta ja Euroopan parlamenttia kuultuaan päättää 251 artiklassa tarkoitettun menettelyn soveltamisesta tämän artiklan 1 kohdan d, f ja g alakohtiin.

3. Jäsenvaltio voi antaa 2 kohdan soveltamiseksi annettujen direktiivien täytäntöönpanon työmarkkinaosapuolten tehtäväksi niiden yhteisestä pyynnöstä.

Tällöin jäsenvaltio varmistaa, että viimeis-

tään sinä päivänä, jona direktiivit on saatettava osaksi kansallista lainsäädäntöä 249 artiklan mukaisesti, työmarkkinaosapuolet ovat toteuttaneet tarvittavat toimenpiteet sopimuksin, ja jäsenvaltio, jota asia koskee, on toteuttanut kaikki tarvittavat toimenpiteet, jotta se voi milloin tahansa varmistaa kyseisessä direktiivissä asetettujen tulosten saavuttamisen.

4. Tämän artiklan nojalla annetut säännökset:

- eivät rajoita jäsenvaltioille tunnustettua oikeutta määritellä sosiaaliturvajärjestelmiensä peruseriaatteet, eivätkä ne saa vaikuttaa olennaisesti näiden järjestelmien rahoituksen tasapainoon;

- eivät voi estää jäsenvaltiota pitämästä voimassa tai toteuttamasta tiukempia suojatoimenpiteitä, jos ne ovat sopusoinnussa tämän sopimuksen kanssa.

5. Tämän artiklan määräyksiä ei sovelleta palkkoihin, järjestäytymisoikeuteen, lakko-oikeuteen eikä oikeuteen määrätä työsu- lusta."

10) Korvataan 139 artiklan 2 kohdan viimeinen alakohta seuraavasti:

"Neuvosto tekee ratkaisunsa määräenemistöllä, paitsi silloin kun kyseisessä sopimuksessa on yksi tai useampi sellaista alaa koskeva määräys, jolla 137 artiklan 2 kohdan mukaan edellytetään yksimielisyyttä. Tällöin neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti."

11) Korvataan 144 artikla seuraavasti:

"144 artikla

Neuvosto perustaa Euroopan parlamenttia kuultuaan neuvoa-antavan sosiaalisen suojelun komitean edistämään yhteistyötä sosiaalisen suojelun alalla jäsenvaltioiden kesken ja komission kanssa. Komitean tehtävänä on:

- seurata sosiaalialan tilannetta sekä sosiaalisen suojelun politiikkojen kehittämistä jäsenvaltioissa ja yhteisössä;

– edistää tietojen, kokemusten ja hyvien toimintatapojen vaihtoa jäsenvaltioiden kesken ja komission kanssa;

– laatia selvityksiä, antaa lausuntoja tai suorittaa muita toimivaltaansa kuuluvia tehtäviä joko neuvoston tai komission pyynnöstä tai omasta aloitteestaan, sanotun kuitenkin rajoittamatta 207 artiklan soveltamista.

Tehtävänsä toteuttaessaan komitea on aiheellisella tavalla yhteydessä työmarkkinaosapuoliin.

Kukin jäsenvaltio ja komissio nimeävät komiteaan kaksi jäsentä."

12) Korvataan 157 artiklan 3 kohta seuraavasti:

"3. Yhteisö myötävaikuttaa 1 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden toteuttamiseen tämän sopimuksen muiden artiklojen nojalla harjoittamallaan politiikalla ja toiminnalla. Neuvosto voi 251 artiklassa määrättyä menettelyä noudattaen ja talous- ja sosiaalikomiteaa kuultuaan päättää erityistoimenpiteistä, joiden tarkoituksena on tukea jäsenvaltioissa 1 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden toteuttamiseksi toteutettuja toimia.

Tämän osaston määräykset eivät anna yhteisölle perusteita toteuttaa toimenpiteitä, jotka voivat johtaa kilpailun vääristymiseen tai jotka käsittävät verotusta tai palkattujen työntekijöiden oikeuksia ja etuja koskevia säännöksiä tai määräyksiä."

13) Korvataan 159 artiklan kolmas kohta seuraavasti:

"Jos rahastojen ulkopuoliset erityistoimet osoittautuvat tarpeellisiksi, neuvosto voi päättää niistä 251 artiklassa määrättyä menettelyä noudattaen sekä talous- ja sosiaalikomiteaa ja alueiden komiteaa kuultuaan, sanotun kuitenkin rajoittamatta yhteisön muussa politiikassa päätettyjen toimenpiteiden soveltamista."

14) Lisätään 161 artiklaan kolmas kohta seuraavasti:

"Neuvosto tekee 1 päivästä tammikuuta 2007 alkaen ratkaisunsa määränemmistöllä komission ehdotuksesta, saatuaan Euroopan parlamentin puoltavan lausunnon sekä talous- ja sosiaalikomiteaa ja alueiden komiteaa kuultuaan, jos 1 päivästä tammikuuta 2007 alkaen sovellettavat monivuotiset rahoituskäytöt ja niihin liittyvä toimielinten välinen sopimus on hyväksytty kyseiseen määrän aikaan mennessä. Jos näin ei ole, tässä kohdassa määrättyä menettelyä sovelletaan siitä ajankohdasta alkaen, jona ne hyväksytään."

15) Korvataan 175 artiklan 2 kohta seuraavasti:

"2. Poiketen 1 kohdassa määrätystä päätöksentekomenettelystä ja rajoittamatta 95 artiklan soveltamista, neuvosto yksimielisesti komission ehdotuksesta sekä Euroopan parlamenttia, talous- ja sosiaalikomiteaa ja alueiden komiteaa kuultuaan vahvistaa:

a) säännöksiä, jotka ovat etupäässä verotuksellisia;

b) toimenpiteet, jotka vaikuttavat:

– kaavoitukseen;

– vesivarojen määrän hallintaan tai jotka koskevat suoraan tai välillisesti vesivarojen saatavuutta;

– maankäyttöön jätehuoltoa lukuun ottamatta;

c) toimenpiteet, jotka vaikuttavat merkittävästi jäsenvaltion valintaan eri energianlähteiden välillä ja jäsenvaltion energiahuollon yleiseen rakenteeseen.

Neuvosto voi edellisessä alakohdassa määrättyin edellytyksin määrittellä ne tässä kohdassa tarkoitettut asiat, joissa päätökset on tehtävä määränemmistöllä."

16) Lisätään kolmanteen osaan osasto seuraavasti:

"XXI OSASTO

TALOUDELLINEN, TEKNINEN JA RAHOITUSYHTEISTYÖ KOLMANSIEN MAIDEN KANSSA

181 a artikla

1. Yhteisö tekee kolmansien maiden kanssa toimivaltaansa kuuluvaa taloudellista, teknistä ja rahoitusyhteistyötä, sanotun kuitenkaan rajoittamatta tämän perustamissopimuksen muiden määräysten ja varsinkaan XX osaston määräysten soveltamista. Tällä yhteistyöllä täydennetään jäsenvaltioiden toimia ja se on yhdenmukaista yhteisön kehitysyhteistyöpoliitikan kanssa.

Yhteisön tämän alan politiikalla edistetään kansanvallan ja oikeusvaltion kehittämisen ja lujittamisen yleisen tavoitteen sekä ihmisoikeuksien ja perusvapauksien kunnioittamisen tavoitteen saavuttamista.

2. Neuvosto vahvistaa määräenemmistöllä komission ehdotuksesta ja Euroopan parlamenttia kuultuaan 1 kohdan täytäntöönpanemiseksi tarvittavat toimenpiteet. Neuvosto päättää yksimielisesti 310 artiklassa tarkoitetuista assosiaatiosopimuksista sekä unionin jäsenehdokasvaltioiden kanssa tehtävistä sopimuksista.

3. Yhteisö ja jäsenvaltiot tekevät kukin toimivaltaansa kuuluvaa yhteistyötä kolmansien maiden ja toimivaltaisten kansainvälisten järjestöjen kanssa. Yhteisön yhteistyötä koskevista yksityiskohtaisista säännöistä voidaan sopia yhteisön ja asianomaisten kolmansien osapuolten välisin sopimuksin, joista neuvotellaan ja jotka tehdään 300 artiklan mukaisesti.

Ensimmäisen alakohdan määräykset eivät rajoita jäsenvaltioiden toimivaltaa neuvotella kansainvälisissä elimissä ja tehdä kansainvälisiä sopimuksia."

17) Korvataan 189 artiklan toinen kohta seuraavasti:

"Euroopan parlamentin jäsenmäärä saa olla enintään 732."

18) Korvataan 190 artiklan 5 kohta seuraavasti:

"5. Euroopan parlamentti vahvistaa saatuaan komission lausunnon ja neuvoston määräenemmistöllä antaman suostumuksen jäsentensä tehtäviä ja velvollisuuksia koskevat säännöt ja yleiset ehdot. Jäsenten tai entisten jäsenten verotusjärjestelmää koskevien sääntöjen tai ehtojen osalta edellytetään neuvostossa yksimielistä päätöstä."

19) Lisätään 191 artiklaan toinen kohta seuraavasti:

"Neuvosto vahvistaa 251 artiklassa määrättyä menettelyä noudattaen Euroopan tasolla toimivia poliittisia puolueita ja erityisesti niiden rahoitusta koskevat säännöt."

20) Korvataan 207 artiklan 2 kohta seuraavasti:

"2. Neuvostoa avustaa pääsihteeristö, jota johtaa yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan korkeana edustajana toimiva pääsihteeri, ja häntä avustaa varapääsihteeri, joka vastaa pääsihteeristön toiminnasta. Neuvosto nimittää pääsihteerin ja varapääsihteerin määräenemmistöllä.

Neuvosto päättää pääsihteeristön organisaatiosta."

21) Korvataan 210 artikla seuraavasti:

"210 artikla

Neuvosto vahvistaa määräenemmistöllä komission puheenjohtajan ja jäsenten, yhteisön tuomioistuimen presidentin, tuomareiden, julkisasiamiesten ja kirjaajan sekä yhteisön ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen jäsenten ja kirjaajan palkat, heille maksettavat korvaukset sekä heidän eläkkeensä. Se vahvistaa samalla enemmistöllä myös palkkaa vastaavat korvaukset."

22) Korvataan 214 artiklan 2 kohta seuraavasti:

"2. Valtion- ja hallitusten päämiesten kokoonpanossa kokoontuva neuvosto nimeää määräenemmistöllä henkilön, jonka se aikoo nimittää komission puheenjohtajaksi; Euroopan parlamentin on hyväksyttävä tämä nimeäminen.

Neuvosto hyväksyy määräenemmistöllä ja yhteisellä sopimuksella puheenjohtajaksi nimitetyksen kanssa kunkin jäsenvaltion ehdotusten mukaisesti laaditun luettelon muista henkilöistä, jotka se aikoo nimittää komission jäseniksi.

Euroopan parlamentissa äänestetään komission puheenjohtajaksi ja muiksi komission jäseniksi näin nimettyjen henkilöiden hyväksymisestä yhtenä kokoonpanona. Saatuaan Euroopan parlamentin hyväksymisen neuvosto nimittää puheenjohtajan ja muut komission jäsenet määräenemmistöllä."

23) Korvataan 215 artikla seuraavasti:

"215 artikla

Lukuun ottamatta kuolemantapauksia ja niitä tapauksia, joissa jäsenen tilalle nimitetään uusi jäsen tavallisessa järjestyksessä, komission jäsenen tehtävät päättyvät, kun hän eroaa tai hänet erotetaan.

Neuvosto nimittää määräenemmistöllä eronneen, erotetun tai kuolleen jäsenen tilalle uuden jäsenen jäljellä olevaksi toimikaudeksi. Neuvosto voi kuitenkin yksimielisesti päättää, että uutta jäsentä ei nimitetä.

Jos puheenjohtaja eroaa, erotetaan tai kuolee, hänen tilalleen nimitetään uusi puheenjohtaja jäljellä olevaksi toimikaudeksi. Uutta puheenjohtajaa nimitettäessä noudatetaan 214 artiklan 2 kohdassa määrättyä menettelyä.

Jollei komission jäsentä eroteta 216 artiklan mukaisesti, hän jatkaa tehtävässään, kunnes hänen tilalleen on nimitetty uusi jäsen tai

kunnes neuvosto päättää tämän artiklan toisen kohdan mukaisesti, ettei uutta jäsentä nimitetä."

24) Korvataan 217 artikla seuraavasti:

"217 artikla

1. Komission toiminnan poliittisesta ohjauksesta huolehtii sen puheenjohtaja, joka päättää komission sisäisestä organisaatiosta varmistaakseen, että sen toiminta on johdonmukaista, tehokasta ja kollegiaalista.

2. Puheenjohtaja ryhmittelee komissiolle kuuluvat tehtävät ja jakaa ne komission jäsenten kesken. Puheenjohtaja voi jakaa vastualueet uudelleen toimikauden aikana. Komission jäsenet hoitavat puheenjohtajan heille osoittamia tehtäviä tämän valvonnassa.

3. Puheenjohtaja nimittää kollegion hyväksynnän saatuaan komission jäsenten keskuudesta varapuheenjohtajia.

4. Komission jäsen esittää eronpyyntönsä, jos puheenjohtaja kollegion hyväksynnän saatuaan sitä häneltä pyytää."

25) Kumotaan 219 artiklan ensimmäinen kohta.

26) Korvataan 220 artikla seuraavasti:

"220 artikla

Yhteisön tuomioistuin ja yhteisön ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin varmistavat kumpikin toimivaltuuksiensa mukaisesti, että tätä sopimusta tulkittaessa ja sovellettaessa noudatetaan lakia.

Lisäksi yhteisön ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen yhteyteen voidaan asettaa 225 a artiklassa määrättyin edellytyksin lainkäyttölautakuntia, joilla on tässä sopimuksessa määrättyjä lainkäyttöä koskevia toimivaltuuksia tietyillä erityisaloilla."

27) Korvataan 221 artikla seuraavasti:

"221 artikla

Yhteisön tuomioistuimessa on yksi tuomari jäsenvaltiota kohden.

Yhteisön tuomioistuin kokoontuu jaostoissa tai suuressa jaostossa yhteisöjen tuomioistuimen perussäännössä tätä varten määrättyjen sääntöjen mukaisesti.

Yhteisön tuomioistuin voi kokoontua myös täysistunnossa, kun perussäännössä niin määrätään."

28) Korvataan 222 artikla seuraavasti:

"222 artikla

Yhteisön tuomioistuinta avustaa kahdeksan julkisasiamiestä. Yhteisön tuomioistuimen pyynnöstä neuvosto voi yksimielisesti lisätä julkisasiamiesten määrää.

Julkisasiamiesten tehtävänä on täysin puolueettomina ja riippumattomina esittää julkisessa istunnossa perustellut ratkaisuehdotukset asioissa, jotka yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön mukaan vaativat heidän myötävaikutustaan."

29) Korvataan 223 artikla seuraavasti:

"223 artikla

Yhteisön tuomioistuimen tuomarit ja julkisasiamiehet valitaan henkilöistä, joiden riippumattomuus on kiistaton ja jotka joko täyttävät kotimaassaan korkeimpien tuomarin virkojen kelpoisuusvaatimukset tai ovat tunnetusti päteviä lainoppineita, ja heidät nimitetään jäsenvaltioiden hallitusten yhteisellä sopimuksella kuudeksi vuodeksi kerrallaan.

Osa tuomareista ja julkisasiamiehistä vaihtuu joka kolmas vuosi yhteisöjen tuomioistuimen perussäännössä määrättyin edellytyksin.

Tuomarit valitsevat yhteisön tuomioistuimen presidentin keskuudestaan kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Sama henkilö voidaan valita uudeksi toimikaudeksi.

Tuomari tai julkisasiamies, jonka toimikausi päättyy, voidaan nimittää uudeksi toimikaudeksi.

Yhteisön tuomioistuin nimittää kirjaajansa ja vahvistaa hänen tehtävänsä koskevat säännöt.

Yhteisön tuomioistuin vahvistaa työjärjestyksensä. Työjärjestykselle tarvitaan neuvoston määräenemmistöllä antama hyväksyminen."

30) Korvataan 224 artikla seuraavasti:

"224 artikla

Yhteisön ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa on vähintään yksi tuomari jäsenvaltiota kohden. Tuomareiden määrä vahvistetaan yhteisöjen tuomioistuimen perussäännössä. Perussäännössä voidaan määrätä, että yhteisön ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta avustavat julkisasiamiehet.

Yhteisön ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen jäsenet valitaan henkilöistä, joiden riippumattomuus on kiistaton ja jotka ovat päteviä korkeaan tuomarin virkaan. Heidät nimitetään jäsenvaltioiden hallitusten yhteisellä sopimuksella kuudeksi vuodeksi kerrallaan. Osa jäsenistä vaihtuu joka kolmas vuosi. Jäsen, jonka toimikausi päättyy, voidaan nimittää uudeksi toimikaudeksi.

Tuomarit valitsevat keskuudestaan kolmeksi vuodeksi kerrallaan yhteisön ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentin. Sama henkilö voidaan valita uudeksi toimikaudeksi.

Yhteisön ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin nimittää kirjaajansa ja vahvistaa hänen tehtävänsä koskevat säännöt.

Yhteisön ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin vahvistaa työjärjestyksensä yhteisymmärryksessä yhteisön tuomioistuimen kanssa. Työjärjestykselle tarvitaan neuvoston määräenemmistöllä antama hyväksyminen.

Jollei yhteisöjen tuomioistuimen perus-

säännöstä muuta johdu, yhteisön ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen sovelletaan mitä tässä sopimuksessa määrätään yhteisön tuomioistuimesta."

31) Korvataan 225 artikla seuraavasti:

"225 artikla

1. Yhteisön ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on toimivaltainen ratkaisemaan ensimmäisenä oikeusasteena 230, 232, 235, 236 ja 238 artiklassa tarkoitetut kanteet lukuun ottamatta niitä, joiden ratkaiseminen on annettu jonkin lainkäyttölautakunnan tehtäväksi tai jotka perussäännön mukaan kuuluvat yhteisön tuomioistuimen toimivaltaan. Perussäännössä voidaan määrätä, että yhteisön ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on toimivaltainen ratkaisemaan muunkinlaisia kanteita.

Yhteisön ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tämän kohdan nojalla tekemiin päätöksiin voidaan vain oikeuskysymysten osalta ja perussäännössä määrätyn edellytyksin ja rajoituksin hakea muutosta yhteisön tuomioistuimelta.

2. Yhteisön ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on toimivaltainen ratkaisemaan 225 a artiklan mukaisesti perustettujen lainkäyttölautakuntien päätöksiä koskevat muutoksenhaut.

Yhteisön ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tämän kohdan nojalla tekemät päätökset voidaan perussäännössä määrätyn edellytyksin ja rajoituksin poikkeuksellisesti käsitellä uudelleen yhteisön tuomioistuimessa, jos asia voi vakavasti vahingoittaa yhteisön oikeuden yhtenäisyyttä ja johdonmukaisuutta.

3. Yhteisön ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on toimivaltainen ratkaisemaan 234 artiklan nojalla esitetyt ennakkoratkaisupyynnöt perussäännössä määrättyissä erityisasioiden osissa.

Jos yhteisön ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että asian edellyttämä

periaatepäätös voi loukata yhteisön oikeuden yhtenäisyyttä ja johdonmukaisuutta, se voi siirtää asian yhteisön tuomioistuimen ratkaistavaksi.

Yhteisön ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ennakkoratkaisukysymyksissä tekemät päätökset voidaan perussäännössä määrätyn edellytyksin ja rajoituksin poikkeuksellisesti käsitellä uudelleen yhteisön tuomioistuimessa, jos asia voi vakavasti vahingoittaa yhteisön oikeuden yhtenäisyyttä ja johdonmukaisuutta."

32) Lisätään artikla seuraavasti:

"225 a artikla

Neuvosto voi yksimielisesti komission ehdotuksesta sekä Euroopan parlamenttia ja yhteisön tuomioistuinta kuultuaan tai yhteisön tuomioistuimen pyynnöstä sekä Euroopan parlamenttia ja komissiota kuultuaan päättää perustaa lainkäyttölautakuntia, joiden tehtävänä on ratkaista ensimmäisenä oikeusasteena tietyntyyliset erityisasioiden nostetut kanteet.

Lainkäyttölautakunnan perustamispäätöksessä vahvistetaan kyseisen lautakunnan kokoonpanoa koskevat säännöt ja määritellään sille annettavat toimivaltuudet.

Lainkäyttölautakuntien päätöksiin voidaan hakea muutosta yhteisön ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelta vain oikeuskysymysten osalta tai, jos lautakunnan perustamispäätöksessä niin määrätään, myös asiakysymysten osalta.

Lainkäyttölautakuntien jäsenet valitaan henkilöistä, joiden riippumattomuus on kiistaton ja jotka ovat päteviä tuomarin virkaan. Neuvosto nimittää heidät yksimielisesti.

Lainkäyttölautakunnat vahvistavat työjärjestyksensä yhteisymmärryksessä yhteisön tuomioistuimen kanssa. Työjärjestykselle tarvitaan neuvoston määränemmistöllä antama hyväksyminen.

Jollei lainkäyttölautakunnan perustamispäätöksestä muuta johdu, lainkäyttölautakun-

tiin sovelletaan, mitä tässä sopimuksessa ja yhteisöjen tuomioistuimen perussäännössä määrätään yhteisön tuomioistuimesta."

33) Lisätään artikla seuraavasti:

"229 a artikla

Neuvosto voi yksimielisesti komission ehdotuksesta ja Euroopan parlamenttia kuultuaan antaa säännöksiä, joilla se antaa halua massaan laajuudessa yhteisön tuomioistuimelle toimivallan ratkaista riitoja, jotka liittyvät sellaisten tämän sopimuksen nojalla annettujen säädösten soveltamiseen, joilla luodaan yhteisön teollisoikeudellinen suoja, sanotun kuitenkin rajoittamatta tämän sopimuksen muiden määräysten soveltamista. Neuvosto suosittaa jäsenvaltioille, että ne hyväksyisivät kyseiset säännökset valtiosääntöjensä asettamien vaatimusten mukaisesti."

34) Korvataan 230 artiklan toinen ja kolmas kohta seuraavasti:

"Tässä tarkoituksessa yhteisön tuomioistuimella on toimivalta ratkaista jäsenvaltion, Euroopan parlamentin, neuvoston tai komission kanne, jonka perusteena on toimivallan puuttuminen, olennaisen menettelymääräyksen rikkominen, tämän sopimuksen tai sen soveltamista koskevan oikeussäännön rikkominen taikka harkintavallan väärinkäyttö."

Yhteisön tuomioistuimella on samoin edellytyksin toimivalta ratkaista tilintarkastustuomioistuimen ja EKP:n oikeuksiensa turvaamiseksi nostamat kanteet."

35) Korvataan 245 artikla seuraavasti:

"245 artikla

Yhteisöjen tuomioistuimen perussääntö vahvistetaan erillisessä pöytäkirjassa.

Neuvosto voi yksimielisesti yhteisön tuomioistuimen pyynnöstä sekä Euroopan parlamenttia ja komissiota kuultuaan tai komission pyynnöstä sekä Euroopan parlamenttia ja yhteisön tuomioistuinta kuultuaan muuttaa

perussäännön määräyksiä, lukuun ottamatta sen I osaston määräyksiä."

36) Muutetaan 247 artikla seuraavasti:

a) korvataan 1 kohta seuraavasti:

"1. Tilintarkastustuomioistuimessa on yksi kansalainen kustakin jäsenvaltiosta."

b) korvataan 3 kohta seuraavasti:

"3. Tilintarkastustuomioistuimen jäsenet nimitetään kuudeksi vuodeksi kerrallaan. Neuvosto hyväksyy määräenemmistöllä Euroopan parlamenttia kuultuaan kunkin jäsenvaltion ehdotusten mukaisesti laaditun luettelon jäsenistä. Sama jäsen voidaan nimittää uudeksi toimikaudeksi.

Tilintarkastustuomioistuimen jäsenet valitsevat keskuudestaan tilintarkastustuomioistuimen presidentin kolmeksi vuodeksi. Sama henkilö voidaan valita uudeksi toimikaudeksi."

37) Muutetaan 248 artikla seuraavasti:

a) korvataan 1 kohta seuraavasti:

"1. Tilintarkastustuomioistuin tarkastaa yhteisön kaikkia tuloja ja menoja koskevat tilit. Se tarkastaa myös kaikkien yhteisön perustamien toimielinten tuloja ja menoja koskevat tilit, jollei toimielimen perustamisasiakirjassa toisin määrätä.

Tilintarkastustuomioistuin antaa Euroopan parlamentille ja neuvostolle Euroopan unionin virallisessa lehdessä julkaistavan lausuman tilien luotettavuudesta sekä tilien perustana olevien toimien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta. Lausumaa voidaan täydentää yhteisön jokaista keskeistä toiminta-alaa koskevilla erityisarvioilla.";

b) korvataan 4 kohta seuraavasti:

"4. Kunkin varainhoitovuoden päätyttyä tilintarkastustuomioistuin laatii vuosikertomuksen. Se toimitetaan muille yhteisön toi-

mielimille ja julkaistaan Euroopan unionin virallisessa lehdessä yhdessä näiden toimielinten tilintarkastustuomioistuimen huomautuksiin antamien vastausten kanssa.

Tilintarkastustuomioistuin voi myös milloin tahansa, varsinkin erityiskertomuksin, esittää huomautuksia erityisistä kysymyksistä sekä antaa yhteisön muun toimielimen pyynnöstä lausuntoja.

Tilintarkastustuomioistuin antaa vuosikertomuksensa, erityiskertomuksensa ja lausuntonsa jäsentensä enemmistöllä. Se voi kuitenkin perustaa keskuudestaan jaostoja tietynlaisten kertomusten ja lausuntojen hyväksymistä varten tilintarkastustuomioistuimen työjärjestyksessä määrätyin edellytyksin.

Tilintarkastustuomioistuin avustaa Euroopan parlamenttia ja neuvostoa talousarvion toteutumisen valvonnassa.

Tilintarkastustuomioistuin vahvistaa työjärjestyksensä. Työjärjestykselle tarvitaan neuvoston määräenemmistöllä antama hyväksyminen."

38) Korvataan 254 artiklan 1 ja 2 kohdassa ilmaisu "Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä" ilmaisulla "Euroopan unionin virallisessa lehdessä."

39) Korvataan 257 artikla seuraavasti:

"257 artikla

Perustetaan neuvoa-antava talous- ja sosiaalikomitea.

Komitea muodostuu järjestäytyneeseen kansalaisyhteiskuntaan kuuluvista talous- ja yhteiskuntaelämän eri alojen edustajista, erityisesti tuottajien, maanviljelijöiden, liikenteenharjoittajien, työntekijöiden, kauppiaiden, käsityöläisten, vapaiden ammattien harjoittajien, kuluttajien ja yleisen edun edustajista."

40) Korvataan 258 artikla seuraavasti:

"258 artikla

Talous- ja sosiaalikomitean jäsenten määrä on enintään 350.

Komitean jäsenten määrä on seuraava:

Belgia	12
Tanska	9
Saksa	24
Kreikka	12
Espanja	21
Ranska	24
Irlanti	9
Italia	24
Luxemburg	6
Alankomaat	12
Itävalta	12
Portugali	12
Suomi	9
Ruotsi	12
Yhdistynyt kuningaskunta	24

Komitean jäseniä eivät sido mitkään ohjeet. He hoitavat tehtävänsä yhteisön yleisen edun mukaisesti täysin riippumattomina.

Neuvosto vahvistaa määräenemmistöllä komitean jäsenten palkkiot."

41) Korvataan 259 artiklan 1 kohta seuraavasti:

"1. Komitean jäsenet nimetään jäsenvaltioiden ehdotuksesta neljäksi vuodeksi kerrallaan. Neuvosto hyväksyy kunkin jäsenvaltion ehdotusten mukaisesti laaditun luettelon jäsenistä määräenemmistöllä. Sama komitean jäsen voidaan nimetä uudeksi toimikaudeksi."

42) Korvataan 263 artikla seuraavasti:

"263 artikla

Perustetaan neuvoa-antava komitea, jäljempänä 'alueiden komitea', jonka muodostavat alueellisten ja paikallisten yhteisöjen edustajat, jotka ovat alue- tai paikallisvaaleissa valittuja luottamushenkilöitä tai poliittisesti vastuussa vaaleilla valitulle elimelle.

Alueiden komitean jäsenten määrä on enintään 350.

Komitean jäsenten määrä on seuraava:

Belgia	12
Tanska	9
Saksa	24
Kreikka	12
Espanja	21
Ranska	24
Irlanti	9
Italia	24
Luxemburg	6
Alankomaat	12
Itävalta	12
Portugali	12
Suomi	9
Ruotsi	12
Yhdistynyt kuningaskunta	24

Komitean jäsenet ja yhtä monta varajäsentä nimetään asianomaisten jäsenvaltioiden ehdotuksesta neljäksi vuodeksi kerrallaan. Sama jäsen tai varajäsen voidaan nimetä uudeksi toimikaudeksi. Neuvosto hyväksyy kunkin jäsenvaltion ehdotusten mukaisesti laaditun luettelon jäsenistä ja varajäsenistä määränemmistöllä. Kun ensimmäisessä kohdassa tarkoitettu tehtävä, jonka perusteella henkilöä ehdotettiin alueiden komitean jäseneksi, päättyy, hänen toimikautensa komiteassa päättyy ilman eri toimenpiteitä ja hänen tilalleen nimetään samaa menettelyä noudattaen uusi jäsen kyseisen toimikauden loppuun saakka. Komitean jäsen ei voi samanaikaisesti olla Euroopan parlamentin jäsen.

Komitean jäseniä eivät sido mitkään ohjeet. He hoitavat tehtävänsä yhteisön yleisen edun mukaisesti täysin riippumattomina."

43) Korvataan 266 artikla seuraavasti:

"266 artikla

Euroopan investointipankki on oikeushenkilö.

Euroopan investointipankin jäseniä ovat jäsenvaltiot.

Euroopan investointipankin perussääntö on tähän sopimukseen liitettyssä pöytäkirjassa. Neuvosto voi Euroopan investointipankin pyynnöstä ja Euroopan parlamenttia ja komissiota kuultuaan tai komission pyynnöstä ja Euroopan parlamenttia ja Euroopan investointipankkia kuultuaan yksimielisesti muuttaa investointipankin perussäännön 4, 11 ja 12 artiklaa sekä 18 artiklan 5 kohtaa."

44) Korvataan 279 artikla seuraavasti:

"279 artikla

1. Neuvosto yksimielisesti komission ehdotuksesta sekä Euroopan parlamenttia kuultuaan ja tilintarkastustuomioistuimen lausunnon saatuaan:

a) antaa varainhoitoasetukset, joissa täsmennetään varsinkin talousarvion laatimista ja toteuttamista sekä tilinpäätöksen esittämistä ja tilintarkastusta koskevat yksityiskohtaiset säännöt;

b) vahvistaa säännöt varainhoidon valvojen, tulojen ja menojen hyväksyjien ja tilinpitäjien vastuusta sekä järjestää heidän toimintansa valvonnan.

Neuvosto tekee ratkaisunsa 1 päivästä tammikuuta 2007 alkaen määränemmistöllä komission ehdotuksesta Euroopan parlamenttia kuultuaan ja tilintarkastustuomioistuimen lausunnon saatuaan.

2. Neuvosto vahvistaa yksimielisesti komission ehdotuksesta sekä Euroopan parlamenttia kuultuaan ja tilintarkastustuomioistuimen lausunnon saatuaan ne yksityiskohtaiset säännöt ja sen menettelyn, joita noudattaen yhteisön omia varoja koskevan sääntelyn mukaiset talousarvioon otetut tulot annetaan komission käyttöön, sekä määrittelee ne toimenpiteet, joita tarvittaessa sovelletaan käteisvarojen saamiseksi."

45) Korvataan 290 artikla seuraavasti:

"290 artikla

Neuvosto vahvistaa yksimielisesti yhteisön

toimielimissä käytettäviä kieliä koskevan sääntelyn, sanotun kuitenkin rajoittamatta yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön määräysten soveltamista."

46) Muutetaan 300 artikla seuraavasti:

a) korvataan 2 kohdan toinen ja kolmas alakohta seuraavasti:

"Poiketen siitä, mitä 3 kohdassa määrätään, samoja menettelyjä noudatetaan päätettäessä sopimuksen soveltamisen keskeyttämisestä ja määriteltäessä yhteisön kantoja sopimuksella perustetussa elimessä, kun kyseisen elimen on tehtävä päätöksiä, joilla on oikeusvaikutuksia, lukuun ottamatta päätöksiä kyseisen sopimuksen institutionaalisten rakenteiden täydentämisestä tai muuttamisesta.

Euroopan parlamentille annetaan viipymättä täydelliset tiedot tämän kohdan mukaisesta päätöksestä, joka koskee sopimuksen väliaikaista soveltamista tai soveltamisen keskeyttämistä tai yhteisön kannan määrittelyä sopimuksella perustetussa elimessä.";

b) korvataan 6 kohta seuraavasti:

"6. Euroopan parlamentti, neuvosto, komissio tai jäsenvaltio voi hankkia yhteisön tuomioistuimen lausunnon siitä, onko suunniteltu sopimus sopusoinnussa tämän sopimuksen määräysten kanssa. Jos yhteisön tuomioistuimen lausunto on kielteinen, sopimus voi tulla voimaan vain Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 48 artiklassa määrätyn edellytyksin."

47) Muutetaan 309 artikla seuraavasti:

a) korvataan 1 kohdassa ilmaisu "7 artiklan 2 kohdan" ilmaisulla "7 artiklan 3 kohdan";

b) korvataan 2 kohdassa ilmaisu "7 artiklan 1 kohdan" ilmaisulla "7 artiklan 2 kohdan".

3 ARTIKLA

Muutetaan Euroopan atomienergiayhteisön

perustamissopimus tämän artiklan mukaisesti.

1) Korvataan 107 artiklan toinen kohta seuraavasti:

"Euroopan parlamentin jäsenmäärä saa olla enintään 732".

2) Korvataan 108 artiklan 5 kohta seuraavasti:

"5. Euroopan parlamentti vahvistaa saatuaan komission lausunnon ja neuvoston määräenemmistöllä antaman suostumuksen jäsentensä tehtäviä ja velvollisuuksia koskevat säännöt ja yleiset ehdot. Jäsenten tai entisten jäsenten verotusjärjestelmää koskevien sääntöjen osalta edellytetään neuvostossa yksimielistä päätöstä."

3) Korvataan 121 artiklan 2 kohta seuraavasti:

"2. Neuvostoa avustaa pääsihteeristö, jota johtaa yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan korkeana edustajana toimiva pääsihteeri, ja häntä avustaa varapääsihteeri, joka vastaa pääsihteeristön toiminnasta. Neuvosto nimittää pääsihteerin ja varapääsihteerin määräenemmistöllä.

Neuvosto päättää pääsihteeristön organisaatiosta."

4) Korvataan 127 artiklan 2 kohta seuraavasti:

"2. Valtion- tai hallitusten päämiesten kokoonpanossa kokoontuva neuvosto nimeää määräenemmistöllä henkilön, jonka se aikoo nimittää komission puheenjohtajaksi; Euroopan parlamentin on hyväksyttävä tämä nimeäminen.

Neuvosto hyväksyy määräenemmistöllä ja yhteisellä sopimuksella puheenjohtajaksi nimetyn kanssa kunkin jäsenvaltion ehdotusten mukaisesti laaditun luettelon muista henkilöistä, jotka se aikoo nimittää komission jäseniksi.

Euroopan parlamentissa äänestetään komission puheenjohtajaksi ja muiksi komission jäseniksi näin nimettyjen henkilöiden hyväksymisestä yhtenä kokoonpanona. Saatuaan Euroopan parlamentin hyväksymisen neuvosto nimittää puheenjohtajan ja muut komission jäsenet määräenemmistöllä."

5) Korvataan 128 artikla seuraavasti:

"128 artikla

Lukuun ottamatta kuolemantapauksia ja niitä tapauksia, joissa jäsenen tilalle nimitetään uusi jäsen tavallisessa järjestyksessä, komission jäsenen tehtävät päättyvät, kun hän eroaa tai hänet erotetaan.

Neuvosto nimittää määräenemmistöllä eronneen, erotetun tai kuolleen jäsenen tilalle uuden jäsenen jäljellä olevaksi toimikaudeksi. Neuvosto voi kuitenkin yksimielisesti päättää, että uutta jäsentä ei nimitetä.

Jos puheenjohtaja eroaa, erotetaan tai kuolee, hänen tilalleen nimitetään uusi puheenjohtaja jäljellä olevaksi toimikaudeksi. Uutta puheenjohtajaa nimitettäessä noudatetaan 127 artiklan 2 kohdassa määrättyä menettelyä.

Jollei komission jäsentä eroteta 129 artiklan mukaisesti, hän jatkaa tehtävässään, kunnes hänen tilalleen on nimitetty uusi jäsen tai kunnes neuvosto päättää tämän artiklan toisen kohdan mukaisesti, ettei uutta jäsentä nimitetä."

6) Korvataan 130 artikla seuraavasti:

"130 artikla

1. Komission toiminnan poliittisesta ohjauksesta huolehtii sen puheenjohtaja, joka päättää komission sisäisestä organisaatiosta varmistaakseen, että sen toiminta on johdonmukaista, tehokasta ja kollegiaalista.

2. Puheenjohtaja ryhmittelee komissiolle kuuluvat tehtävät ja jakaa ne komission jäsenten kesken. Puheenjohtaja voi jakaa vastualueet uudelleen toimikauden aikana.

Komission jäsenet hoitavat puheenjohtajan heille osoittamia tehtäviä tämän valvonnassa.

3. Puheenjohtaja nimittää kollegion hyväksynnän saatuaan komission jäsenten keskuudesta varapuheenjohtajia.

4. Komission jäsen esittää eronpyynnönsä, jos puheenjohtaja kollegion hyväksynnän saatuaan sitä häneltä pyytää."

7) Kumotaan 132 artiklan ensimmäinen kohta.

8) Korvataan 136 artikla seuraavasti:

"136 artikla

Yhteisön tuomioistuin ja yhteisön ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin varmistavat kumpikin toimivaltuksiensa mukaisesti, että tätä sopimusta tulkittaessa ja sovellettaessa noudatetaan lakia.

Lisäksi yhteisön ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen yhteyteen voidaan asettaa 140 b artiklassa määrättyin edellytyksin lainkäyttölautakuntia, joilla on tässä sopimuksessa määrättyjä lainkäyttöä koskevia toimivaltuuksia tietyillä erityisaloilla."

9) Korvataan 137 artikla seuraavasti:

"137 artikla

Yhteisön tuomioistuimessa on yksi tuomari jäsenvaltiota kohden.

Yhteisön tuomioistuin kokoontuu jaostoissa tai suuressa jaostossa yhteisöjen tuomioistuimen perussäännössä tätä varten määrättyjen sääntöjen mukaisesti.

Yhteisön tuomioistuin voi kokoontua myös täysistunnossa, kun perussäännössä niin määrätään."

10) Korvataan 138 artikla seuraavasti:

"138 artikla

Yhteisön tuomioistuinta avustaa kahdeksan

julkisasiamiestä. Yhteisön tuomioistuimen pyynnöstä neuvosto voi yksimielisesti lisätä julkisasiamiesten määrää.

Julkisasiamiesten tehtävänä on täysin puoleettomina ja riippumattomina esittää julkisessa istunnossa perustellut ratkaisuehdotukset asioissa, jotka yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön mukaan vaativat heidän myötävaikutustaan."

11) Korvataan 139 artikla seuraavasti:

"139 artikla

Yhteisön tuomioistuimen tuomarit ja julkisasiamiehet valitaan henkilöistä, joiden riippumattomuus on kiistaton ja jotka joko täyttävät kotimaassaan korkeimpien tuomarin virkojen kelpoisuusvaatimukset tai ovat tunnetusti päteviä lainoppineita, ja heidät nimitetään jäsenvaltioiden hallitusten yhteisellä sopimuksella kuudeksi vuodeksi kerrallaan.

Osa tuomareista ja julkisasiamiehistä vaihtuu joka kolmas vuosi yhteisöjen tuomioistuimen perussäännössä määrättyin edellytyksin.

Tuomarit valitsevat yhteisön tuomioistuimen presidentin keskuudestaan kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Sama henkilö voidaan valita uudeksi toimikaudeksi.

Tuomari tai julkisasiamies, jonka toimikausi päättyy, voidaan nimittää uudeksi toimikaudeksi.

Yhteisön tuomioistuin nimittää kirjaajansa ja vahvistaa hänen tehtävänsä koskevat säännöt.

Yhteisön tuomioistuin vahvistaa työjärjestyksensä. Työjärjestykselle tarvitaan neuvoston määräenemmistöllä antama hyväksyminen."

12) Korvataan 140 artikla seuraavasti:

"140 artikla

Yhteisön ensimmäisen oikeusasteen tuo-

mioistuimessa on vähintään yksi tuomari jäsenvaltiota kohden. Tuomareiden määrä vahvistetaan yhteisöjen tuomioistuimen perussäännössä. Perussäännössä voidaan määrätä, että yhteisön ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta avustavat julkisasiamiehet.

Yhteisön ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen jäsenet valitaan henkilöistä, joiden riippumattomuus on kiistaton ja jotka ovat päteviä korkeaan tuomarin virkaan. Heidät nimitetään jäsenvaltioiden hallitusten yhteisellä sopimuksella kuudeksi vuodeksi kerrallaan. Osa jäsenistä vaihtuu joka kolmas vuosi. Jäsen, jonka toimikausi päättyy, voidaan nimittää uudeksi toimikaudeksi.

Tuomarit valitsevat keskuudestaan kolmeksi vuodeksi kerrallaan yhteisön ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentin. Sama henkilö voidaan valita uudeksi toimikaudeksi.

Yhteisön ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin nimittää kirjaajansa ja vahvistaa hänen tehtävänsä koskevat säännöt.

Yhteisön ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin vahvistaa työjärjestyksensä yhteisymmärryksessä yhteisön tuomioistuimen kanssa. Työjärjestykselle tarvitaan neuvoston määräenemmistöllä antama hyväksyminen.

Jollei yhteisöjen tuomioistuimen perussäännöstä muuta johdu, yhteisön ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen sovelletaan mitä tässä sopimuksessa määrätään yhteisön tuomioistuimesta."

13) Korvataan 140 a artikla seuraavasti:

"140 a artikla

1. Yhteisön ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on toimivaltainen ratkaisemaan ensimmäisenä oikeusasteena 146, 148, 151, 152 ja 153 artiklassa tarkoitetut kanteet lukuun ottamatta niitä, joiden ratkaiseminen on annettu jonkin lainkäyttölautakunnan tehtäväksi tai jotka perussäännön mukaan kuuluvat yhteisön tuomioistuimen toimivaltaan. Perussäännössä voidaan määrätä, että yhteis-

sön ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on toimivaltainen ratkaisemaan muunkinlaisia kanteita.

Yhteisön ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tämän kohdan nojalla tekemiin päätöksiin voidaan vain oikeuskysymysten osalta ja perussäännössä määrätyn edellytyksin ja rajoituksin hakea muutosta yhteisön tuomioistuimelta.

2. Yhteisön ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on toimivaltainen ratkaisemaan 140 b artiklan mukaisesti perustettujen lainkäyttölautakuntien päätöksiä koskevat muutoksenhaut.

Yhteisön ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tämän kohdan nojalla tekemät päätökset voidaan yhteisöjen tuomioistuimen perussäännössä määrätyn edellytyksin ja rajoituksin poikkeuksellisesti käsitellä uudelleen yhteisön tuomioistuimessa, jos asia voi vakavasti vahingoittaa yhteisön oikeuden yhtenäisyyttä ja johdonmukaisuutta.

3. Yhteisön ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on toimivaltainen ratkaisemaan 150 artiklan nojalla esitetyt ennakkoratkaisupyynnöt perussäännössä määrättyissä erityisasioloissa.

Jos yhteisön ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että asian edellyttämä periaatepäätös voi loukata yhteisön oikeuden yhtenäisyyttä ja johdonmukaisuutta, se voi siirtää asian yhteisön tuomioistuimen ratkaistavaksi.

Yhteisön ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ennakkoratkaisukysymyksissä tekemät päätökset voidaan yhteisöjen tuomioistuimen perussäännössä määrätyn edellytyksin ja rajoituksin poikkeuksellisesti käsitellä uudelleen yhteisön tuomioistuimessa, jos asia voi vakavasti vahingoittaa yhteisön oikeuden yhtenäisyyttä ja johdonmukaisuutta."

14) Lisätään artikla seuraavasti:

"140 b artikla

Neuvosto voi yksimielisesti komission ehdotuksesta sekä Euroopan parlamenttia ja yhteisön tuomioistuinta kuultuaan tai yhteisön tuomioistuimen pyynnöstä sekä Euroopan parlamenttia ja komissiota kuultuaan päättää perustaa lainkäyttölautakuntia, joiden tehtävänä on ratkaista ensimmäisenä oikeusasteena tietynlaiset erityisasioloissa nostetut kanteet.

Lainkäyttölautakunnan perustamispäätöksessä vahvistetaan kyseisen lautakunnan kokoonpanoa koskevat säännöt ja määritellään sille annettavat toimivaltuudet.

Lainkäyttölautakuntien päätöksiin voidaan hakea muutosta yhteisön ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelta vain oikeuskysymysten osalta tai, jos lautakunnan perustamispäätöksessä niin määrätään, myös asiakySYMysten osalta.

Lainkäyttölautakuntien jäsenet valitaan henkilöistä, joiden riippumattomuus on kiistaton ja jotka ovat päteviä tuomarin virkaan. Neuvosto nimittää heidät yksimielisesti.

Lainkäyttölautakunnat vahvistavat työjärjestyksensä yhteisymmärryksessä yhteisön tuomioistuimen kanssa. Työjärjestykselle tarvitaan neuvoston määränemmistöllä antama hyväksyminen.

Jollei lainkäyttölautakunnan perustamispäätöksestä muuta johdu, lainkäyttölautakuntiin sovelletaan, mitä tässä sopimuksessa ja yhteisöjen tuomioistuimen perussäännössä määrätään yhteisön tuomioistuimesta."

15) Korvataan 146 artiklan toinen ja kolmas kohta seuraavasti:

"Tässä tarkoituksessa yhteisön tuomioistuimella on toimivalta ratkaista jäsenvaltion, Euroopan parlamentin, neuvoston tai komission kanne, jonka perusteena on toimivallan puuttuminen, olennaisen menettelymääräyksen rikkominen, tämän sopimuksen tai sen soveltamista koskevan oikeussäännön rikkominen taikka harkintavallan väärinkäyttö.

Yhteisön tuomioistuimella on samoin edel-

lytyksin toimivalta ratkaista tilintarkastustuomioistuimen oikeuksiensa turvaamiseksi nostamat kanteet."

16) Korvataan 160 artikla seuraavasti:

"160 artikla

Yhteisön tuomioistuimen perussääntö vahvistetaan erillisessä pöytäkirjassa.

Neuvosto voi yksimielisesti yhteisön tuomioistuimen pyynnöstä sekä Euroopan parlamenttia ja komissiota kuultuaan tai komission pyynnöstä sekä Euroopan parlamenttia ja yhteisön tuomioistuinta kuultuaan muuttaa perussäännön määräyksiä, lukuun ottamatta sen I osaston määräyksiä."

17) Muutetaan 160 b artikla seuraavasti:

a) korvataan 1 kohta seuraavasti:

"1. Tilintarkastustuomioistuimessa on yksi kansalainen kustakin jäsenvaltiosta.";

b) korvataan 3 kohta seuraavasti:

"3. Tilintarkastustuomioistuimen jäsenet nimitetään kuudeksi vuodeksi kerrallaan. Neuvosto hyväksyy määräenemmistöllä Euroopan parlamenttia kuultuaan kunkin jäsenvaltion ehdotusten mukaisesti laaditun luettelon jäsenistä. Sama jäsen voidaan nimittää uudeksi toimikaudeksi.

Tilintarkastustuomioistuimen jäsenet valitsevat keskuudestaan tilintarkastustuomioistuimen presidentin kolmeksi vuodeksi. Sama henkilö voidaan valita uudeksi toimikaudeksi."

18) Muutetaan 160 c artikla seuraavasti:

a) korvataan 1 kohta seuraavasti:

"1. Tilintarkastustuomioistuin tarkastaa yhteisön kaikkia tuloja ja menoja koskevat tilit. Se tarkastaa myös kaikkien yhteisön perustamien toimielinten tuloja ja menoja kos-

kevat tilit, jollei toimielimen perustamisasiirjassa toisin määrätä.

Tilintarkastustuomioistuin antaa Euroopan parlamentille ja neuvostolle Euroopan unionin virallisessa lehdessä julkaistavan lausuman tilien luotettavuudesta sekä tilien perustana olevien toimien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta. Lausumaa voidaan täydentää yhteisön jokaista keskeistä toiminta-alaa koskevilla erityisarvioilla";

b) korvataan 4 kohta seuraavasti:

"4. Kunkin varainhoitovuoden päätyttyä tilintarkastustuomioistuin laatii vuosikertomuksen. Se toimitetaan muille yhteisön toimielimille ja julkaistaan Euroopan unionin virallisessa lehdessä yhdessä näiden toimielinten tilintarkastustuomioistuimen huomautuksiin antamien vastausten kanssa.

Tilintarkastustuomioistuin voi myös milloin tahansa, varsinkin erityiskertomuksin, esittää huomautuksia erityisistä kysymyksistä sekä antaa yhteisön muun toimielimen pyynnöstä lausuntoja.

Tilintarkastustuomioistuin antaa vuosikertomuksensa, erityiskertomuksensa ja lausuntonsa jäsentensä enemmistöllä. Se voi kuitenkin perustaa keskuudestaan jaostoja tietynlaisten kertomusten ja lausuntojen hyväksymistä varten tilintarkastustuomioistuimen työjärjestyksessä määrätyn edellytyksin.

Tilintarkastustuomioistuin avustaa Euroopan parlamenttia ja neuvostoa talousarvion toteutumisen valvonnassa.

Tilintarkastustuomioistuin vahvistaa työjärjestyksensä. Työjärjestykselle tarvitaan neuvoston määräenemmistöllä antama hyväksyminen."

19) Korvataan 163 artiklan ensimmäinen kohta seuraavasti:

"Asetukset julkaistaan Euroopan unionin virallisessa lehdessä. Ne tulevat voimaan niissä säädettyinä päivänä tai, jollei voimaantulosta ole säädetty, kahdentenäksikymmenen-

tenä päivänä siitä, kun ne on julkaistu."

20) Korvataan 165 artikla seuraavasti:

"165 artikla

Perustetaan neuvoa-antava talous- ja sosiaalikomitea.

Komitea muodostuu järjestäytyneeseen kansalaisyhteiskuntaan kuuluvista talous- ja yhteiskuntaelämän eri alojen edustajista, erityisesti tuottajien, maanviljelijöiden, liikenteenharjoittajien, työntekijöiden, kauppiaiden, käsityöläisten, vapaiden ammattien harjoittajien, kuluttajien ja yleisen edun edustajista."

21) Korvataan 166 artikla seuraavasti:

"166 artikla

Talous- ja sosiaalikomitean jäsenten määrä on enintään 350.

Komitean jäsenten määrä on seuraava:

Belgia	12
Tanska	9
Saksa	24
Kreikka	12
Espanja	21
Ranska	24
Irlanti	9
Italia	24
Luxemburg	6
Alankomaat	12
Itävalta	12
Portugali	12
Suomi	9
Ruotsi	12
Yhdistynyt kuningaskunta	24

Komitean jäseniä eivät sido mitkään ohjeet. He hoitavat tehtävänsä yhteisön yleisen edun mukaisesti täysin riippumattomina.

Neuvosto vahvistaa määräenemmistöllä komitean jäsenten palkkiot."

22) Korvataan 167 artiklan 1 kohta seuraavasti:

"1. Komitean jäsenet nimetään jäsenvaltioiden ehdotuksesta neljäksi vuodeksi kerrallaan. Neuvosto hyväksyy jäsenvaltioiden ehdotusten mukaisesti laaditun luettelon jäsenistä määräenemmistöllä. Sama komitean jäsen voidaan nimetä uudeksi toimikaudeksi."

23) Korvataan 183 artikla seuraavasti:

"183 artikla

1. Neuvosto yksimielisesti komission ehdotuksesta sekä Euroopan parlamenttia kuultuaan ja tilintarkastustuomioistuimen lausunnon saatuaan:

a) antaa varainhoitoasetukset, joissa täsmennetään varsinkin talousarvion laatimista ja toteuttamista sekä tilinpäätöksen esittämistä ja tilintarkastusta koskevat yksityiskohtaiset säännöt;

b) vahvistaa säännöt varainhoidon valvojen, tulojen ja menojen hyväksyjien ja tilinpitäjien vastuusta sekä järjestää heidän toimintansa valvonnan.

Neuvosto tekee ratkaisunsa 1 päivästä tammikuuta 2007 alkaen määräenemmistöllä komission ehdotuksesta Euroopan parlamenttia kuultuaan ja tilintarkastustuomioistuimen lausunnon saatuaan.

2. Neuvosto vahvistaa yksimielisesti komission ehdotuksesta sekä Euroopan parlamenttia kuultuaan ja tilintarkastustuomioistuimen lausunnon saatuaan ne yksityiskohtaiset säännöt ja sen menettelyn, joita noudattaen yhteisön omia varoja koskevan sääntelyn mukaiset talousarvioon otetut tulot annetaan komission käyttöön, sekä määrittelee ne toimenpiteet, joita tarvittaessa sovelletaan yhteisvarojen saamiseksi."

24) Korvataan 190 artikla seuraavasti:

"190 artikla

Neuvosto vahvistaa yksimielisesti yhteisön toimielimissä käytettäviä kieliä koskevan sääntelyn, sanotun kuitenkin rajoittamatta

yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön määräysten soveltamista."

25) Muutetaan 204 artikla seuraavasti:

a) korvataan 1 kohdan ilmaisu "F.1 artiklan 2 kohdan" ilmaisulla "7 artiklan 3 kohdan";

b) korvataan 2 kohdan ilmaisu "F.1 artiklan 1 kohdan" ilmaisulla "7 artiklan 2 kohdan" ja ilmaisu "F artiklan 1 kohdassa" ilmaisulla "6 artiklan 1 kohdassa".

4 ARTIKLA

Muutetaan Euroopan hiili- ja teräsyhteisön perustamissopimus tämän artiklan mukaisesti.

1) Korvataan 10 artiklan 2 kohta seuraavasti:

"2. Valtion- tai hallitusten päämiesten kokoonpanossa kokoontuva neuvosto nimeää määräenemmistöllä henkilön, jonka se aikoo nimittää komission puheenjohtajaksi; Euroopan parlamentin on hyväksyttävä tämä nimeäminen.

Neuvosto hyväksyy määräenemmistöllä ja yhteisellä sopimuksella puheenjohtajaksi nimityn kanssa kunkin jäsenvaltion ehdotusten mukaisesti laaditun luettelon muista henkilöistä, jotka se aikoo nimittää komission jäseniksi.

Euroopan parlamentissa äänestetään komission puheenjohtajaksi ja muiksi komission jäseniksi näin nimettyjen henkilöiden hyväksymisestä yhtenä kokoonpanona. Saatuaan Euroopan parlamentin hyväksymisen neuvosto nimittää puheenjohtajan ja muut komission jäsenet määräenemmistöllä."

2) Korvataan 11 artikla seuraavasti:

"11 artikla

1. Komission toiminnan poliittisesta ohjauksesta huolehtii sen puheenjohtaja, joka päättää komission sisäisestä organisaatiosta

varmistaakseen, että sen toiminta on johdonmukaista, tehokasta ja kollegiaalista.

2. Puheenjohtaja ryhmittelee komissiolle kuuluvat tehtävät ja jakaa ne komission jäsenten kesken. Puheenjohtaja voi jakaa vastualueet uudelleen toimikauden aikana. Komission jäsenet hoitavat puheenjohtajan heille osoittamia tehtäviä tämän valvonnassa.

3. Puheenjohtaja nimittää kollegion hyväksynnän saatuaan komission jäsenten keskuudesta varapuheenjohtajia.

4. Komission jäsen esittää eronpyyntönsä, jos puheenjohtaja kollegion hyväksynnän saatuaan sitä häneltä pyytää."

3) Korvataan 12 artikla seuraavasti:

"12 artikla

Lukuun ottamatta kuolemantapauksia ja niitä tapauksia, joissa jäsenen tilalle nimitetään uusi jäsen tavallisessa järjestyksessä, komission jäsenen tehtävät päättyvät, kun hän eroaa tai hänet erotetaan.

Neuvosto nimittää määräenemmistöllä eronneen, erotetun tai kuolleen jäsenen tilalle uuden jäsenen jäljellä olevaksi toimikaudeksi. Neuvosto voi kuitenkin yksimielisesti päättää, että uutta jäsentä ei nimitetä.

Jos puheenjohtaja eroaa, erotetaan tai kuolee, hänen tilalleen nimitetään uusi puheenjohtaja jäljellä olevaksi toimikaudeksi. Uutta puheenjohtajaa nimitettäessä noudatetaan 10 artiklan 2 kohdassa määrättyä menettelyä.

Jollei komission jäsentä eroteta 12 a artiklan mukaisesti, hän jatkaa tehtävässään, kunnes hänen tilalleen on nimitetty uusi jäsen tai kunnes neuvosto päättää tämän artiklan toisen kohdan mukaisesti, ettei uutta jäsentä nimitetä."

4) Kumotaan 13 artiklan ensimmäinen kohta.

5) Korvataan 20 artiklan toinen kohta seuraavasti:

"Euroopan parlamentin jäsenmäärä saa olla enintään 732."

6) Korvataan 21 artiklan 5 kohta seuraavasti:

"5. Euroopan parlamentti vahvistaa saatuaan komission lausunnon ja neuvoston määränemmistöllä antaman suostumuksen jäsentensä tehtäviä ja velvollisuuksia koskevat säännöt ja yleiset ehdot. Jäsenten tai entisten jäsenten verotusjärjestelmää koskevien sääntöjen osalta edellytetään neuvostossa yksimielistä päätöstä."

7) Korvataan 30 artiklan 2 kohta seuraavasti:

"2. Neuvostoa avustaa pääsihteeristö, jota johtaa yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan korkeana edustajana toimiva pääsihteeri, ja häntä avustaa varapääsihteeri, joka vastaa pääsihteeristön toiminnasta. Neuvosto nimitää pääsihteerin ja varapääsihteerin määränemmistöllä.

Neuvosto päättää pääsihteeristön organisaatiosta."

8) Korvataan 31 artikla seuraavasti:

"31 artikla

Yhteisön tuomioistuin ja yhteisön ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin varmistavat kumpikin toimivaltuksiensa mukaisesti, että tätä sopimusta tulkittaessa ja sovellettaessa noudatetaan lakia.

Lisäksi yhteisön ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen yhteyteen voidaan asettaa 32 e artiklassa määrätyn edellytyksin lainkäyttölautakuntia, joilla on tässä sopimuksessa määrättyjä lainkäyttöä koskevia toimivaltuuksia tietyillä erityisaloilla."

9) Korvataan 32 artikla seuraavasti:

"32 artikla

Yhteisön tuomioistuimessa on yksi tuomari jäsenvaltiota kohden.

Yhteisön tuomioistuin kokoontuu jaostoissa tai suuressa jaostossa yhteisöjen tuomioistuimen perussäännössä tätä varten määrättyjen sääntöjen mukaisesti.

Yhteisön tuomioistuin voi kokoontua myös täysistunnossa, kun perussäännössä niin määrätään."

10) Korvataan 32 a artikla seuraavasti:

"32 a artikla

Yhteisön tuomioistuinta avustaa kahdeksan julkisasiamiestä. Yhteisön tuomioistuimen pyynnöstä neuvosto voi yksimielisesti lisätä julkisasiamiesten määrää.

Julkisasiamiesten tehtävänä on täysin puolueettomina ja riippumattomina esittää julkisessa istunnossa perustellut ratkaisuehdotukset asioissa, jotka yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön mukaan vaativat heidän myötävaikutustaan."

11) Korvataan 32 b artikla seuraavasti:

"32 b artikla

Yhteisön tuomioistuimen tuomarit ja julkisasiamiehet valitaan henkilöistä, joiden riippumattomuus on kiistaton ja jotka joko täyttävät kotimaassaan korkeimpien tuomarin virkojen kelpoisuusvaatimukset tai ovat tunnetusti päteviä lainoppineita, ja heidät nimitetään jäsenvaltioiden hallitusten yhteisellä sopimuksella kuudeksi vuodeksi kerrallaan.

Osa tuomareista ja julkisasiamiehistä vaihtuu joka kolmas vuosi yhteisöjen tuomioistuimen perussäännössä määrätyn edellytyksin.

Tuomarit valitsevat yhteisön tuomioistuimen presidentin keskuudestaan kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Sama henkilö voidaan valita uudeksi toimikaudeksi.

Tuomari tai julkisasiamies, jonka toimikausi päättyy, voidaan nimittää uudeksi toi-

mikaudeksi.

Yhteisön tuomioistuin nimittää kirjaajansa ja vahvistaa hänen tehtävänsä koskevat säännöt.

Yhteisön tuomioistuin vahvistaa työjärjestyksensä. Työjärjestykselle tarvitaan neuvoston määräenemmistöllä antama hyväksyminen."

12) Korvataan 32 c artikla seuraavasti:

"32 c artikla

Yhteisön ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa on vähintään yksi tuomari jäsenvaltiota kohden. Tuomareiden määrä vahvistetaan yhteisöjen tuomioistuimen perussäännössä. Perussäännössä voidaan määrätä, että yhteisön ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta avustavat julkisasiamiehet.

Yhteisön ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen jäsenet valitaan henkilöistä, joiden riippumattomuus on kiistaton ja jotka ovat päteviä korkeaan tuomarin virkaan. Heidät nimitetään jäsenvaltioiden hallitusten yhteisellä sopimuksella kuudeksi vuodeksi kerrallaan. Osa jäsenistä vaihtuu joka kolmas vuosi. Jäsen, jonka toimikausi päättyy, voidaan nimittää uudeksi toimikaudeksi.

Tuomarit valitsevat keskuudestaan kolmeksi vuodeksi kerrallaan yhteisön ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentin. Sama henkilö voidaan valita uudeksi toimikaudeksi.

Yhteisön ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin nimittää kirjaajansa ja vahvistaa hänen tehtävänsä koskevat säännöt.

Yhteisön ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin vahvistaa työjärjestyksensä yhteismääräyksessä yhteisön tuomioistuimen kanssa. Työjärjestykselle tarvitaan neuvoston määräenemmistöllä antama hyväksyminen.

Jollei yhteisöjen tuomioistuimen perussäännöstä muuta johdu, yhteisön ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen sovelle-

taan mitä tässä sopimuksessa määrätään yhteisön tuomioistuimesta."

13) Korvataan 32 d artikla seuraavasti:

"32 d artikla

1. Yhteisön ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on toimivaltainen ratkaisemaan ensimmäisenä oikeusasteena 33, 34, 35, 36, 38, 40 ja 42 artiklassa tarkoitetut kanteet lukuun ottamatta niitä, joiden ratkaiseminen on annettu jonkin lainkäyttölautakunnan tehtäväksi tai jotka perussäännön mukaan kuuluvat yhteisön tuomioistuimen toimivaltaan. Perussäännössä voidaan määrätä, että yhteisön ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on toimivaltainen ratkaisemaan muunkinlaisia kanteita.

Yhteisön ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tämän kohdan nojalla tekemiin päätöksiin voidaan vain oikeuskysymysten osalta ja perussäännössä määrätyn edellytyksin ja rajoituksin hakea muutosta yhteisön tuomioistuimelta.

2. Yhteisön ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on toimivaltainen ratkaisemaan 32 e artiklan mukaisesti perustettujen lainkäyttölautakuntien päätöksiä koskevat muutoksenhaut.

Yhteisön ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tämän kohdan nojalla tekemät päätökset voidaan perussäännössä määrätyn edellytyksin ja rajoituksin poikkeuksellisesti käsitellä uudelleen yhteisön tuomioistuimessa, jos asia voi vakavasti vahingoittaa yhteisön oikeuden yhtenäisyyttä ja johdonmukaisuutta.

3. Yhteisön ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on toimivaltainen ratkaisemaan 41 artiklan nojalla esitetyt ennakkoratkaisupyynnöt perussäännössä määrättyissä erityisasioissa.

Jos yhteisön ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että asian edellyttämä periaatepäätös voi loukata yhteisön oikeuden yhtenäisyyttä ja johdonmukaisuutta, se voi

siirtää asian yhteisön tuomioistuimen ratkaisu- tavaksi.

Yhteisön ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ennakkoratkaisukysymyksissä tekemät päätökset voidaan perussäännössä määrättyin edellytyksin ja rajoituksin poikkeuksellisesti käsitellä uudelleen yhteisön tuomioistuimessa, jos asia voi vakavasti vahingoittaa yhteisön oikeuden yhtenäisyyttä ja johdonmukaisuutta."

14) Lisätään artikla seuraavasti:

"32 e artikla

Neuvosto voi yksimielisesti komission ehdotuksesta sekä Euroopan parlamenttia ja yhteisön tuomioistuinta kuultuaan tai yhteisön tuomioistuimen pyynnöstä sekä Euroopan parlamenttia ja komissiota kuultuaan päättää perustaa lainkäyttölautakuntia, joiden tehtävänä on ratkaista ensimmäisenä oikeusasteena tietyntyyliset erityisasioissa nostetut kanteet.

Lainkäyttölautakunnan perustamispäätöksessä vahvistetaan kyseisen lautakunnan kokoonpanoa koskevat säännöt ja määritellään sille annettavat toimivaltuudet.

Lainkäyttölautakuntien päätöksiin voidaan hakea muutosta yhteisön ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelta vain oikeuskysymysten osalta tai, jos lautakunnan perustamispäätöksessä niin määrätään, myös asiakysymysten osalta.

Lainkäyttölautakuntien jäsenet valitaan henkilöistä, joiden riippumattomuus on kiistaton ja jotka ovat päteviä tuomarin virkaan. Neuvosto nimittää heidät yksimielisesti.

Lainkäyttölautakunnat vahvistavat työjärjestyksensä yhteisymmärryksessä yhteisön tuomioistuimen kanssa. Työjärjestykselle tarvitaan neuvoston määränemmistöllä antama hyväksyminen.

Jollei lainkäyttölautakunnan perustamispäätöksestä muuta johdu, lainkäyttölautakuntiin sovelletaan mitä tässä sopimuksessa ja

yhteisöjen tuomioistuimen perussäännössä määrätään yhteisön tuomioistuimesta."

15) Muutetaan 33 artikla seuraavasti:

a) korvataan artiklan ensimmäinen kohta seuraavasti:

"Yhteisön tuomioistuimella on toimivalta ratkaista jäsenvaltion, Euroopan parlamentin tai neuvoston kanne, joka koskee komission päätöksen tai suosituksen julistamista mitättömäksi ja jonka perusteena on toimivallan puuttuminen, olennaisen menettelymääräyksen rikkominen, tämän sopimuksen tai sen soveltamista koskevan oikeussäännön rikkominen taikka harkintavallan väärinkäyttö. Yhteisön tuomioistuin ei kuitenkaan saa tutkia sitä taloudellisista tosiseikoista tai olosuhteista johtuvan tilanteen arviointia, jonka perusteella komissio on tehnyt päätöksensä tai antanut suosituksensa, ellei ole kanneltu siitä, että komissio on käyttänyt harkintavallata väärin taikka ilmeisesti jättänyt noudattamatta tämän sopimuksen määräyksiä tai sen soveltamista koskevaa oikeussääntöä.";

b) korvataan neljäs kohta seuraavasti:

"Yhteisön tuomioistuimella on samoin edellytyksin toimivalta ratkaista tilintarkastustuomioistuimen oikeuksiensa turvaamiseksi nostamat kanteet."

16) Korvataan 45 artikla seuraavasti:

"45 artikla

Yhteisön tuomioistuimen perussääntö vahvistetaan erillisessä pöytäkirjassa.

Neuvosto voi yksimielisesti yhteisön tuomioistuimen pyynnöstä sekä Euroopan parlamenttia ja komissiota kuultuaan tai komission pyynnöstä sekä Euroopan parlamenttia ja yhteisön tuomioistuinta kuultuaan muuttaa perussäännön määräyksiä."

17) Muutetaan 45 b artikla seuraavasti:

a) korvataan 1 kohta seuraavasti:

"1. Tilintarkastustuomioistuimessa on yksi kansalainen kustakin jäsenvaltiosta.";

b) korvataan 3 kohta seuraavasti:

"3. Tilintarkastustuomioistuimen jäsenet nimitetään kuudeksi vuodeksi kerrallaan. Neuvosto hyväksyy määräenemmistöllä Euroopan parlamenttia kuultuaan kunkin jäsenvaltion ehdotusten mukaisesti laaditun luettelon jäsenistä. Sama jäsen voidaan nimittää uudeksi toimikaudeksi.

Tilintarkastustuomioistuimen jäsenet valitsevat keskuudestaan tilintarkastustuomioistuimen presidentin kolmeksi vuodeksi. Sama henkilö voidaan valita uudeksi toimikaudeksi."

18) Muutetaan 45 c artikla seuraavasti:

a) korvataan 1 kohta seuraavasti:

"1. Tilintarkastustuomioistuin tarkastaa yhteisön kaikkia tuloja ja menoja koskevat tilit. Se tarkastaa myös kaikkien yhteisön perustamien toimielinten tuloja ja menoja koskevat tilit, jollei toimielimen perustamisasiakirjassa toisin määrätä.

Tilintarkastustuomioistuin antaa Euroopan parlamentille ja neuvostolle Euroopan unionin virallisessa lehdessä julkaistavan lausunman tilien luotettavuudesta sekä tilien perustana olevien toimien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta. Lausumaa voidaan täydentää yhteisön jokaista keskeistä toiminta-alaa koskevilla erityisarvioilla.";

b) korvataan 4 kohta seuraavasti:

"4. Kunkin varainhoitovuoden päätyttyä tilintarkastustuomioistuin laatii vuosikertomuksen. Se toimitetaan muille yhteisön toimielimille ja julkaistaan Euroopan unionin virallisessa lehdessä yhdessä näiden toimielinten tilintarkastustuomioistuimen huomautuksiin antamien vastausten kanssa.

Tilintarkastustuomioistuin voi myös milloin tahansa, varsinkin erityiskertomuksen,

esittää huomautuksia erityisistä kysymyksistä sekä antaa yhteisön muun toimielimen pyynnöstä lausuntoja.

Tilintarkastustuomioistuin antaa vuosikertomuksensa, erityiskertomuksensa ja lausuntonsa jäsentensä enemmistöllä. Se voi kuitenkin perustaa keskuudestaan jaostoja tietynlaisten kertomusten ja lausuntojen hyväksymistä varten tilintarkastustuomioistuimen työjärjestyksessä määrätyn edellytyksin.

Tilintarkastustuomioistuin avustaa Euroopan parlamenttia ja neuvostoa talousarvion toteutumisen valvonnassa.

Tilintarkastustuomioistuin vahvistaa työjärjestyksensä. Työjärjestykselle tarvitaan neuvoston määräenemmistöllä antama hyväksyminen."

19) Muutetaan 96 artikla seuraavasti:

a) korvataan 1 kohdan ilmaisu "F.1 artiklan 2 kohdan" ilmaisulla "7 artiklan 3 kohdan";

b) korvataan 2 kohdan ilmaisu "F.1 artiklan 1 kohdan" ilmaisulla "7 artiklan 2 kohdan" ja ilmaisu "F artiklan 1 kohdassa" ilmaisulla "6 artiklan 1 kohdassa".

5 ARTIKLA

Muutetaan pöytäkirja Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännöstä tämän artiklan mukaisesti.

Lisätään 10 artiklaan kohta seuraavasti:

"10.6 Valtion- tai hallitusten päämiesten kokoonpanossa kokoontuva neuvosto voi joko Euroopan keskuspankin suosituksesta ja Euroopan parlamenttia ja komissiota kuultuaan tai komission suosituksesta ja Euroopan parlamenttia ja Euroopan keskuspankkia kuultuaan yksimielisesti muuttaa 2 kohdan määräyksiä. Neuvosto suosittaa jäsenvaltioille näiden muutosten hyväksymistä. Nämä muutokset tulevat voimaan sen jälkeen, kun kaikki jäsenvaltiot ovat ne ratifioineet valtio-

sääntöjensä mukaisesti.

Euroopan keskuspankin tämän kohdan mukaisesti antama suositus edellyttää Euroopan keskuspankin neuvoston yksimielistä päätöstä."

6 ARTIKLA

Muutetaan pöytäkirja Euroopan yhteisöjen erioikeuksista ja vapauksista tämän artiklan mukaisesti.

Korvataan 21 artikla seuraavasti:

"21 artikla

Yhteisöjen tuomioistuimen tuomareihin, julkisasiamiehiin, kirjaajaan sekä avustaviin esittelijöihin sekä yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen jäseniin ja kirjaajaan sovelletaan

12–15 artiklaa sekä 18 artiklaa, tämän kuitenkin rajoittamatta yhteisöjen tuomioistuimen perussääntöä koskevan pöytäkirjan 3 artiklan soveltamista, joka koskee tuomareiden ja julkisasiamiesten lainkäyttölistä koskemattomuutta."

TOINEN OSA

SIIRTYMÄ- JA LOPPUMÄÄRÄYKSET

7 ARTIKLA

Kumotaan Euroopan yhteisön perustamissopimukseen ja Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimukseen liitetyt, yhteisöjen tuomioistuimen perussäännöstä tehdyt pöytäkirjat ja korvataan ne Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen, Euroopan yhteisön perustamissopimukseen ja Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimukseen tällä sopimuksella liitetyllä, yhteisöjen tuomioistuimen perussäännöstä tehdyllä pöytäkirjalla.

8 ARTIKLA

Kumotaan Euroopan hiili- ja teräsyhteisön tuomioistuimen perussäännöstä tehdyn pöy-

täkirjan

1–20 artikla, 44 ja 45 artikla, 46 artiklan toinen ja kolmas kohta, 47–49 artikla sekä 51, 52, 54 ja 55 artikla.

9 ARTIKLA

Tällä sopimuksella Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen, Euroopan yhteisön perustamissopimukseen ja Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimukseen liitetyn, yhteisöjen tuomioistuimen perussäännöstä tehdyn pöytäkirjan määräyksiä sovelletaan silloin, kun yhteisöjen tuomioistuin käyttää Euroopan hiili- ja teräsyhteisön perustamissopimuksen määräysten mukaista toimivaltansa, sanotun kuitenkaan rajoittamatta Euroopan hiili- ja teräsyhteisön tuomioistuimen perussäännöstä tehdyn pöytäkirjan voimaan jäävien artikloiden soveltamista.

10 ARTIKLA

Kumotaan Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen perustamisesta 24 päivänä lokakuuta 1988 tehty neuvoston päätös 88/591 EHTY, ETY, Euratom, sellaisena kuin se on muutettuna, lukuun ottamatta sen 3 artiklaa siltä osin kuin yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kyseisen artiklan nojalla käyttää Euroopan hiili- ja teräsyhteisön perustamissopimuksella yhteisöjen tuomioistuimelle siirrettyä toimivaltaa.

11 ARTIKLA

Tämä sopimus on tehty rajoittamattomaksi ajaksi.

12 ARTIKLA

1. Korkeat sopimuspuolet ratifioivat tämän sopimuksen valtiosääntönsä asettamien vaatimusten mukaisesti. Ratifioimiskirjat talletetaan Italian tasavallan hallituksen huostaan.

2. Tämä sopimus tulee voimaan toisen kuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun viimeisenä tämän muodollisuuden suorittava allekirjoittajavaltio on tallettanut

ratifioimiskirjansa.

13 ARTIKLA

Tämä sopimus, joka on tehty yhtenä alkuperäiskappaleena englannin, espanjan, hollannin, iirin, italian, kreikan, portugalin, ranskan, ruotsin, saksan, suomen ja tanskan kielellä ja jonka teksti kullakin kielellä on yhtä todistusvoimainen, talletetaan Italian tasavallan hallituksen arkistoon, ja tämä hallitus toimittaa oikeaksi todistetun jäljennöksen

siitä muiden allekirjoittajavaltioiden hallituksille.

Tämän vakuudeksi alla mainitut täysivaltaiset edustajat ovat allekirjoittaneet tämän sopimuksen.

Tehty Nizzassa kahdentenkymmenentenäkuudentena helmikuuta 2001.

PÖYTÄKIRJAT

A. Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan yhteisöjen perustamissopimukseen liitetty pöytäkirja

PÖYTÄKIRJA

Euroopan unionin laajentumisesta

KORKEAT SOPIMUSPUOLET	tamissopimuksen 190 artiklan 2 kohdan ensimmäinen alakohta sekä Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen 108 artiklan 2 kohdan ensimmäinen alakohta	
OVAT SOPINEET seuraavista määräyksistä, jotka liitetään Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan yhteisöjen perustamissopimukseen:	1 päivästä tammikuuta 2004 alkaen, siten että uusi teksti tulee voimaan vaalikauden 2004–2009 alusta, seuraavasti:	
	"Kustakin jäsenvaltiosta valittavien edustajien määrä on seuraava:	
1 ARTIKLA		
Toimielimistä tehdyn pöytäkirjan kumoaminen	Belgia	22
	Tanska	13
	Saksa	99
	Kreikka	22
	Espanja	50
	Ranska	72
	Irlanti	12
	Italia	72
	Luxemburg	6
	Alankomaat	25
	Itävalta	17
	Portugali	22
	Suomi	13
	Ruotsi	18
	Yhdistynyt kuningaskunta	72"
2 ARTIKLA		
Euroopan parlamenttia koskevat määräykset		
1. Korvataan Euroopan yhteisön perus-		

2. Jollei 3 kohdasta muuta johdu, edustajien kokonaismäärä Euroopan parlamentissa vaalikautena 2004–2009 on sama kuin Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 190 artiklan 2 kohdassa ja Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen 108 artiklan 2 kohdassa mainittu edustajien määrä lisättyinä viimeistään 1 päivänä tammikuuta 2004 allekirjoitettavista liittymissopimuksista johtuvalla uusien jäsenvaltioiden edustajien määrällä.

3. Jos 2 kohdassa tarkoitettu jäsenten kokonaismäärä on pienempi kuin 732, kustakin jäsenvaltiosta valittavien edustajien määrä korjataan suhteessa kokonaismäärään siten, että kokonaismäärä on mahdollisimman lähellä 732:tä; tämä korjaus ei kuitenkaan saa johtaa siihen, että kustakin jäsenvaltiosta valittavien edustajien määrä on suurempi kuin Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 190 artiklan 2 kohdassa ja Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen 108 artiklan 2 kohdassa vaalikaudeksi 1999–2004 vahvistettu määrä.

Neuvosto tekee asiasta päätöksen.

4. Poiketen siitä, mitä Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 189 artiklan toisessa kohdassa ja Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen 107 artiklan toisessa kohdassa määrätään, Euroopan parlamentin jäsenten määrä voi väliaikaisesti kyseisen päätöksen soveltamiskautena olla suurempi kuin 732 siinä tapauksessa, että liittymissopimus tulee voimaan sen jälkeen, kun tämän artiklan 3 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitettu neuvoston päätös on tehty. Kyseisistä jäsenvaltioista valittavien edustajien määrään sovelletaan tämän artiklan 3 kohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettua korjausta.

3 ARTIKLA

Määräykset äänten painottamisesta neuvostossa

1. 1 päivänä tammikuuta 2005:

a) muutetaan Euroopan yhteisön perus-

tamissopimuksen 205 artikla ja Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen 118 artikla seuraavasti:

i) korvataan 2 kohta seuraavasti:

"2. Kun neuvoston ratkaisun edellytyksenä on määräenemmistö, jäsenten äänet painotetaan seuraavasti:

Belgia	12
Tanska	7
Saksa	29
Kreikka	12
Espanja	27
Ranska	29
Irlanti	7
Italia	29
Luxemburg	4
Alankomaat	13
Itävalta	10
Portugali	12
Suomi	7
Ruotsi	10
Yhdistynyt kuningaskunta	29

Kun neuvoston ratkaisu tämän sopimuksen nojalla on tehtävä komission ehdotuksesta, sen edellytyksenä on vähintään 169 puoltavaa ääntä, jotka edustavat jäsenten enemmistöä.

Muissa tapauksissa ratkaisun edellytyksenä on vähintään 169 puoltavaa ääntä, jotka edustavat ainakin kahta kolmasosaa jäsenistä.

ii) lisätään 4 kohta seuraavasti:

"4. Neuvoston jäsen voi pyytää, että neuvoston tehdessä päätöksen määräenemmistöllä tarkistetaan, että määräenemmistön muodostavat jäsenvaltiot edustavat vähintään 62:ta prosenttia unionin koko väestöstä. Jos osoittautuu, että tämä ehto ei täyty, kyseistä päätöstä ei tehdä."

b) korvataan Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 23 artiklan 2 kohdan kolmas alakohta seuraavasti:

"Neuvoston jäsenten äänet painotetaan Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 205

artiklan 2 kohdassa määrätyllä tavalla. Ratkaisun edellytyksenä on vähintään 169 puoltavaa ääntä, jotka edustavat ainakin kahta kolmasosaa jäsenistä. Neuvoston jäsen voi pyytää, että neuvoston tehdessä päätöksen määräenemmistöllä tarkistetaan, että määräenemmistön muodostavat jäsenvaltiot edustavat vähintään 62:ta prosenttia unionin koko väestöstä. Jos osoittautuu, että tämä ehto ei täyty, kyseistä päätöstä ei tehdä."

c) korvataan Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 34 artiklan 3 kohta seuraavasti:

"3. Kun neuvoston ratkaisun edellytyksenä on määräenemmistö, jäsenten äänet painotetaan Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 205 artiklan 2 kohdassa määrätyllä tavalla ja ratkaisun edellytyksenä on vähintään 169 puoltavaa ääntä, jotka edustavat ainakin kahta kolmasosaa jäsenistä. Neuvoston jäsen voi pyytää, että neuvoston tehdessä päätöksen määräenemmistöllä tarkistetaan, että määräenemmistön muodostavat jäsenvaltiot edustavat vähintään 62:ta prosenttia unionin koko väestöstä. Jos osoittautuu, että tämä ehto ei täyty, kyseistä päätöstä ei tehdä."

2. Jokaisen jäseneksi liittymisen yhteydessä lasketaan Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 205 artiklan 2 kohdan toisessa alakohdassa ja Euroopan atomienergiayhteisön 118 artiklan 2 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitettu vähimmäismäärä siten, että ääninä ilmaistu määräenemmistöön tarvittava vähimmäismäärä ei ole suurempi kuin se määräenemmistöön tarvittava vähimmäismäärä, joka saadaan kun se lasketaan Euroopan unionin laajentumista koskevassa, Nizzan sopimuksen valmistaneen konferenssin päätösasiakirjaan merkittävässä julistuksessa olevan taulukon pohjalta.

4 ARTIKLA

Komissiota koskevat määräykset

1. Korvataan 1 päivänä tammikuuta 2005 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 213 artiklan 1 kohta ja Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen

126 artiklan 1 kohta siten, että muutos tulee voimaan kun tämän ajankohdan jälkeen ensimmäisen komission toimikausi alkaa, seuraavasti:

"1. Komission jäsenet valitaan heidän yleisen pätevyytensä perusteella, ja heidän riippumattomuutensa on oltava kiistaton.

Komissiossa on yksi kansalainen kustakin jäsenvaltiosta.

Neuvosto voi yksimielisesti muuttaa komission jäsenten määrää."

2. Kun Euroopan unionissa on 27 jäsentä, korvataan Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 213 artiklan 1 kohta ja Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen 126 artiklan 1 kohta seuraavasti:

"1. Komission jäsenet valitaan heidän yleisen pätevyytensä perusteella, ja heidän riippumattomuutensa on oltava kiistaton.

Komission jäsenten määrä on jäsenvaltioiden määrää pienempi. Komission jäsenet valitaan soveltamalla tasapuolista vuorottelua, jonka yksityiskohtaiset säännöt neuvosto vahvistaa yksimielisesti.

Neuvosto vahvistaa yksimielisesti komission jäsenten määrän."

Tätä muutosta sovelletaan siitä päivästä alkaen, kun ensimmäisen komission toimikausi alkaa 27:n jäsenvaltion liittyttyä unioniin.

3. Neuvosto vahvistaa yksimielisesti 27:n jäsenvaltion liittymissopimuksen allekirjoittamisen jälkeen:

- komission jäsenten lukumäärän;
- tasapuolisen vuorottelun yksityiskohtaiset säännöt, joihin kuuluvat kaikki kunkin kollegion kokoonpanon ilman eri toimenpiteitä tapahtuvan määräytymisen edellyttämät perusteet ja säännöt, seuraavien periaatteiden mukaisesti:

a) jäsenvaltioita kohdellaan ehdottoman tasapuolisesti sen suhteen, mikä on niiden kansalaisten toimikauden määräytymisjärjestys ja kesto komissiossa; siten kahden eri jäsenvaltion kansalaisten toimikausien kokonaismäärien ero ei saa milloinkaan olla suurempi kuin yksi;

b) jollei a alakohdasta muuta johdu, kukin kollegio muodostetaan siten, että sen ko-

koonpano ilmentää tyydyttävällä tavalla unionin kaikkien jäsenvaltioiden väestöllistä ja maantieteellistä moninaisuutta.

4. Kaikilla unioniin liittyvillä valtioilla on oikeus saada liittymishetkellä yksi kansalainen komission jäseneksi siihen saakka, jona 2 kohtaa aletaan soveltaa.

B: Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen, Euroopan yhteisön perustamissopimukseen sekä Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimukseen liitetty pöytäkirja

PÖYTÄKIRJA

Yhteisöjen tuomioistuimen perussäännöstä

KORKEAT SOPIMUSPUOLET, jotka lusalaisuuksia.

HALUAVAT vahvistaa Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 245 artiklassa ja Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen 160 artiklassa tarkoitetun yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön,

OVAT SOPINEET seuraavista määräyksistä, jotka liitetään Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen, Euroopan yhteisön perustamissopimukseen ja Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimukseen:

1 ARTIKLA

Yhteisöjen tuomioistuimen järjestäytymisessä ja toiminnassa noudatetaan, mitä Euroopan unionista tehdyssä sopimuksessa (EU-sopimus), Euroopan yhteisön perustamissopimuksessa (EY:n perustamissopimus), Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksessa (Euratomin perustamissopimus) ja tässä perussäännössä määrätään.

I OSASTO

TUOMARIT JA JULKISASIAMIEHET

2 ARTIKLA

Ennen tehtävänsä ryhtymistä kukin tuomari vannoo julkisessa istunnossa valan, jonka mukaan hän suorittaa tehtävänsä puolueettomasti ja tunnollisesti eikä ilmaise neuvotte-

3 ARTIKLA

Tuomareilla on lainkäyttölinen koskemattomuus. Heidän koskemattomuutensa jatkuu heidän tehtävänsä päätyttyä heidän virassaan suorittamiensa toimien osalta, suulliset lausumat ja kirjalliset esitykset mukaan luettuina.

Yhteisöjen tuomioistuin voi täysistuntopäätöksellä pidättää koskemattomuuden.

Jos koskemattomuus on pidätetty ja tuomaria vastaan pannaan vireille oikeudenkäynti rikosasiassa, asian voi tutkia vain sellainen jäsenvaltion tuomioistuin, joka on toimivaltainen tuomitsemaan korkeimpien kansallisten tuomioistuinten jäseniä.

Yhteisöjen tuomioistuimen tuomareihin, julkisasiamiehiin, kirjaajaan sekä avustaviin esittelijöihin sovelletaan Euroopan yhteisöjen erioikeuksista ja vapauksista tehdyn pöytäkirjan 12–15 artiklaa sekä 18 artiklaa, tämän kuitenkaan rajoittamatta tuomareiden lainkäyttölistä koskemattomuutta koskevien edellisten kohtien soveltamista.

4 ARTIKLA

Tuomareilla ei saa olla poliittista tai hallinnollista tointa.

Tuomarit eivät saa harjoittaa palkallista tai

palkatonta ammattitoimintaa, ellei neuvosto poikkeustapauksessa anna siihen erityislupaa.

Tehtäväänsä ryhtyessään tuomarit antavat juhlallisen vakuutuksen siitä, että he toimikautensa aikana ja sen päätyttyä kunnioittavat tehtävästään johtuvia velvollisuuksia ja varsinkin osoittavat kunniallisuutta ja pidättyvyyttä, kun heille toimikauden päätyttyä tarjotaan tiettyjä tehtäviä tai etuja.

Yhteisöjen tuomioistuin ratkaisee epäselvät tapaukset.

5 ARTIKLA

Lukuun ottamatta kuolemantapauksia ja niitä tapauksia, joissa tuomarin tilalle nimitetään toinen tuomari tavallisessa järjestyksessä, tuomarin tehtävä päättyy, kun hän eroaa.

Tuomarin erotessa erokirje osoitetaan yhteisöjen tuomioistuimen presidentille toimittettavaksi edelleen neuvoston puheenjohtajalle. Paikka tulee avoimeksi viimeksi mainitusta ilmoituksesta.

Jollei 6 artiklaa sovelleta, tuomari jatkaa tehtävässään, kunnes hänen seuraajansa ryhtyy tehtäväänsä.

6 ARTIKLA

Tuomari voidaan vapauttaa tehtävästään taikka häneltä voidaan evätä oikeus eläkkeeseen tai muihin vastaaviin etuuksiin vain, jos yhteisöjen tuomioistuimen tuomareiden ja julkisasiamiesten yksimielisen tuomion mukaan hän ei enää täytä tehtävänsä edellyttämiä vaatimuksia tai siitä johtuvia velvollisuuksia. Tuomari, jota asia koskee, ei saa osallistua asian ratkaisemiseen.

Kirjaaja antaa yhteisöjen tuomioistuimen päätöksen tiedoksi Euroopan parlamentin puhemiehelle ja komission puheenjohtajalle sekä ilmoittaa päätöksestä neuvoston puheenjohtajalle.

Jos tuomari vapautetaan tehtävästään tällai-

sella päätöksellä, paikka tulee avoimeksi viimeksi mainitusta ilmoituksesta.

7 ARTIKLA

Jos tuomarin tehtävä päättyy kesken hänen toimikautensa, jäljellä olevaksi toimikaudeksi nimitetään toinen tuomari.

8 ARTIKLA

Mitä 2–7 artiklassa määrätään, sovelletaan julkisasiamiehiin.

II OSASTO

ORGANISAATIO

9 ARTIKLA

Osa tuomareista vaihtuu joka kolmas vuosi. Tämä koskee vuoroin kahdeksaa ja vuoroin seitsemää tuomaria.

Osa julkisasiamiehistä vaihtuu joka kolmas vuosi. Tämä koskee joka kerran neljää julkisasiamiestä.

10 ARTIKLA

Kirjaaja vannoo yhteisöjen tuomioistuimessa valan, jonka mukaan hän suorittaa tehtävänsä puolueettomasti ja tunnollisesti eikä ilmaise neuvottelusalaisuuksia.

11 ARTIKLA

Yhteisöjen tuomioistuin järjestää kirjaajalle sijaisen tapauksissa, joissa hän on estynyt.

12 ARTIKLA

Yhteisöjen tuomioistuimen yhteydessä on sen tehtävien hoitamista varten virkamiehiä ja muuta henkilöstöä. He ovat kirjaajan alaisia presidentin valvonnassa.

13 ARTIKLA

Neuvosto voi yhteisöjen tuomioistuimen ehdotuksesta yksimielisesti säätää avustavien esittelijöiden nimittämisestä ja vahvistaa heitä koskevat henkilöstösäännöt. Avustavia esittelijöitä voidaan työjärjestyksessä määrättyin edellytyksin pyytää osallistumaan yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltävänä olevien asiain valmisteluun ja työskentelemään yhdessä esittelevän tuomarin kanssa.

Neuvosto nimittää avustavat esittelijät, jotka valitaan henkilöistä, joiden riippumattomuus on kiistaton ja joilla on tarvittava lainopillinen pätevyys. He vannovat yhteisöjen tuomioistuimessa valan, jonka mukaan he suorittavat tehtävänsä puolueettomasti ja tunnollisesti eivätkä ilmaise neuvottelusalaisuuksia.

14 ARTIKLA

Tuomarit, julkisasiamiehet ja kirjaaja ovat velvollisia asumaan yhteisöjen tuomioistuimen kotipaikkakunnalla.

15 ARTIKLA

Yhteisöjen tuomioistuin hoitaa tehtäviään pysyvästi. Se vahvistaa lomakausiensa pituuden ottaen aiheellisella tavalla huomioon tehtäviensä asettamat vaatimukset.

16 ARTIKLA

Yhteisöjen tuomioistuin perustaa keskuudestaan kolmen ja viiden tuomarin jaostoja. Tuomarit valitsevat keskuudestaan jaostojen puheenjohtajat. Viiden tuomarin jaostojen puheenjohtajat valitaan kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Puheenjohtajan toimeen voidaan valita sama henkilö kerran uudelleen.

Suureen jaostoon kuuluu yksitoista tuomaria. Suuren jaoston puheenjohtajana toimii

tuomioistuimen presidentti. Suureen jaostoon kuuluvat lisäksi viiden tuomarin jaostojen puheenjohtajat ja muut työjärjestyksen ehtojen mukaisesti siihen nimetyt tuomarit.

Yhteisöjen tuomioistuin kokoontuu suurena jaostona, jos oikeudenkäynnissä asianosaisena oleva jäsenvaltio tai yhteisöjen toimitin pyytää sitä.

Yhteisöjen tuomioistuin kokoontuu täysistunnossa, jos sen käsiteltäväksi saatetaan asia EY:n perustamissopimuksen 195 artiklan 2 kohdan, 213 artiklan 2 kohdan ja 216 artiklan tai 247 artiklan 7 kohdan mukaisesti tai EHTY:n perustamissopimuksen 107 d artiklan 2 kohdan, 126 artiklan 2 kohdan ja 129 artiklan tai 160 b artiklan 7 kohdan mukaisesti.

Lisäksi yhteisöjen tuomioistuin voi julkisasiamiestä kuultuaan päättää antaa käsiteltäväkseen saatetun asian täysistunnon ratkaistavaksi, jos se pitää kyseistä asiaa poikkeuksellisen merkittävänä.

17 ARTIKLA

Yhteisöjen tuomioistuimen päätökset ovat päteviä vain, kun asian käsittelyyn osallistuu pariton määrä sen tuomareista.

Kolmen tai viiden tuomarin jaostojen päätökset ovat päteviä vain, kun asian käsittelyyn osallistuu kolme tuomaria.

Suuren jaoston päätökset ovat päteviä vain, kun asian käsittelyyn osallistuu yhdeksän tuomaria.

Yhteisöjen tuomioistuimen täysistunnossa tekemät päätökset ovat päteviä vain, kun asian käsittelyyn osallistuu yksitoista tuomaria.

Jos jonkin jaoston tuomari on estynyt, toisen jaoston tuomari voidaan kutsua osallistumaan asian käsittelyyn työjärjestyksessä määrättyin edellytyksin.

18 ARTIKLA

Tuomari tai julkisasiamies ei saa osallistua asian käsittelyyn, jos hän on aikaisemmin ollut asiassa asiamiehenä, avustajana tai asianosaisten edustajana taikka jos hänet on kutsuttu antamaan asiassa lausuma jonkin tuomioistuimen tai tutkintalautakunnan jäsenenä tai muussa ominaisuudessa.

Jos tuomari tai julkisasiamies jostakin erityisestä syystä katsoo, että hänen ei tulisi osallistua ratkaisuun tai käsittelyyn tietyssä asiassa, hänen on ilmoitettava siitä presidentille. Jos

presidentti katsoo, että tuomarin tai julkisasiamiehen ei jostakin erityisestä syystä tulisi osallistua käsittelyyn tai ratkaisuun tietyssä asiassa, hänen on ilmoitettava tästä asianomaiselle.

Yhteisöjen tuomioistuin ratkaisee tämän artiklan soveltamisessa ilmenevät ongelmat.

Asianosainen ei voi pyytää yhteisöjen tuomioistuimen tai jonkin sen jaoston kokoonpanon muuttamista tuomarin kansalaisuuden takia tai sen perusteella, että yhteisöjen tuomioistuimessa tai jossain sen jaostossa ei ole tuomaria, jolla olisi sama kansalaisuus kuin hänellä.

III OSASTO

ASIAN KÄSITTELY

19 ARTIKLA

Yhteisöjen tuomioistuimessa jäsenvaltioita ja yhteisöjen toimielimiä edustaa kutakin asiaa varten määrätty asiamies; asiamiehellä voi olla apunaan avustaja tai asianajaja.

Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen muita sopimuspuolia kuin jäsenvaltioita, sekä kyseisessä sopimuksessa tarkoitettua EFTAn valvontaviranomaista edustetaan samalla tavoin.

Muiden asianosaisten edustajan on oltava asianajaja.

Vain asianajaja, jolla on oikeus esiintyä jonkin jäsenvaltion tai jonkin Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen sopimuspuolena olevan valtion tuomioistuimessa, voi edustaa tai avustaa jotain asianosaista yhteisöjen tuomioistuimessa.

Asiamiehillä, avustajilla ja asianajajilla on yhteisöjen tuomioistuimessa esiintyessään työjärjestyksessä määrätyn edellytyksin ne oikeudet ja vapaudet, jotka ovat tarpeen, jotta he voivat hoitaa tehtävänsä riippumattomina.

Yhteisöjen tuomioistuimella on työjärjestyksessä määrätyn edellytyksin esiintyvien avustajien ja asianajajien osalta samat toimivaltuudet kuin yleensä tuomioistuimilla.

Jos korkeakoulujen opettajilla on sen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan, jonka kansalaisia he ovat, oikeus esiintyä tuomioistuimessa asiamiehenä, heillä on yhteisöjen tuomioistuimessa samat oikeudet kuin tämän artiklan nojalla on asianajajilla.

20 ARTIKLA

Käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa jakaantuu kirjalliseen ja suulliseen vaiheeseen.

Kirjallisessa käsittelyssä asianosaisille sekä niille yhteisöjen toimielimille, joiden päätökset ovat riidan kohteena, annetaan tiedoksi kannekirjelmät, kirjelmät, vastineet, huomautukset sekä niihin mahdollisesti annetut vastaukset samoin kuin kaikki kirjallinen todistusaineisto ja muut asiakirjat, joihin vedotaan, taikka niiden oikeiksi todistetut jäljennökset.

Kirjaaja toimittaa tiedoksiannot työjärjestyksessä määrättyllä tavalla ja siinä määrättyssä määräajassa.

Suullisessa käsittelyssä luetaan esittelevän

tuomarin kertomus, ja yhteisöjen tuomioistuimissa kuulee asiamiehiä, avustajia ja asianajajia samoin kuin julkisasiamiehen ratkaisuehdotuksen sekä tarvittaessa kuulee todistajia ja asiantuntijoita.

Jos yhteisöjen tuomioistuin katsoo, että asiassa ei tule esiin uutta oikeuskysymystä, se voi päättää julkisasiamiestä kuultuaan, että asia ratkaistaan ilman julkisasiamiehen ratkaisuehdotusta.

21 ARTIKLA

Asia pannaan yhteisöjen tuomioistuimessa vireille kirjaajalle osoitetulla kirjallisella kanteella. Kanteessa on mainittava kantajan nimi ja kotipaikka sekä allekirjoittaneen asema, asianosainen, jota vastaan tai asianosaiset, joita vastaan kanne on nostettu, riidan kohde, vaatimukset sekä yhteenveto seikoista, joihin kanne perustuu.

Kanteeseen on tarvittaessa liitettävä säädös, jonka mitättömäksi julistamista pyydetään, tai EY:n perustamissopimuksen 232 artiklassa ja Euratomin perustamissopimuksen 148 artiklassa tarkoitetussa tapauksessa siihen on liitettävä asiakirjat, joista ilmenee minä päivänä näissä artikloissa tarkoitettu kehoitus on annettu tai esitetty. Jos näitä asiakirjoja ei ole liitetty kanteeseen, kirjaaja kehottaa asianosaista toimittamaan asiakirjat kohtuullisessa ajassa; kannetta ei tällöin jätetä tutkimatta, vaikka asiakirjat toimitetaan vasta asian vireillepanoa koskevan määräajan päätyttyä.

22 ARTIKLA

Euratomin perustamissopimuksen 18 artiklassa tarkoitetuissa tapauksissa asia pannaan yhteisöjen tuomioistuimessa vireille kirjaajalle osoitetulla kanteella. Kanteessa on mainittava kantajan nimi ja kotipaikka sekä allekirjoittajan asema, tiedot päätöksestä, jota vastaan kanne on nostettu, vastapuolten nimet, riidan kohde, väitteet sekä yhteenveto seikoista, joihin kanne perustuu.

Kanteeseen on liitettävä oikeaksi todistettu

jäljennös siitä välityslautakunnan päätöksestä, johon kanne kohdistuu.

Jos yhteisöjen tuomioistuin hylkää kanteen, välityslautakunnan päätöksestä tulee lopullinen.

Jos yhteisöjen tuomioistuin julistaa välityslautakunnan päätöksen mitättömäksi, käsitteily välityslautakunnassa voidaan jonkun asianosaisena olevan pyynnöstä tarvittaessa aloittaa uudelleen. Välityslautakunta on sidottu yhteisöjen tuomioistuimen ratkaisuun oikeudellisista kysymyksistä.

23 ARTIKLA

EU-sopimuksen 35 artiklan 1 kohdassa, EY:n perustamissopimuksen 234 artiklassa ja Euratomin perustamissopimuksen 150 artiklassa tarkoitetuissa tapauksissa jäsenvaltion tuomioistuin ilmoittaa yhteisöjen tuomioistuimelle päätöksestään, jolla se lykkää asian käsittelyä ja saattaa asian yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi. Yhteisöjen tuomioistuimen kirjaaja antaa sen jälkeen päätöksen tiedoksi asianosaisille, jäsenvaltioille ja komissiolle sekä neuvostolle tai Euroopan keskuspankille, jos säädös, jonka pätevyys tai tulkinta on riidan kohteena, on niistä jommankumman antama, ja Euroopan parlamentille ja neuvostolle, jos säädös, jonka pätevyys tai tulkinta on riidan kohteena, on näiden toimielinten yhteisesti hyväksymä.

Kahden kuukauden kuluessa tästä tiedoksiannosta asianosaisilla, jäsenvaltioilla, komissiolla ja tarvittaessa Euroopan parlamentilla, neuvostolla ja Euroopan keskuspankilla on oikeus toimittaa yhteisöjen tuomioistuimelle kirjelmää ja kirjallisia huomautuksia.

EY:n perustamissopimuksen 234 artiklassa tarkoitetuissa tapauksissa yhteisöjen tuomioistuimen kirjaaja antaa lisäksi jäsenvaltion tuomioistuimen päätöksen tiedoksi Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen muille sopimuspuolille kuin jäsenvaltioille sekä kyseisessä sopimuksessa tarkoitettulle EFTAn valvontaviranomaiselle, joilla, jos on kyse jos-

tain sopimuksen soveltamisalasta, on kahden kuukauden kuluessa tiedoksiannosta valtuudet toimittaa yhteisöjen tuomioistuimelle kirjelmia ja kirjallisia huomautuksia.

24 ARTIKLA

Yhteisöjen tuomioistuin voi vaatia asianosaisia toimittamaan kaikki sen haluamat asiakirjat ja antamaan kaikki sen haluamat tiedot. Jos asianosainen kieltäytyy, yhteisöjen tuomioistuin toteaa tämän.

Yhteisöjen tuomioistuin voi vaatia myös niitä jäsenvaltioita ja yhteisöjen toimielimiä, jotka eivät ole oikeudenkäynnissä asianosaisia, antamaan kaikki tiedot, joita yhteisöjen tuomioistuin pitää oikeudenkäynnin kannalta tarpeellisina.

25 ARTIKLA

Yhteisöjen tuomioistuin voi milloin tahansa antaa valitsemalleen henkilölle, yhteisölle, viranomaiselle, komitealle tai elimelle tehtäväksi asiantuntijalausunnan antamisen.

26 ARTIKLA

Todistajia voidaan kuulla siten kuin työjärjestyksessä määrätään.

27 ARTIKLA

Todistajan niskoitellessa yhteisöjen tuomioistuimella on tuomioistuimille yleensä kuuluvat toimivaltuudet, ja se voi tuomita maksuseuraamuksen siten kuin sen työjärjestyksessä määrätään.

28 ARTIKLA

Todistajia ja asiantuntijoita voidaan kuulla valan nojalla siten, että he vannovat valan yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksessä

määrättyä kaavaa noudattaen taikka todistajan tai asiantuntijan kansallisessa lainsäädännössä säädetyllä tavalla.

29 ARTIKLA

Yhteisöjen tuomioistuin voi määrätä, että todistajaa tai asiantuntijaa on kuultava hänen kotipaikkansa oikeusviranomaisessa.

Määräys lähetetään yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen määräysten mukaisesti täytäntöön pantavaksi toimivaltaiselle oikeusviranomaiselle. Oikeusapupyynnön täytäntöönpanon yhteydessä laaditut asiakirjat palautetaan yhteisöjen tuomioistuimelle samojen määräysten mukaisesti.

Yhteisöjen tuomioistuin vastaa kustannuksista, jollei se aiheellisissa tapauksissa määrää niitä asianosaisten vastattavaksi.

30 ARTIKLA

Kukin jäsenvaltio käsittelee todistajan tai asiantuntijan väärää valaa samalla tavoin kuin tekoa, joka on tapahtunut riita-asioita käsittelevässä kyseisen jäsenvaltion tuomioistuimessa. Yhteisöjen tuomioistuimen ilmoituksesta asianomaisen jäsenvaltion on saatettava tekijä syytteeseen toimivaltaisessa kansallisessa tuomioistuimessa.

31 ARTIKLA

Istunto on julkinen, jollei yhteisöjen tuomioistuin erityisin perustein viran puolesta tai asianosaisten pyynnöstä toisin päättä.

32 ARTIKLA

Käsittelyn aikana yhteisöjen tuomioistuin voi kuulla asiantuntijoita, todistajia ja asianosaisia henkilökohtaisesti. Viimeksi mainitut voivat kuitenkin esiintyä vain edustajien kautta.

33 ARTIKLA

Jokaisesta istunnosta pidetään pöytäkirjaa, jonka presidentti ja kirjaaja allekirjoittavat.

34 ARTIKLA

Presidentti vahvistaa asialuettelon.

35 ARTIKLA

Yhteisöjen tuomioistuimen neuvottelut ovat salaisia ja pysyvät sellaisina.

36 ARTIKLA

Tuomiot perustellaan. Niissä mainitaan asian ratkaisemiseen osallistuneiden tuomareiden nimet.

37 ARTIKLA

Presidentti ja kirjaaja allekirjoittavat tuomiot. Ne luetaan julkisessa istunnossa.

38 ARTIKLA

Yhteisöjen tuomioistuin päättää oikeudenkäyntikuluista.

39 ARTIKLA

Yhteisöjen tuomioistuimen presidentti voi yksinkertaistetussa menettelyssä, jossa voidaan tarpeellisessa määrin poiketa eräistä tämän perussäännön määräyksistä ja josta määrätään työjärjestyksessä, ratkaista vaatimukset, jotka koskevat täytäntöönpanon lykkäämistä EY:n perustamissopimuksen 242 artiklan ja Euratomin perustamissopimuksen 157 artiklan mukaisesti, EY:n perustamissopimuksen 243 artiklassa tai Euratomin perustamissopimuksen 158 artiklassa tarkoitettua päätöstä välitoimista tai täytäntöönpanon lykkäämistä EY:n perustamissopimuksen 256 artiklan neljännen kohdan tai Euratomin

perustamissopimuksen 164 artiklan kolmannen kohdan mukaisesti.

Presidentin ollessa estynyt hänen sijaisenaan on toinen tuomari siten kuin työjärjestyksessä määrätään.

Presidentin tai hänen sijaisensa asiassa antama ratkaisu on väliaikainen, eikä se millään tavoin vaikuta yhteisöjen tuomioistuimen pääasiassa tekemään ratkaisuun.

40 ARTIKLA

Jäsenvaltiot ja yhteisöjen toimielimet voivat olla väliintulijoina yhteisöjen tuomioistuimessa vireillä olevissa asioissa.

Tämä oikeus on myös kaikilla muilla, jotka osoittavat, että yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saatetun asian ratkaisu koskee heidän etuaan; tämä ei kuitenkaan koske jäsenvaltioiden keskinäisiä asioita, yhteisöjen toimielimien keskinäisiä asioita eikä jäsenvaltioiden ja yhteisöjen toimielimien välisiä asioita.

Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen muut sopimuspuolet kuin jäsenvaltiot, sekä kyseisessä sopimuksessa tarkoitettu EFTAn valvontaviranomainen, voivat olla väliintulijoina yhteisöjen tuomioistuimessa vireillä olevissa asioissa, jos on kyse jostain tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvasta asiasta, sanotun kuitenkin rajoittamatta toisen kohdan soveltamista.

Väliintulokirjelmässä saadaan esittää vain jonkun asianosaisen vaatimuksia tukevia vaatimuksia.

41 ARTIKLA

Jos oikeassa järjestyksessä haastettu vastaaja ei anna kirjallista vastinetta, asiassa annetaan yksipuolinen tuomio. Asian uudelleenkäsitelyä voidaan vaatia kuukauden kuluessa tuomion tiedoksi antamisesta. Vaatimus asian uudelleenkäsitelystä ei lykkää yksipuolisen tuomion täytäntöönpanoa, ellei yhteisöjen tuomioistuin päättää toisin.

42 ARTIKLA

Jäsenvaltiot, yhteisöjen toimielimet ja muut, luonnolliset henkilöt tai oikeushenkilöt voivat työjärjestyksessä määrätyissä tapauksissa ja siinä määrätyin edellytyksin kolmansina osapuolina vaatia asian käsittelemistä uudelleen, jos tuomio on annettu asianomaisia kuulematta ja loukkaa näiden oikeuksia.

43 ARTIKLA

Jos tuomio on epäselvä sisällykseltään tai ulottuvuudeltaan, yhteisöjen tuomioistuin tulkitsee sitä sellaisen asianosaisen tai yhteisöjen toimielimen pyynnöstä, joka osoittaa sen koskevan etuaan.

44 ARTIKLA

Hakemus tuomion purkamiseksi ja asian ottamiseksi uudelleen yhteisöjen tuomioistuimessa käsiteltäväksi voidaan tehdä vain, jos tietoon tulee merkitykseltään ratkaiseva tosiseikka, joka ei ole ollut yhteisöjen tuomioistuimen eikä uutta käsittelyä pyytävän asianosaisen tiedossa tuomiota annettaessa.

Uusi käsittely aloitetaan yhteisöjen tuomioistuimen tuomiolla, jossa nimenomaisesti todetaan, että on olemassa uusi tosiseikka sekä katsotaan, että tosiseikka luonteeltaan on sellainen, että se edellyttää uutta käsittelyä, ja hakemukseen voidaan tällä perusteella suostua.

Purkamishakemusta ei voida tehdä sen jälkeen kun tuomion antamisesta on kulunut kymmenen vuotta.

45 ARTIKLA

Työjärjestyksessä määrätään määräaikojen pidentämisestä pitkien etäisyyksien vuoksi.

Määräajan päättyminen ei johda oikeudenmenetyksiin, jos se, jota asia koskee, osoittaa, että on ollut ennalta arvaamattomia seikkoja tai ylivoimainen este.

46 ARTIKLA

Vanhentumisaika sopimussuhteen ulkopuolista yhteisöjen vastuuta koskevissa asioissa on viisi vuotta tapahtumasta, johon korvausvelvollisuus perustuu. Vanhentumisaika keskeytyy, jos asia pannaan vireille yhteisöjen tuomioistuimessa tai jos vahinkoa kärsinyt sitä ennen esittää asiassa vaatimuksen asianomaiselle yhteisöjen toimielimelle. Viimeksi mainitussa tapauksessa asia on pantava vireille EY:n perustamissopimuksen 230 artiklan ja Euratomin perustamissopimuksen 146 artiklan mukaisesti kahden kuukauden kuluessa; tarvittaessa sovelletaan EY:n perustamissopimuksen 232 artiklan toisen kohdan ja Euratomin perustamissopimuksen 148 artiklan toisen kohdan määräyksiä.

IV OSASTO

EUROOPAN YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN

47 ARTIKLA

Tämän perussäännön 2–8 artiklaa sekä 14 ja 15 artiklaa, 17 artiklan ensimmäistä, toista, neljättä ja viidettä kohtaa ja 18 artiklaa sovelletaan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen ja sen jäseniin. Edellä 2 artiklassa tarkoitettu vala vannotaan yhteisöjen tuomioistuimessa ja 3, 4 ja 6 artiklassa tarkoitetut päätökset tekee yhteisöjen tuomioistuin yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta kuultuaan.

Tämän perussäännön 3 artiklan neljättä kohtaa sekä 10, 11 ja 14 artiklaa sovelletaan soveltuvin osin yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaajaan.

48 ARTIKLA

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa on 15 tuomaria.

49 ARTIKLA

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen jäseniä voidaan pyytää hoitamaan julkisasiamiehen tehtäviä.

Julkisasiamiesten tehtävänä on täysin puolueettomina ja riippumattomina esittää julkisessa istunnossa perustellut ratkaisuehdotukset yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen käsiteltäväksi saatetuissa asioissa avustaakseen yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta sille kuuluvassa tehtävässä.

Asioiden valintaperusteet sekä yksityiskohtaiset säännöt julkisasiamiesten nimeämisestä määrätään yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksessä.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen jäsen, jota on pyydetty toimimaan julkisasiamiehenä asiassa, ei voi osallistua tämän asian ratkaisemiseen.

50 ARTIKLA

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kokoontuu kolmen tai viiden tuomarin jaostoissa. Tuomarit valitsevat keskuudestaan jaostojen puheenjohtajat. Viiden tuomarin jaostojen puheenjohtajat valitaan kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Puheenjohtajan toimeen voidaan valita sama henkilö keran uudelleen.

Työjärjestyksessä määrätään jaostojen kokoonpanosta ja asioiden jakamisesta jaostoille. Tietyissä tapauksissa, joista määrätään työjärjestyksessä, yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voi kokoontua täysistunnossa tai yhden tuomarin kokoonpanossa.

Työjärjestyksessä voidaan myös määrätä,

että yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kokoontuu suurena jaostona niissä tapauksissa ja niillä ehdoilla, jotka on työjärjestyksessä määritelty.

51 ARTIKLA

EY:n perustamissopimuksen 225 artiklan 1 kohdassa ja Euratomin perustamissopimuksen 140 a artiklan 1 kohdassa esitetystä säännöstä poiketen jäsenvaltioiden, yhteisöjen toimielinten ja Euroopan keskuspankin nostamat kanteet kuuluvat yhteisöjen tuomioistuimen toimivaltaan.

52 ARTIKLA

Yhteisöjen tuomioistuimen presidentti ja yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentti vahvistavat yhteisymmärryksessä yksityiskohtaiset säännöt siitä, miten yhteisöjen tuomioistuimen virkamiehet ja sen muu henkilöstö voivat antaa palveluja yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle tämän toiminnan varmistamiseksi. Tietty virkamiehet tai muuhun henkilöstöön kuuluvat ovat yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaajan alaisia yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentin valvonassa.

53 ARTIKLA

Asian käsittelystä yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa määrätään III osastossa.

Asian käsittelyä yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa koskevia täsmentäviä ja täydentäviä määräyksiä annetaan tarvittaessa sen työjärjestyksessä. Työjärjestyksessä voidaan poiketa 40 artiklan neljännessä kohdasta sekä 41 artiklasta, jotta niiden riita-asioiden erityispiirteet, jotka kuuluvat henkisen omaisuuden alaan, voidaan ottaa huomioon.

Poiketen siitä, mitä 20 artiklan neljännessä kohdassa määrätään, julkisasiamies voi esittää perustellut ratkaisuehdotuksensa kirjallisesti.

54 ARTIKLA

Jos yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle osoitettu hakemus tai muu asian käsittelyyn liittyvä asiakirja on erehdyksessä toimitettu yhteisöjen tuomioistuimen kirjaajalle, tämä toimittaa sen välittömästi yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaajalle; samoin jos yhteisöjen tuomioistuimelle osoitettu hakemus tai muu asian käsittelyyn liittyvä asiakirja on erehdyksessä toimitettu yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaajalle, tämä toimittaa sen välittömästi yhteisöjen tuomioistuimen kirjaajalle.

Jos yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, ettei se ole toimivaltainen ratkaisemaan yhteisöjen tuomioistuimen toimivaltaan kuuluvaa asiaa, se siirtää asian yhteisöjen tuomioistuimelle; samoin jos yhteisöjen tuomioistuin katsoo asian kuuluvan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle, se siirtää asian yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle, joka ei tällöin voi katsoa, ettei se olisi toimivaltainen kyseisessä asiassa.

Jos yhteisöjen tuomioistuimen ja yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen käsiteltäväksi on saatettu asiat, joilla on sama kohde tai jotka koskevat samaa tulkintakysymystä taikka joissa kyse on saman säädöksen pätevydestä, yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voi asianosaisia kuultuaan lykätä asian käsittelyä, kunnes yhteisöjen tuomioistuin on antanut tuomion. Kun kyse on saman säädöksen mitättömäksi julistamista koskevista hakemuksista, yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voi myös jättää asian käsiteltäväksi ottamatta, jotta yhteisöjen tuomioistuin voi ratkaista nämä vaatimukset. Tässä kohdassa tarkoituiissa tapauksissa yhteisöjen tuomioistuin voi myös päättää lykätä sen käsiteltäväksi saatetun asian käsittelyä; tällöin asian käsittelyä

yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa jatketaan.

55 ARTIKLA

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaaja antaa yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen lopulliset päätökset sekä päätökset, joilla tehdään vain osittainen asiaratkaisu taikka joilla ratkaistaan väite toimivallan puuttumisesta tai siitä, että asia on jätettävä tutkittavaksi ottamatta, tiedoksi kaikille asianosaisille samoin kuin kaikille jäsenvaltioille ja yhteisöjen toimielimille, vaikka nämä eivät olisi olleet asiassa väliintulijana yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa.

56 ARTIKLA

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen lopullisiin päätöksiin sekä päätöksiin, joilla tehdään vain osittainen asiaratkaisu taikka joilla ratkaistaan väite toimivallan puuttumisesta tai siitä, että asia on jätettävä tutkittavaksi ottamatta, voidaan hakea muutosta yhteisöjen tuomioistuimelta kahden kuukauden kuluessa muutoksenhaun kohteena olevan päätöksen tiedoksiantamisesta.

Muutosta voivat hakea kaikki asianosaiset, joiden vaatimukset on kokonaan tai osittain hylätty. Muut väliintulijana olleet kuin jäsenvaltiot ja yhteisöjen toimielimet voivat kuitenkin hakea muutosta ainoastaan silloin, kun yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen päätös koskee heitä suoraan.

Lukuun ottamatta tapauksia, jotka koskevat yhteisöjen ja niiden henkilöstön välisiä riitoja, muutosta voivat hakea myös jäsenvaltiot ja yhteisöjen toimielimet, jotka eivät ole olleet väliintulijana asiassa yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa. Tässä tapauksessa jäsenvaltiot ja toimielimet ovat samassa asemassa kuin ne jäsenvaltiot tai toimielimet, jotka olivat väliintulijana ensimmäisessä oikeusasteessa.

57 ARTIKLA

Se, jonka väliintulohakemus on hylätty, voi hakea muutosta yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen hylkäyspäätökseen yhteisöjen tuomioistuimelta kahden viikon kuluessa siitä, kun hylkäävä päätös annettiin tiedoksi.

Asianosaiset voivat hakea muutosta yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen päätöksiin, jotka se on tehnyt EY:n perustamissopimuksen 242 tai 243 artiklan taikka 256 artiklan neljännen kohdan nojalla tai Euratomin perustamissopimuksen 157 tai 158 artiklan taikka 164 artiklan kolmannen kohdan nojalla, yhteisöjen tuomioistuimelta kahden kuukauden kuluessa niiden tiedoksiantamisesta.

Tämän artiklan ensimmäisessä ja toisessa kohdassa tarkoitettuja muutoksenhakuja käsitellään ja niistä päätetään 39 artiklassa tarkoitettua menettelyä noudattaen.

58 ARTIKLA

Yhteisöjen tuomioistuimelta voidaan hakea muutosta vain oikeuskysymysten osalta. Muutoksenhaun perusteena voi olla toimivalan puuttuminen yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelta, asian käsitelyssä yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa tapahtunut oikeudenkäyntivirhe, joka on hakijan edun vastainen, tai yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa tapahtunut yhteisön oikeuden rikkominen.

Muutosta ei voida hakea vain oikeudenkäyntikulujen määrän osalta tai siltä osin, kuka vastaa oikeudenkäyntikuluista.

59 ARTIKLA

Kun yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen päätökseen haetaan muutosta, käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa jakaantuu kirjalliseen ja suulliseen vaiheeseen. Työjärjestyksessä määrätyn edellytyksen yh-

teisöjen tuomioistuin voi julkisasiamiestä ja asianosaisia kuultuaan ratkaista asian ilman suullista käsittelyä.

60 ARTIKLA

Muutoksenhaulla ei ole lykkäävää vaikutusta, sanotun kuitenkaan rajoittamatta EY:n perustamissopimuksen 242 ja 243 artiklan tai Euratomin perustamissopimuksen 157 ja 158 artiklan soveltamista.

Poiketen siitä, mitä EY:n perustamissopimuksen 244 artiklassa ja Euratomin perustamissopimuksen 159 artiklassa määrätään, yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen päätökset, joilla julistetaan asetus mitättömäksi, tulevat voimaan vasta tämän perussäännön 56 artiklan ensimmäisessä kohdassa tarkoitettun ajan kuluttua tai jos muutosta on haettu tämän ajan kuluessa, muutoksenhaun hylkäämisestä, sanotun kuitenkaan rajoittamatta asianosaisen mahdollisuutta pyytää EY:n perustamissopimuksen 242 ja 243 artiklan tai Euratomin perustamissopimuksen 157 ja 158 artiklan nojalla yhteisöjen tuomioistuinta lykkäämään mitättömäksi julistetun päätöksen vaikutuksia tai päättämään muista välitoimista.

61 ARTIKLA

Jos muutoksenhaku todetaan aiheelliseksi, yhteisöjen tuomioistuin julistaa yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen päätöksen mitättömäksi. Se voi joko itse ratkaista asian lopullisesti, jos asia on ratkaisukelpoinen, tai palauttaa asian yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ratkaistavaksi.

Palauttamistapauksessa yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on sidottu yhteisöjen tuomioistuimen asiassa ratkaisuun oikeusseikkoihin.

Jos sellaisen jäsenvaltion tai yhteisöjen toimielimen tekemä muutoksenhaku todetaan aiheelliseksi, joka ei ole ollut asiassa väliintulijana yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen

tuomioistuimessa, yhteisöjen tuomioistuin voi, jos se katsoo sen tarpeelliseksi, todeta, mitä yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen mitättömäksi julistetun päätöksen vaikutuksista on pidettävä riidan asiainsaisten kannalta pysyvinä.

62 ARTIKLA

EY:n perustamissopimuksen 225 artiklan 2 ja 3 kohdassa sekä Euratomin perustamissopimuksen 140 a artiklan 2 ja 3 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa ensimmäinen julkisasiamies voi ehdottaa, että yhteisöjen tuomioistuin käsittelee uudelleen yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen päätöksen, jos hän katsoo, että päätös voi vakavasti vahingoittaa yhteisön oikeuden yhtenäisyyttä tai johdonmukaisuutta.

Ehdotus on tehtävä kuukauden kuluessa siitä, kun yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tehnyt päätöksensä. Yhteisöjen tuomioistuin päättää kuukauden kuluessa yhteisöjen ensimmäisen julkisasiamiehen ehdotuksesta, onko aihetta käsitellä päätös uudelleen.

V OSASTO

LOPPUMÄÄRÄYKSET

63 ARTIKLA

Yhteisöjen tuomioistuimen ja yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestykset sisältävät tämän perussäännön soveltamisen ja täydentämisen kannalta tarpeelliset määräykset.

64 ARTIKLA

Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksessä ja yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksessä olevaa kieliä koskevaa järjestelyä sovelletaan, kunnes tässä perussäännössä annetaan määräykset yhteisöjen tuomioistuimessa ja yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa sovellettavasta kielistä koskevasta järjestelystä. Työjärjestyksen määräyksiä voidaan muuttaa tai ne voidaan kumota ainoastaan tämän perussäännön muuttamista koskevaa menettelyä noudattaen.

C. Euroopan yhteisön perustamissopimukseen liitetyt pöytäkirjat

1. PÖYTÄKIRJA

EHTY:n perustamissopimuksen voimassaolon päättymisen taloudellisista seurauksista ja hiili- ja terästudkimusrahadosta

KORKEAT SOPIMUSPUOLET, jotka

HALUAVAT ratkaista tietyt Euroopan hiili- ja teräsyhteisön perustamissopimuksen voimassaolon päättymiseen liittyvät kysymykset,

HALUAVAT siirtää omistusoikeuden Euroopan hiili- ja teräsyhteisön varoihin Euroopan yhteisölle,

OTTAVAT HUOMIOON, että näitä varoja olisi toivottavaa käyttää hiili- ja terästeollisuuteen liittyvien alojen tutkimukseen ja että tätä varten olisi annettava erityiset säännöt,

OVAT SOPINEET SEURAAVISTA Euroopan yhteisön perustamissopimukseen liitettävistä määräyksistä:

1 ARTIKLA

1. Kaikki varat ja vastuut, joita Euroopan hiili- ja teräsyhteisöllä on 23 päivänä heinäkuuta 2002, siirretään 24 päivästä heinäkuuta 2002 Euroopan yhteisölle.

2. Euroopan hiili- ja teräsyhteisön 23 päivänä heinäkuuta 2002 päätetyssä taseessa oleva nettovarallisuus, lisätynä tai vähennettynä mahdollisilla selvitystoimista aiheutuvilla määrillä, muodostaa hiili- ja terästeollisuuteen liittyvien alojen tutkimukseen tarkoitetut varat, joista käytetään nimitystä 'EHTY:n selvityksessä olevat varat'. Selvityksen jälkeen varoista käytetään nimitystä 'hiili- ja terästudkimusrahadon varat'.

3. Näistä varoista kertyvät tulot, joista käytetään nimitystä 'hiili- ja terästudkimusrahasto', käytetään yksinomaan tutkimuksen puiteohjelman ulkopuoliseen hiili- ja terästeollisuuteen liittyvien alojen tutkimukseen tämän pöytäkirjan määräysten ja sen nojalla annettujen säästöjen mukaisesti.

2 ARTIKLA

Neuvosto antaa yksimielisesti komission ehdotuksesta ja Euroopan parlamenttia kuultuaan tämän pöytäkirjan täytäntöönpanon edellyttämät säännökset, mukaan lukien keskeiset periaatteet ja aiheelliset päätöksentekomenettelyt, erityisesti hiili- ja terästudkimusrahadon varojen hoitoa koskevien monivuotisten taloudellisten suuntaviivojen ja kyseisen rahaston tutkimusohjelman teknisten suuntaviivojen antamiseksi.

3 ARTIKLA

Euroopan yhteisön perustamissopimuksen määräyksiä sovelletaan, jollei tässä pöytäkirjassa ja sen nojalla annetuissa säädöksissä toisin määrätä.

4 ARTIKLA

Tätä pöytäkirjaa sovelletaan 24 päivästä heinäkuuta 2002.

2. PÖYTÄKIRJA

Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 67 artiklasta

KORKEAT SOPIMUSPUOLET

OVAT SOPINEET seuraavasta Euroopan yhteisön perustamissopimukseen liitettävästä määräyksestä:

AINOA ARTIKLA

Toukokuun 1 päivästä 2004 alkaen neuvosto vahvistaa määräenemmistöllä komission ehdotuksesta ja Euroopan parlamenttia kuultaan Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 66 artiklassa tarkoitetut toimenpiteet.

PÄÄTÖSASIAKIRJA

JÄSENVALTIOIDEN HALLITUSTEN EDUSTAJIEN KONFERENSSI, joka kutsuttiin koolle Brysseliin 14 päivänä helmikuuta 2000 päättämään yhteisellä sopimuksella Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen sekä Euroopan yhteisön, Euroopan atomienergiayhteisön ja Euroopan hiili- ja teräsyhteisön perustamissopimuksiin sekä niihin liittyviin tiettyihin asiakirjoihin tehtävistä muutoksista, on hyväksynyt seuraavat tekstit:

I

Nizzan sopimus Euroopan unionista tehdyn sopimuksen, Euroopan yhteisöjen perustamissopimusten sekä niihin liittyvien tiettyjen asiakirjojen muuttamisesta

II

Pöytäkirjat

A. Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan yhteisöjen perustamissopimukseen liitetyt pöytäkirjat:

Pöytäkirja Euroopan unionin laajentumisesta

B. Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen, Euroopan yhteisön perustamissopimukseen ja Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimukseen liitetty pöytäkirja

Pöytäkirja Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen perussäännöstä

C. Euroopan yhteisön perustamissopimukseen liitetyt pöytäkirjat:

1. Pöytäkirja EHTY:n perustamissopimuksen voimassaolon päättymisen taloudellisista seurauksista ja hiili- ja terästutkimusrahastosta

2. Pöytäkirja Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 67 artiklasta

KONFERENSSI on hyväksynyt alla luetellut ja tähän päätösasiakirjaan liitetyt yhteiset julistukset

1. Julistus Euroopan turvallisuus- ja puolustuspolitiikasta

2. Julistus Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 31 artiklan 2 kohdasta

3. Julistus Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 10 artiklasta

4. Julistus Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 21 artiklan kolmannesta kohdasta
5. Julistus Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 67 artiklasta
6. Julistus Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 100 artiklasta
7. Julistus Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 111 artiklasta
8. Julistus Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 137 artiklasta
9. Julistus Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 175 artiklasta
10. Julistus Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 181 a artiklasta

11. Julistus Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 191 artiklasta
12. Julistus Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 225 artiklasta
13. Julistus Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 225 artiklan 2 ja 3 kohdasta
14. Julistus Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 225 artiklan 2 ja 3 kohdasta
15. Julistus Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 225 artiklan 3 kohdasta
16. Julistus Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 225 a artiklasta
17. Julistus Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 229 a artiklasta
18. Julistus tilintarkastustuomioistuimesta
19. Julistus Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännön 10.6 artiklasta
20. Julistus Euroopan unionin laajentumisesta
21. Julistus määränemmistöön tarvittavasta vähimmäismäärästä ja määrävähemmistön muodostavasta äänimäärästä laajentuneessa unionissa
22. Julistus Eurooppa-neuvoston kokouspaikasta
23. Julistus unionin tulevaisuudesta
24. Julistus EHTY:n perustamissopimuksen voimassaolon päättymisen taloudellisista seurauksista ja hiili- ja terästutkimusrahostosta tehdyn pöytäkirjan 2 artiklasta

KONFERENSSI on ottanut huomioon alla luetellut ja tähän päätösasiakirjaan liitetyt julistukset

1. Luxemburgin julistus

2. Kreikan, Espanjan ja Portugalin julistus Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 161 artiklasta

3. Tanskan, Saksan, Alankomaiden ja Itävallan julistus Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 161 artiklasta.

Tehty Nizzassa kahdentenkymmenentenäkuudentena päivänä helmikuuta kaksituhattayksi.

KONFERENSSIN HYVÄKSYMÄT JULISTUKSET

1. Julistus Euroopan turvallisuus- ja puolustuspolitiikasta

Nizzassa kokoontuneen Eurooppa-neuvoston hyväksymien, Euroopan turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaa koskevien asiakirjojen (puheenjohtajavaltion selvitys liitteineen) mukaisesti Euroopan unionin tavoitteena on, että unioni olisi nopeasti toimintakykyinen. Eurooppa-neuvosto tekee tätä asi-

aa koskevan päätöksen Euroopan unionista tehdyn sopimuksen nykyisten määräysten perusteella mahdollisimman pian vuoden 2001 aikana, viimeistään Laekenissa Brysselissä kokoontuvassa Eurooppa-neuvostossa. Näin ollen edellytyksenä ei ole se, että Nizzan sopimus on tullut voimaan.

2. Julistus Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 31 artiklan 2 kohdasta

Konferenssi palauttaa mieleen, että

– päätöksestä perustaa Eurojust-yksikkö, joka muodostuu kunkin jäsenvaltion lähettämistä syyttäjistä, tuomareista tai vastaavaa toimivaltaa käyttävistä poliiseista ja jonka tehtävänä on kansallisten syyttäjäviranomaisten toiminnan yhteensovittaminen ja avustaminen järjestäytyneeseen rikollisuu-

teen liittyvien tapausten tutkinnassa, oli suunnitelma Tampereella 15 ja 16 päivänä lokakuuta 1999 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston puheenjohtajan päätelmissä;

– Euroopan oikeudellinen verkosto perustettiin neuvoston 29 päivänä kesäkuuta 1998 hyväksymällä yhteisellä toiminnalla 98/428/YOS (EYVL L 191, 7.7.1998, s. 4.)

3. Julistus Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 10 artiklasta

Konferenssi palauttaa mieleen, että Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 10 artiklasta johtuva vilpittömän yhteistyön velvoite koskee jäsenvaltioiden ja yhteisön toimielinten suhteiden lisäksi myös kyseisten toimielinten välisiä suhteita. Jos toimielinten välisten suhteiden kannalta osoittautuu tarpeelliseksi tämän vilpittömän yhteistyön velvoit-

teen puitteissa helpottaa Euroopan yhteisön perustamissopimuksen määräysten soveltamista, Euroopan parlamentti, neuvosto ja komissio voivat tehdä toimielinten välisiä sopimuksia. Näillä sopimuksilla ei voida muuttaa eikä täydentää perustamissopimuksen määräyksiä, ja niitä voidaan tehdä vain näiden kolmen toimielimen suostumuksella.

4. Julistus Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 21 artiklan kolmannesta kohdasta

Konferenssi kehottaa 21 artiklan kolmannessa kohdassa tai 7 artiklassa tarkoitettuja toimielimiä ja elimiä huolehtimaan, että

kaikkiin unionin kansalaisten esittämiin kirjallisiin pyyntöihin vastataan kohtuullisessa ajassa.

5. Julistus Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 67 artiklasta

Korkeat sopimuspuolet ilmoittavat suostuvansa siihen, että neuvosto päätöksessään, joka sen on tehtävä 67 artiklan 2 kohdan toisen luetelmakohdan nojalla:

– päättää 1 päivästä toukokuuta 2004 alkaen vahvistaa 251 artiklassa määrättyä menettelyä noudattaen 62 artiklan 3 kohdassa ja 63 artiklan 3 kohdan b alakohdassa tarkoitettujen toimenpiteet;

– päättää vahvistaa 251 artiklassa määrättyä menettelyä noudattaen 62 artiklan 2

kohdan a alakohdassa tarkoitettujen toimenpiteiden alkaen ajankohdasta, jona on päästy sopimukseen niiden toimenpiteiden soveltamisalasta, jotka koskevat henkilöiden liikumista jäsenvaltioiden ulkorajojen yli.

Neuvosto pyrkii lisäksi siihen, että 251 artiklassa määrättyä menettelyä sovellettaisiin 1 päivästä toukokuuta 2004 alkaen tai mahdollisimman pian sen jälkeen muihinkin IV osastoon kuuluviin aloihin tai joihinkin niistä.

6. Julistus Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 100 artiklasta

Konferenssi palauttaa mieleen, että 100 artiklassa tarkoitettujen ja 103 artiklassa määrätyn avustamiskiellon eli "no bail-out" -säännön kanssa sopusoinnussa olevien taloudellista apua koskevien päätösten on oltava vuosien 2000–2006 rahoitusnäkyvien mukaisia ja erityisesti talousarviota koskevasta

kurinalaisuudesta ja talousarviomenettelyn parantamisesta Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission 6 päivänä toukokuuta 1999 tekemän toimielinten välisen sopimuksen 11 kohdan sekä tulevien toimielinten välisen sopimusten ja rahoitusnäkyvien mukaisia.

7. Julistus Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 111 artiklasta

Konferenssi katsoo, että menettelyjen on oltava sellaisia, että kaikki euroalueeseen

kuuluvat jäsenvaltiot voivat täysin osallistua kaikkiin vaiheisiin yhteisön valmistellessa

kansainvälisissä yhteyksissä esitettävää kansainvälisen talous- ja rahaliiton kannalta erityisen merkittävässä kysymyksissä.

8. Julistus Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 137 artiklasta

Konferenssi on yhtä mieltä siitä, että kaikki 137 artiklan nojalla aiheutuvat menot otetaan rahoitusnäkömielensä otsakkeeseen 3.

9. Julistus Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 175 artiklasta

Korkeat sopimuspuolet ovat vakaasti päättäneet huolehtia, että Euroopan unioni toimii vauhdittajana edistääkseen ympäristönsuojelua unionissa samoin kuin kansainvälisellä tasolla saman tavoitteen saavuttamiseksi maailmanlaajuisesti. Tähän tavoitteeseen pyrittäessä olisi hyödynnettävä kaikki perustamissopimuksen tarjoamat mahdollisuudet, joihin kuuluvat myös markkinasuuntautuneiden ja kestävästä kehityksestä edistävien kannustimien ja välineiden käyttö.

10. Julistus Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 181 a artiklasta

Konferenssi vahvistaa, että kolmansien maiden maksutaseiden tasapainottamista varten annettava apu ei kuulu 181 a artiklan soveltamisalaan, sanotun kuitenkin rajoittamatta Euroopan yhteisön perustamissopimuksen muiden määräysten soveltamista.

11. Julistus Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 191 artiklasta

Konferenssi muistuttaa, että 191 artiklan määräykset eivät merkitse toimivallan siirtoa Euroopan yhteisölle eivätkä vaikuta jäsenvaltioiden valtiosääntöjen asiaa koskevien säännösten soveltamiseen.

Euroopan yhteisöjen talousarviosta Euroo-

pan tasolla toimiville poliittisille puolueille annettavaa rahoitusta ei saa suoraan eikä välillisesti käyttää poliittisten puolueiden rahoittamiseen kansallisella tasolla.

Poliittisten puolueiden rahoitusta koskevia sääntöjä sovelletaan samoin perustein kaik-

kiin Euroopan parlamentissa edustettuina oleviin poliittisiin voimiin.

12. Julistus Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 225 artiklasta

Konferenssi kehottaa yhteisöjen tuomioistuinta ja komissiota laatimaan mahdollisimman pian kokonaisselvityksen toimivallan jakaantumisesta yhteisöjen tuomioistuimen ja yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen välillä, erityisesti suorien kan-

teiden osalta, ja tekemään asianmukaisia ehdotuksia, jotta toimivaltaiset tahot voisivat tarkastella niitä heti Nizzan sopimuksen tultua voimaan.

13. Julistus Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 225 artiklan 2 ja 3 kohdasta

Konferenssi katsoo, että 225 artiklan 2 ja 3 kohdassa tarkoitetun uudelleen käsittelyä koskevan menettelyn keskeiset edellytykset olisi määriteltävä yhteisöjen tuomioistuimen perussäännössä. Kyseisissä määräyksissä olisi täsmennettävä erityisesti:

– osapuolten asema yhteisöjen tuomioistuimen menettelyssä niin, että varmistetaan

eri osapuolten oikeuksien suoja;

– uudelleen käsittelyä koskevan menettelyn vaikutus yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen päätöksen täytäntöönpanokelpoisuuteen;

– yhteisöjen tuomioistuimen päätöksen vaikutus osapuolten väliseen riita-asiaan.

14. Julistus Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 225 artiklan 2 ja 3 kohdasta

Konferenssi katsoo, että neuvoston olisi 225 artiklan 2 ja 3 kohdan täytäntöönpanemiseksi tarvittavia perussäännön määräyksiä hyväksyessään otettava käyttöön menettely,

jolla varmistetaan, että kyseisten määräysten käytännön soveltamisesta tehdään arviointi viimeistään kolmen vuoden kuluttua Nizzan sopimuksen voimaantulosta.

15. Julistus Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 225 artiklan 3 kohdasta

Konferenssi katsoo, että yhteisöjen tuomioistuimen olisi päättäessään poikkeuksellisesti käsitellä uudelleen yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ennakkoratkaisusiassa antaman päätöksen tehtävä ratkaisunsa kiireellistä menettelyä noudattaen.

16. Julistus Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 225 a artiklasta

Konferenssi pyytää yhteisöjen tuomioistuinta ja komissiota laatimaan mahdollisimman pian ehdotuksen päätökseksi, jolla perustetaan lainkäyttölautakunta, joka on toimivaltainen ratkaisemaan ensimmäisenä oikeusasteena yhteisön ja sen henkilöstön välistä riita-asioita.

17. Julistus Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 229 a artiklasta

Konferenssi katsoo, että 229 a artikla ei rajoita sen valitsemista, minkälainen on se lainkäyttömenettely, joka voidaan perustaa käsittelemään riitoja, jotka liittyvät sellaisten Euroopan yhteisön perustamissopimuksen nojalla annettujen säädösten soveltamiseen, joilla luodaan yhteisön teollisoikeudellinen suoja.

18. Julistus tilintarkastustuomioistuimesta

Konferenssi kehottaa tilintarkastustuomioistuinta ja kansallisia tilintarkastuselimiä parantamaan yhteistyönsä puitteita ja edellytyksiä kukin riippumattomuutensa säilyttäen. Tätä tarkoitusta varten tilintarkastustuomioistuimen presidentti voi perustaa kansallisten tilintarkastuselinten puheenjohtajien kanssa yhteyskomitean.

19. Julistus Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännön 10.6 artiklasta

Konferenssi luottaa siihen, että Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännön 10.6 artiklassa tar-

koitettu suositus annetaan mahdollisimman pian.

20. Julistus Euroopan unionin laajentumisesta

Yhteinen kanta, jonka jäsenvaltiot esittävät liittymiskonferensseissa Euroopan parlamentin paikkojen jakautumisesta, äänten painottamisesta neuvostossa, talous- ja sosiaaliko-

mitean kokoonpanosta ja alueiden komitean kokoonpanosta, on 27 jäsenvaltion unionissa seuraavien taulukkojen mukainen:

21. Julistus määräenemmistöön tarvittavasta vähimmäismäärästä ja määrävähemmistön muodostavasta äänimäärästä laajentuneessa unionissa

Jos kaikki Euroopan unionin laajentumista koskevaan julistukseen sisällytetyssä luettelossa olevat ehdokasvaltiot eivät vielä ole liittyneet unioniin silloin kun uutta äänten painottamista aletaan noudattaa (1 päivänä tammikuuta 2005), määräenemmistöön tarvittava vähimmäismäärä kasvaa liittymisten myötä vaiheittain nykyistä prosentiosuutta pienemmästä osuudesta 73,4 prosentin enimmäismäärään. Kun kaikki edellä tarkoi-

tetut ehdokasvaltiot ovat liittyneet unioniin, määrävähemmistö 27 jäsenvaltion unionissa kasvaa 91:een ääneen ja Euroopan unionin laajentumista koskevassa julistuksessa olevan taulukon mukaista määräenemmistöön tarvittavaa vähimmäismäärää mukautetaan ilman eri toimenpiteitä vastaavasti.

22. Julistus Eurooppa-neuvoston kokouspaikasta

Vuodesta 2002 alkaen yksi Eurooppa-neuvoston kokous kunakin puheenjohtajakautena pidetään Brysselissä. Kun unionissa

on kahdeksantoista jäsentä, kaikki Eurooppa-neuvoston kokoukset pidetään Brysselissä.

23. Julistus unionin tulevaisuudesta

1. Nizzassa päätettiin merkittävistä uudistuksista. Konferenssi on tyytyväinen jäsenvaltioiden hallitusten edustajien konferenssin menestykselliseen lopputulokseen ja kehottaa jäsenvaltioita ratifioimaan Nizzan sopimuksen viipymättä.

2. Konferenssi on yhtä mieltä siitä, että jäsenvaltioiden hallitusten edustajien konferenssin lopputulos tasoittaa tietä Euroopan unionin laajentumiselle, ja korostaa, että Nizzan sopimuksen ratifioinnin myötä Euroopan unioni on saattanut päätökseen uusien jäsenvaltioiden liittymisen edellyttämät toimet koskevat muutokset.

3. Kun konferenssi on näin tasoittanut tietä laajentumiselle, se toivoo että Euroopan unionin tulevaisuudesta käydään perusteellisempaa ja laaja-alaisempaa keskustelua. Vuonna 2001 puheenjohtajavaltiot Ruotsi ja Belgia edistävät yhteistyössä komission ja yhdessä Euroopan parlamentin kanssa laaja-alaista keskustelua kaikkien asianosaisten eli kansallisten kansanedustuslaitosten ja kaikkien julkista mielipidettä edustavien tahojen, poliittisten piirien, talouselämän ja yliopisto- ja tiedemaailman sekä kansalaisyhteiskunnan edustajien kanssa. Siitä, kuinka ehdokasvaltiot liitetään mukaan tähän prosessiin, päätetään myöhemmin.

4. Göteborgissa kesäkuussa 2001 kokoontuvan Eurooppa-neuvoston saatua selvityksen asiasta, Eurooppa-neuvosto antaa Laekenissa Brysselissä joulukuussa 2001 pidettävässä kokouksessaan julistuksen, joka sisältää prosessin jatkoon kannalta tarpeellisia aloitteita.

5. Prosessin yhteydessä olisi tarkasteltava muun muassa seuraavia asioita:

- kuinka Euroopan unionin ja jäsenvaltioiden välinen toimivallan jako voidaan tarkentaa toissijaisuusperiaatteen mukaisesti ja kuinka sen noudattamista voidaan valvoa;

- Nizzassa julistetun Euroopan unionin perusoikeuskirjan aseman määrittely Kölnin Eurooppa-neuvoston päätelmien mukaisesti;

- perussopimusten yksinkertaistaminen niiden selkeyttämiseksi ja niiden tekemiseksi helpommin ymmärrettäviksi muuttamalla niiden sisältöä;

- kansallisten kansanedustuslaitosten asema eurooppalaisissa rakenteissa.

1. Esittämällä nämä tarkasteltavat aiheet konferenssi pitää tärkeänä, että unionin ja sen toimielinten demokraattista legitimiyttä ja avoimuutta parannetaan ja seurataan jatkuvasti, jotta toimitukset tuotaisiin lähemmäksi jäsenvaltioiden kansalaisia.

2. Konferenssi on yhtä mieltä siitä, että kun nämä valmistelut on suoritettu, kutsutaan vuonna 2004 koolle uusi jäsenvaltioiden hallitusten edustajien konferenssi, jossa edellä mainittuja asioita käsitellään vastaavien muutosten tekemiseksi perussopimuksiin.

3. Jäsenvaltioiden hallitusten edustajien konferenssi ei muodosta millään tavoin estettä laajentumiselle tai ole edellytyksenä sille. Lisäksi ne ehdokasvaltiot, jotka ovat saattaneet liittymisneuvottelunsa unionin kanssa päätökseen, kutsutaan osallistumaan konferenssiin. Ne ehdokasvaltiot, jotka eivät ole saattaneet liittymisneuvottelujaan päätökseen, kutsutaan konferenssiin tarkkailijoina.

24. Julistus EHTY:n perustamissopimuksen voimassaolon päättymisen taloudellisista seurauksista ja hiili- ja terästudkimusrahastosta tehdyn pöytäkirjan 2 artiklasta

Konferenssi kehottaa neuvostoa huolehtimaan pöytäkirjan 2 artiklan mukaisesti, että EHTY:n tilastojärjestelmä säilytetään EHTY:n perustamissopimuksen päättymisen

jälkeen 31 päivään joulukuuta 2002 asti, sekä pyytämään komissiota tekemään asiasta asianmukaiset suositukset.

JULISTUKSET, JOTKA KONFERENSSI ON OTTANUT HUOMIOON

1. Luxemburgin julistus

Luxemburgin hallitus sitoutuu olemaan vaatimatta, että sisämarkkinoilla toimivan yhdenmukaistamisviraston (tavaramerkit ja mallit) valituslautakunnat sijoitettaisiin Luxemburgiin. Valituslautakunnat pysyvät Alicantessa myös siinä tapauksessa, että niistä tulee Euroopan yhteisön perustamissopimuk-

sen 220 artiklan mukaisia lainkäyttölautakuntia. Edellä sanottu ei kuitenkaan rajoita 8 päivänä huhtikuuta 1965 tehtyä päätöstä ja siinä olevia tulevien toimielinten, elinten ja laitosten sijaintia koskevia määräyksiä ja mahdollisia vaihtoehtoja.

2. Kreikan, Espanjan ja Portugalin julistus Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 161 artiklasta

Kreikan, Espanjan ja Portugalin suostumus määränemmistöpäätöksiin siirtymiselle Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 161 artiklan osalta on annettu siltä pohjalta, että kolmannen kohdan ilmaisulla "monivuotiset"

tarkoitetaan, että 1 päivästä tammikuuta 2007 sovellettavien rahoitusnäkymien ja niihin liittyvän toimielinten välisen sopimuksen kesto on sama kuin nykyisten rahoitusnäkymien.

3. Tanskan, Saksan, Alankomaiden ja Itävallan julistus Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 161 artiklasta

Tanska, Saksa, Alankomaat ja Itävalta julistavat Kreikan, Espanjan ja Portugalin Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 161 artiklasta antaman julistuksen osalta, ettei

kyseisellä julistuksella ole Euroopan komission toimintaa, etenkin sen aloiteoikeutta rajoittavaa vaikutusta.